O poveste captivantă despre ambiție, dragoste și curaj, bazată pe fapte reale.

ANTONIA BRICO
a fost prima femeie din lume care a dirijat o orchestră simfonică!

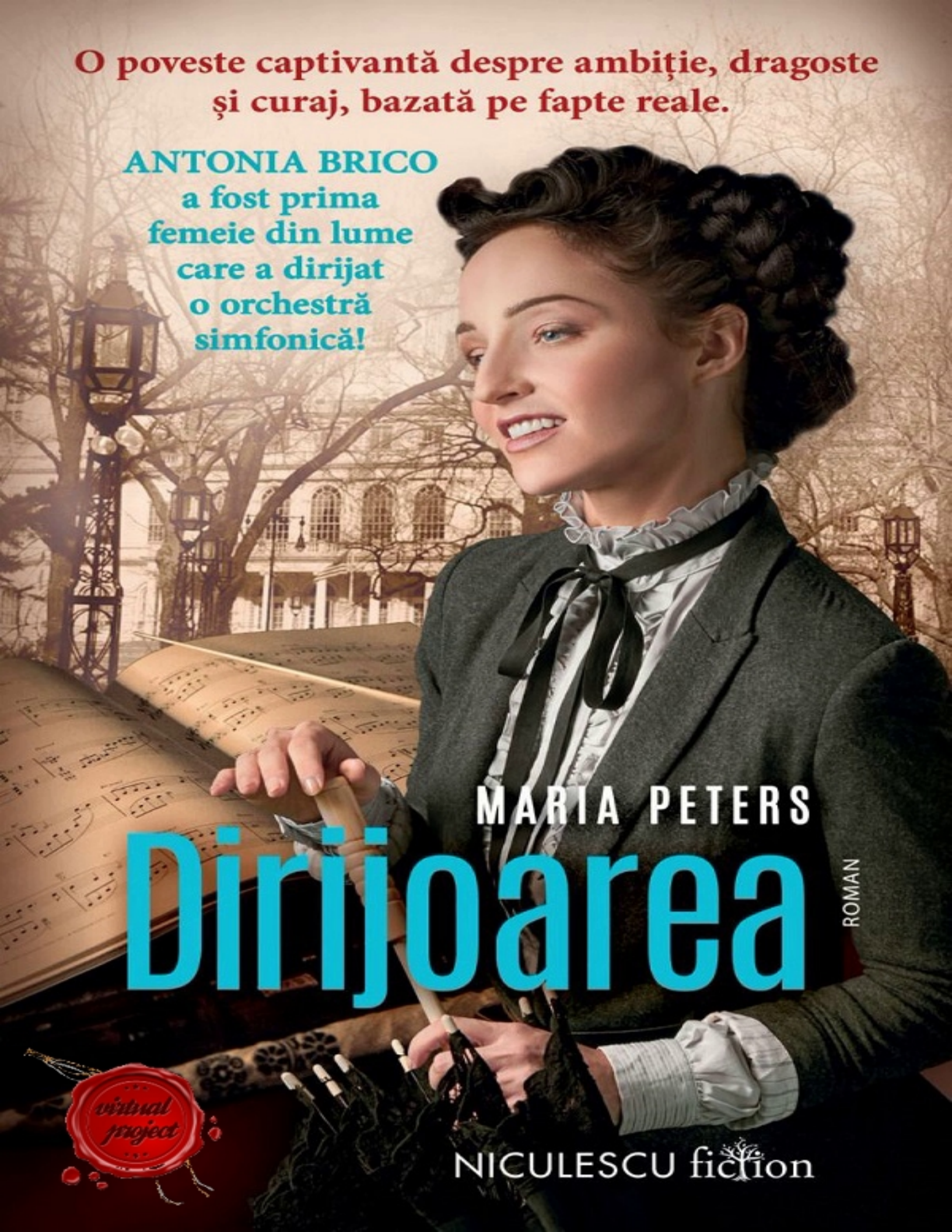

MARIA PETERS

Dirijoarea

ROMAN

virtual project

NICULESCU fiction

Maria Peters

DIRIJOAREA

Original: *The Conductor (2021)*

Traducere de Maria Tudosescu

virtual-project.eu

EDITURA NICULESCU
2024

Pentru nepoata mea Yuna

Pentru un vis nu există repetiții.

Yehudi Menuhin

Văzuți de pe lună, suntem cu toții la fel de mari.

Multatuli

Pentru că noi, femeile, reprezentăm doar un mic procent din numărul de dirijori, pare că ne aflăm toate sub un microscop.

Marin Alsop

Willy

1

New York, 1926

— Ai greșit locul. Fii atentă.

Domnul Barnes mă apucă de cot, uitându-se supărat la mine. Surprinsă, îi urmez privirea. Nu observasem încurcătura care se crease în rând. Văd cuplul de bătrâni cărora tocmai le arătasem locurile întorcându-se pe culoar. Rușinată, îmi plec capul.

— Îmi pare foarte rău, spun cât se poate de supusă, pentru că este șeful meu și îmi cunosc locul.

Fără să-mi arunce o a doua privire, domnul Barnes se grăbește să îi ajute pe cei doi. Rămân acolo, puțin pierdută, dar îmi revin și mă îndrept spre următorii invitați care își caută locurile.

Pentru a mia oară spun:

— Bucurați-vă de concert.

Slujba mea de noapte este să îi îndrum pe oameni spre locurile lor. În timpul zilei lucrez ca dactilografă într-un birou mare. Poate părea o nebunie că am două slujbe, dar nu știu cum este altfel. Așa vrea mama mea. Tot ea îl lasă și pe tatăl meu să lucreze două ture la rând fără să se împotrivească. Are nevoie de bani, spune ea.

Adevărul este că mă simt ușurată să fiu atât de des plecată de acasă. Mama nu este chiar o rază de soare. Când zâmbește, gura ei formează în cel mai bun caz o linie dreaptă; de obicei, colțurile gurii ei sunt îndreptate în jos. Când am mers pentru prima dată la școală, am făcut din greșeală un desen cu ea zâmbind astfel. Mândră, i l-am arătat. Mare greșeală. Nu am mai putut să mă așez timp de două zile după aceea. Trebuie să recunosc, desenul nu era o capodoperă, așa că poate că avea și ea dreptatea ei.

Din acel moment, m-am învățat să zâmbesc de fiecare dată când mă uit în oglindă, chiar și când nu am motive să o fac. Poate că nu sunt încă naturalizată, dar cu siguranță trăiesc visul american, cu zâmbete și toate cele.

Concertul din această seară începe cu simfonia a 3-a a lui Beethoven. În America, o numesc *Eroica Symphony.* În olandeză, noi o numim *Heroïsche.* Beethoven a scris simfonia în onoarea lui Napoleon Bonaparte când s-a încoronat singur împărat al Franței.

Pentru a arăta cine este șeful, Napoleon a refuzat ca Papa să-l încoroneze, punându-și singur coroana pe cap. Bărbații pot face fără probleme astfel de lucruri.

Beethoven, care a trăit în aceeași perioadă, a lăudat eroismul acestui dictator. Personal, îl consider pe Beethoven mult mai eroic decât acel Bonaparte. Beethoven știa că va deveni din ce în ce mai surd, dar asta nu i-a înăbușit spiritul de luptător. „Vreau să apuc soarta de gât, sub nicio formă nu am de gând să mă înclin în fața ei", a fost răspunsul său în fața handicapului său (sau cel puțin ceva asemănător).

Apoi, cu muzica sa, a închis epoca clasicismului și a pornit pe un drum cu totul nou, cel al romantismului. Asta numesc eu eroic.

A murit de nouăzeci și nouă de ani și oamenii încă se înghesuie să-i asculte capodopera. Fac o mică plecăciune. Cei doi domni cărora tocmai le-am arătat locurile presupun că o fac din respect pentru ei, dar în inima mea îi mulțumesc lui Beethoven pentru ceea ce va urma. Agitația membrilor orchestrei care își ocupă locurile mă distrage de la sarcina mea. Își acordează instrumentele. Îmi privesc firele de păr de pe braț. Deja mi se face pielea de găină.

Stau ascunsă pe coridorul din fața sălii de concert, cu o cină la pachet în poală. Ușile sunt închise. Nu mai avem voie să intrăm. Amestec cu bețișoarele tăiței acum reci.

Întotdeauna trebuie să mă grăbesc când mă duc de la slujba de zi la cea de noapte. La birou, au doar un singur loc de pontaj și, dacă ai ghinion, se formează o coadă lungă. Dactilografele nu se grăbesc – dacă tragi de timp, pare că ai lucrat mai mult. Așa că, dacă sunt în spate, sunt terminată.

Nu am suficient timp să mă duc acasă între timp. Mama îmi dă întotdeauna niște resturi pe care să le iau cu mine, dar nu le mănânc niciodată. Nu pot fi din ziua precedentă, pentru că pe alea le mănâncă ea. De asemenea, nu sunt nici de acum două zile, pentru că pe acelea i le dă tatălui meu. Resturile pe care mi le dă mie sunt vechi de cel puțin trei zile. Mi-a luat ceva timp să înțeleg sistemul ei, iar la început mi-a fost destul de rău. Așa că acum arunc instantaneu mâncarea veche. Problema este că nu

pot să-i spun acest lucru. Ar face o criză de nervi. Este un păcat de moarte să arunci mâncare la gunoi. Cel mai scurt drum dintre birou și sala de concerte este chiar prin cartierul chinezesc. Pentru o sumă modestă am făcut o înțelegere cu un mic restaurant, unul dintre cele care are și un ghișeu la stradă. Domnul Huang are cina deja pregătită pentru mine. Știe că mă grăbesc. De obicei, înfulec totul chiar acolo, pe trotuar, dar dacă întârzii, mi-o dă gata împachetată, ca să o pot lua cu mine la sală. În primele zile ale înțelegerii noastre, a râs de mine pentru că nu mă descurcam cu bețișoarele, dar văzând cât de repede m-am deprins cu ele, i-am câștigat respectul.

Tăieteii se lipesc unii de alții, iar pofta de mâncare îmi scade cu fiecare secundă. Mă întreb dacă spectacolul a început de suficient de mult timp pentru a mă duce la toaleta bărbaților. Nu văd pe nimeni. Drumul e liber. Pe drum, arunc mâncarea într-un coș de gunoi. Un băț îl păstrez, ascuns în pliul fustei gri a uniformei mele.

Nu mă pot abține: toaleta bărbaților din această sală de concerte mă atrage ca un magnet. Se află la un etaj inferior, chiar sub scenă. Aș fi evitat multe probleme dacă ar fi fost toaleta femeilor, dar de acolo nu se aude nimic. Acesta este locul potrivit.

Intru cu grijă în sala mare și pătrată, recent renovată într-un stil frumos, modern, pe care ei îl numesc Art Deco. Dintr-o privire, văd că nu este nimeni. După ce verific toate cabinele, îndrăznesc să mă pun în mijlocul camerei, închid ochii și ascult. De acolo aud muzica la fel de bine ca și cum aș sta în fața orchestrei.

Muzica lui Beethoven îmi umple fiecare fibră a corpului. *Allegro con brio,* prima mișcare din cele patru părți, trebuie să fie cântată cu vioiciune și ardoare. Are sens, un adevărat erou are întotdeauna energie. Ridic bagheta mică și îmi imaginez tot felul de lucruri, dar mai ales că sunt dirijoarea acestei orchestre. Că o sută de oameni îmi urmăresc gesturile mâinilor și sunt inspirați de mine să cânte Heroische așa cum cred eu că ar trebui să sune. Bagheta se mișcă în sus și în jos într-un tempo de trei sferturi. Este incredibil cât de fericită mă simt. Ca și cum mi-aș trăi viața la un cu totul alt nivel. Această explozie intensă de fericire provoacă pur și simplu dependență.

Cu toate acestea, încerc să nu cedez prea des. Îmi permit această bucurie doar o dată pe săptămână, de fiecare dată în zile diferite. Ceilalți plasatori, care discută în liniște între ei în foaier nu trebuie să știe. De asemenea o fac

întotdeauna la începutul concertului.

Prima jumătate de oră este sigură, știu din experiență că orice vezică poate rezista atât.

Tatăl meu se poate abține Dumnezeu știe cât – uneori se duce la toaletă doar de două ori pe zi – dar întotdeauna bărbații mai în vârstă sunt cei care merg la toaletă în timpul unui concert. Atunci trebuie să mă asigur că am dispărut. Deocamdată, mai am timp.

Indic spre primele viori imaginare: mai tare. A doua vioară: mai încet. Fiecare grup de instrumente primește câte o instrucțiune. Mă pierd complet în timpul acestui proces. Aș putea spune că este un fel de transă. O transă destul de diferită de cea în care intră mama mea atunci când ține ședințe de spiritism cu clubul ei de femei. Nu vreau să am nimic de-a face cu așa ceva, nu cred în prostiile alea. Faptul că Beethoven și Liszt au apărut o dată la clubul ei pentru a-i transmite mamei mele că voi deveni un mare muzician, mi-a convenit. Altfel nu m-ar fi lăsat niciodată să continui să iau lecții de pian. Nu cred însă că ea și prietenele ei ar putea ști cum arată Ludwig van Beethoven și Franz Liszt, mai ales ca fantome.

Ușa se deschide, luându-mă prin surprindere. Îmi las brațele jos și aud bățul căzând pe podea. Un băiat tânăr intră și se uită mirat la mine. Îmi ridic ușor bărbia și mă uit la el cât pot de încrezător. La urma urmei, eu lucrez aici, nu el.

— Aceasta este toaleta bărbaților, spune el.

Aparent, simte nevoia să-și explice sosirea. Îmi ia câteva clipe până când îmi revin.

— Eu, ăăă… doar verificam.

Se uită la hainele mele și observă că port uniforma de plasatoare.

— Ce verificai?

— Curățenia.

Deschid câteva uși și inspectez cabinele.

— Toaletele bărbaților se murdăresc mai repede, de aceea facem o verificare suplimentară.

Intrusul se uită la mine. Nu poate fi cu mult mai în vârstă decât mine. Treizeci de ani, cel mult. Urăsc faptul că arată bine, că hainele lui trădează bogăție. Nu pot suporta asta, pentru că mă face să mă simt și mai inconfortabil faptul că m-a prins în flagrant.

— Și ai terminat?

Dau din cap.

— Totul este curat, domnule. Țin ușa uneia dintre cabine deschisă în mod primitor, sperând că va dispărea în ea pentru totdeauna. Dar el nu se mișcă, își bagă nonșalant mâinile în buzunarele pantalonilor, ca și cum ar avea tot timpul din lume, și continuă să se holbeze la mine. O să rataţi concertul.

— L-am mai văzut de câteva ori, îmi răspunde el.

Mă uit adânc în ochii lui căprui și foarte frumoși, ca și cum, făcând asta, l-aș putea obliga să facă ceva. Dar nu. El continuă să stea în picioare în fața ușii. Nu am de ales decât să mă îndrept spre ieșire. Trebuie să se dea la o parte ca să mă lase să trec, dar nu-și îndepărtează privirea.

Sunt deja pe hol când îl aud spunând în spatele meu:

— Ai uitat ceva.

Mă întorc. Se uită la beţişorul pe care l-a auzit și el căzând. Zace la picioarele lui, dar nu face nicio mișcare pentru a-l ridica. Mă aplec.

În acea seară, tot personalul este aliniat la rând. Directorul Barnes împarte mulțumit plicurile. Este vineri, ziua săptămânală de plată și, ca de obicei, enumeră concertele care ne așteaptă în viitorul apropiat. Ascult cu urechile ciulite, bucurându-mă de această parte chiar mai mult decât de primirea salariului.

— Și apoi avem reprezentații succesive ale celei de-a patruzecea simfonii a lui Mozart, a suta simfonie a lui Haydn, a treia simfonie a lui Schumann, concertul pentru vioară al lui Mendelssohn…

Colega mea Marjorie se apleacă spre mine și îmi șoptește:

— M-am plictisit de moarte. Vrei o gumă de mestecat?

Marjorie și guma de mestecat sunt inseparabile. Are întotdeauna mai multe pachete în buzunar. Guma de mestecat *Adams' New York nr. 1,* care pocnește și se întinde. Face un balon și îl sparge când nu se uită nimeni. Cum reușește, nu știu, dar nimeni nu pare să observe că are în mod constant acel gunoi în gură. Odată, o gumă de mestecat era prinsă în împletiturile ei groase, pe care le poartă mereu înfășurate în jurul capului. Mi-a spus că i se întâmplase asta în somn. A durat zile întregi până a reușit să o scoată.

— Mi se face greață de la gumă, i-am răspuns în șoaptă.

— Da, sigur.

Marjorie crede că glumesc. Habar nu are că este adevărat. Eu sunt în continuare atentă.

— Și apoi, bineînțeles, suntem extrem de onorați să îl întâmpinăm luna viitoare pe celebrul dirijor olandez Mengelberg… *Mengelberg!…* cu o interpretare a Simfoniei a IV-a de Mahler, își încheie Barnes relatarea.

— Trebuie să-l văd, îi șoptesc lui Marjorie.

Marjorie rămâne cu gura căscată. Dar când vede în ochii mei cât sunt de serioasă, iar domnul Barnes este la doar doi pași de mine, îmi spune șuierând:

— Întreabă-l!

Directorul se oprește în fața mea și mă privește de sus până jos. Îi simt mirosul înțepător de transpirație. Mă gândesc la mustrarea lui de mai devreme și la posibilitatea ca tipul de la toaletă să se fi plâns, până la urmă, de prezența mea în toaleta bărbaților, iar curajul meu de a întreba ceva zboară pe fereastră. În cele din urmă, își oprește privirea pe gulerul meu ponosit.

— Cumpără-ți o bluză nouă. Asta e veche.

Îmi țin ochii fixați ferm pe perete și dau din cap. Îmi înmânează plicul cu salariul și se îndreaptă spre Marjorie.

— Domnule Barnes? Vrea să meargă la concert, o aud pe Marjorie spunând.

— Ce?

— Willy vrea să meargă la concertul acelui Mengelen.

— Mengelberg, o corectez rapid.

— Da, exact.

Barnes își întoarce privirea spre mine.

— Imposibil.

— Dar…

— Concertul acela s-a vândut într-o zi.

Barnes merge mai departe. Îmi înghit dezamăgirea. Este atât de nedrept ca personalul să nu aibă acces în sală în timpul concertelor. Peste câteva minute, în timp ce mă îndrept spre ieșirea personalului, îl văd pe director pe hol și mă întorc din drum, ajungând tocmai când intră în biroul său. Bat la ușa deschisă și rămân în pragul ușii.

— Domnule Barnes, puteți să mă treceți pe lista de rezervă atunci? Vă rog? Doar de data asta?

E surprins că l-am urmat, îmi dau seama.

— Vă rog? spun din nou.

— Te aud cumva implorând?

Se uită la mine atent.

— Cel mai ieftin loc costă un dolar.

De parcă n-aș ști asta. Cel mai scump loc costă doi dolari și șaptezeci și cinci de cenți, iar dacă aș fi fost studentă, aș fi intrat cu 25 de cenți. Încep să scot banii din plicul meu de salariu, dar el mă oprește.

— Nu trebuie să plătești până când nu se eliberează ceva.

Își ia stiloul și, cu litere răsucite, îmi trece numele pe lista de rezervă.

Fluierând, urc scările nesfârșite ale blocului de locuințe până la apartamentul părinților mei. Știu că fetele nu ar trebui să fluiere, dar astăzi nu-mi pasă. Mă simt ușurată. Intrând în casa noastră, merg direct în dormitor și scot una dintre partiturile ascunse sub pat. Mă așez pe marginea patului meu și citesc cuvintele de pe față: Gustav Mahler, Simfonia a IV-a. Cercetez cu nerăbdare partiturile, analizând notele pe care le-am mâzgălit pe margini cu roșu și albastru. Pe peretele dormitorului meu sunt pozele celor doi idoli ai mei. Privirea mea zăbovește asupra fotografiilor lui Mengelberg.

— Willy?

O aud pe mama tropăind pe hol. Repede, închid partitura și vreau să o pun la loc sub pat, dar e prea târziu. Mama intră întotdeauna în camera mea fără să stea pe gânduri, chiar și acum când am douăzeci și trei de ani. Își ține mâna întinsă.

— Salariile tale.

Îi înmânez plicurile cu salariile de la cele două slujbe ale mele și, în timp ce ea numără banii, împing cu piciorul partitura sub pat. Nu știe că în camera mea înghesuită se află o serie de ascunzători. Cea mai bună este cea din spatele panoului de jos al pianului meu șubred. Cu ajutorul a două glisiere, pot să slăbesc partea frontală din lemn și să o ridic, dezvăluind banii pe care i-am economisit cu greu și cu care îl plătesc, printre alții, pe domnul Huang.

— Am nevoie de o bluză nouă.

— Nu te plânge. Asta e bună.

— M-au avertizat…

— Încă o poți repara.

— … că mă vor da afară.

Asta o convinge, pentru că ultimul lucru pe care și-l dorește este să

primească mai puțini bani. Mama ezită. Scoate doi dolari din plicul cu salariu.

— Nu cred că este suficient, încerc eu, dar ea nu se lasă păcălită.

— Asta e tot ce primești.

Și cu asta, mă lasă în pace. A doua zi este sâmbătă și nu trebuie să lucrez la birou. Mama mea este plecată să citească în frunze de ceai pentru un client. Cu această escrocherie câștigă un ban din când în când. Iau un ac și ață din cutia ei de cusut și repar gulerul uzat al bluzei mele de lucru.

În seara aceea nu-l evit pe domnul Barnes.

— Vedeți? spun când mă întâlnesc cu el în hol. Arăt spre bluza mea și zâmbesc.

— Mult mai bine, apreciază el. Mă bucur că m-ai ascultat.

Willy

2

Pentru o clipă, îmi las mâinile să se odihnească deasupra clapelor mașinii mele de scris și arunc o privire la ceasul mare de pe perete. Încă cincisprezece minute, apoi mă pot opri. Abia aștept, diseară este concertul Mengelberg.

Când le văd pe cele șaizeci de femei care lucrează în departamentul meu, devin agitată. Oare voi reuși să fiu prima la pontaj? Geanta mea este pregătită sub masă, trebuie doar să termin această scrisoare. Șefa mea trece pe lângă mine, îmi las bărbia în jos și încep să apăs repede pe taste. Nu vreau să creadă că am terminat deja. Dar n-am noroc. Se oprește chiar în fața mesei mele.

— Ați putea să faceți un test pentru o clipă? întreabă ea.

Doamne, cum se face că întotdeauna știe unde să mă găsească pentru asta?

Dar mă aud răspunzând docil.

— Acum?

— Da, acum.

Ea face semn către două candidate care se află puțin mai încolo.

Mă ridic în picioare fără tragere de inimă. Cu șefa mea nu te poți certa. Este una dintre acele fete bătrâne care s-au atașat prea mult de meserie.

Câteodată încerc să îmi imaginez cum își petrece serile, dar în cei doi ani de când lucrez aici aproape am renunțat. Deja sunt aproape sigură că nu are pe nimeni acasă; singurătatea i se citește pe chip. O poate masca doar îngropându-se în muncă.

Pe la spate, dactilografele îi spun Pitbull, dar eu nu o numesc niciodată așa. Mi se pare nedrept să descrii femeile astfel. Ați auzit vreodată ca un bărbat să fie numit Pitbull? Sau o vacă, sau o regină de gheață? Probabil că nu. Bărbații nu sunt numiți niciodată nici vrăjitoare, târfă sau scorpie. Cunosc bărbați aici, la serviciu, care sunt mult mai răi decât șefa mea și care sunt la fel de încăpățânați, dar nu primesc o poreclă la fel de ridicolă.

Apropo, pentru șeful ei, ea valorează greutatea ei în aur. Umblă zvonuri că ar fi avut cândva o aventură cu el, dar, din câte știu, bărbatul este căsătorit și nu îmi pot imagina așa ceva.

Când șefa mea pleacă, candidatele mi se prezintă. Numele lor îmi intră pe o ureche și ies pe cealaltă. O femeie în jur de 40 de ani care pare severă. Părul ei negru este strâns la spate într-un coc și poartă ochelari. Sub braț ține un ziar.

Îmi scot scrisoarea din mașină, îi înmânez o foaie albă și indic spre scaunul meu. Când se așază, lasă ziarul jos. Privirea mea cade pe un articol care anunță concertul lui Mengelberg. Are imediat un avantaj în ochii mei, nu că aș avea vreun cuvânt de spus în legătură cu asta.

Cealaltă femeie pare a fi cu vreo zece ani mai tânără. Are acele sprâncene înfricoșătoare, subțiri și nefiresc de înalte, trasate. Sânii îi sunt un pic prea vioi în puloverul strâmt și nu poate face un pas pe tocurile ei înalte fără să nu-și răsucească cochet fundul. Nu înțeleg de ce trebuie să se etaleze, pentru că nu e niciun bărbat în preajmă.

Testul este simplu. Trebuie doar să copieze o scrisoare.

— Aveți zece minute, spun, chiar înainte de a da undă verde și de a apăsa cronometrul.

Secundele trec, la fel de repede ca pe ceas. Se vede din start că prima candidată poate să tasteze incredibil de repede, mai repede decât am văzut vreodată. Cred că mai mult de trei sute de bătăi pe minut. Ce contrast cu candidata cochetă, care își ferește unghiile ei prea lungi și roșii. Dacă reușește să ajungă la o sută, va fi mult. Îi studiez părul blond platinat. Rădăcinile întunecate, deloc măgulitoare, mă intrigă. Mă întreb cât de mult suferă pentru a avea această coafură, atât din punct de vedere financiar, cât

și fizic.

Sună soneria și toți din jurul meu pleacă. Doar șefa mea este încă la biroul ei. Trebuie să verifice teancul de scrisori pe care i le înmânează dactilografele.

— Stop, strig după zece minute mult prea lungi.

Smulg foile din mașinile de scris și alerg prin încăperea deja goală spre șefa mea. În grabă, dau peste biroul ei. Un termos se răstoarnă.

Deranjată, șefa se uită la cafeaua rece care se revarsă pe hârtiile ei. Încerc să curăț, dar nu fac decât să înrăutățesc situația. Șefa se uită aspru la mine când îi înmânez cele două scrisori.

Controlul este rapid.

— A cui este asta?

Ridică scrisoarea mai scurtă, uitându-se la cele două femei care vin lângă mine.

— A mea, răspunde candidata cochetă.

— Prea încet, unghiile sunt prea lungi, prea multe greșeli.

Și tu…

Ridică scrisoarea mai lungă acum.

— Degete rapide, unghii scurte și nicio greșeală.

Candidata severă zâmbește triumfător, doar pentru un moment.

— Poți începe mâine, adaugă șefa, uitându-se ferm la candidata cochetă.

Ce? Candidata severă se uită nedumerită când la șefă, când la concurenta ei, care nu se mai oprește din mulțumiri măgulitoare. Îmi cobor ochii de rușine și aproape uit că trebuie să plec, atât de mult o compătimesc.

— Nu înțeleg, îi spune șefei mele, în timp ce rivala ei părăsește departamentul, legănându-și șoldurile.

— Te-ai gândi că am alege varianta cea mai bună, spune șefa mea. Dar șeful meu vrea domnișoare care să-i atragă atenția, iar eu nu vreau pe nimeni care să mă întrecă.

Nemulțumită, învinsa se îndepărtează, iar eu vreau să o urmez. Dar șefa mea ține în mână un teanc de scrisori ude. Aș face orice ca să mă trezesc din acest coșmar, în care pur și simplu nu reușesc să merg mai departe. Problema este că încă nu s-a terminat.

Scriu în disperare pentru a reface scrisorile care s-au udat. Lângă mine se află ziarul pe care candidata serioasă l-a lăsat în urmă. Portretul lui Mengelberg se uită fix la mine. Apuc ziarul și sar în sus. Mi-e de ajuns.

— Ai terminat deja? mă întreabă surprinsă șefa mea de la înălțime, aflată la vreo douăzeci de metri de mine.

Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru distanța dintre noi.

— Nu, dar trebuie să mă duc la un concert.

— Dar trebuie să termini!

Încep să alerg.

— Mâine!

Îi aud vocea din spate:

— Dacă pleci acum, ești concediată!

Mă opresc și iau în calcul consecințele. Pentru a câștiga ceva timp, mă întorc încet spre ea.

— Bine că ați angajat o nouă dactilografă atât de rapidă, atunci.

Cu asta, mă năpustesc afară din birou. Din fericire, nu mai trebuie să pontez.

Nu mă întrebați cum am reușit să ajung. Trebuie să fi dat fără milă la o parte pietonii care îmi stăteau în cale. Probabil că nu am așteptat la niciun semafor. Trebuie să fi sărit periculos printre mașinile care claxonau. Pur și simplu am alergat și am alergat, și am alergat, ca și cum viața mea ar fi depins de asta. Singurul lucru pe care mi-l amintesc este anunțul concertului de pe marchiza teatrului nostru.

Gâfâind, îmi trântesc banii la casa de bilete și abia reușesc să spun că sunt pe lista de rezerve. Casiera nici măcar nu se obosește să se uite la numele meu.

— Îmi pare rău, Willy, ai întârziat.

— Dar, directorul… directorul…

Mi se taie răsuflarea.

Cu milă, dă din cap.

— Știi care sunt regulile. Biletele se ridică cu o jumătate de oră înainte.

Exasperată, îmi iau banii înapoi.

Mă îndrept spre vestiar și îmi pun uniforma. Nu știu de ce mă mai obosesc, dar nici acasă nu mă pot duce, vreau să fiu în clădirea în care se află Mengelberg.

Cu privirea fixă, trec pe lângă Marjorie în agitația de pe hol. Mă strigă pe nume. Nu-i răspund. De asemenea, evit contactul cu ceilalți plasatori care transpiră în ultimele minute înainte de ridicarea cortinei. Lor nu le pasă de furia mea.

— De ce stai acolo? De ce nu faci nimic?

Marjorie apare lângă mine și îmi pocnește baloane de gumă de mestecat în ureche. Nu-i place deloc să nu vadă niciun efort din partea mea.

A uitat că am cerut liber în seara asta. Inima îmi bate cu putere în piept. Trebuie să îmi revin.

Mă prefac că mă îndrept spre un grup de invitați. Dar nu pot să mă comport ca și cum ar fi o zi obișnuită de lucru. Nu se pot aștepta la asta. Cu riscul de a fi prinsă, mă refugiez în toaleta bărbaților. Slavă Domnului că nu e nimeni acolo. Mă plimb înainte și înapoi până când propria reflexie îmi atrage atenția. Mă îndrept spre oglindă și mă uit la fața mea. De data asta nu mai zâmbesc.

Frank

3

Omul care asigură concerte dirijorilor și soliștilor, așa mi-aș descrie meseria. Cartea mea de vizită este mai concisă: Manager de concerte. În această seară, onoarea îi revine lui Willem Mengelberg.

Sala de concerte este o adevărată casă de nebuni. Toată lumea vrea să-l vadă. E nevoie de ceva efort pentru a ajunge de la camera dirijorului, unde se pregătește Mengelberg, până la loja mea. În tot acest timp sunt oprit de prieteni și cunoștințe care mă felicită pentru succesul turneului. Le mulțumesc și le dau, râzând, răspunsul standard, pe care îl adaptez la țara de origine a dirijorului: „Tot ce este bun vine din Olanda”. Cu acest compliment pentru Mengelberg, distrag atenția de la mine. Și nici măcar nu mint; nouă, americanilor, ne place să ne etalăm rădăcinile europene.

Nimeni nu trebuie să știe durerea pe care încerc să o ascund cu o astfel de remarcă. Oamenii habar nu au că, pentru mine, muzica este singurul medicament care poate reduce la tăcere vuietul oțelului zburător din amintirile asurzitoare ale războiului care m-a urmărit din acea Europă blestemată. Dacă nu ar fi fost atât de multă frumusețe care vine de acolo, aș fi alungat acel continent din gândurile mele pentru totdeauna.

Am fost prea tânăr pentru a fi trimis în acel război nenorocit. Prea tânăr și prea naiv, ca mulți alții. Apoi am avut privilegiul de a nu fi nevoit să merg în acele tranșee infernale; în schimb, am curățat mizeria din spitalele de

campanie din spatele liniilor. Mama mea, care este descendentă a nobilimii britanice, aranjase ca eu să lucrez ca ofițer medical, deoarece studiam pentru a deveni medic, dar în practică totul se rezuma la a face munca de infirmier. Am ocupat această poziție în anul care mai târziu a fost supranumit „anul dezastrului cu gaz”, dar nu aveam de unde să știu când m-am înrolat. Dar, hei, sunt încă în viață. Nouă milioane de soldați nu au trăit ca să vorbească despre asta, așa că ce drept am eu să mă plâng?

Willem Mengelberg mi-a mărturisit odată că nu a suferit prea mult în Marele Război. Țările de Jos au rămas neutre, la fel ca America, în primii trei ani. Când America s-a alăturat în 1917, iar eu am plecat la război, un puști de doar douăzeci de ani, Mengelberg era deja dirijor-șef al Orchestrei Concertgebouw din Amsterdam de peste două decenii. Faima sa n-a făcut decât să crească după aceea. Desigur, sunt mândru că am reușit să îl aduc la New York. În America, publicul iubește vedetele, iar în muzica clasică, regula este că nu contezi decât dacă ai reușit în Europa. Mengelberg se potrivește perfect.

Ajung, în sfârșit, la lojă, unde mă așteaptă părinții mei. După ce îi salut, mă așez repede la locul meu, pentru că îl văd deja pe maestrul de concert ridicându-se în picioare. Acesta îi face semn oboistului să indice tonul după care ceilalți muzicieni să își acordeze instrumentele.

Când acest moment s-a terminat, Mengelberg intră pe scenă. Aplauzele furtunoase și entuziaste mă bucură. Mengelberg dă mâna cu maestrul de concert, apoi își ocupă locul pe podium.

De fiecare dată când se întâmplă acest lucru, mă simt foarte emoționat. Un fenomen ciudat, din moment ce nu trebuie să fac nimic, doar să mă las pe spate și să savurez spectacolul. Dar nu fac asta încă. Sunt încă pe marginea scaunului, privind publicul de sub mine. Toți acei oameni care așteaptă sunt pe cale să trăiască o seară extraordinară, datorită chimiei speciale dintre dirijorul Willem Mengelberg și compozitorul evreu Gustav Mahler.

Simfonia a IV-a, care va fi interpretată în această seară, datează din 1900, când viața încă îi zâmbea lui Mahler. Acesta a compus simfonia în timpul vacanței sale de vară, deoarece nu era obișnuit să nu facă nimic pentru o perioadă îndelungată de timp. Câțiva ani mai târziu, soarta avea să îl lovească: își pierde fiica în vârstă de patru ani, căsnicia cu soția mult mai tânără devine tensionată, medicii îl diagnostichează cu o afecțiune cardiacă incurabilă și își pierde postul de la Opera de la Curtea din Viena, pe care o

condusese timp de zece ani și unde, în calitate de dirijor, abolise multe tradiții pentru a face loc altora noi. În ciuda a toate acestea, steaua lui Gustav Mahler a continuat să crească datorită compozițiilor sale, reflecții ale vieții sale personale.

Tânărul Willem Mengelberg era un admirator înfocat al lui Mahler și l-a adus de mai multe ori la Amsterdam, unde Mahler a fost lăsat să-și dirijeze propriile simfonii. Cei doi bărbați au devenit buni prieteni. Cu binecuvântarea maestrului, Mengelberg a ajuns să fie unul dintre cei mai cunoscuți interpreți ai lui Mahler. La Amsterdam, a interpretat lucrări de Mahler de peste două sute de ori cu celebra Orchestră Concertgebouw, iar în această seară se află aici cu Societatea Filarmonică din New York.

Luminile din sală se sting. Aplauzele se risipesc. Ceea ce prevalează este liniștea magică de dinaintea concertului, în timpul căreia concentrarea crește. Oamenii nici măcar nu îndrăznesc să-și dreagă glasul.

Primele note sună ca niște clopoței de sanie. Îmi amintesc întotdeauna de copilăria mea, când părinții mei îl invitau pe Moș Crăciun în sania lui, care, ce-i drept, era trasă de șase cai în loc de reni. Fusesem impresionat de toată scena, eram fermecat de clopoțeii care zornăiau pe spatele cailor. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că muzica a reușit să păstreze pentru mine acest efect încântător. Altfel, m-aș fi pierdut. Mă las pe spate. Începe concertul.

Prima mișcare a acestei simfonii este înălțătoare. Ca și cum soarele ar vrea să pătrundă în sală. După aproximativ șaisprezece minute, prima parte se oprește după un crescendo exuberant. În liniștea sacră care urmează, aud sunetul greu al unei uși care se închide cu zgomot.

Gustav Mahler s-ar răsuci în mormânt. Nu cred că cineva din public știe că Mahler a fost cel care, dintre toți oamenii, a fost responsabil pentru aceste pauze de liniște, atunci când, în calitate de dirijor, a reușit printr-un gest convingător al mâinii, să dezobișnuiască o dată pentru totdeauna publicul său de obiceiul de a aplauda între mișcările muzicale.

Puțin surprins, observ că oamenii de sub mine întorc capul. Cineva merge pe culoarul central până în față. E ciudat, pentru că știu că oamenii care întârzie se trezesc în fața unei uși închise – o regulă introdusă tot de Mahler la Opera Curții din Viena. Mă uit în întuneric. Nu pot vedea cine este, dar figura feminină poartă un scaun pliant din lemn sub un braț și o carte mare sub celălalt. Se apropie de scenă. Ce naiba face acolo? De ce își desface scaunul exact în spatele podiumului dirijorului și de unde are tupeul să se

așeze pe el? Publicul răspunde cu un murmur indignat.

Mengelberg nu observă nimic, se uită atât de atent la notele muzicale încât nu aude niciun sunet străin. Asta dovedește cât de selectiv poate fi auzul nostru. Nu trebuie să-mi fac griji pentru el.

Femeia de pe scaunul pliabil își deschide cartea și așteaptă, la fel ca toată lumea. Mama se apleacă spre mine.

— Nu ar trebui să intervii?

Nu știu cum, dar am rămas paralizat.

Alerg pe scări, pe covorul gros, unde directorul Barnes vine spre mine.

— Trebuie să o scoatem afară, îi spun.

— Pe cine?

Se pare că nu a auzit zarva, dar este afectat de agitația mea. Mă urmează până la ușa laterală care oferă acces la culoarul paralel cu scena. Când deschid puțin ușa, murmurul se revarsă pe coridor ca un val uriaș. Arunc o privire în sală, reușind să văd doar profilul femeii.

— De ce nu a oprit-o personalul? întreb furios.

— Pentru că lucrează aici, răspunde Barnes crispat.

Abia atunci o recunosc. Femeia de la toaletă.

În acel moment, Mengelberg se întoarce spre publicul gălăgios. Privirea lui se oprește pe scaunul pliant. Toată lumea își ține respirația. Aștept să văd ce se va întâmpla.

O văd zâmbindu-i lui Mengelberg. Zâmbetul ei îi atrage atenția, în ciuda luminilor care strălucesc în direcția lui, pentru că el îi zâmbește înapoi. Asta mă tulbură și mai tare.

Chiar în momentul în care Barnes este pe cale să intervină, Mengelberg începe a doua mișcare din Mahler 4.

Ca să evit mai multă furie, îl opresc pe Barnes. Dar nu-mi pot lua ochii de la acea copilă obraznică. În timp ce se aude misteriosul *scherzo,* o privesc cum citește muzica de pe partitura pe care o are în poală și devin și mai furios.

— Nu trebuie să mă împingeți, pot să merg și singură.

Încearcă să se elibereze. Îmi înăspresc strânsoarea pe brațul ei, de care îi atârnă geanta. Sub celălalt braț, își ține strâns partitura.

Am prins-o cu garda jos pe hol, în timp ce încerca să pună scaunul pliant la loc în grămada de lângă toaleta bărbaților. Iar acum o conduc spre ieșirea personalului.

— Oamenii ca tine ar trebui băgați la închisoare, îi zic.

— Aș putea să-mi cer scuze? întreabă ea ceva mai calm.

— În fața cui? întregii săli?

— În fața maestrului Mengelberg.

Doamne ferește, mai e și vorbăreață. Dau din cap.

— Crezi că te voi lăsa să te apropii de el? Un mare muzician trebuie tratat cu respect!

Deschid ușa de la ieșirea personalului.

— Ești concediată, spun în timp ce o scot afară.

Ea aproape că se împiedică pe treptele joase, dar își revine și se întoarce ferm spre mine.

— Nu sunteți șeful meu, îmi strigă ea.

— Șeful tău mi-a dat permisiunea, spun eu. Și este adevărat. Bineînțeles că m-am consultat mai întâi cu Barnes.

Implorările ei că are nevoie de acest loc de muncă nu sunt de niciun folos. Văd că este la capătul puterilor, dar nu-mi este milă de ea. Când protestează că nu și-a primit salariul pentru săptămâna trecută, scot portofelul și îi întind niște bani în mână. Văzând suma, tace în sfârșit. Trebuie să fi fost prea mult.

Willy

4

Ce e drept e drept, era cât pe ce să mor în timp ce stăteam acolo, mă gândesc, în timp ce mă plimb pe stradă. Dar mi-am păstrat spatele drept și am continuat să privesc în față, cu aparent stoicism, chiar dacă simțeam privirile indignate îndreptate spre mine. Vedeți, mă gândeam eu. Poți fi eroic, dacă îndrăznești.

Între timp, mă plimb pentru o vreme peste tot, mai puțin spre casă. Ceea ce mi-aș fi dorit cel mai mult ar fi fost să vorbesc cu Mengelberg despre concertul său și despre muzică. Despre interpretarea piesei și despre calitatea orchestrei noastre. Așa, pur și simplu, în olandeză.

Dacă nimic din toate acestea nu ar fi fost posibil, mi-ar fi plăcut să mă amestec în mulțimea care părăsea sala de concert. Să le ascult părerile și să rememorez în minte seara. Dar tipul ăla de la toaletă a trebuit să strice totul.

Este o lege a naturii: bulele se sparg întotdeauna.

Mă opresc în dreptul cerșetorului orb care stă la locul lui obișnuit. Când are chef, cântă la acordeon melodii compuse chiar de el, dar acum e liniște. Cred că a terminat pe ziua de azi. Ochii lui sunt învăluiți într-o ceață albastră, pupilele sunt invizibile. Întotdeauna poate fi mai rău. Aude că sunt acolo, pentru că ridică mâna.

Privirea îmi alunecă spre pălăria de fetru roasă de molii, care zace lângă el. E goală. Apoi spre semnul de carton de lângă ea: Noroc *oamenilor care știu să împartă,* scrie pe el.

Blestemat noroc. Simt banii din buzunar. Am vrut să-i spun ticălosului ăluia arogant că e prea mult, dar mi-am ținut gura la timp. Oricum nu părea să poată discuta cu mine. Suma reprezintă salariul pe trei săptămâni. Două treimi din ea consider că reprezintă o compensație pentru daune. Sau o răsplată pentru a dispărea din viața lor. Cum vreți s-o considerați.

Iau mâna aspră a cerșetorului și îi îndes câteva bancnote în ea. Îl avertizez să le pună deoparte cum trebuie. El îmi mulțumește și spune că Dumnezeu mă va binecuvânta. Urăsc când îl implică pe Dumnezeu în asta, dar de data asta nu spun nimic. Poate că e timpul ca El să-și facă treaba. Până atunci, aștept.

La fiecare pas pe scări se ridică nori de praf. Fiecare chiriaș își curăță propriul apartament, dar scările sunt domeniu public. Nimeni nu se simte obligat să facă ceva pentru celălalt, așa că mizeria se adună pe trepte.

Nu a fost întotdeauna așa, dar așa va rămâne mereu. Este unul dintre multele motive pentru care mama mea pune deoparte fiecare bănuț pentru a economisi pentru o casă a ei. Noi, olandezii, suntem cunoscuți pentru faptul că suntem curați și ordonați, iar ani de zile mama mea și-a luat asupra ei sarcina de a „întreține” scările. La început, acest lucru a fost apreciat de vecinii noștri, dar, treptat, aceștia au considerat că sârguința ei este de la sine înțeleasă. Până când, într-o zi, nu a mai suportat. Și-a golit coșul de gunoi pe scările recent curățate și a spus: „Poftim.” Apoi și-a dat jos șorțul, și-a pus haina și a ieșit afară prin mizerie ca o regină. În momente ca acestea, mama mea este un exemplu strălucitor.

Primul lucru pe care îl văd este ceapa de pe blat. Îmi dau seama instantaneu cât e ceasul.

— Zi grea? mă întreabă mama când mă vede.

Se pare că nu destul de grea încă.

— A fost în regulă, mă aud spunând.

Nu am de gând să-i spun că fost concediată de două ori. Trebuie să procesez singură mai întâi.

Îmi întinde cuțitul pe care îl folosea pentru a tăia prima ceapă.

— Termină asta, te rog.

Mai sunt încă șase de terminat.

Încerc să nu plâng. Cuțitul se mișcă în sus și în jos. Ceapa se destramă pe planșa de tăiat. Trebuie să-mi urmăresc mâinile, pentru că abia dacă mai văd ceva. Mă gândesc că sunt într-o situație mult mai bună decât cerșetorul pe care tocmai l-am văzut.

Dezgustul meu pentru ceapă a început când, copil fiind, am traversat oceanul spre America împreună cu mama mea. Tatăl meu plecase deja înainte pentru a aranja lucrurile. Trebuia să luăm masa într-una dintre acele hale de mâncare de pe vas și într-o zi ne-au servit ceapă vâscoasă în ceea ce trebuie să fi fost o tocătură. M-am holbat la chestia aia lipicioasă din farfurie și am refuzat să mănânc.

Dar trebuie să o înțelegeți pe mama; farfuria aceea trebuia să fie goală. M-a forțat să mănânc strângându-mi nasul și împingându-mi mâncarea în gura deschisă. Îmi venea să vomit, dar când e vorba de o bătălie de câștigat, mama nu renunță. Nu după mult timp, am vomitat. Pe masă, în văzul tuturor. Mirosea oribil. Oamenii din jurul nostru au întors capetele dezgustați. În cabina noastră, m-a plesnit ca de obicei. Nu voi uita niciodată.

Tatăl meu se întoarce acasă din tura de noapte. Lucrează la departamentul municipal de colectare a deșeurilor. Nu la birou sau ceva de genul ăsta, ci în cea mai joasă categorie: ca gunoier. Plata nu e grozavă, dar tata se pricepe foarte bine la căutat comori. Scoate tot felul de lucruri din gunoi. Pe cele mai multe dintre ele mama le duce direct la casa de amanet, fără să le mai ridice vreodată.

Când intră în bucătărie, tata vede lacrimile care îmi curg pe obraji și se uită la mama.

— Știi că asta o face să plângă, spune el cu blândețe.

Nici măcar nu e foarte mult repros în vocea lui. Dar mama îl ia ca atare.

— Câteva lacrimi nu o vor ucide, se răstește ea.

Eu nu răspund. Cel mai mult îi doare când nu te pot răni.

Ca de obicei, mă dau jos din pat la patru și jumătate dimineața. În mod

normal, aș fi dormit câteva ore, dar de data asta m-am holbat fix la tavan. Gândurile mi se învârteau în cap.

Când fiecare zi este plină de muncă de dimineața până seara, te poți amăgi multă vreme că te descurci bine. Dar nu era așa. Eram ocupată, dar nu mă simțeam bine. Nu era chiar o revelație, dar m-a deranjat toată noaptea. Cel mai enervant lucru este că, odată ce aduci aceste gânduri la suprafață, simți imediat un impuls pe care nu îl poți urma.

Mă așez la pianul meu și îmi las capul obosit pe tabla clapelor în timp ce mângâi lemnul cu degetele. De câte ori nu am căutat alinare la acest instrument, pe care tatăl meu l-a găsit la gunoi? Când l-a adus acasă, lemnul era crăpat pe alocuri. Stratul de fildeș al unor clape se ciobise. În mod miraculos, mai era încă o cheie în încuietoarea tăbliei. Astfel părea protejat.

Mama a refuzat ca monstrul, așa cum îl numea ea, să rămână în apartamentul nostru, dar tata a pus piciorul în prag pentru prima dată în viața mea.

— Acesta este cadoul meu pentru Willy, a spus el.

Când mama a întrebat de ce îl merit, el a răspuns:

— E ziua ei.

Am fost surprinsă să aflu că era ziua mea de naștere, pentru că la noi acasă pur și simplu sărim peste zilele de naștere. Peste toate sărbătorile, de fapt. Dar această zi nu o voi uita niciodată. Mi-am primit pianul pe 26 iunie 1912, când am împlinit zece ani, și a fost cel mai frumos cadou pe care l-am primit vreodată.

Deschid clapeta și cânt câteva note. Abia dacă iese vreun sunet, deoarece corzile sunt amortizate de un suport lung de cârpe de pânză, pe care l-am făcut special și care atârnă pe coarde în spatele panoului superior. Întotdeauna exersez între patru și jumătate și șapte dimineața. Este singurul timp pe care îl am la dispoziție.

După cincisprezece minute de practică, mă opresc brusc. Vedeți? Nu mai pot să gândesc clar. Nu trebuie să plec nicăieri! Dar nu mă târăsc înapoi sub pătură. Nu vreau ca mama să-și dea seama că ceva s-a schimbat.

Tai anunțul din ziarul lăsat de candidata serioasă pe care a trebuit să o testez ziua precedentă. În căutarea mea pentru un nou loc de muncă, parcurg anunțurile pe care ea le încercuise. Deocamdată fără succes. A mai rămas un singur anunț încercuit.

Teatrul de vodevil se află pe o alee, înconjurat de scări de incendiu din

fier. „în toane bune”, scrie deasupra intrării.

O scăriță de piatră duce la ușile din față. Sus se află un portar solid. Ezit să mă apropii de el, dar acum sunt aici oricum.

— Sunt aici pentru…, mă uit la ziar, pentru postul de garderobier.

Mă forțez să mă uit la el. Mă privește de sus în jos.

— E deja luat. Dar oricum nu ai fi obținut postul.

— De ce nu?

— Lucrăm pentru bacșișuri… De asta.

Se uită la mine cu dispreț.

Nu m-am născut ieri; e o remarcă răutăcioasă la adresa aspectului meu, dar nu am energie să îl contrazic. Picioarele mele sunt obosite și am o pietricică enervantă în pantof. Mă dau la o parte pe alee, îmi scot pantoful, îl ridic pentru a scoate pietricica și văd că am o gaură în talpă. Exact ce-mi trebuia.

— Te-a respins?

Îmi întorc capul. Sunt urmărită cu privirea de un bărbat de vreo treizeci și cinci de ani, care stă ascuns în spatele scărilor și fumează. Probabil că l-a auzit pe portar. Dau din cap.

— Dacă vrei să reușești în meseria asta, trebuie să ieși în evidență.

Vocea lui pare ușor amuzată. Mă uit mai atent la el. Poartă un costum larg, care cumva i se potrivește. Pare a fi un tip de treabă, cu păr blond, ochi albaștri blânzi și un chip sincer.

— O să am mari probleme dacă nu găsesc nimic, spun.

— Mi-ar plăcea să te ajut, dar momentan nu angajăm decât muzicieni.

Mă uit mai atentă la el.

— Muzicieni? Eu cânt la pian.

Robin

5

Are ceva. Nu pot spune exact ce anume. Ceva neortodox, poate? Cine știe. Felul în care și-a dat jos pantoful – plat – nu întâlnești așa ceva prea des. Fetelor le place să fie fete. Ei nu-i place.

Stă la pianul meu și am astfel ocazia să o studiez mai mult. Din start, cântarul ei la pian nu mă impresionează. Mi-a spus că e o piesă de Grieg, ceva de genul „Ziua nunții”. Întotdeauna se pune întrebarea dacă vei trăi

vreodată acea zi, m-am gândit imediat, dar nu asta contează acum. Notele sună plăcut, dar e muzică clasică. Mie îmi place mai mult jazzul. Asta cântăm la club. Jazz și ragtime. Muzică cu swing. Oamenii vin aici pentru distracție. Viața e oricum destul de grea.

M-a lăsat cu gura căscată când mi-a spus că este muzician. Adică, șansele ca asta să se întâmple sunt aproape zero. Să-ți cauți un loc de muncă în ziua de azi nu e treabă ușoară. Când eu însumi am vrut să-mi câștig existența ca muzician după Marele Război, nu am reușit să obțin un loc de muncă. Soldații care se întorceau au inundat piața muncii și era uimitor să văd câți oameni pretindeau atunci că știau să cânte la un instrument. Calitatea nici măcar nu era atât de importantă; acei bieți soldați traumatizați obțineau slujba chiar dacă erau la fel de buni sau chiar mai slabi decât ceilalți candidați.

Mila poate fi o binecuvântare, dar eu eram un proscris, pentru că nu mă întorsesem de pe front și nu-mi servisem țara. Dacă ești refuzat de o sută de ori, devii destul de creativ. Am luat măsuri drastice: primul pas a fost să mă mut din orașul meu natal din Kansas pe Coasta de Est. Pasul doi a fost să mă despart de vechea mea viață.

În New York, cursa șobolanilor era și mai rea, dar aici calitatea putea face cu adevărat diferența. În decurs de o lună, ofertele au început să curgă. Mi-a măgulit orgoliul să văd cluburile luptându-se pentru mine. În sfârșit, puteam să fac ceea ce îmi place cel mai mult. Aveam chiar de unde să aleg.

Are un chip destul de drăguț dacă te uiți suficient de mult la ea. O gură atrăgătoare, cu dinți drepți. O bărbie ascuțită, care i se potrivește. Părul ei șaten este des și ondulat deasupra umerilor. Și are o voce frumoasă (întotdeauna sunt atent la asta).

Dar cel mai mult mă impresionează ochii ei căprui și inteligenți. Când își ridică privirea și o întoarce asupra ta, te simți… cum? Gol, ar fi un mod de a descrie senzația. Ca și cum nimic nu-i scapă. În cazul meu, sper să nu vadă prea multe. Aici mă opresc din gânduri. Nu trebuie să încep să visez. Copila se străduiește din greu, concentrează-te pe asta. Pe de altă parte, sunt oarecum curios să văd cum ar reacționa la oamenii de aici. Păcat că locul e gol. Întotdeauna devine amuzant când vin dansatorii.

— Ești prea reținută.

O fac să se dea mai încolo și mă așez lângă ea pe scaunul lat. Îi cânt aceleași teme din Ziua nunții, într-o interpretare jazz și urmăresc dacă se

prinde. Reușește până la urmă, dar cântecul ei este încă prea cuminte.

— Relaxează-te, o provoc.

Din fericire, îndrăznește să o facă. Cântăm la patru mâini, iar ei pare să-i placă.

— De ce cauți un pianist dacă tu însuți ești atât de bun? mă întreabă ea puțin mai târziu.

— Prefer să cânt la bas.

Dennis iese pe scenă din cabinele de probă în costum complet – o rochie de gală extravagantă – și machiat ca o femeie, dar nu și-a pus încă peruca de doamnă. Arată oarecum ciudat, această fază intermediară, neterminată. Dennis este numărul nostru principal. Numele lui de scenă este Miss Denise. Dacă Hollywood-ul l-ar putea prinde în mrejele sale, ar putea deveni la fel de mare ca Julian Eltinge, cel mai faimos imitator de femei din lume.

Am citit în Variety că acest Julian este în prezent cel mai bine plătit actor de la Hollywood. Filmele în care joacă atât rolul de femeie, cât și pe cel de bărbat se vând ca pâinea caldă.

Îl cunosc pe tipul care îi este asistent de garderobă cu normă întreagă, pentru că nu poți să strângi singur un corset într-o talie de viespe. Tipul mi-a spus că poartă întotdeauna un cuțit cu el, în caz că Julian leșină din cauza lipsei de oxigen.

În acel moment, nu este timp de pierdut, iar cuțitul ascuțit îl poate scăpa pe artist de sufocare cu o singură mișcare. Am întrebat imediat dacă s-a întâmplat vreodată așa ceva. La care el a început să râdă și a răspuns misterios: „Ți-ar plăcea să știi, nu-i așa?”

Pun pariu că Willy nu a văzut niciodată un travestit până acum.

— Robin, ai o țigară? întreabă Dennis cu vocea lui obișnuită de bărbat.

Îi ofer lui Dennis o țigară și un foc. Willy apasă câteva clape greșite. Dennis abia acum o observă. Se uită la ea pe sub genele sale lungi și false. Știu exact ce face… judecă. În ce direcție se înclină balanța? Sunt la fel de curios ca Dennis, care inspiră adânc și apoi se întoarce foarte feminin spre cabinele de probă. Trebuie să aflu.

— Te face să te simți inconfortabil?

Niciun comentariu.

— Oamenii vin de peste tot doar ca să o vadă.

— Îl vadă, mă corectează ea.

Nu mă pot abține să nu fac pe filosoful.

— Privește-o astfel: cu toții ne naștem goi, iar restul e doar o deghizare.

Îmi primesc răspunsul. Se ridică în picioare. Expresia ei spune totul.

— Îmi pare rău, nu pot lucra aici, spune ea.

— Credeam că ești disperată.

— Nu atât de disperată.

Încearcă să plece cât mai repede. Când mă întorc îl văd pe Dennis în culise. I-a văzut reacția.

Willy

6

Tatăl meu se apleacă spre mine.

— Noi plecăm. Mama simte că o ia durerea de cap.

Este duminică, zi de odihnă. Chiar și pentru mine. În anotimpul potrivit, în foișorul din parc au loc periodic concerte în aer liber. Intrarea este gratuită, așa că eu și părinții mei mergem întotdeauna. Îmi place să ascult orchestra, dar dirijorul lor obișnuit mă fascinează cel mai mult. Am copiat deja multe de la el. Are eleganța de a tempera puterea instrumentelor de alamă. Cu excepția cazului în care piesa o cere, bineînțeles, și atunci dă drumul la frâie. Ca acum, cu piesa „Clopotul Libertății" de John Philip Sousa.

Nu reușesc să mă relaxez cum trebuie. Va trebui să-mi găsesc de lucru în curând; nu pot s-o păcălesc pe mama la nesfârșit. Vinerea trecută i-am înmânat așa-zisele mele plicuri de salariu, pe care le cumpărasem cu zece cenți de la un magazin de birotică. În loc de bani de hârtie, am pus monede în plus în ele. Acestea au dispărut imediat în buzunarul șorțului ei. Nu degeaba i se spune „Femeia cu clopoței" pe strada noastră: în buzunarul ei zornăie mereu monede.

Mă asigur că plec la timp dimineața și mă întorc la ora potrivită seara. Îmi ocup zilele aplicând pentru locuri de muncă și stând la bibliotecă. Acest din urmă lucru nu este o pedeapsă. De ani de zile îmi știu drumul prin secția de muzică și mi-am dat seama, cu cât citesc mai mult, cu atât știu mai puțin. Aceasta este singura foame pe care am reușit să mi-o satisfac în ultima săptămână. Între timp, trăiesc din banii pe care tipul de la toaletă mi i-a

îndesat în mână.

Temperatura este de fapt prea ridicată pentru luna aprilie. Muzicienii, ale căror jachete albastre de uniformă sunt încheiate până la gât, cântă sub un baldachin, în timp ce noi stăm pe bănci lungi de lemn sub soarele arzător.

Observasem deja că mama se lupta cu căldura. Își tot flutura evantaiul cu furie, dar acum se ridică în picioare. Tatăl meu îi urmează exemplul. Eu rămân așezată și îmi țin ochii ațintiți asupra muzicienilor. Muzica veselă de marș pe care o cântă mă umple de curaj. Știu ce este așteptat de la mine. La jumătatea rândului, mama se întoarce și îmi face semn să o urmez. Eu dau din cap că nu. Tatăl meu observă că unii invitați devin iritați de oprirea mamei mele.

Nu pot vedea de ea, deoarece mama este destul de mare.

— Stai în drum, îi amintește el.

Durerea ei de cap trebuie să fie puternică, deoarece nu se împotrivește.

Când concertul se termină și muzicienii încep să-și strângă instrumentele, îmi văd șansa. Urc repede scările spre scena din foișor.

— Domnule Goldsmith? îl strig de la spate pe dirijor. Pare prea absorbit de pregătirea partiturilor pentru a-mi răspunde. Domnule Goldsmith? Se întoarce cu reticență și își freacă mustața deasă. Cine îndrăznește să-l deranjeze din nou?

Trec direct la subiect. Părinții mei și cu mine… venim să vedem concertele dumneavoastră de la prânz de ani de zile.

— Pentru că sunt gratuite, fără îndoială, spune el nu fără ironie.

Îi zâmbesc. El se întoarce din nou cu spatele.

— La ultima parte din Clopotul Libertății… cred că trombonul a cântat o notă greșită, chiar înainte de repetarea trio-ului. A cântat un Mi natural, dar ar fi trebuit să fie un Mi bemol.

Acum i-am captat atenția. Se întoarce spre mine, puțin tulburat, își verifică partitura, se duce la trombonist și îi smulge partitura de pe pupitru.

— Bine observat. Știi pe de rost partea trombonului?

— Nu doar partea aceea, ci fiecare notă.

Domnul Goldsmith și-a pregătit bagajul și coboară scările cu pas vioi. Trebuie să mă grăbesc pentru a ține pasul cu el.

— Nu predați pian la conservator?

— Ba da.

— Mi-ar plăcea să ajung acolo.

— Mult noroc.

Domnul Goldsmith continuă să meargă mai departe, evident neavând niciun chef de această conversație. Îl ocolesc și ajung chiar în fața lui, astfel încât este nevoit să se oprească.

— Vreau să-mi dați o șansă să cânt pentru dumneavoastră.

— Nu vreau să-mi pierd timpul.

— Nici eu.

Știu că sună obraznic, dar trebuie să fac ceva.

— O să te coste, spune Goldsmith, doi dolari.

— Nicio problemă, domnule.

Privirea lui alunecă peste hainele mele ponosite de duminică.

— Plătește în avans.

În mod clar contrar așteptărilor sale, scot banii din geantă.

— Poftiți.

Cu părere de rău, îmi înmânează o carte de vizită.

— Mâine după-amiază, la ora patru.

Apoi pleacă. Mă uit la carte: Mark Goldsmith, *profesor de muzică,* scrie pe ea. Cu trei minute înainte de ora stabilită, intru în holul principal al complexului de apartamente în care locuiește Goldsmith. Deoarece trebuie să ajung la etajul șase, iau liftul-colivie, care se află în mijlocul scării. Nu vreau să ajung gâfâind.

Când sun la ușa din dreapta, o femeie frumoasă, cu un aer ușor obosit, îmi deschide.

— Da? mă întreabă ea.

Observ că este însărcinată.

— Am o întâlnire cu profesorul Goldsmith.

Înăuntru, aproape că sunt dărâmată de copiii care aleargă zgomotos. Număr cinci. Cel mai mic copil începe să plângă. Doamna Goldsmith îl ridică și se îndreaptă spre sufrageria spațioasă, chiar în momentul în care domnul Goldsmith iese din biroul său într-o cămașă.

— Liniște! încerc să lucrez! mormăie el.

Apoi se uită la soția sa ca și cum mustrarea i-ar fi fost de fapt destinată ei.

— Îmi aduci o ceașcă de cafea?

— Trebuie să macin boabele, răspunde ea.

Abia acum mă observă.

— Ea poate face asta. Poți să intri, când ai cafeaua.

Dispare apoi în biroul său. Doamna Goldsmith mă conduce în bucătărie și îmi împinge în mâini o râșniță de cafea.

— L-ai auzit, spune ea. Copiii nu pot rămâne tăcuți nici măcar pentru două secunde.

— Sunt toți ai voștri?

— Da, iar al șaselea este pe drum.

Încercând să nu mă uit la burta ei, mă așez la masa din bucătărie și încep să macin, ușurată că doamna Goldsmith mă lasă în pace. Brațul începe să mă doară, dar mirosul boabelor de cafea măcinate mă liniștește puțin.

Nu mult mai târziu, am senzația că sunt urmărită printr-o crăpătură a unei uși, puțin mai jos pe hol. Se uită cumva unul dintre copii la mine? Când ridic privirea, ușa se închide.

Doamna Goldsmith îmi întinde două cești de cafea fierbinte. Mă îndrept cu ele spre birou și mă trezesc stând stângaci în fața ușii. Cum ar trebui să ciocăn? Bat cu piciorul. Atunci, nimeni altul decât tipul de la toalete deschide ușa…

Frank

7

Se uită la mine ca o căprioară speriată. Ține în mâini două cești de cafea. Nu are unde să se ducă. M-a șocat și pe mine când am văzut-o măcinând cafea. Îmi pare puțin rău pentru ea acum, pentru că Mark tocmai mi-a spus că va veni cineva să dea o audiție pentru el. Eu nu i-am spus nimic. Chiar și acum, mă prefac că nu s-a întâmplat nimic între noi și mă dau la o parte pentru a o lăsa să intre. Ea se îndreaptă spre Mark, care stă în spatele biroului său imens, plin de hârtii. Iau loc pe fotoliul pe care am stat toată după-amiaza. Trebuie să fie agitată. Cestile zornăie pe farfuriile lor. Mă bucur când Mark începe să vorbească.

— Această gospodărie se află într-o stare de haos total, motiv pentru care prefer să nu invit pe nimeni la mine acasă. Nu-l băgați în seamă, spune făcând semn spre mine, face parte din mobilier.

— Ceea ce e destul de adevărat. Este un bun prieten de ani de zile și trec pe la el destul de des. În această după-amiază discutam despre câteva conferințe cu soliști celebri, pe care vrea să le organizez pentru

conservatorul unde lucrează.

— Frank, aceasta este…

Nu îi știe numele.

— Willy Wolters, răspunde ea, punând a doua ceașcă de cafea în fața mea.

Evită contactul vizual și își șterge mâinile pe fustă ca să nu fie nevoită să dea mâna cu mine.

— Să nu pierdem timpul.

Mark arată spre pianul cu coadă din mijlocul biroului. Willy ia loc pe taburetul pianului. Ezitant, atinge câteva clape, fără să producă vreun sunet. Ca și cum ar da mâna cu pianul.

— Cântă.

Goldsmith se lasă pe spate și își amestecă cafeaua.

Începe să cânte o piesă de Bach. BWV 731: *Iisuse dragă, suntem aici.* Lovește clapele cam tare și folosește prea mult pedala din dreapta. Noi ascultăm, pentru că inimile noastre ar trebui să ni se deschidă acum, dar Mark nu o lasă să cânte prea mult.

— Te rog, oprește-te.

Ușor, mâinile ei se desprind de claviatură.

— Minunat, spune ea.

— Crezi? întreabă Mark.

— Acest pian, clarifică ea. Eu exersez pe un pian al cărui sunet este atenuat de cârpele puse în corzi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce ai face una ca asta?

— Pentru că altfel s-ar plânge vecinii. Dar este oricum un pian vechi. Tatăl meu l-a găsit printre gunoaie.

Mark și cu mine ridicăm din sprâncene în același timp.

— Printre gunoaie? întreabă Mark dezgustat.

— Tatăl meu este gunoier.

— Cine te-a învățat? vrea Mark să știe.

— Un prieten al mamei.

Mă hotărâsem să îmi țin gura, dar brusc mă amestec și eu în conversație.

— Și ce știi despre Bach?

Pare surprinsă de faptul că îi vorbesc, dar pentru prima dată se uită într-adevăr la mine cu acei ochi mari și căprui.

— Îi cânt notele, domnule.

Răspunsul nu mă satisface.

— Nu îi poți cânta notele fără să îl fi studiat pe omul din spatele lor, îi spun. Știi cine este cel mai mare cunoscător al lui Bach?

— Bineînțeles că nu știe, intervine Mark. Dar apoi ne surprinde pe amândoi.

— Albert Schweitzer. L-a studiat pe Bach, l-a întors pe toate părțile, așa cum nu mai fusese făcut până atunci, răspunde ea, ridicându-se de pe scaun și venind să stea în fața noastră.

Acum trebuie să îmi ridic privirea pentru mă uita la ea.

— Din păcate, a renunțat la cariera sa strălucită pentru a deveni doctor în jungla africană, îi spun. Ceea ce confirmă teoria mea că geniul se învecinează mult prea des cu nebunia.

— Deci credeți că era nebun?

— Da. Își bate joc de talentul său, nefolosindu-l.

— Poate este mai talentat ca doctor.

Se uită la mine sfidător și pentru o clipă nu pot spune nimic altceva. A atins o coardă sensibilă. Nu îmi băteam și eu joc de talentul meu din motive pe care nimeni nu le poate bănui? Să las un alt talent să se impună? Apoi schimb tactica.

— De ce cânți așa?

— Așa cum?

— Ca și cum ai fi lipsită de sentimente.

Mă privește ușor încruntată.

— Pentru că am învățat că nimănui nu-i pasă de sentimentele mele, răspunde ea după o scurtă tăcere.

Mark îmi aruncă o privire de atenționare. Oare a observat și el că ochii ei au căpătat o strălucire apoasă? Bine, am înțeles, se află sub o presiune puternică. Ea se află aici pentru a realiza ceva. Dar n-ar trebui să se teamă de o discuție simplă despre muzică.

— Nu ar trebui să interpretezi ce se află în spatele muzicii? o întreb eu.

— Poți greși, interpretând. Dar nu și când urmezi notele, răspunde ea.

— Aia este știință.

— Bach a fost un compozitor matematic, susține ea.

— Dar unul dintre puținii care au vorbit limba lui Dumnezeu, spun la rândul meu.

— Ei bine, nimeni nu știe ce vrea Dumnezeu, nu-i așa?

Pentru a doua oară, nu știu ce să spun. Îmi dau seama că acest lucru nu mi

se întâmplă prea des. O privesc fix, dar ea nu-și coboară privirea, iar eu sunt cel care se uită primul în altă parte. Spre Mark, care îmi vine în ajutor.

— Tehnica ta este îngrozitoare. Prin modul în care lovești pedala, abia dacă o ascunzi. Uită de conservator. Șansele tale de a fi acceptată sunt nule.

O încrețitură îi apare pe frunte. Apoi face un pas înainte și își concentrează toată energia asupra lui Mark.

— Nu mă puteți învăța? Voi munci din greu. Voi face orice pentru a deveni mai bună.

Mark își îndreaptă umerii.

— Permite-mi să îți dau un sfat: căsătorește-te și fă copii.

— Ca soția dumneavoastră.

— Da.

Se uită de la Mark la mine și apoi iar la el. Dă din cap ironic, deși intenționează să pară servilă.

— Sper că v-a plăcut cafeaua.

Părăsește, cu umerii drepți, camera. Mark se uită la mine, dând din cap.

— Ciudată persoană.

— Nu a fost atât de rău, spun eu.

— Dar este femeie, protestează el.

— Și încă una destul de atrăgătoare, aprob eu.

Willy

8

Închid poarta de fier a liftului-colivie eu un sunet puternic. Cum am putut fi atât de proastă încât să cred că îmi va da o șansă? Mâna mea atinge butonul liftului. Jos, te rog. Scoțând multe scârțâituri, aparatul se pune în mișcare.

Aproape coborâsem sub podea când Goldsmith iese în fugă din apartamentul său.

— Așteaptă, așteaptă! strigă el, alergând în jos pe scări pentru a ține pasul cu mine. Credeam că vrei să mergi la conservator.

— Aș fi „nebună” să vreau asta, nu?

— Te pot pregăti pentru examenul de admitere!

Liftul se mișcă mai repede decât el și nu poate ține pasul.

— Trei lecții pe săptămână, doi dolari ora.

Iată pentru ce venisem. Opresc liftul.

Intrând în casă mai târziu în acea noapte, o văd pe mama în spatele ușilor de sticlă colorată, ținând o ședință de spiritism cu trei dintre prietenele ei. Din fericire, doamnele în transă au ochii închiși. În momentul în care vreau să merg mai departe, privirea mi se oprește asupra genților femeilor, așezate pe dulapul din hol. Din cea care pare cea mai scumpă, iese o poșetă cu cosmetice. Trebuie să fie a doamnei Brown – ea nu iese niciodată din casă fără machiaj. Sunt curioasă ce se află în ea. Înăuntru observ farduri pe care nu le-am mai văzut niciodată în viața mea. Iau poșeta, promițându-mi că o voi returna după ce o voi folosi, pentru că nu sunt o hoață.

Intru în liniște în dormitorul părinților mei. Știu unde să mă uit. Într-un dulap mare sunt depozitate valize cu etichete de la linia aeriană Holland-America, în care mama își ține hainele și pantofii din tinerețe. Scot rochia ei de seară din material lucios și tul.

O cusătură s-a desfăcut, ceea ce reprezintă o mică problemă. Dar pantofii ei cu toc sunt ca noi. Sunt sigură că mama nu i-a purtat nici măcar o dată.

Din fericire, mama va fi plecată pentru mare parte din ziua următoare. Am uitat unde, singurul lucru pe care mi-l amintesc este la ce oră se întoarce. Rămân totuși pentru majoritatea timpului în dormitorul meu și fac ceea ce fac întotdeauna: îmi las privirea să se plimbe peste lucrurile care îmi mențin visul în viață. Acestea sunt lipite pe peretele de deasupra pianului meu: fotografiile decupate ale celor doi idoli ai mei – Willem Mengelberg, în timp ce dirijează, și Albert Schweitzer, cântând la orgă. Cartea poștală a sălii de concerte din Amsterdam și anunțul unei viitoare reprezentații a lui Albert Schweitzer ca organist într-o biserică din Olanda. Mai multe tăieturi din ziar despre spitalul lui Schweitzer din jungla africană – mai exact, din Lambarene, o localitate de pe râul Ogowe din Gabon, la sud de ecuator.

Am citit la bibliotecă cartea lui Schweitzer „La marginea pădurii primordiale”, în care acesta descrie aventura de a construi de la zero un spital în junglă. Mi-am dat seama că el are o viziune foarte diferită asupra nativilor africani față de cea a coloniștilor. Aceștia din urmă se referă prea des la semenii lor de culoare ca fiind leneși, deoarece, în opinia lor, este imposibil să-i pună la muncă. Schweitzer infirmă această concepție, afirmând că acești „oameni ai naturii”, așa cum îi numește el, sunt în realitate singurii oameni cu adevărat liberi. Aceștia nu se lasă conduși de

agitația noastră occidentală, ci muncesc din greu doar atunci când ei înșiși văd necesitatea de a face acest lucru și atunci sunt mai mult decât capabili să o facă.

Schweitzer citează exemplul a cincisprezece negri care, timp de treizeci și șase de ore, au vâslit aproape continuu și neobosit în susul râului pentru a transporta un bărbat alb grav bolnav la spital, o performanță de care el consideră că un alb nu ar fi capabil.

Această răsturnare a unei opinii bine stabilite și sigure este ceea ce admir atât de mult la Schweitzer. El nu se înclină în fața hainelor noi ale împăratului. El spune pur și simplu lucrurilor pe nume. Aș vrea să iau asta ca exemplu.

Iar acei bărbați cred că eu nu știu nimic.

Alte câteva cusături și rochia este gata. Mă pregătesc să închid ușa dulapului când observ masca de gaz ascunsă în cel mai întunecat colț. Ce fată are un obiect atât de ridicol în camera ei? Nu mă pot hotărî să arunc acest obiect nenorocit. O altă comoară găsită în gunoi și adusă de tatăl meu acasă. Habar n-aveam la ce folosea masca, dar el s-a gândit că poate fi utilă când va trebui să tai din nou ceapă.

— Îți place? mă întrebase.

Nu am spus nimic. Știam deja ce avea mama să facă. Următoarea dată când m-a pus să tai ceapă, a luat chestia din camera mea și mi-a legat-o cu forță în jurul capului. Aproape că am străpuns cu cuțitul tăvița de tăiat. Nu s-a oprit până când nu mi-a fixat perfect masca pe cap. Inutil să mai spun că arătam ridicol. Râsul strident al mamei mele a răsunat în toată bucătăria. Nu m-a deranjat că râdea de mine, eram destul de obișnuită cu asta. Dar chestia aia dezgustătoare era cea mai rea parte. Sfârșitul poveștii a fost că nu mi-am mai pus niciodată masca de gaze.

Mă îndrept spre fereastră și mă uit afară. Între blocurile de locuințe atârnă rânduri lungi de rufe ca niște ghirlande, ca și cum ar fi mereu o petrecere. Bebelușul vecinului se aerisește într-un fel de cușcă agățată în fața ferestrei. Femeile de aici nu au timp să își plimbe copiii în parc. Dar nici nu vor ca micuții lor să facă rahitism. O astfel de cușcă este o binecuvântare.

Bebelușul stă întins pe burtă în mica sa închisoare. Să sperăm că nu are frică de înălțime. L-am adormit de multe ori cântând la pian. Acum nu mai plânge. Numai bine, pentru că nu am timp. Mușc firul de ață.

Nu știi dacă ai curajul să faci ceva până când nu o faci. Nu aș fi fost

surprinsă dacă m-aș fi întors în fața portarului. Dar el a ținut ușa deschisă ca pentru o regină iar eu am pășit înăuntru. M-am gândit la mama mea coborând scările peste propriul ei gunoi. Capul sus, despre asta e vorba.

Probabil că au văzut multe la viața lor, dar rămân cu gura căscată când intru.

Liderul trupei, Robin Jones, îl acompania pe acel artist care umbla mai devreme în haine de femeie, dar care acum este îmbrăcat ca un bărbat. Le-am întrerupt repetiția. Versurile pe care le cântau îmi răsună în cap:

„Aceste fete educate mă plictisesc
Voi spune ce am spus de atâtea alte ori
Oh, cu cât sunt mai prostuțe, cu atât mai mult îmi plac
Pentru că cele prostuțe știu să facă dragoste”

Încerc să mă îndrept spre ei cât mai grațios cu putință. La fel cum a făcut candidata cochetă la interviul de angajare. Nu este ușor, pentru că gleznele mele nu sunt obișnuite cu tocuri atât de înalte. Mă clatin și mă simt expusă în rochia strâmtă a mamei mele. Machiajul de pe față este lipicios și rigid. Îl simt mai ales atunci când zâmbesc larg, pentru a face o impresie bună.

— Ce pot face pentru dumneavoastră? întreabă Robin.

— Mă întrebam… mai este valabil acest post?

Se uită la mine confuzi. Habar nu au cine se află în fața lor.

— Am fost aici cu o zi în urmă, la audiții, clarific eu.

În cele din urmă le pică fisa.

— Oh, tu ești, spune Robin. Nu te-am recunoscut. Arăți… diferit.

— Încerc să mă integrez, spun cât pot de convingător.

M-am străduit din răsputeri să arăt exact ca o artistă pe care tot orașul ar vrea să o vadă, dar problema este că nu am mai folosit niciodată machiaj. Robin schimbă o privire cu colegul său. Ezitarea este evidentă. Trebuie să obțin această slujbă, așa că fac o ultimă încercare.

— Vă rog, angajați-mă, vă rog. Voi munci până nu mă vor mai ține picioarele.

— Disperată, până la urmă, răspunde Robin.

Robin

9

L-am văzut pe Dennis dându-și ochii peste cap, când i-am sugerat că ar putea cânta cu noi în seara asta, ca probă. M-a privit cu hotărâre și mi-a șoptit la ureche: „Eu votez nu.” Aș fi putut să renunț în acel moment, dar m-am gândit: oricum este aici, acum, iar femeile deja o duc greu în această industrie.

Eu sunt liderul trupei, dar voiam ca și ceilalți să fie de acord. Am prezentat-o membrilor trupei – toboșarului, cântărețului la banjo, trompetistului și clarinetistului. Iar acum suntem cu toții pe scenă, cântând pentru publicul nostru entuziasmat. Dacă se va descurca bine în seara asta, va primi slujba.

Dansatoarele își termină dansul de step seducător. Sunt mai sumar îmbrăcate decât Willy, care arată la fel ca atunci când a venit. De nerecunoscut, ea ar eclipsa o travestită. Dansatorii îi zâmbesc când se îndreaptă spre culise. Măcar atât… Sper doar că nu râd de ea.

Mă îndrept spre microfon și anunț intrarea pe scenă a domnișoarei Denise, faimoasa imitatoare de femei.

Publicul nostru este mixt, dar, în mod ciudat, majoritatea sunt femei fascinate de domnișoara Denise și nu se mai satură de fenomen. Este ca și cum domnișoara Denise le-ar ține o oglindă, reflectându-le cochetăria lor artificială.

Publicul se dezlănțuie când, cu o deosebită eleganță feminină, domnișoara Denise apare pe scenă. I-am spus lui Willy că Dennis are de obicei un dialog înainte de a începe să cânte. Și că nu ar trebui să fie surprinsă când, după spectacol, își dă jos peruca de femeie pentru a arăta publicului că, totuși, este bărbat. Este semnul de exclamare al spectacolului său.

O văd cum se relaxează în spatele pianului. Dar tresare când domnișoara Denise se întoarce direct către ea.

— Ia uite ce avem aici, spune domnișoara Denise cu o voce înaltă, feminină. Un impostor feminin la pian. Încerci să mă impresionezi? Domnișoara Denise se uită complice în sală. Sau este acest imitator o femeie adevărată?… Greu de spus, nu-i așa?

În sală se aud imediat multe râsete.

— Cineva își riscă gâtul pentru tine, îi spune el lui Willy. Pentru că am auzit că dai probă. Slabe șanse să te ia, pentru că, după cum vedem cu toții,

aceasta este o trupă de bărbați.

Atunci, ticălosul se uită pe furiș la mine, apoi își îndreaptă iar atenția către noua pianistă.

— Deci ce mai cauți aici?

Willy se uită la el, zâmbind senin. Cel mai bine este să continui să zâmbești.

Dennis își continuă spectacolul.

— Oricum eu nu aș vota pentru tine, pentru că vreau ca toată atenția să fie asupra *mea.* Face o grimasă feminină și așteaptă până când râsetele din sală se sting.

— Știi măcar să cânți o gamă?

Willy aprobă din cap și cântă cinci note cu un singur deget: E-G-B-D-F. Dennis, care nu ar ști să citească o notă nici dacă viața lui ar depinde de asta, încearcă totuși să o prindă în capcană.

— Asta numești tu o gamă?

Willy clatină din cap.

— Cum ai numi asta?

Willy răspunde, tare și răspicat:

— Every Good Boy Does Fine.[1]

Publicul izbucnește în râs la această glumă la adresa domnișoarei Denise. Nu știu dacă ei înțeleg că ea enumeră de fapt dispozitivul mnemotehnic folosit pentru a reține notele de pe portativul notei sol, dar nu contează.

Dennis, care se simte întotdeauna cel mai bine atunci când are ocazia să improvizeze, răspunde.

— Toți băieții buni sunt bine, repetă el. Bineînțeles că da, pentru că se uită la mine.

Se plimbă plin de energie pe scenă.

— Spune-mi: cum te cheamă?

— Willy.

Acest nume stârnește hohote de râs. Iar Dennis se agață în mod viclean și de asta. Vocea lui se ridică o octavă.

— Pentru că nu ai un *willy*[2]*,* părinții tăi te-au numit Willy! Cred că tocmai ți-ai dublat șansele în seara asta cu un astfel de nume.

După asta, se uită la mine. Am aprobarea lui. Dau semnalul și trupa începe să cânte intro-ul melodiei: *Oh! Boy, What a Girl*[3]*,* marele hit al lui Eddie Cantor de anul trecut.

Atmosfera de început este excelentă. Domnișoara Denise cântă:

„Oh, Doamne, celelalte fete sunt mult în urma ei,
Oh, Doamne, sper că nu o va găsi nimeni altcineva.”

Exact ceea ce simt eu pentru Willy.

Willy

10

A doua zi, doamna Brown ezită să răspundă la ușă când sun la sonerie. Abia când mă vede cu comoara ei pierdută prin perdelele de plasă aleargă spre ușa din față. Își găsește o mie de scuze pentru „aspectul ei ofilit”. Între timp, eu sunt îngrozitor de jenată de necazul pe care i l-am provocat.

Personal, cred că arată mult mai bine fără machiaj, dar, bineînțeles, nu-i spun asta. Când vine vorba de doamnele mai în vârstă, toată pudra aceea sau acel fond de ten, cum am văzut pe tenul ei, nu face decât să le pună în evidență „picioarele de cioară”, „obrajii de hamster”, „gâtul de curcan” sau cum se numesc toate aceste riduri. Ele cred că arată mai tinere, dar dimpotrivă. Mama mea, care are deja cincizeci și opt de ani, face bine că nu se dă cu nimic.

Îi spun doamnei Brown că am găsit trusa de toaletă sub dulapul din holul nostru. Este încântată să o aibă înapoi. Ba chiar scoate portofelul pentru a mă răsplăti. O asigur că nu este necesar, dar ea insistă.

— Nu sunt o zgârcită ca mama ta, spune ea, împingându-mi un dolar în mână.

Mai absurd nu se poate.

De fapt, este destul de amuzant: când nu știi exact la ce să te aștepți, totul este ca o mare aventură. Sunt foarte entuziasmată de noul meu loc de muncă. Singurul lucru pe care trebuie să îl depășesc este faptul că părinții mei ar face o criză dacă ar ști că această lume există, darămite dacă m-ar găsi pe mine în ea. Așa că nu le spun. E o mică minciună nevinovată.

Oricum, mama mea e singura vinovată că nu i-am spus nimic. Pur și simplu nu se poate avea încredere în ea. Odată, la liceu, în timpul orei de muzică, profesoara a întrebat dacă cineva știe să cânte la pian. Degetul meu

s-a ridicat imediat. Mi s-a permis să arăt ce pot face.

Nu știu la ce se aștepta restul clasei, dar sigur nu la faptul că aș putea cânta *Toccata și Fuga în re-minor* de Bach. Fără greșeală, de asemenea. Colegii mei mă priveau uimiți. Profesoara m-a rugat imediat să rămân după ore. M-a îndemnat să mă concentrez asupra muzicii mai presus de orice, și s-a oferit să abordeze tema cu părinții mei.

I-am explicat îngrozită că mama nu va accepta așa ceva – insista să mă fac secretară, sau ceva de genul ăsta, pentru că spunea că, oricum, ca rățușcă urâtă, nu-mi voi găsi niciodată un soț. Nu a ratat nicio ocazie de a-mi arunca asta în față. Faptul că acest lucru contrazicea entuziasmul ei inițial privind prezicerea că voi deveni o „mare muziciană", nu puteam să-mi explic. (Abia mult mai târziu mi-am dat seama că trebuie să fi fost pur și simplu geloasă. Ea însăși nu terminase școala primară și ura toate formele de „erudiție".)

Cu toate acestea, în misiunea ei de a-mi asigura un viitor muzical, profesoara mea încăpățânată a bătut oricum la ușa noastră. A făcut-o pe la spatele meu, dar se întâmpla să fiu acasă. Prin crăpătura ușii am putut urmări totul.

Profesoara a vorbit timp de o jumătate de oră. Mama se purta ca și cum totul ar fi fost în regulă, dar ochiul meu antrenat putea vedea că femeia o enerva. În clipa în care ușa s-a închis în urma ei, eu am fost cea mai afectată. Și mama nu s-a oprit la vorbe, m-a umplut de vânătăi și, bineînțeles, pianul a rămas închis timp de mai multe săptămâni.

În fine, am găsit o soluție și pentru asta. Am exersat pur și simplu pe o bucată de carton pe care desenasem clapele pianului. O metodă foarte eficientă dacă nu ai nimic mai bun la îndemână.

La festivitatea de absolvire, profesoara mea de muzică nu a înțeles de ce părinții mei au lipsit de la concertul solo pe care l-am susținut în fața întregii școli. Nu i-am spus, firește, că părinții mei nu știau nimic despre concert.

Cu noul meu loc de muncă câștig mai mulți bani decât cu cele două anterioare la un loc. Acest lucru se datorează bacșișurilor, care sunt împărțite în mod egal. La directorul Barnes, trebuia să predăm bacșișurile. Mare parte din acei bani nu i-am mai văzut niciodată.

Marele avantaj este că pot să-i înmânez mamei mele plicurile de salariu la care crede că are dreptul, apoi îmi mai rămân destui bani pentru a-l plăti pe

domnul Goldsmith. Ce mai rămâne ascund în spatele plăcii de jos a pianului meu.

Muncesc din greu pentru a mă pregăti pentru examenul de admitere la conservator, la care am aplicat. De trei ori pe săptămână, iau lecții de la Goldsmith, iar restul timpului îl petrec în sala de lectură a bibliotecii sau exersând în clubul gol.

I-am povestit lui Robin despre situația mea și nu are nimic împotrivă să studiez acolo, atât timp cât nimeni nu are de suferit pe urma acestui lucru. Nu am mai dormit niciodată atât de mult până acum, pentru că nu mai e nevoie să mă trezesc noaptea. În plus, aud ceea ce cânt, ceea ce reprezintă, de asemenea, o schimbare binevenită.

Fetele de la club mă văd ca pe o adiție fericită la lumea lor masculină. Nu mai auzisem niciodată de *flapper girls*. Dar dansatoarele sunt mai libere decât orice fată pe care am cunoscut-o vreodată. Toate au ceva provocator în ele. Poate că trebuie să se comporte așa pentru a-i distra pe domni, dar o fac cu atâta ușurință. Dolly este un fel de șefă a lor. Este foarte machiată, mai ales în jurul ochilor, și și-a tuns buclele roșii scurt. Dansatoarele fumează și beau destul de mult – dar numai dacă băuturile sunt plătite de invitați și atât cât le permite prohibiția. Au încercat să mă facă și pe mine să beau, dar am spus „mulțumesc, dar nu, mulțumesc”.

Cu o săptămână în urmă, m-au pus pe un scaun în cabina de probă, cu spatele la oglindă. Acolo Dolly a început să lucreze la imaginea mea. Mi-a ordonat să-mi schimb și hainele; a făcut tot ce i-a stat în putință. Fetele se uitau și m-au întrebat cum mi-am primit numele. Când le-am spus că am fost botezată după regina Olandei, au început să chicotească. Credeau că o cheamă Regina Willy. Abia când le-am explicat că numele nostru este, de fapt, Wilhelmina s-au mai liniștit puțin.

Mi s-a permis să mă privesc în oglindă doar după ce Dolly a terminat. Nu știam ce să spun, pentru că nu mă mai recunoșteam. Robin a intrat și a spus că eram mai frumoasă ca niciodată. Am văzut că vorbea serios, așa că am presupus că ar trebui să cred asta. Acum, aceste *flapper girls* s-au dedicat sarcinii de a mă învăța cum să mă coafez și să mă machiez singură, iar eu mă pricep din ce în ce mai bine la asta.

Încep să devin mai pricepută și la jazz. Chiar am descoperit jazz într-o sonată de Beethoven în timpul uneia dintre lecțiile lui Goldsmith. Am lăsat notele să se balanseze, ceea ce mi-a adus o mustrare din partea lui

Goldsmith.

— Ce e asta? Jazz?

Mi-am revenit rapid.

După trei luni de muncă asiduă, este ultimul meu curs cu Goldsmith. Pare distras, ceea ce nu sunt obișnuită să văd la el. Încep să mă simt nesigură. Doar n-o să creadă că nu sunt suficient de bună pentru conservator?

Apoi, din senin, își pune mâna pe piciorul meu în timp ce încă mai cânt. Mă opresc. Sunetul dispare. Mă uit fix la clape. Oare va spune că aceasta este o lecție de rămas bun? Sau aceasta este modul lui de a-și arăta admirația?

— Poți veni cu mine într-o excursie la sfârșit de săptămână? Este puțin cam mult pentru soția mea în acest moment.

Se apropie de sfârșitul sarcinii, știu.

— Luni este audiția, spun prostește, ca și cum el nu ar ști.

— Este un cerc social interesant. Sunt sigur că vor fi o mulțime de muzicieni importanți acolo, spune el. Își mută ușor mâna. Îl privesc. Nu este o lecție de rămas-bun.

Mama mea nu-și întinde nici măcar rufele curate afară. Tocmai când cred că pot ieși nevăzută din casă, ea iese de după cearșafurile pe care le atârnă în cameră la uscat. Nu o văzusem.

— Unde te duci îmbrăcată așa?

— Ăăă…

Ezit prea mult.

— Mă duc la serviciu.

— Și valiza aia?

— Nu mă întorc acasă în seara asta, mamă. Rămân la Marjorie.

— Cine e Marjorie?

— Știi, Marjorie? De la serviciu? Mă grăbesc să ies pe ușă cu valiza. Dar nu sunt sigură că m-a crezut.

Willy

11

Long Island

Agitată, mă așez lângă domnul Goldsmith într-o mașină condusă de un șofer chinez. Un perete despărțitor de sticlă între scaunul din față și cel din spate indică clar separarea claselor. Nu am mai stat niciodată într-o mașină atât de luxoasă. Înaintăm pe un drum de țară, printr-un peisaj frumos și împădurit. Pe un câmp deschis, între copaci bătrâni și înalți, doi cai aleargă. Pentru o clipă, simt o senzație supremă de libertate. Să alergi liber. Abia atunci văd gardul.

— Arăți foarte bine azi, spune domnul Goldsmith.

— Mulțumesc.

Deja regret că am acceptat invitația. Și aveam o scuză atât de bună pentru a refuza.

Un majordom ne întâmpină în hol. Dacă a trebuit să îmi revin după vederea aleii impunătoare, holul acestui conac e și mai și. Dacă ai trăit întotdeauna în cincizeci de metri pătrați, nu poți cuprinde atâta splendoare. Cine locuiește aici? Clădirile publice, sălile de concerte, muzeele și teatrele pot avea o asemenea amploare. Dar asta? Nici nu pot admira pictura de pe tavanul înalt. Îmi înțepenește gâtul.

Un al doilea servitor vine repede spre noi. Fără să se uite de două ori, îmi ia valiza ponosită. Un cuplu în vârstă iese din sufragerie. Femeia subțire și elegantă se apropie de Goldsmith cu brațele deschise. Cu fiecare pas pe care îl face, colierul ei dublu de perle îi zornăie la pieptul modest.

— Bună, Mark, ce mă bucur să te văd! Tocmai am primit un telefon de la soția ta. A intrat în travaliu, spune ea, cu entuziasm reținut.

Acest lucru îl ia prin surprindere pe Goldsmith.

— Oh, ăăă…, se uită la mine o clipă, nedumerit, cred că asta înseamnă că nu pot rămâne.

— Îi voi cere șoferului să te ducă înapoi, spune doamna.

— Vin cu dumneavoastră, mă grăbesc să adaug.

Stăpânul casei face un pas înainte.

— Nu, rămâneți. Sunteți deja aici.

Se uită la mine cu bunăvoință. Doamna se întoarce acum de asemenea spre mine. Își mărește ochii.

— Cu cine am plăcerea?

— Ea este Willy Wolters, spune Goldsmith, este o studentă de-a mea.

Îi întind mâna.

— Încântată de cunoștință, doamnă..., ezit.

— Thomsen, spune ea în cele din urmă, iar acesta este domnul Thomsen.

Îmi strânge mâna fără entuziasm. Din fericire, strângerea de mână a domnului Thomsen este mult mai fermă. Cu părul său grizonat și ondulat și figura sa chipeșă, pare un bărbat distins.

— Servitorul vă va conduce în camera dumneavoastră. Apoi vă puteți reface după drum, spune doamna Thomsen.

Este evident că ar prefera să mă vadă plecând. Domnul Thomsen se apleacă spre mine.

— Dar vă rog să vă grăbiți, programul e pe cale să înceapă.

E drăguț, ceea ce mă mai liniștește puțin. Îi zâmbesc și îl urmez pe servitor pe scările monumentale.

Ce înțeleg ei prin refacere? Ar trebui să fac o baie? Să mă spăl la subraț? Sau pe față? Să-mi schimb hainele? Valiza mea zace încă nedeschisă pe patul cu baldachin. Mă duc la toaletă, la *restroom*[4], cum îi spun americanii. Nu înțeleg de unde au luat numele ăsta, pentru că nimeni nu se odihnește acolo. După aceea, mă spăl pe mâini un pic mai mult decât în mod normal.

Ies din camera mea stânjenită și mă uit pe coridorul nesfârșit. Uși, uși și iar uși; arată ca un hotel. Din nou, un tavan extrem de înalt; într-un astfel de loc te simți automat mic. Pășesc pe covorul gros spre scări. Cineva urcă. Spre uimirea mea, văd că este vorba despre Frank. Din reflex, mă întorc imediat. Prea târziu.

— Unde te duci? îl aud în spatele meu.

Mă întorc spre el.

— În cealaltă direcție, răspund eu.

— Scările sunt pe aici, spune el, arătând spre direcția din care venea.

— Ah, în regulă.

Mă îndrept în direcția lui, cu ochii în jos.

— Ce faci aici? mă întreabă el când vreau să trec pe lângă el. Acum mă uit la el.

— Același lucru ca și tine, cred.

— Asta e casa părinților mei. Am crescut aici.

Mă ia prin surprindere, dar încerc să nu îi arăt asta.

— Iar eu sunt invitata domnului Goldsmith, răspund.

— Nu mi-a spus că vii.

— Nu sunt responsabilă pentru ceea ce îți spune sau nu. Ochii lui nu clipesc în timp ce-și apropie fața de a mea.

— Atât timp cât nu te impui cu forța asupra muzicienilor de aici.

— E ultimul lucru pe care l-aș face, spun, rănită de insinuările sale.

— Știm cu toții de ce ești în stare.

O spune încet. Indignarea crește în mine, dar îmi păstrez calmul.

— Acum că ai clarificat acest lucru, având în vedere că ești un gentleman, poți măcar să încerci să te comporți ca atare?

Iată, asta îl lasă fără cuvinte. Îl ocolesc și merg înainte.

Nu peste mult timp, mă aflu așezată într-un scaun din salon, printre vreo douăzeci de alți invitați. O mezzosoprană cântă o arie. Un bărbat o acompaniază la pianul cu coadă. Mă uit la titlul din broșură. *L'amour est un oiseau rebelle* din opera Carmen de Georges Bizet, scrie pe el. Eamour este singurul cuvânt pe care îl recunosc. Îmi place muzica, dar nu mă simt în largul meu.

Faptul că îl văd pe Frank privindu-mă cu o expresie îngândurată din când în când, nu mă face să mă simt mai bine. Poate că se va opri când mă voi uita înapoi? Mă sperie senzația de gol în stomac atunci când o fac. Ca în momentele când am emoții, dar mai plăcut. Nu ar trebui să mă amăgesc; un tip ca el intimidează orice femeie. Nu vreau să mă mai gândesc la asta și nu mă uit în direcția lui. Nu are rost să mă concentrez nici pe versurile cântecului. Nu vorbesc franceza și nu știu nimic despre dragoste.

După o jumătate de oră, când se ia o pauză, mă ridic. Pentru a evita să fiu acea persoană timidă care trebuie să privească cât de ușor interacționează toți ceilalți între ei, în timp ce eu nu cunosc pe nimeni din aceste cercuri, ies la o plimbare. Nu e înțelept, desigur, pentru că ideea de a socializa cu alți muzicieni este ceea ce m-a făcut inițial să vin aici. Dar nu mă pot abține; nu reușesc, chiar dacă acest lucru mă neliniștește.

Mă calmez abia când descopăr o cameră goală, plină de cărți. Desigur, nu mă surprinde faptul că bogății lumii au chiar și propria lor bibliotecă. Ușa este deschisă în mod primitor, iar spațiul este prea frumos pentru a fi ignorat. Ochii mei alunecă de-a lungul coloanelor nesfârșite, ordonate cu grijă după alfabet. În dreptul literei S, încep să fiu mai atentă, întrebându-mă dacă au vreun Schweitzer. Iată. Există un rând întreg de ele.

Cu mâinile la spate, merg mai departe. Pe o masă de lectură se află un teanc de cărți. Titlul celei din vârf, *Notable New Yorkers,* îmi atrage atenția. Titlul este scris cu litere negre pe o copertă bogat decorată, de culoare verde marin. Pare destul de uzată, așa că mă întreb ce conține.

Când o deschid, dau de opt portrete ovale ale unor oameni de seamă, fotografiați în cele mai bune costume, care se uită fix la mine. Sub fotografii se află numele și funcțiile lor. Răsfoiesc mai departe, găsind doar poze. Priviri serioase care evită aparatul de fotografiat. Doar câțiva îndrăznesc să mă privească drept în ochi.

Începe cu primarii, apoi cu demnitarii bisericii. Nu știam că există atât de multe biserici diferite și nici că sunt considerate atât de importante. Inutil să mai spun că toți sunt bărbați. Încep să caut o femeie. Trec pe lângă judecători, avocați, bancheri. Nimic. Poate printre artiști? Trebuie să fie o femeie printre ei, nu? în pagini apar scriitori, sculptori, pictori și fotografi, dirijori, muzicieni, dramaturgi și actori. Dar nu. Și acolo, numai bărbați; pagină după pagină, cartea este plină de bărbați. Are 616 pagini.

Citesc în carte că a fost nevoie de trei ani pentru a o realiza. Din punctul meu de vedere, nu trebuiau să se chinuie atât de mult, dar doamna Thomsen trebuie să fie mulțumită de ea. Cel puțin știe pe cine să invite la petrecerile ei.

Familia Thompsen a organizat o plimbare în jurul domeniului. Oaspeții merg într-un grup și discută între ei, în timp ce eu îi urmez în spate. În mod normal, urăsc să merg pe jos, dar aici îmi face plăcere, pentru că grădina – care arată mai degrabă ca un parc – este frumos aranjată.

O iau pe o alee care pare mai frumoasă decât cea pe care se îndreaptă restul grupului. Sunt multe de văzut, mai ales grădina de trandafiri, care mă impresionează în toată splendoarea ei. Nu mă mai satur.

După o vreme, ajung la un tunel lung și boltit de carpen. Pășesc înăuntru. În acest tunel de frunze devii invizibil pentru lumea exterioară. Se pare că și oamenilor din cercurile înalte le place să se ascundă. Pentru că nu cred că această construcție a fost realizată doar pentru a proteja prețioasa piele albă a doamnelor.

În dreptul unui mic lac, mă așez pe iarbă, în spatele unor tufe mari de rododendron. Pe măsură ce minutele trec, apa începe să pară din ce în ce mai ademenitoare. E cald. Să-mi scufund degetele de la picioare în ea? Oricum nu mă vede nimeni.

Mă descalț, îmi ridic puțin fusta și intru în apa mică. Noroiul alunecos mă gâdilă între degetele de la picioare, o senzație cu care nu sunt obișnuită. Fiecare pas pe care îl fac creează sub apă niște nori de noroi. Rațele care înoată mai departe îmi simt prezența și se îndepărtează dând din aripi și

măcăind puternic. Mă simt bine singură.

În depărtare, se aude un gong. Îmi ia ceva timp să îmi dau seama ce înseamnă. Am rătăcit mult mai mult decât intenționasem. Nu văd pe nimeni. Ies din apă, îmi iau pantofii și încep să alerg.

Gâfâind, ajung în sala ovală. Grandoarea acesteia mă face să-mi recapăt rapid calmul. În liniște și cu cât mai multă grație posibilă, merg mai departe. Din fericire, am ajuns exact la timp, pentru că, spre groaza mea, în acel moment, Frank iese din sufragerie. Și-a schimbat costumul de in deschis cu un smoching. Din păcate, picioarele mele goale și fusta udă nu îi scapă din vedere. Mă privește mai mult timp decât ar fi necesar, observând băltoaca de apă care se formează de la tivul care se scurge în jurul picioarelor mele.

Inspir adânc.

— Mă poate duce cineva la gară?

Întreb cât se poate de hotărât. Nu-mi pasă dacă pare o lașitate – în plus, îi voi face o favoare imensă când o să dispar.

În cele din urmă, își ridică privirea de pe podea.

— Dar masa a fost deja pusă, spune el pe un ton care sugerează că ar fi un păcat mortal să plec acum.

— Nimeni nu-mi va simți lipsa.

Înainte ca el să poată răspunde, domnul Thomsen apare în hol.

— Ba da, draga mea, spune el cu amabilitate, pentru că tu ești partenera mea de cină. Dacă ai putea doar să te duci sus și să te schimbi…?

Nu îndrăznesc să spun nu și mă îndrept spre scări, jenată de urma de apă pe care o las în urma mea.

Fetele de la club mă imploraseră să aduc o rochie de seară. Și cum nu am niciuna, organizaseră o întreagă probă. Acum port rezultatul acesteia; au căzut de acord că este cea care îmi vine cel mai bine.

Mi-am aranjat părul și port bijuterii false care par adevărate de la distanță, nu că aș ști ceva despre asta. Mă uit în oglindă. Oare eu sunt?

Tocurile mele înalte fac ca rochia deja lungă să pară și mai lungă. Dar nu pot înțelege motivul pentru care femeile se chinuie să le poarte. Dacă natura ar fi vrut ca noi, femeile, să umblăm pe vârfuri, nu ne-ar fi dat picioarele pe care le avem.

Mă aplec fără eleganță pentru a lua în mână partea pe care trebuie să mi-o pun la încheietură pentru a ridica trena. Prea mult material pentru a putea

merge normal, îmi spun, după ce reușesc să pun totul la locul său. Lucrul ciudat la o astfel de rochie este că te simți altfel în ea, ca și cum ți-ai fi infidelă ție însăți. Dar cred că e suficient de bună pentru cina de la care nu pot să mă retrag.

Frank

12

Tatăl meu a insistat să o aștepte în hol. Am încercat să-l conving să vină cu mine în sufragerie pentru a se alătura petrecerii, dar nici nu a vrut să audă așa ceva. „Nu așa se tratează o doamnă", a fost scuza lui simplă. S-a poziționat acum la baza scărilor.

Mă hotărăsc să-i țin companie. „Mereu un gentleman", îmi trece prin minte. Ceea ce eu nu sunt, după spusele doamnei în cauză. Oare a avut dreptate să mă pună la locul meu, când nu am primit-o cu brațele deschise în această dimineață? Mă gândesc la asta mai mult decât mi-aș dori.

Îi aruncasem din când în când câte o privire în timpul programului muzical. Felul în care stătea acolo, în fusta ei verde și bluza cu dungi galbene. Cu acei pantofi plăți, cu șireturi, pe care te-ai fi așteptat să îi vezi mai degrabă la un bărbat. Nu părea o fată care să cunoască ultimele tendințe din modă. Am început să mă întreb câți ani are cu adevărat și unde locuiește. Ce știe Mark despre ea? Trebuie să-l întreb asta cândva. Oare ar fi totul la fel de interesant ca și conversația noastră când a venit să joace pentru el?

Imaginația mea atinsese un punct culminant atunci când a început Habanera. Ideea lui Bizet despre dragoste rebelă. Această operă a fost considerată prea frivolă la prima sa reprezentație, iar Bizet nu a trăit să vadă succesul ei ulterior, murind mult prea tânăr din cauza unui atac de cord la trei luni după premiera mondială. Este o nebunie cum se întorc lucrurile, pentru că acum, la o jumătate de secol de la moartea sa, cântecul este încă un mare succes.

„L'amour, l'amour, l'amour, l'amour", cânta soprana. Pentru a mia oară, privirea mea s-a îndreptat către Willy. Să fie oare o rebelă îndrăgostită? O pasăre care nu se va lăsa prinsă? O va iubi cineva vreodată? Ca și cum ar fi simțit că o urmăream în secret, s-a întors brusc spre mine, lucru pe care îl

evitase până atunci. Și-a ridicat ușor bărbia, spunând, parcă: Ce vrei? M-am simțit ca un idiot.

Există o anumită magie în a aștepta o femeie. Toată această așteptare este de o plictiseală absolută, dar apariția lor este răsplata. Este cu adevărat uluitoare când coboară scările în rochia ei de seară galben-ocru. Inima îmi bate cu putere și nu-mi pot lua ochii de la ea.

— Arăți minunat, spune tatăl meu.

Zâmbind, își întinde brațul. Willy își pune mâna în jurul lui. Degete lungi de pianistă.

Tatăl meu o însoțește în sală. Sunt invidios că îi revine lui această onoare. Trebuie să-mi bag mințile în cap. Acest comportament stupid trebuie să înceteze.

Merg în liniște în spatele lor spre sala unde s-au adunat toți invitații. Îl văd pe Willem Mengelberg vorbind cu mama mea. Willy l-a văzut și ea, observ, pentru că, brusc, se oprește în loc și se uită la mine alarmată, ca o mică pasăre speriată la vederea unui prădător. Este prima privire pe care mi-o aruncă.

— Haide, o liniștește tatăl meu, nu trebuie să fii timidă. Nimeni de aici nu este.

Timidă. Ce intuiție în ceea ce privește natura umană are tatăl meu. Pentru că tocmai am aruncat o privire în sufletul ei și am văzut-o pe fata timidă, nesigură, speriată de lumea adulților.

La cină stă vizavi de mine, lângă tata, care își etalează toate farmecele încercând să fie o gazdă bună. Văd că se plac unul pe celălalt. Eu stau lângă mama. Este încă ocupată, vorbind cu Willem Mengelberg, care stă de cealaltă parte a ei. Mamei îi place rolul de gazdă. Are grijă ca totul să decurgă conform planului, dar preferă să stea printre artiști și celebrități. Cu cât sunt mai faimoși, cu atât le acordă mai multă atenție, ca și cum fără strălucirea lor ea însăși nu ar putea străluci. Acum îl implică și pe tatăl meu în conversație.

Mama se întreabă dacă Willem va putea să-și ducă înapoi toate achizițiile, pentru că în timpul călătoriilor sale în străinătate îi place să meargă la vânătoare de antichități, ca un adevărat colecționar. Mă opresc din a spune cu voce tare că are un asistent special care se ocupă de nenumăratele valize și de toate pudrele și unguentele sale pentru atunci când suferă de furuncule sau urticarie.

Crezându-se neobservată, Willy strecoară ceapa servită cu antreul pe marginea farfuriei ei, fapt care mă amuză. Cei mai mulți de la masă sunt atât de bine educați în ceea ce privește manierele la masă încât mănâncă politicos chiar și ceea ce nu le place. Când Mendelberg i se adresează, ea este luată prin surprindere.

— Scuzați-mă, îmi păreți cunoscută. Se uită la ea întrebător. Ne-am mai întâlnit înainte?

Willy se uită la mine. Alarmat, mă întreb dacă este un subiect potrivit.

— O cheamă Willy, îi spune mama lui Mengelberg, și pentru prima dată în acea seară se uită la Willy mai mult de două secunde.

— Poate ne poți spune ceva interesant despre tine, Willy, spune mama cu un zâmbet forțat.

— Nu sunt prea multe de spus, doamnă.

Mama oftează și se apleacă spre mine.

— Mi-a fost teamă de asta, îmi șoptește ea un pic prea tare la ureche.

Jenat, sper că Willy nu a auzit-o.

Dar o privire rapidă în direcția ei mă face să cred că a făcut-o. Între timp, lui Mengelberg i-a revenit memoria.

— Nu ești tu acea fată care s-a așezat în față la concertul meu?

Conversația de la masă amuțește. Toți ochii sunt acum ațintiți asupra lui Willy, iar eu freamăt în sinea mea. Îi ia ceva timp să-și găsească cuvintele.

— Da, eu am fost.

— Tu?! întreabă mama surprinsă.

— Nu este necesar să discutăm despre asta, spun eu, încercând să evit orice conflict.

Dar Mengelberg nu se dă bătut.

— Bănuiesc că ai vrut să stai în primul rând, dar nu ai avut destui bani pentru bilet.

— Personalului nu îi este permis să stea în sală în timpul concertelor, răspunde Willy.

— Deci lucrezi acolo? întreabă Mengelberg.

— Nu mai lucrez acolo…, privirea ei cade asupra mea. Îmi țin respirația… Am plecat.

Nu m-a dat de gol.

— Detectez o urmă de accent străin. De unde vii?

— Din Olanda, domnule.

— Aa, o compatrioată.

Mengelberg zâmbește.

— Frank, nu spui tu mereu că tot ceea ce este bun vine din Olanda?

Nici nu am timp să răspund că se întoarce din nou spre Willy.

— De ce citeai partitura în timpul concertului? încolțită, Willy se uită nesigură la oaspeții din jurul ei.

— Eu, ăăă…

Se uită spre mine iar eu îi întorc privirea cu prietenie. Trebuie să recunosc că și eu sunt de fapt curios în privința asta.

— Este un secret? întreabă Mengelberg. Willy nu spune nimic în continuare. Ei bine? Mengelberg nu se dă bătut.

Willy trebuie să răspundă acum. O face într-o limbă pe care nimeni de la masă nu o înțelege, cu excepția lui Mengelberg.

— Ce spune? întreabă curioasă mama mea.

Mengelberg face o pauză intenționată.

—… Vrea să fie dirijor, răspunde el apoi cu dezinvoltură, ca și cum nu ar fi mare lucru.

Toate capetele se întorc acum de la el la Willy. Ochii mamei mele sunt aproape ieșiți din orbite. Toată lumea este uluită. Tăcerea este asurzitoare.

Apoi mama izbucnește în râs. Ceilalți invitați i se alătură. Nici eu nu-mi pot reprima un zâmbet, gândindu-mă la prima dată când am văzut-o stând în picioare în toaletă, cu bastonul ridicat. Abia acum înțeleg legătura.

În același timp, urmăresc cu atenție reacția lui Willy. Se uită în jur la toți oamenii care râd de ea. Ce altceva poate să facă? Apoi, căutând ajutor, își îndreaptă ochii negri asupra lui Mengelberg, singurul care rămâne serios. Un adevărat domn. Dar știu foarte bine că a orchestrat acea pauză pentru a obține cel mai mare efect. Și a reușit.

Prima care își regăsește cuvintele este mama mea.

— Ei bine, știu multe despre muzică, dar de un dirijor femeie nu am mai auzit niciodată până acum, remarcă ea, râzând batjocoritor.

Mai multe paie pe focul acestei conversații nefericite.

— Ai întâlnit vreuna? îl întreb pe Mengelberg, pentru a arăta că și eu iau chestiunea în serios.

— Trebuie să recunosc, din câte știu, nu cred să existe vreuna, răspunde el.

— Dar femeile pot fi la fel de bune ca bărbații, spune Willy.

— Poate că are dreptate, spune Mengelberg. Soția mea era o cântăreață foarte bună înainte să ne căsătorim.

— Da, dar dirijor, protestează mama mea și se uită cu aroganță la Willy. Cum ai putea reuși vreodată așa ceva?

— Credeam că America este țara tuturor posibilităților, se apără Willy.

— Nu pentru toată lumea, răspunde mama și cu asta încheie discuția.

Oaspeții își continuă discuțiile. Observ cât de rănită este Willy. Se uită la mine printre gene pentru o singură clipă. Doamne, cât este de frumoasă.

Willy

13

De îndată ce pot, mă strecor afară prin ușile deschise ale sufrageriei. Este ușor, deoarece nimeni nu mă bagă în seamă. Mă sprijin cu brațele pe balustrada terasei mari care dă spre grădină. Lumina lunii se reflectă asupra iazului mare, un culoar argintiu peste apa neagră ca cerneala, în timp ce, în spatele meu, în sufrageria aglomerată, petrecăreții discută, fumează, beau. Respir adânc. Deși aerul rece al serii îmi face bine, nimic nu poate șterge amintirea acestei seri îngrozitoare. Numai dacă aș putea pleca cumva de aici…

— Admiri stelele de pe cer?

Nu trebuie să mă uit pentru a ști cine mă întreabă.

— Nu, doar florile de la picioarele mele, bănuiesc că nu știe că aceasta este de fapt o vorbă a lui Schweitzer.

Ce-mi pasă mie, în fond; se întâmplă să fie adevărat. Nu mă uitam la stele. Frank vine lângă mine, în timp ce eu îmi țin ochii ațintiți asupra grădinii. Am observat cum se uita la mine la cină și nu am putut ignora faptul că privirea lui era mult mai blândă decât mă așteptasem.

Se aude muzică din sufragerie. Evident, nu știu unde să se oprească. Un muzician își ia din nou locul la pian. Pentru o clipă, doar ascultăm. Cântă una dintre cele mai frumoase piese pe care le cunosc: *Romanță pentru pian și vioară* de Antonín Dvořák. Muzica îmi ajunge direct la inimă. Frank se apropie puțin. Îi văd mâna lângă a mea pe balustradă. Degete care m-ar putea mângâia. Deodată resimt o singurătate atât de adâncă, melancolică. Urăsc sentimentul ăsta, dar mă copleșește adesea.

— Willy…

Îmi trag ușor mâna înapoi.

— Mulțumesc că nu ai spus că eu… ei bine, știi tu. Pentru o clipă mă uit la el dintr-o parte.

— E în regulă, răspund.

— Ți-ai găsit o altă slujbă?

— Da.

— Unde?

Ce Dumnezeu pot răspunde la asta?

— Oh, ceva în domeniul muzicii, mă aud spunând.

— Da, dar unde?

Își apleacă capul într-o parte și se uită la mine.

— Aș prefera să nu spun.

— De ce nu?

Nu știu cum îi pot explica de ce evit întrebarea.

— Cred că s-a râs destul de mine, zâmbesc ironic, sperând că va schimba subiectul.

— Îmi cer scuze. Sunt nepoliticos.

Îmi aruncă o privire plină de remușcări care mă încălzește deodată. Îmi întorc fața în altă parte deoarece simt o dorință bruscă de a fi atinsă. Ceea ce, bineînțeles, este ridicol. Dar apoi îi simt mâna pe fața mea, degetele lui ridicându-mi bărbia astfel încât să fiu nevoită să mă uit la el.

— Vrei să dansăm? întreabă el.

Mă trage spre el și alunec în brațele sale. O voce mică din capul meu îmi spune că nu este o idee bună, dar nu mă pot abține. Înăuntru, vioara se alătură pianului. Armonia lor îmi prăbușește apărarea mult prea repede. Dansăm aproape unul de celălalt pentru o vreme. Căldura trupului său care radiază prin țesătura subțire a rochiei mele îmi taie respirația. Vreau să mă uit la el, să mă pierd în ochii lui. Vrea și el același lucru, pentru că ne oprim din dansat. Se apleacă spre mine. Inima mea îi atinge inima înainte ca buzele noastre să se întâlnească. Mă sărută, iar eu îl las. Îmi eliberez pasiunea…

În ce mă bag? Nu vreau să fiu doar o distracție, să fiu tratată așa cum bărbații le tratează pe fetele de la club, care primesc un bacșiș mare pentru că acceptă avansurile lor. Nu ți-a plăcut de el, îți amintești?

Mă eliberez din îmbrățișarea lui și văd confuzie în ochii lui. Doamna

Thomsen stă în picioare în pragul ușii din sufragerie. Trebuie să ne fi văzut. Totul e prea complicat. Fac câțiva pași înapoi, convinsă de un singur lucru: locul meu nu este aici.

Același șofer care m-a adus aici mă lasă la gară. Mă bucur că nu a pus întrebări când l-am rugat să mă ducă acolo. Când am văzut că ezită, i-am adresat câteva cuvinte în mandarină pe care le-am învățat de la domnul Huang. Cu asta, l-am cucerit.

Ca în cazul unei evadări adevărate, nu mi-am luat rămas-bun de la nimeni. Mi-am schimbat hainele cu viteza fulgerului și am aruncat totul în valiză. Ar fi trebuit să-mi urmez planul inițial și să plec înainte de cină. În tren, mă uit pe fereastră, dar nu văd nimic, doar fața lui Frank când am dansat și m-a sărutat.

Willy

14

New York

Când ajung acasă, o găsesc pe mama ocupată cu calcule în micul ei caiet de casă, sub un bec slab care răspândește doar puțină lumină. Ce bine! Este una dintre îndeletnicirile ei preferate, așa că mă lasă în pace. Îmi fac obișnuita rundă pentru a verifica dacă jacheta tatălui meu este acolo. Din păcate, nu este. Turele de noapte în weekenduri se plătesc suplimentar.

— Nu stai peste noapte la Marjorie? mă întreabă mama, fără să își ridice privirea.

— Nu.

— Cum a fost la muncă?

— Bine.

— Ce spectacol a fost în seara asta?

Mă uit uimită la ea; nu întreabă niciodată așa ceva și are o expresie sumbră pe față, ca în desenul meu din copilărie. Fac totuși o încercare.

— A cincea de Beethoven, *Împăratul,* spun, cea pe care noi o numim *Simfonia destinului.*

E o alegere sigură. Dar acum își ridică privirea. Stă acolo ca fosta mea șefă, doar că tronul ei este masa din bucătărie.

— *Simfonia destinului,* spune ea încet. A fost Tjakoski. Ceva patetic.

Se referă, bineînțeles, la simfonia a șasea a lui Tchaikovsky: *Pathétique.*

— Am uitat.

— Că ai fost concediată?

Luată prin surprindere, îmi las valiza jos și fac câțiva pași spre ea.

— De unde știi?

— Simplu. Am trecut pe acolo.

Urăsc să mă gândesc că s-a plimbat prin sala de concerte căutându-mă prin mulțime. Poate că i-a hărțuit pe ceilalți plasatori sau chiar l-a interogat pe directorul Barnes despre succesele și eșecurile mele. De ce se amestecă?

— Și ăștia ce sunt?

Scoate bani și îi întinde pe masă. Recunosc cârpa de pânză în care îmi țineam economiile…

— Mi-ai umblat prin cameră?

— De unde ai banii ăștia? Ai primit o mărire la birou?

Recunosc această stare. Furia reprimată este cea mai periculoasă. Se poate transforma într-o erupție vulcanică. Dar asta nu se întâmplă niciodată imediat: întotdeauna scoate mai întâi fum și un mormăit adânc. Mă pregătesc.

— Am pierdut și acea slujbă.

— De când?

— În aceeași zi.

Mama se uită la mine și nu îi vine să creadă.

— În fiecare dimineață pleci de acasă, prefăcându-te că te duci la muncă. Apoi te întorci mereu foarte târziu. Ce faci în tot acel timp?

— Lucrez.

— Unde?

— Nu îți pot spune.

— Ba îmi vei spune acum!

Ochii mamei ard de furie. Înainte mi s-ar fi părut înspăimântător. Dar după un timp, devii imun. Așa că îi sfidez privirea.

— Doar că nu o voi face.

Mama scoate acum scrisoarea de la conservator. A găsit și asta în spatele panoului de jos al pianului.

— Asta de când a mai început?

— Ce?

— Examen de admitere? La conservator?

În mod normal aș înfrunta-o acum, dar după această seară nu mai am energie. Nu mă pot gândi decât la Frank.

— Mamă, putem vorbi despre asta mai încolo? Sunt obosită.

Mama se uită cu furie către mine. Colțurile gurii îi atârnă în jos. Dezaprobarea i se citește pe fața umflată și vocea îi coboară în registrele cele mai joase.

— De cât timp mă minți?

— Nu mint. Doar țin unele lucruri pentru mine.

Încep să mă satur.

— Ai mințit despre tot! Despre faptul că ai fost concediată, despre muncă, studii și cine mai știe ce!

— Am douăzeci și trei de ani, mamă! Trebuie să am propria mea viață!

— Fără noi nu ai avea o viață! răspunde ea nervoasă.

Își împinge caietul în față și lovește puternic cu degetul arătător pe numere.

— Am adunat totul. Ce mănânci, ce bei, cu ce te îmbraci…

Începe să curgă lava.

— Mamă…

— … fiecare obiect de îmbrăcăminte, fiecare lecție de pian. Poftim.

Acum îmi arată un număr cu două linii groase sub el.

— Atât am cheltuit pe tine…

— Mamă…

—… și ce primesc la schimb? Minciuni, numai minciuni. Și de aceea voi păstra acești bani, ca o compensație pentru cât ne-ai costat.

Cuprinsă de lăcomie, adună banii și îi îndeasă în buzunarul șorțului.

— Și poți să uiți de conservatori, spune ea, ca un bis.

— Dar ce fel de mamă face așa ceva?!

Se preface că sunt invizibilă. Din pură răutate, începe să numere cu voce tare. Între timp, văd cum toate economiile mele dispar în șorțul ei. Sunt atât de uimită că mă pune să plătesc pentru propria mea educație, încât aproape că mă bâlbâi.

— Dar mamă… mami… mamă…

— Nu îmi spune „mamă”, nu sunt mama ta!

Cuvintele erup din ea cu forță.

— Ce?!

— M-ai auzit! Îi mulțumesc lui Dumnezeu că nu sunt mama ta!

Ea însăși este surprinsă că a spus-o, pentru că văd cum îi tremură buza și își încleștează maxilarul. De asemenea, ca de fiecare dată, îi tresaltă un mic mușchi pe față, aproape de ureche.

Brusc, se ridică în picioare.

— Nu e de mirare că ești o mincinoasă și o escroacă. Așchia nu sare departe de trunchi. Arată cu degetul spre mine, ca și cum ar mai fi existat și alte persoane în cameră la care s-ar fi putut referi. Mama ta adevărată este o femeie rea și vicleană. A promis să contribuie la plata educației tale, dar încă nu am văzut nici măcar un cent. Vocea ei tresare. Tatăl tău și cu mine nu ar fi trebuit să avem niciodată încredere în acel anunț.

— Ce anunț?

Dar nu primesc niciun răspuns deoarece atunci iese din bucătărie.

— Mamă!

O spun fără să vreau, știu că nu are niciun rost. Aud clinchetul dușmănos al monedelor din buzunarul ei. Femeia cu clopoței de la etajul cinci. Sunt sigură că acest sunet este muzică pentru urechile mamei mele.

Confuză, mă întind în pat. Încep să înțeleg ceea ce tocmai mi s-a spus. Mă uit pe fereastră, pierdută. Abia după câteva minute devin conștientă de cușca goală a copilului care atârnă în fața mea.

Bebelușul doarme acum în pătuț. Probabil învelit de mama sa iubitoare.

Tatăl meu intră în cameră, îngrozit. Deci era acasă până la urmă. Mama trebuie să-l fi alungat în dormitorul lor ca să nu se amestece. Pereții noștri sunt însă atât de subțiri încât trebuie să fi auzit cearta noastră cuvânt cu cuvânt. Iată, locuințele de mărimea palatelor au avantajele lor.

— Este adevărat? El dă din cap și se așază lângă mine. Salteaua protestează sub greutatea sa. De ce m-ați luat?

— Nu puteam avea copii. Și apoi am văzut asta.

Scoate din geacă un ziar împăturit și mi-l întinde. Îl deschid cu reticență, temându-mă de ceea ce voi descoperi. Pe hârtia veche și îngălbenită se află un anunț al cărui titlu mă izbește din plin.

COPIL ADOPTABIL

Mamă tânără dorește să își dea fiica spre adopție.

Se va da celei mai bune oferte…

Îmi ia un moment până să îmi dau seama exact de însemnătatea acestui lucru.

— Pur și simplu dată de vânzare. Simt un nod în gât. Câți ani aveam?

— Doi, răspunde tatăl meu încet. Fuseseși în mai multe instituții înainte.

Nu îmi amintesc nimic.

— De ce nu m-a vrut?

El ridică din umeri și vocea sa este mai blândă ca înainte:

— Se pare că nu te iubea… asta spune mama.

Tremur, deși în cameră este foarte cald.

— Și tatăl meu?

— Nu știm nimic despre el. Mama ta nu era căsătorită când te-a născut.

— Nu avea alte rude?

— Au dezmoștenit-o.

Îmi dă încă o bucată de hârtie.

— Uite certificatul tău de naștere.

Arunc o privire peste el, apoi i-l dau înapoi tatălui meu.

— Nu e al meu. Este alt nume pe el.

— Acela este numele tău adevărat.

— Agnes? Numele meu adevărat este Agnes?

— Nu. Acela este numele mamei tale. Numele tău este Antonia. Antonia Brico.

Numele unei străine, așa mi se pare. O aud pe mama plângând în camera ei. Ce spectacol. Tata oftează din greu. Apoi se ridică în picioare.

— Cred că ar trebui să mă duc să o calmez.

Tatăl meu a fost sub controlul ei toată viața lui. *Ca și mine.*

— Spune-i că două-trei lacrimi nu o vor ucide, îi spun când ajunge la ușă.

Sună mai dur decât intenționasem. Nodul din gât mă stoarce de toată frustrarea. Simt o durere fizică în interior, care caută frenetic o cale de evadare. Sunt pe punctul de a mă sufoca.

TREBUIE SĂ IASĂ.

Furioasă, sar în sus, deschid capacul pianului și scot bățul, pe care cususem cu atâta grijă cârpe de pânză. Îl arunc pe jos, apoi scot toate păturile care funcționau pe post de izolatoare fonice între perete și pian și mă trântesc pe scaunul meu. Lovesc violent clapele, cât de tare pot, mai ales notele grave. *Agitato, agitato, molto agitato;* atât cât să răsune în toată casa. *Pasărea de foc* de Stravinski suferă din cauza asta. Ritmuri ciudate,

imposibile, răsună prin cameră. Muzică despre fete ținute captive. *Cine vine să le salveze?*

În scurt timp, vecinii de la etaj bat în podea. Strigăte furioase răsună prin perete. Țipă pe toate tonurile să fac liniște. Tata apare în ușă.

— Mama vrea să te oprești, spune el.

Îl ignor. Nu-mi pasă dacă toată lumea crede că ar trebui să mă opresc. Cât despre văicăreala mamei: S-a terminat cu asta; nu e mama mea.

Willy

15

Îmi rod din nou unghiile, observ, stând pe hol și așteptând rezultatul audiției mele. De câțiva ani nu mai fac asta, dar în copilărie o înnebuneam pe mama. Aveam tendința de a ignora toate ordinele ei de a nu o mai face. Fetele nu ar trebui să își roadă unghiile.

Cel mai rău lucru pe care îl spunea era că dacă îți rozi unghiile ies viermi, care, ascunși sub unghii, se târăsc direct în gură. Mai întâi a trebuit să explice ce este un vierme. Un vierme micuț, atât de mic încât aproape că nu-l puteai vedea, a explicat ea. Când am întrebat-o unde ajungeau viermii ăia, mi-a șoptit răspunsul la ureche. Au trecut zile întregi până când am înțeles ce voia să spună prin acel cuvânt.

Dar nici măcar asta nu m-a oprit. La capătul puterilor, mama m-a târât la doctor, care i-a spus că sunt un „copil agitat”. El a întrebat unde aș putea canaliza această energie. Când a auzit că în casă exista un pian (a cărui clapetă mama o ținea mereu încuiată, dar nu a spus acest lucru), a sfătuit-o să mă dea la lecții de pian.

Și așa s-a întâmplat. Prin cercul ei de cunoștințe, mama a găsit un profesor australian care știa să cânte frumos.

Având în posesie cheia de la pian, avea mijloacele perfecte pentru a mă face să o ascult. Pentru că, odată ce mi s-a permis să cânt la pian, nu am mai putut sta departe de el. Ori de câte ori trebuia să șterg praful, să mătur, să schimb paturile, să tai ceapă sau să fac cumpărături pentru ea, capacul pianului rămânea încuiat până când ultima sarcină era îndeplinită. Am suportat totul. În singurătatea copilăriei mele, instrumentul a devenit prietenul meu fidel. Aș fi putut cânta la el ore întregi, dar din cauza

„vecinilor”, nu aveam voie. Câteva pături simple în dreptul peretelui și bățul meu cu cârpe au rezolvat această problemă.

Faptul că pianul era dezacordat nu m-a deranjat. Am început însă să-l cicălesc pe tata pentru o cheie de acordaj, pe care a găsit-o după luni de zile de vânătoare de comori la groapa de gunoi, printre fier vechi. Profesorul australian m-a învățat noțiunile de bază ale acordării și mi-a fost de folos faptul că părea să am o tonalitate perfectă. Restul am învățat singură.

Datorită dedicării mele, sunetele pianului deveneau din ce în ce mai frumoase, ceea ce mama nu mai putea suporta. De nenumărate ori a amenințat că va opri lecțiile, iar eu am trecut în modul de luptă. Ședința de spiritism cu prietenii ei mi-a adus victoria. Dar lucrurile nu au revenit niciodată la normal între noi. Abia mai târziu am înțeles de ce: îmi iubeam pianul mai mult decât o iubeam pe ea.

Mă uit la ușă. Nu au terminat încă de dezbătut? Comisia este formată din cinci bărbați, dar pe patru dintre ei nu i-aș mai recunoaște dacă i-aș întâlni pe stradă. Profesorul Goldsmith stătea în mijloc, îmi amintesc asta. Nu am îndrăznit să-l privesc direct, cu atât mai puțin să-l întreb dacă au primit un fiu sau o fiică. Mi-am cântat piesa și n-am nicio idee dacă a ieșit bine sau rău. Abia acum, așteptând pe hol, îmi dau seama cu adevărat de mizã. Oare eu sunt de vină dacă am dat-o în bară? încerc să ignor golul din stomac și îmi rod marginile rupte ale unghiilor.

Oboseala îmi pătrunde în corp. În ultimele două nopți abia am dormit. Duminică, am fugit de acasă. Am vrut să exersez la club, dar fetele repetau un nou dans, iar Robin nu era acolo, ieșise ca de obicei duminica. Bineînțeles că toate fetele au vrut să știe cum a fost weekendul meu și de ce m-am întors atât de devreme. Nu le-am povestit amănuntele, le-am returnat rochia de seară pe care mi-o împrumutaseră și am plecat după două cești de cafea.

M-am plimbat mult timp prin oraș. Cu puținii bani pe care îi mai aveam în geantă, am vrut să cumpăr ceva de mâncare de la restaurantul domnului Huang, dar acesta nu m-a lăsat să plătesc. Îi părea rău că m-a văzut atât de puțin, ceea ce m-a binedispus. În semn de recunoștință, m-am furișat în bucătăria lui ca să spăl vasele, pentru că era incredibil de ocupat și oricum nu îmi stătea mintea la nimic altceva. Am stat ore întregi cu mâinile în apă fierbinte, până când unghiile mele au devenit atât de moi încât s-au rupt. Nu că aș fi acordat vreo atenție acestui lucru – eram complet amorțită.

M-am dus acasă după ce părinții mei se culcaseră. Eram prea obosită ca să mai exersez, așa că m-am băgat în pat. Dar nu puteam nici să dorm, așa că, în retrospectivă, ar fi trebuit să exersez. Greșit.

Frank

16

Aștept afară de ceva vreme. Mark mi-a spus la telefon ora audiției ei, după ce m-a informat pe scurt despre nașterea celui de-al șaselea copil al său, un băiat, pe care îl va numi Guy, în stil francez, după compozitorul italian Giuseppe Verdi. Se mai gândise la numele Sergej, dar până la urmă a decis că suna prea rusesc. De altfel, el își botezase și ceilalți fii după compozitori celebri: Ludwig, Camille și Franz. Cu cele două fiice ale sale, a trebuit să improvizeze. Se numesc Frederique și Johanna.

Sâmbătă seara, când am observat că Willy plecase, m-am simțit pierdut. Pierdut și pus la locul meu pentru a doua oară. Pentru că fuga este o declarație, nu? Un nu clar și răspicat. M-am mustrat singur pentru că mă lăsasem prea mult prins în conversațiile insipide și bla-bla-urile tuturor artiștilor de acolo și nu i-am acordat o atenție mai mare. Din fericire, șoferul meu, Shing, mi-a spus că o lăsase la gară. Asta m-a liniștit într-un fel, ca și cum Shing m-ar fi legat de ea. O văd pe Willy ieșind din clădire și mă desprind din locul în care mă sprijineam de mașină. Se alarmează când mă vede, pentru că nu vine spre mine.

— Bună, îi spun și mă îndrept spre ea, hotărât să o tratez cu grijă.

— Bună, mă salută ea. Domnul Goldsmith este înăuntru.

Face un gest scurt spre ușă. De parcă Mark ar fi motivul pentru care mă aflu aici! Vreau s-o ating. Dar simt încă distanța dintre noi. O întreb despre audiția ei. Când îmi spune că a fost acceptată, o felicit. Willy dă din cap, dar nu spune nimic altceva. Arăt spre mașina mea.

— Pot să te duc undeva? încotro te îndrepți?

— Spre casă. Dar pot să iau autobuzul…

— E doar o plimbare…

— … și nu este departe, își termină ea propoziția.

— … și apoi vei scăpa de mine, o termin eu pe a mea.

Amândoi rămânem tăcuți. Încep să râd. Râde și ea, un pic timid.

— Nu am apucat să ne luăm rămas-bun cum trebuie, și, după cum ai spus și tu: Ar trebui să încerc să mă comport ca un gentleman.

Îi țin ușa deschisă. După o ușoară ezitare, se urcă în mașină.

În timp ce conduc, îi povestesc despre spectacolele pe care le-a ratat în acea duminică. În mod intenționat păstrez tonul conversației relaxat. În mare parte, ea doar ascultă, vorbește doar atunci când i se dau indicații.

— Asta este strada mea, spune ea după cincisprezece minute, când ajungem în Lower East Side.

Intru pe o stradă lungă, cu blocuri de locuințe pe ambele părți. Clădiri înalte de apartamente cu acele scări nesfârșite și fără lift. Funiile cu rufe la uscat atârnă peste tot, singurul lucru curat de pe stradă. Mă întreb dacă nu cumva se simte jenată, pentru că deodată se uită la mine cu o privire intensă.

— Probabil te așteptai la altceva.

— Nu, spun eu.

— Sau sperai.

Nu știu exact ce sperasem. Voiam doar să o văd, atâta tot. Trebuie să-mi adaptez viteza, pentru că sunt o mulțime de oameni care se plimbă pe aici. Negustorii își vând marfa. Pe mijlocul străzii, câțiva băieți joacă baseball cu o bâtă improvizată. Trebuie să-mi facă loc. Astfel, abia acum observ că mai încolo pe stradă se află destul de multe obiecte de mobilier și alte lucruri pe trotuar.

Un băiețel roșcat de vreo șapte ani folosește baza cu arcuri a patului de fier ca pe o trambulină, dar eu nu-l bag în seamă. Privirea îmi este atrasă de o mască de gaze care fusese aruncată cu nepăsare printre gunoaie. Îmi feresc ochii prea târziu, în minte îmi apar imagini la care nu vreau să mă mai gândesc niciodată, dar pe care nu le pot evita.

— Cineva se mută, spun, uitându-mă drept înainte.

Willy vede și ea lucrurile acum. Se întoarce cu totul pe scaun și se uită pe geamul lateral. Nu-i mai pot vedea ochii.

— Ce număr?

— Ăă…

Trecem pe lângă mobila de pe trotuar și după vreo treizeci de metri spune:

— Aici.

Opresc mașina, nedorind să o las încă să plece. Mă uit la ea cu toată căldura pe care o am în mine.

— Părinții tăi vor fi mândri, îi spun.

Nu-mi răspunde. Ce altceva poate spune remarcilor mele obligatorii? Îi iau mâna și simt că tremură. Ce se întâmplă cu ea? încă mai are emoții de la audiție? Sau de la plimbarea noastră? Cu alte cuvinte, din cauza prezenței mele? Nu-mi amintesc să fi avut atâtea probleme în a curta pe cineva.

— Voi fi plecat câteva săptămâni, pregătesc un turneu pentru Paderewski. Știi cine este?

— Fostul președinte al Poloniei, încuviințează ea din cap.

Nu mă surprinde că știe asta, mai ales că Paderewski este și el un pianist.

— Dar când mă voi întoarce, te voi revedea? întreb cât se poate de nonșalant.

— Acum știi unde să mă găsești, spune ea cu un zâmbet ciudat, ca și cum nu asta ar fi fost intenția.

Înainte să pot ieși din mașină pentru a-i deschide ușa, ea este deja pe trotuar. Când plec de pe stradă, văd în oglinda retrovizoare că rămâne în picioare, nemișcată ca o statuie. Nu am reușit să o dezgheț.

Willy

17

Aștept să plece, apoi mă întorc, cu inima strânsă. Nu-mi vine să cred că lucrurile de pe trotuar sunt ale mele, dar le-aș recunoaște oriunde. Patul meu pe care sare băiatul, ca și cum ar râde de mine. Salteaua și păturile, lampa, dulapul, noptiera și masca mea de gaze. Un alt puști din vecini defilează ca un soldat cu bastonul lung și cu cârpele de pânză, de parcă ar fi steagul american. Partiturile mele zac pe jos, împrăștiate de vântul creat atunci când Frank a trecut cu mașina. Nu am îndrăznit să mă uit la el atunci; eram îngrozită că le va vedea. Nu a spus nimic, așa că am presupus că era atent la drum. L-am făcut să oprească mult după casa mea, unde am avut în sfârșit curajul să ies.

Simt un gol în stomac când observ o singură clapă de pian aruncată pe scări. O ridic și mă uit în sus, pe casa scării. Ceva îngrozitor s-a întâmplat. În casă, mă duc direct în dormitor. Chiar dacă știam că va fi gol, imaginea camerei goale încă mă copleșește. Pe podea sunt câteva corzi și așchii de lemn de la pian. Pe tapet au rămas pete acolo unde atârnau fotografiile și

decupajele cu Schweitzer și Mengelberg. Bebelușul din cușca din fața ferestrei țipă. Mi-e milă de copil, pe care nu-l voi mai putea liniști niciodată cu muzica mea. Nu mai pot suporta acest loc și mă îndrept prin sufragerie spre bucătărie. Mama gătește în spatele aragazului. Abia acum simt mirosul neplăcut.

— Unde este pianul meu? întreb.

Ea se întoarce, arătând cu lingura spre mine ca și cum ar fi o sabie:

— În cuptor, ca să pot găti supă. Supă de ceapă!

Fiecare fibră din corpul ei vrea să mă rănească.

— Ești nebună!

Întind mâna să o lovesc, dar tatăl meu, pe care nici măcar nu-l observasem, blochează lovitura cu o geantă pe care o ridică.

— Willy, este singurul lucru pe care îl rostește.

Îmi dau seama că este tulburat, dar la ce-mi folosește asta? Vreau sprijin! îmi împinge în mâini valiza veche cu etichetele uzate ale companiei Holland-America Line. Mama continuă să amestece încordată în supă. Nu scoate niciun cuvânt. Au dreptate. Nu mai avem ce vorbi.

Robin

18

Primul meu impuls este să îi trântesc ușa în nas. Fără priviri indiscrete.

— Pot să stau aici în noaptea asta? întreabă, imediat după ce îmi spune că părinții ei au dat-o afară din casă.

Ar fi o idee proastă. Dar apoi îi văd valiza atârnând pe un braț și teancul greu de partituri sub celălalt. Are o expresie atât de neajutorată. Inima mi se topește.

— Desigur.

Deschid ușa mai mult și o las să intre. Îi fac un ceai și îmi pregătesc ceva mai tare, timp în care toată povestea iese la iveală pe nesimțite. Îi pun întrebările potrivite pentru a o menține pe drumul cel bun și, trei cești de ceai și o cină mai târziu, toate piesele puzzle-ului se așază la locul lor și am o imagine clară a întregii situații. Mai ales imaginea pe care ea însăși nu a realizat-o: că este îndrăgostită de tipul acela de la toaletă, al cărui nume se abține foarte discret să îl menționeze. Deja îl urăsc. Poate că părinții ei nu

sunt buni de nimic, dar tipul ăla e și mai rău.

Dar din moment ce eu sunt Robin, voi lăsa acest subiect deoparte. În schimb, subliniez de câteva ori cât de minunat este faptul că a fost acceptată la conservator. Apoi o văd că dă din cap cu neîncredere, ca și cum nu și-a dat seama încă pe deplin de acest lucru. Cum era proverbul? Că Dumnezeu deschide întotdeauna o fereastră când închide o ușă? Ceva de genul ăsta. Încep să strâng masa. Willy nici măcar nu pare să observe mișcarea. Se uită de ceva vreme la cheia de pian din mână cu o expresie tristă.

— Acel pian mi-a oferit atâta confort. Fără el, aș fi luat-o razna.

— Cu toții o luăm razna câteodată, spun eu pe cât pot de nonșalant.

Acum i-am atras atenția. Se uită în sus.

— Și tu?

Nu îmi pot abține un râs ironic.

— Chiar și eu.

Se uită la mine curioasă.

— Nu dispera, îi spun, în timp ce încep să clătesc farfuriile sub robinet. Încă nu s-a ales praful de tine. Încearcă din nou.

— Ce știe un bărbat despre praf? întreabă ea.

— Mai multe decât tine, *Scrubby Dutch.*[5]

Trebuie să fac acum ceea ce am încercat să amân cât am putut de mult: un tur al casei mele. Din fericire sunt foarte ordonat. E ceva normal pentru mine, astfel nu am niciodată surprize.

— Haide, vino să îți arăt casa.

Willy se ridică și mă urmează.

— Acesta este dormitorul meu… cu baie proprie. Dar nimeni nu are ce căuta aici în afară de mine, așa că îl țin încuiat.

Pentru a demonstra că sunt serios în privința asta, întorc cheia.

Willy este atât de amorțită de toate emoțiile încât nici măcar nu răspunde. Îi arăt a doua baie.

— O poți folosi pe aceasta. Și poți dormi aici.

Deschid ușa către dormitorul pentru oaspeți.

Willy intră pe lângă mine. O las să se uite în jur în timp ce îi aduc valiza și partiturile și le așez pe patul de oaspeți.

— Nu știu cum să-ți mulțumesc! Voi plăti, desigur. Spune-mi doar cât.

— Nu-ți face griji pentru asta acum, spun eu.

Își deschide valiza. În partea de sus sunt câteva tăieturi de ziar și hârtii.

Pare să o emoționeze faptul că le are. Apoi începe să-și despacheteze hainele și să le așeze în dulap. Mă sprijin de ușă, privind-o cum își agață rochiile.

— Știi ce m-am întrebat în tot acest timp? întreabă ea, fără să se uite la mine. Oare a tăcea este același lucru cu a minți?

Mă gândesc la întrebare, dar aș fi complet nebun să răspund la ea.

Willy

19

Pentru prima dată în viața mea, pot respira în locul pe care îl numesc acasă. Robin îmi oferă spațiul necesar pentru a fi eu însămi. Mă lasă în pace, chiar dacă uneori simt că mă supraveghează. Nu am nicio problemă cu asta – dimpotrivă. Este pur și simplu cel mai bun prieten al meu.

Faptul că lucrez pentru el ar putea fi un dezavantaj, dar nu este. Nu este atât de autoritar. Obține lucruri de la noi într-un mod foarte diferit de cineva ca directorul Barnes sau fosta mea șefă de la birou. El doar te privește. Și dacă e nevoie de cuvinte, își explică argumentele pe un ton calm și în câteva fraze. Face asta în timpul repetițiilor muzicale, dar și atunci când pur și simplu vorbești cu el. De exemplu, odată a adus vorba despre mama mea biologică.

— Mama ta adevărată…, a început el.

Apoi nu a mai spus nimic.

— Da? Ce este cu ea?

— Nu ar trebui să afli cine este?

Am pufnit. În niciun caz nu aveam de gând să fac asta. Dacă ea nu mă voia, nici eu nu o voiam pe ea. (Și asta era la fel de adevărat și pentru așa-zisa mea mamă adoptivă, care de asemenea nu mă mai voia și pe care începusem să o numesc în mintea mea mamă vitregă, pentru că mi se părea la fel de rea ca și mama vitregă a Cenușăresei sau a lui Albă-ca-Zăpada).

— Dar părinții tăi? îl întreb la schimb. Povestește-mi despre asta.

Robin nu spunea niciodată nimic despre trecutul său.

— Nu am nicio familie.

— Toată lumea are familie, spun eu. Fie că vrea sau nu.

Se tot uita la mine cu acei ochi albaștri strălucitori, zâmbind în continuare.

— Foarte bine, a spus în cele din urmă, nu ar trebui să crezi tot ce se spune.

Apoi s-a cufundat înapoi în revista *Variety*.

Pian, harpă și vioară: acestea sunt instrumentele celor cinci colege ale mele. I-ar fi trecut vreodată prin cap unui olandez că acestea sunt singurele discipline pentru care există un termen feminin? Eu pot deveni „pianistă”, dar „dirijoare” nu există. Aici, în America, ei adaugă un singur cuvânt: „doamnă pianist”. Pare compătimitor la suprafață. Observ de asemenea că cei treizeci și patru de bărbați din clasă au la dispoziție toate variantele de instrumente din care pot alege și nu li se adaugă niciun cuvânt la titlu.

De la începutul cursului meu, în urmă cu trei săptămâni, simt că plutesc. Săptămânile de vacanță au trecut îngrozitor de încet. Abia așteptam să-mi demonstrez valoarea la conservator. Vreau să le arăt profesorilor că nu au greșit când m-au acceptat. La fiecare întrebare la care știu răspunsul, ridic frenetic mâna. Fetele mai ales sunt deranjate de asta. Suspină puternic sau își dau ochii peste cap. Asta este problema lor, desigur. Pentru o vreme m-am gândit să-mi temperez avântul pentru a mă solidariza cu ignoranța lor, dar apoi mi-am dat seama că asta nu ar ajuta pe nimeni. Ca să ajungi undeva, nu poți să te împuști singur în picior.

Tocmai a sunat clopoțelul, iar eu și colegii mei ieșim din clasă. Spre marea mea surpriză, Robin mă așteaptă acolo, îmbrăcat în frac.

— Pe mine mă aștepți?

Își stinge țigara când mă vede.

— Trebuie să ținem locul unei formații care a anulat în ultimul moment.

— Unde cântăm?

— Aici.

Îi spun lui Robin că nu prea vreau să fiu recunoscută de colegii mei de clasă. Ei deja mă consideră o mare lăudăroasă. Robin mă asigură că este o petrecere privată în auditoriu și îmi întinde o geantă cu haine.

— Du-te și aranjează-te.

Nu poți să-i spui nu lui Robin. Mă schimb în toaletă, îmi aranjez părul și folosesc trucurile pe care le-am învățat de la dansatoare. În oglindă nu mă văd pe mine, ci o păpușă gata de joacă. Ha. Îmi voi pune farmecele în valoare.

Când mă apropii de petrecere, observ că aceasta este organizată pentru a strânge bani din buzunarele celor înstăriți, îmi dau seama de acest lucru nu

numai pentru că există nenumărate afișe care anunță acest eveniment caritabil, ci și pentru că sala este plină de invitați distinși care savurează pahare de limonada și vorbesc în grupulețe.

Sigur că mă bucur că școala caută sponsori printre cei foarte bogați, dar să cânt în fața lor…? Nu sunt atât de sigură. De fapt, încerc să intru în culise, dar nu găsesc nicăieri o intrare. Pentru a evita mulțimea de la ușă, o iau pe un coridor mai liniștit. Dar curând regret acest lucru. Se pare că mă îndrept direct spre doamna Thomsen, ultima persoană pe care vreau să o văd. Lângă ea se află o fată blondă, frumoasă, cam de vârsta mea.

— Willy Wolters, ești și tu invitată?

Pare o întrebare perfect normală, dacă nu ar fi pus atât de mult accent pe „tu”, ca și cum aș fi cel mai neașteptat oaspete.

— Bună ziua, doamnă Thomsen.

Fata nu vrea să ne întrerupă întâlnirea – sau poate că pur și simplu nu-i pasă câtuși de puțin de mine, este și asta o posibilitate.

— Mă duc înapoi înăuntru, spune ea.

— Sigur, draga mea, du-te.

Fata bine crescută îmi face un semn politicos din cap și pleacă. Doamna Thomsen o privește cum se îndepărtează.

— Emma este uimitoare! Suntem prieteni buni cu părinții ei. De fapt, sperăm pe ascuns că ea și Frank se vor logodi într-o zi.

Nici nu mă obosesc să o ascult, pentru că Frank se apropie. Fața i se luminează când mă observă lângă mama lui. Ce noroc pe mine.

— Willy! Ce faci?

— Cum nu se poate mai bine, mint eu.

— Îmi pare foarte bine să te văd. Hai cu noi înăuntru.

Vocea lui sună atât de prietenos încât mă face să zâmbesc prostește. Îmi revin. Trebuie să rămân în control.

— Eu, ăăă… îl căutam pe Robin.

— Robin? Cine este Robin? Un prieten?

— Oarecum.

Nu are de ce să afle că Robin este șeful meu. Vreau să merg mai departe, dar Frank nu renunță.

— Nu poți pleca fără să îl saluți pe tatăl meu. I-ai frânge inima.

Invitația lui Frank nu o încântă deloc pe doamna Thomsen, îmi dau seama de asta. Așa că decid că ar fi nepoliticos din partea mea să refuz. Am o

slăbiciune pentru tatăl lui Frank.

Domnul Thomsen mă salută călduros și îmi face cunoștință cu cei trei domni cu care discută.

— Prietenii lui Frank sunt prietenii mei. Ce minunat să te văd aici.

Părerile sunt împărțite în această privință, cred, dar mă abțin. Unul dintre domni mă întreabă cu ce mă ocup. Înainte de a putea răspunde, doamna Thomsen le distrage atenția.

— Acolo este familia Rothschild? întreabă ea în gol. Ce interesant!

Tot grupul își întoarce capul pentru a urmări intrarea cuplului de bogătași. Mă cuprinde un sentiment contradictoriu.

— Studiez aici, răspund la întrebarea care tocmai îmi fusese adresată. Pian, adaug cu emfază.

— Tocmai vorbeam despre faptul că talentul muzical apare adesea la o vârstă fragedă, mă lămurește domnul Thomsen.

— Se aplică și în cazul tău? mă întreabă Frank.

Modul în care mă privește îmi face inima să tresară. Chiar nu îmi doresc așa ceva.

— Aveam cinci ani, am spus. Am trecut pe lângă o biserică și am auzit orga. Nu auzisem niciodată așa ceva, pentru că nu fusesem la biserică până atunci. Le observ privirile uimite; nu sunt obișnuiți cu necredincioși pe aici. Oamenii ascultau și de afară, din stradă, continui eu și din nou, doamna Thompsen mă întrerupe.

— Ați auzit suma donată de familia Rothschild?

Nimeni nu răspunde, iar eu îi imit comportamentul, ignorând-o.

— M-am furișat înăuntru și am urcat pe scări, continui, ceea ce, desigur, nu era permis. Acolo l-am văzut pe organist. Habar nu aveam cine era, dar am fost hipnotizată de cum cânta. Nu mă puteam opri din a-l privi.

— Peste cinci mii de dolari, spune doamna Thomsen.

— Abia mai târziu am aflat că era Albert Schweitzer… Fac o pauză pentru efect dramatic. De atunci mi-am implorat părinții să îmi ia un pian.

Ei bine, da, dacă nu reușisem înainte, acum i-am captat interesul doamnei Thomsen. Se uită la mine neîncrezătoare.

— Schweitzer nu a vizitat niciodată Statele Unite.

— Locuiam în Olanda, spun eu. Cânta Bach.

Pentru o secundă mă uit la Frank, care își studiază limonada roz din pahar.

— Părinții dumitale sunt de asemenea interesați de muzică?

— Aăă… nu,… nu tocmai, răspund eu. Dar nu sunt părinții mei adevărați. Am fost adoptată.

Frank se uită imediat în sus și îi văd privirea curioasă. Ce m-a apucat să le spun asta cu atâta îndrăzneală?

— Oh, îmi pare atât de rău pentru tine. Părinții tăi adevărați au murit? mă întreabă domnul Thomsen cu compasiune.

— Nu, nimeni nu știe nimic despre tatăl meu. Tot ce știu despre mama este că m-a vândut. Ochii doamnei Thomsen îl străfulgera pe Frank. Gura ei seamănă cu cea a mamei mele, ceea ce mă neliniștește și mai tare. Iar oamenii care m-au crescut, m-au cumpărat. Adică… adoptat. Ar trebui să aflu cât au plătit de fapt pentru mine.

Observ că toată lumea se uită cu gura căscată la mine.

— Deci, ai un alt nume de fapt, remarcă Frank.

— Da.

— Care este?

— Ei bine, nu contează. Totul s-a întâmplat fără permisiunea mea. Aveam doi ani. O înfrunt cu privirea pe doamna Thomsen. Destul de interesant pentru dumneavoastră? întreb. Așa bănuiam. Am inventat totul.

Grupul pufnește în hohote de râs. Doamna Thomsen este luată prin surprindere și aprobă încet din cap. Dar Frank mă privește cu atenție. Mă scuz și mă îndepărtez. Sunt destul de mândră de mine. Dacă vreau, pot și eu să domin o conversație.

Frank mă ajunge din urmă.

— Chiar a fost necesar?

— Poftim?

— Să o faci de râs pe mama în asemenea hal?

— Aplici standarde duble acum? obiectez nervoasă.

Se oprește în fața mea, într-o poziție periculoasă. Mă forțează să mă uit la el.

— De ce ești atât de aprinsă?

— Poate pentru că mama ta a aprins flacăra?

Nu mai poate spune nimic.

— Willy, nu te înțeleg.

Cu colțul ochiului o văd pe Emma stând la câțiva pași mai încolo.

— Atunci de ce nu cauți o companie mai potrivită? Sunt sigură că există cineva aici.

Mă întorc cu spatele și plec. Dacă este frustrat, suntem chit.

Robin

20

Willy încă nu e aici și suntem pe cale să intrăm pe scenă. Am căutat-o deja pe coridoare și acum sunt în sala de spectacol. Vederea îmi este încețoșată din cauza fumului, miroase a trabucuri și a prea mult parfum. Lumina este destul de slabă. Am nevoie de un moment pentru ca ochii mei să se acomodeze. Dar apoi o văd. Pare că este într-o conversație destul de aprinsă cu un bărbat foarte chipeș. Îl recunosc imediat, chiar dacă nu ne-am întâlnit niciodată. Nu mă surprinde să-l văd aici. Este urmașul unei familii extrem de bogate; tatăl său deține o mare companie farmaceutică. Willy ar face bine să fie politicoasă cu el, dar, evident, nu are dispoziția necesară. Nervoasă, se îndreaptă direct spre mine. Bărbatul o urmărește cu o privire întunecată. Trece grăbită pe lângă mine și trebuie să fac un efort pentru a ține pasul cu ea.

— Te-ai certat cu acel bărbat?

— L-am întrebat cum să ajung pe scenă.

Faptul că mă minte îmi spune tot ce e de știut. Este mai mult decât ceea ce pare. Vreau să aflu ce se întâmplă.

— Știi cine este? întreb eu.

— Da, numele lui este Frank.

Deci îl cunoaște. Întrebarea este, cât de bine?

— Frank Thomsen, unul dintre cei mai importanți manageri muzicali actuali, adaug eu.

Este mereu ușor să o prind în capcană.

— Să fie, atât timp cât mă lasă în pace, răspunde ea brusc.

În timp ce ea se duce în culise, eu mă întorc spre acest Frank Thomsen. Încă stă acolo, se uită direct la mine, cu privirea încă întunecată, ca și cum cearta lor ar fi fost din cauza mea. Apoi se întoarce, de parcă nu mai suportă să mă vadă. Tipic masculin.

Willy și-a ocupat deja locul la pian când intru pe scenă. O privesc în timp ce-mi iau contrabasul. Nu se uită nici la mine, nici la ceilalți muzicieni.

Număr invers, cortina se ridică și începem să cântăm. Lumina din sală se

diminuează și mai mult și un reflector urmăritor alunecă peste toți membrii formației, oprindu-se pe Willy.

În public îl văd pe Frank Thomsen, care pare țintuit în podea când reflectorul ajunge pe Willy. Ca și cum ar vedea o fantomă la pian. Willy arată de parcă ar vrea să se prelingă prin podea. Tensiunea sufocantă dintre ei electrizează întreaga sală.

Deodată mă lovește o revelație sfâșietoare: Frank Thomsen și tipul de la toaletă de care e îndrăgostită sunt unul și același. De ce naiba este el un bărbat atât de chipeș, privilegiat atât în ceea ce privește banii cât și aspectul fizic? Ce ticălos norocos. Sunt ca un spectator stupid al propriei mele nenorociri.

Trupa cântă *Who's Sorry Now?*[6] Eu însumi am ales numărul de început, dar acum îl blestem.

Willy

21

— Gata.

Îmi iau mâinile de pe pianul din clasa profesorului Goldsmith. Întotdeauna mă pune să cânt ceva ușor după o lecție grea. De data asta a fost *Rêverie* de Debussy. Melodia visătoare mă liniștește.

Mi-ar prinde bine o distracție. În ultima oră, Goldsmith m-a pus să cânt la nesfârșit o piesă extrem de dificilă pe care nu am reușit să o stăpânesc. Uram faptul că nu reușeam să mă descurc, mai ales când deveneam din ce în ce mai nerăbdătoare. Mi-a dat-o ca temă pentru acasă. Dar, după *Rêverie,* văd pe fața lui că în sfârșit se relaxează. Ușurată, iau o gură de aer.

Goldsmith își pune mâna pe piciorul meu. Încerc să o consider un gest părintesc din partea maestrului față de elevul său, dar el simte încordarea mea.

— Ești speriată de mine? mă întreabă el.

— Nu, domnule. Simt că vă cunosc de ani de zile.

— Iar eu am sentimentul că mă admiri foarte mult, spune el. Este adevărat, Willy?

— Vă admir pentru că vreau să devin ceea ce sunteți.

Se uită la mine surprins.

— Ce? Profesoară?

— Nu… dirijor.

Mă miră faptul că nu a auzit deja asta. Își mută mâna un pic mai sus pe piciorul meu.

— Spui asta doar pentru că ești îndrăgostită de mine.

Nu înțeleg de ce bărbații confundă admirația cu dragostea. În primul rând, are 45 de ani și, prin urmare, e mult prea bătrân. În al doilea rând, dacă ar fi cazul, nu i-aș face asta bietei sale soții. Și, în al treilea rând, nu poți controla de cine te îndrăgostești. Brusc, îmi dau seama că Frank mi se strecoară în gânduri. Imposibil ca el să fie cel de-al patrulea argument: acel loc este deja ocupat în inima mea.

— Spun asta pentru că vreau să fiu dirijor.

— Este imposibil. Femeile nu devin dirijori. Nu pot.

— De ce nu?

— Pentru că nu pot conduce.

— Dar mă puteți învăța, spun eu.

— O femeie cu un băț în mână care face mișcări extravagante în fața unor bărbați? Nu mi se pare deloc potrivit!

— Cui îi pasă cum arată?

— Mie.

Îmi înlătură o șuviță de păr de pe față.

— Vreau să fii frumoasă.

Frustrată, nu mai spun nimic. Goldsmith se apleacă atât de mult încât îi pot mirosi în respirație brânza pe care a mâncat-o la prânz. Încerc să mă întorc.

— Vrei să ai putere? geme el pe gâtul meu.

— Deloc. Prefer să mă pierd în muzică.

Încă încerc să mă prefac că purtăm o conversație normală. Sper astfel ca el să se oprească cu chestiile astea de prost gust.

— Iar eu aș prefera să mă pierd în tine.

Își pune mâna între picioarele mele, dar i-o dau la o parte, începe să mă sărute pe gât.

— Ține minte: femeile stau mereu sub. Asta le face să ajungă acolo unde trebuie să ajungă, îmi șoptește el aprins în ureche.

Buzele lui coboară pe obrazul meu până la gura mea. O repulsie intensă pune stăpânire pe mine și îi cer să se oprească. Dar el nu se dă bătut și mă

apleacă tot mai mult pe spate.

Își pune o mână pe clapele pianului pentru a mă ține prinsă. Încerc să-l împing, să mă eliberez. Ca să-mi păstrez echilibrul, mă agăț de pian. Poc. Clapeta se închide cu o pocnitură puternică.

Goldsmith țipă de durere. Mâna lui este prinsă dedesubt. Urlă înjurături și spune că eu i-am rupt mâna. Rămân acolo înțepenită, uitându-mă la el, până când urlă la mine să plec. Țâșnesc de acolo cât pot de repede.

Alerg pe holuri, și, la ieșire, umerii mei încep să tremure. Slăbiciunea femeii, spune o voce enervantă din capul meu, în timp ce lacrimile încep să îmi curgă pe obraji.

O zi mai târziu sunt la secția de poliție în fața unui polițist prost dispus, unul dintre acei ofițeri foarte sârguincioși, care doar prin felul în care te privesc deja te fac să te simți ca și cum locul tău este după gratii.

Nu știu ce a făcut Goldsmith, dar când am ajuns la școală ziua următoare nu mi s-a permis să intru. Cei de la administrație mi-au spus că trebuie să mă duc la secția de poliție. L-am luat pe Robin cu mine, ca măsură de precauție. Stă în spatele meu, sprijinit de un dulap plin cu dosare. Simt fumul de la țigara sa trecând pe lângă mine.

Ofițerul citește acuzația lui Goldsmith împotriva mea și își drege glasul pentru a mia oară. Mulți oameni fac asta fără niciun motiv. Nu există concert fără ca acești oameni din public să nu tușească, de parcă ar fi propriul lor concert. Nu este frumos, dar cui îi pasă?

— Spune că tu – și citez – „m-a atacat isteric după ce am criticat modul în care a cântat la pian”.

— Isteric, repet eu.

— Asta scrie, chiar aici.

Arată spre formular.

— Deci este cuvântul lui împotriva cuvântului meu?

— Cam da. Nu există martori…

Îmi aruncă o privire răutăcioasă prin ochelarii cu rame negre.

— Spune că va renunța la aceste acuzații dacă te retragi de la conservator.

Este liniște pentru prea mult timp.

— Am pregătit deja o declarație, continuă el.

Îmi ascund sentimentul de nedreptate. Ce pot să fac? Oricum nu mă vor crede niciodată. Blestematul ăla de Goldsmith.

— Unde semnez?

Ofițerul își pune degetele osoase pe tastele mașinii de scris.

— Cum te cheamă, dragă?

Mă uit la mașina de scris și înghit în sec. Nu am încredere în vocea mea, de fapt, trebuie să-mi dreg glasul, dar refuz să o fac.

— Willy… Robin începe. Willy Wo…

— Brico, îl întrerup. Antonia Brico.

Ofițerul tastează. Literă cu literă, îmi imprimă noua identitate pe hârtie.

Antonia

22

O săptămână mai târziu, încurajată de Robin, mă așezam și eu la o mașină de scris. Scrisoarea către Ambasada Americană din Olanda este gata. În ea le explic cine sunt și îi întreb dacă pot găsi adresa mamei mele biologice. Semnez scrisoarea cu noul meu nume.

A-n-t-o-n-i-a spațiu B-r-i-c-o punct.

Îmi ridic privirea și văd că Robin mă urmărește. Stă la pian, dar s-a oprit din cântat. Sala este goală și în acele momente îmi este cea mai dragă. Atmosfera dezinvoltă care domnește aici, sentimentul că suntem o mare familie. De ce nu este de ajuns și de ce trebuie să ispitesc soarta?

Pe masă se află certificatul meu de naștere – eliberat de orașul Rotterdam – dar aș fi o proastă dacă le-aș trimite originalul. Va trebui să se mulțumească doar cu informațiile și cu fotografia portret pe care am făcut-o.

Anunțul îmi atrage atenția. Copil adoptabil… se aplică cea mai bună ofertă. Ce mamă face așa ceva? Oare vreau să o cunosc pe această femeie? Ezit. Chiar trebuie să fac asta? Robin spune că nu poți să știi dinainte unde vei ajunge atunci când pornești pe un drum nou. Un truism, desigur.

Dar dacă, la capătul acelui drum, mă lovesc de o ușă închisă? Dacă mama mea tot nu vrea să aibă de-a face cu mine? Tatăl meu mi-a spus deja: nu te-a iubit. N-ar trebui să rup această scrisoare? Să las lucrurile așa cum sunt? Să accept doar faptul că nu sunt dorită?

Mâna mea se întinde spre scrisoarea din mașina de scris, dar Robin mi-o ia înainte. Scoate hârtia cu o smucitură. Nu-l auzisem apropiindu-se.

— Poftim. Îmi bagă o partitură sub nas. O viață nouă ar trebui să vină cu o muzică nouă.

Rapsodie în albastru, scrie pe prima pagină. Un experiment în muzică modernă, dedesubt. O compoziție de George Gershwin.

— Tipul a compus-o acum doi ani, spune Robin. Doar în câteva săptămâni. A fost inspirat după o plimbare cu trenul. Știi câți ani avea?

Habar n-am.

— Douăzeci și cinci.

Douăzeci și cinci! Atâta voi avea și eu într-un an. În vară am sărbătorit aici cea de-a douăzeci și patra aniversare. O petrecere pentru prima dată în viața mea. Deschid partitura. Mă prinde încă de la prima notă neobișnuită.

— Interesant început pentru clarinet, spun eu, când văd glissando marcat.

— Corect, trebuie să fie foarte lungit, cât mai smiorcăit posibil, spune Robin, în timp ce pune în plic scrisoarea și fotografia mea și îl sigilează hotărât.

E ca și cum nu vorbește despre muzică, ci despre starea mea de spirit. Ca și cum ar vrea să-mi spună: scutește-mă de autocompătimirea ta, sunt lucruri mai rele pe lume.

Diversiunea lui Robin funcționează perfect, pentru că tot ce vreau să fac este să citesc notele. Mâna mea conduce cu blândețe. Câteva clipe mai târziu, mă aflu la pian. Muzica este atât de diferită de cea cu care sunt obișnuită, încât îmi dă literalmente o stare de adrenalină, sună ca și cum aș fi sărit într-un tren în mișcare, tot grăbindu-se înainte, fără să se mai oprească vreodată.

În mintea mea, totul se desfășoară mult mai repede decât pot ține pasul degetele mele pe pian. Dau la o parte gândul despre Goldsmith, care a scăpat de mine. Mă îndepărtez de părinții mei, care au scăpat de mine. Și resping un gând legat de Frank, de care am scăpat.

În seara aceea arunc scrisoarea către ambasadă în cutia poștală, realizând că a aștepta înseamnă a sta pe loc.

Frank

23

Douăzeci de nume în fața mea. Nicăieri nu există o plăcuță cu numele

Wolters pe ea. Poate că acel nume era pe unul dintre spațiile în care acum se văd doar găurile de șuruburi.

De o lună a dispărut. L-am sunat pe Mark ca să aflu mai multe, dar mi-a spus că nici el nu știe unde este Willy. A sugerat că poate era bolnavă și că se va întoarce când se va simți mai bine. Decanul, însă, mi-a spus că a fost retrasă.

I-am spus acest lucru lui Mark. Și el a fost surprins că nu mai venea la cursul la care visase atât de mult. El a atribuit acest lucru inconstanței feminine. M-am gândit serios dacă acest lucru era plauzibil.

Sper din tot sufletul că va apărea în curând în fața mea, sănătoasă și bine. Că va fi mulțumită de cursul pe care am reușit să i-l organizez cu celebrul pianist Zygmunt Stojowski. Este un bun prieten al compatriotului său Paderewski, cu care am petrecut mult timp vara trecută.

Stojowski va petrece un weekend predând studenților avansați care au absolvit o academie de muzică. Aceasta era o cerință absolută, dar i-am cerut o favoare ca Willy să poată asista la curs. La început a fost reticent, dar când i-am povestit anecdota despre Willy cu scaunul ei pliabil din primul rând în timpul concertului lui Mengelberg, a spus că cineva care îl admiră atât de mult pe Mengelberg era bineînțeles binevenit. Am omis în mod convenabil faptul că am concediat-o pe Willy pentru asta.

Tot ceea ce văd este o frumusețe trecută. Și totuși, sunt sigur că am lăsat-o aici, la această intrare, în fața acestei uși. Un băiat slab cu pistrui deschide ușa exterioară și îl întreb dacă o cunoaște pe Willy Wolters.

— Cine?

Îi repet numele. El ridică din umeri.

— N-am auzit niciodată de ea, spune el neinteresat.

Plecase deja când îmi dau seama că era roșcovanul care sărea pe pat. Îl urmăresc în timp ce se îndreaptă spre un grup de băieți care se holbează la mașina mea. Poate că unul dintre băieții ăia cunoaște familia Wolters.

— Frumoasă mașină, nu? spun eu.

— Ce vrei? întreabă cel mai îndrăzneț dintre ei. Are capul ras, ceea ce face ca urechile sale clăpăuge să pară și mai mari. Vezi-ți de treaba ta.

Își scoate pieptul în evidență și încearcă să pară dur. Unele lucruri ale tinereții nu se schimbă niciodată.

— Ah, am înțeles. Păcat că nu vreți să faceți un ban, spun eu. Căutam pe cineva care să aibă grijă de ea.

După cum mă așteptam, și-au abandonat rapid toate principiile.

— Cât? întreabă cel cu urechile clăpăuge.

Încep de jos, pentru a le oferi victoria unei negocieri reușite. Ne înțelegem la un dolar douăzeci și cinci – un sfert de dolar pentru fiecare copil. Îmi dau seama că pentru ei e o avere. Foarte întâmplător, îi întreb dacă știu numele Wolters.

Sunt atât de euforici în legătură cu victoria lor, încât uită că ar fi putut să negocieze și asta.

— Nu e femeia cu clopoței?

— Femeia cu clopoței? întreb, cu o vagă bănuială că s-ar putea referi la felul în care Willy cântă la pian.

— Da, cea care are mereu monede în buzunare. O poți auzi de la kilometri distanță.

Clăpăugul se uită la prietenii săi. Cu toții dau din cap în semn aprobator.

Habar nu am despre ce vorbesc, dar puștiul arată spre o intrare ceva mai încolo. Sunt pe punctul de a spune că nu poate locui acolo, când mă hotărăsc să testez totuși această teorie. Din fericire, puștiul cu urechile clăpăuge merge cu mine și îmi arată numele de pe plăcuța de lângă ușă. Inima îmi tresare. Am găsit-o. Împinge ușa și arată spre scări. Spune că locuiește sus.

— Cât de sus?

Dă din umeri.

— Sus.

De aici trebuie să mă descurc singur.

Urc scările în fugă, căutând de-a lungul diferitelor uși casa potrivită. Când nu găsesc nicio plăcuță cu nume, bat la ușă.

— La etajul următor, spune cu o voce tremurândă o bătrână de la etajul patru. Degetul ei încremenit și reumatic arată în sus.

Urc ultima porțiune, câteva trepte deodată. Asta trebuie să fie. Bat în lemn un pic prea insistent. O femeie voinică deschide ușa doar cât este absolut necesar. Nu seamănă deloc cu Willy, observ imediat, dar aud cum îi zornăie monedele în buzunar.

— Doamnă Wolters? întreb oricum, pentru a fi sigur.

— Da? spune ea aspru.

Din acest singur cuvânt pot deja să disting puternicul accent olandez.

Mă examinează cu o privire rapidă din cap până în picioare.

— O caut pe Willy.

— Nu mai locuiește aici.

Încearcă deja să închidă ușa. Cu greu mă abțin din a nu o bloca cu piciorul.

— Știți unde este? Nu o pot găsi nicăieri.

— Ei bine, dacă nu o puteți găsi este pentru că nu vrea să fie găsită.

Și cu vorbele astea îmi trântește ușa în față.

Robin

24

New York, 1927

Este minunat cât de liniștită devine lumea sub un strat gros de zăpadă. Traficul din oraș sună înăbușit, confuz de această lume nouă, albă.

Stau cu Dennis, fumând sub baldachinul verandei noastre din față și privesc fulgii groși de zăpadă cum se învârt spre pământ. Răcoarea îmi pătrunde în haina de iarnă bej. Dennis își poartă mai bine de grijă: are gulerul de blană groasă al hainei ridicat.

Liniștea dulce se sfârșește când ușa se deschide cu zgomot și fetele ies în fugă, țipând, urmate îndeaproape de muzicieni. Antonia iese ultima. Ca și celelalte, se aruncă în zăpada proaspătă și, în scurt timp, bulgării de zăpadă zboară de colo-colo.

Clătinând din cap în fața tinerimii, Dennis și cu mine îi privim ca un cuplu bătrân, sărind din când în când din fața unui bulgăre de zăpadă care trece pe lângă noi. Îmi place să-mi imaginez că sunt de neatins, chiar și în acest calvar rece.

Dar nu mă pot feri de tot. Bam, o lovitură din plin în față. Când zăpada îmi cade din ochi, o văd pe Antonia prin cristalele de gheață, alergând spre mine.

— Haide, Robin! Nu fi un pămpălău, apără-te! mă provoacă în timp ce vine în fața mea. Obrajii îi sunt înroșiți și ochii îi sclipesc de bucurie. Ne strici cheful, spune ea râzând, când observă că nu fac nicio mișcare.

Dennis îmi suflă fum de țigară în față. Face asta mai des atunci când are chef de tachinări.

— Nu știi că Robin a avut odată un accident?

— Nu, nu știam, spune Antonia, cu o privire serioasă, ceea ce nu mă încântă deloc. Mă uit la Dennis amenințător, dar el mă ignoră. De atunci are probleme cu spatele. Poartă un corset… la fel ca mine. Râde răutăcios. Nu l-ai văzut niciodată?

Antonia dă din cap.

Dennis se apleacă spre mine conspirativ:

— Am uitat cât de secretos ești în legătură cu asta.

Îmi vine să îl strâng de gât. Bineînțeles că nu o fac. În schimb, îmi arunc țigara pe jos și o iau în jos pe alee.

Casa mea nu este departe; în mod normal, durează zece minute de mers pe jos până acolo. Dar acum că trebuie să calc prin zăpadă, îmi ia de două ori mai mult, ceea ce îmi dă timp să mă calmez, pentru că m-am aprins.

Secretos? Ar fi ceva, nu? De ce ar trebui să fac public acest lucru? Cui îi pasă dacă spun sau nu spun că eram pe bicicletă și am fost lovit de un autobuz de școală? Că zăceam nemișcat când toți copiii din autobuz s-au îngrămădit în jurul meu. Câțiva copii nu înțelegeau gravitatea situației și râdeau.

Dacă cineva chiar vrea să știe, o să le povestesc și despre lunga mea reabilitare și despre faptul că am învățat să merg din nou. Din nefericire, spatele meu încă îmi joacă feste. Nimeni nu-și pune de bună voie o cușcă în jurul corpului, ci doar dacă trebuie. Sunt norocos că există corsete din belșug, mai ales de tipul celor care mă ajută să supraviețuiesc.

Este la modă ca o femeie să arate ca un băiat. *Garçonnes* se numesc ei, sau *tomboys*. Trunchiul este drept, talia a dispărut, iar pieptul trebuie să fie plat. Această modă este un rezultat al războiului, când femeilor li s-a permis pentru prima dată să muncească pentru a-i înlocui pe bărbații plecați la luptă. După război, moda a început să reacționeze la această situație.

Industria corsetelor, care anterior promovase subțierea taliei și ridicarea pieptului ca ideal suprem de frumusețe feminină, a trebuit să-și schimbe direcția. A fost o mină de aur, bineînțeles, pentru că lucrurile noi se vând. Și să fie exact acele corsete care sunt potrivite pentru mine. Dar asta nu înseamnă că domnișoara Denise ar trebui să spună tuturor. La naiba cu poponarul ăla fals. Iar Antonia se înșală. Nu sunt un pămpălău, sunt cât se poate de curajos.

Stau dezbrăcat în baie când aud ușa apartamentului meu deschizându-se.

Prin pereți o aud pe Antonia strigându-mi numele. Să fi venit după mine? O să mă prefac că nu sunt acasă. Oricum nu poate intra aici. Locul ăsta e singurul meu refugiu sigur, datorită lacătelor. Vocea ei se aude din hol, apoi în sufragerie și înapoi. Bate apoi la ușa dormitorului.

— Robin?

Stau în liniște, dar aproape că am un atac de cord când aud ușa deschizându-se. Am uitat să o încui? Intră. Îmi imaginez că se uită prin camera mea. Patul meu e făcut cu grijă. Pe pereți sunt poze cu mine ca artist, alături de muzicieni de jazz. Nimic din trecut. Mai sunt și postere de la teatrul nostru de vodevil. Toate lucrurile de care sunt mândru. În timp ce mă îmbrac cât mai silențios cu putință, aud cum se rupe o hârtie. Un plic? Nu-mi dau încă seama. Apoi se face liniște pentru o lungă perioadă de timp. Când cred că a plecat, ies din baie în cămașă și pantaloni. Dar ea încă stă acolo, cu spatele la mine.

— Ce faci aici? sună mult mai dur decât intenționasem.

Se întoarce și îmi aruncă o privire pierdută, ținând în mână o scrisoare.

— Este o scrisoare de la ambasadă, spune ea.

— Vești proaste?

O întrebare stupidă, având în vedere că întregul chip îi este acoperit de lacrimi.

— Au găsit-o.

— Nu asta îți doreai?

— Nu… a murit.

Începe să plângă. Cu greu pot suporta să-i văd durerea. Căutând alinare, se lasă pe mine. Capul ei se odihnește pe pieptul meu, pe cămașa mea. Nu m-a mai văzut niciodată fără sacou – acesta atârnă pe scaunul de la piciorul patului. De ce stau atât de ciudat? Pentru că sigur îmi poate simți corsetul.

După o scurtă ezitare, îmi pun stângaci brațele în jurul ei. Atât cât durează momentul, sunt suficient de egoist pentru a mă lăsa în voia dragostei pe care o simt pentru ea. Doamne, dacă ar ști.

După câtva timp, își pune mâna pe corsetul meu și se uită la mine.

— Te doare? întreabă ea îngrijorată.

— În fiecare zi, răspund eu încet. Nu este o minciună.

Antonia

25

„Poți îmblânzi femei sălbatice?” cântă domnișoara Denise din toți plămânii, în timp ce eu cânt veselă la pian. Dennis a adăugat încă un cântec amuzant la repertoriul său. Cântecul este un strigăt puternic la adresa unui dresor de animale de circ care le învață tot felul de trucuri, întrebându-l dacă poate îmblânzi și femeile sălbatice. Gluma cântecului este că îmblânzirea femeilor este desemnată cea mai dificilă. Ha. Nu trebuie luat chiar totul în serios aici.

Mă uit în public și mă gândesc la iminenta mea plecare în Olanda. De când am aflat că mama mea a murit, Robin mă îndeamnă să îmi caut rădăcinile. Din când în când menționează că există conservatoare și în Olanda. Mă gândisem oare vreodată la asta?

La început m-am opus, dar el a plantat sămânța. În sol fertil, după cum s-a dovedit, pentru că am început să economisesc ca o nebună. Am calculat exact de cât aveam nevoie pentru călătorie și pentru câteva luni de ședere în Olanda. Am pus deoparte toți banii pe care îi câștigam la club. Până la urmă, mama mea vitregă îmi dăduse un exemplu bun.

Dar există și un revers al medaliei. O să-mi fie teribil de dor de oamenii de aici. Mai ales de Robin. Lui Robin însuși nu pare să-i pese. (Sau vrea doar să scape de mine, e posibil și asta). Acum două săptămâni, m-a dus la casa de bilete a Holland America Line, unde am cumpărat biletul de călătorie. Un bilet doar dus, la sfatul lui Robin, ca să nu fiu nevoită să îmi iau vreun angajament. Ca preț, nu conta. Linia de vapoare transportă mai ales emigranți; ei merg doar într-un singur sens. Acum, că plecarea mea se apropie, număr zilele.

„Ai făcut un tigru să stea în picioare și să mănânce din mâna ta.
Ai făcut hipopotamul să se dea peste cap, sincer a fost grozav,
dar poți îmblânzi femeile sălbatice,
astfel încât să ducă mereu o viață dulce și simplă?”

Dintr-odată, observ un chip cunoscut în public. Sunt atât de uimită, încât mâinile mele se opresc din cântat. Robin observă imediat acest lucru și îmi urmărește privirea. Printre picioarele dansatoarelor care se mișcă în sus și în jos, se apropie Frank. Se oprește când mă vede. Încep repede să cânt din

nou, dar inima aproape că îmi iese din piept. Tot felul de gânduri îmi trec prin cap. Ce face aici? Ce trebuie să creadă despre mine? Toate lunile în care nu l-am văzut parcă au dispărut; prezența lui are în continuare același efect asupra mea.

„Poți îmblânzi femeile sălbatice?” cântă Miss Denise. *„Dacă da, te rog să îmi îmblânzești nevasta!”*

Aceasta este replica de final. Slavă Domnului, cântecul s-a încheiat. Pot să plec. În timp ce aplauzele izbucnesc și dansatorii încă mai așteaptă să facă o plecăciune, sar în picioare și mă grăbesc să cobor de pe scenă spre cabinele de probă din spate.

Mă așez la o masă de toaletă doar pentru a mă destinde, pentru că retușarea machiajului este ultimul lucru la care îmi stă mintea. În oglindă, îl văd pe Frank intrând în grabă în cabina de probă. Are tupeu, trebuie să recunosc. Este interzis publicului și există un semn mare lângă intrare care precizează acest lucru. Se îndreaptă spre mine și mă privește în oglindă. În acest spațiu mic, își vede propria reflecție peste tot, suficient cât să îi crească stima de sine.

— Ai idee cât de mult te-am căutat? Ai dispărut de pe fața pământului fără niciun mesaj, nimic. Și acum fugi din nou.

— Mereu mergem la cabine în timpul pauzelor, spun eu sec.

Sună ca o scuză proastă și chiar asta și este.

— Nu poți să îndepărtezi oamenii ca și cum nu ar fi nimic, continuă el dintr-o singură suflare. Și de ce nu te mai duci la conservator?

— Poate că este o întrebare pe care ar trebui să i-o pui lui Goldsmith, răspund eu scurt.

— Crezi că nu am făcut-o?

— Și ce ți-a zis?

Nu pot să îmi temperez tonul insinuant. Frank dă din cap, ca și cum conversația ar fi luat-o într-o direcție greșită.

Se plimbă de colo-colo, agitat. Îmi amintesc că Goldsmith este prietenul lui. Ce rost are să-l defăimezi? Răul este deja făcut.

Intră și Robin. Ne urmărește pe amândoi în oglindă. Frank se calmează puțin.

— În cele din urmă te-am găsit, asta contează. Mă privește cu blândețe. Cum ești?

— Sunt bine. Plec într-o călătorie în curând.

Văd o urmă de panică alunecându-i pe față. Nu pot să nu mă întreb dacă nu cumva ar putea fi aceeași panică oarbă pe care o simt și eu din momentul în care a intrat.

— Unde?

— În Olanda.

— Când?

— Într-o săptămână.

— Nu poți pleca. Mă privește atât de intens încât aproape că îmi este frică să îi întâlnesc privirea.

— De ce nu?

— Pentru că nu mai suport să îmi fie dor de tine.

Mă uit la el plină de neîncredere. Cred că nu l-am auzit bine. Întotdeauna gata să mă salveze, Robin face un pas înainte.

— Antonia, trebuie să începem.

Mă ridic să-l urmez. Când trec pe lângă Frank cu ochii plecați, mă oprește și mă apucă de braț.

— Antonia? întreabă el.

— Acesta este numele meu.

— Deci toată povestea cu adopția era adevărată.

Pentru prima dată îl privesc drept în ochi și nu prin intermediul unei oglinzi nenorocite.

— Da, Frank, sunt o bastardă.

Cu aceste cuvinte mă eliberez din strânsoarea lui.

Robin

26

Femei care îmblânzesc bărbații, asta ar salva multe lucruri, la asta mă gândesc atunci când îi aruncă în față faptul că e o bastardă. Săracul băiețel bogat nu va avea nimic de spus la asta. Își eliberează brațul și mă urmează afară din cabina de probă.

Ar fi bine să se termine odată toată chestia asta. Este cel mai bine pentru toată lumea. Pentru că un lucru știu sigur: în cercurile lui, să fii bastard e o rușine. Bogătașii ăia se poartă de parcă ar avea sânge special. E o lumea întoarsă cu susul în jos, dacă există un loc unde se nasc mulți bastarzi, acela

e în rândul aristocraților. O s-o arunce deoparte ca pe un gunoi.

Tocmai mă pregătesc să-mi ocup locul printre muzicieni când îl văd pe Frank urmând-o pe Antonia în culise. Chiar înainte ca ea să urce pe scenă, el o apucă din nou de braț. Ea se întoarce.

— De ce faci asta? îi șuieră ea cu furie.

Apoi, o trage spre el și o sărută.

Când își revine, o eliberează. Amândoi sunt fără suflare. Mă aștept ca ea să-i dea o palmă peste față. Și pe bună dreptate. O privește ca și cum i-ar părea rău, dar încă o dorește. Nu-mi pot imagina ce-i trece prin cap. Asta până când își înfășoară brațele în jurul lui și îl sărută cu înfocare. Pasiunea lor este reciprocă. Nu există sentiment mai neplăcut.

În ultima săptămână dinaintea plecării, abia dacă o văd. Fiecare minut liber îi este dedicat acelui Frank. Și trebuie să recunosc că o face fericită. Are o privire visătoare și pare să zâmbească permanent. Când crede că e singură, se plimbă fluierând, lucru pe care nu îl făcuse niciodată înainte. Nu observă că eu sufăr. Dansatorii continuă să-mi povestească fără să îi întreb despre aventurile cuplului. Bineînțeles că au observat îmbrățișarea îndrăgostiților din culise și bârfesc ca nebunii.

Frank o duce peste tot: la restaurante, în parcuri, la muzee, la casa lui de la țară. La serviciu, este mereu punctuală. Pentru ceva timp pot privi din nou acel zâmbet, dar după aceea pleacă iar. La el. Stau împreună până noaptea târziu.

Apoi o aud cum vine acasă în liniște, mergând pe vârfuri spre dormitorul ei. Ce glumă, probabil crede că dorm. Odată, când stăteam în fotoliul de lângă fereastră și fumam pe întuneric, am văzut-o venind acasă. Lăsasem lumina stinsă ca să privesc ploaia puternică de afară. S-a oprit la masa din sufragerie, uitându-se îndelung în jos. Vârful plutitor și incandescent al țigării mele îmi trăda prezența.

— Robin, a spus ea.

Nimic mai mult. S-a așezat pe un scaun de lemn. Ochii mei se adaptaseră deja întunericului. Arăta ca un șobolan înecat și puteam vedea că era agitată. Nu am vorbit. Ce era de spus? Cred că tăcerea a durat cam cinci minute. Apoi mi-am stins țigara în scrumieră.

— Tocmai l-am văzut pe tata…, spune ea cu voce joasă. Lucra în ploaie. Măturând tot gunoiul de pe stradă într-o grămadă. Oraș murdar și putred.

Știam mai bine decât oricine cât de atașată este de acest oraș.

— I l-ai prezentat pe Frank? întreb eu nepăsător.
— Nu… nu m-a văzut.
— Ai fi putut să te duci la el.
— Da… aș fi putut.

O deranja respingerea tatălui ei. Cunosc acest sentiment. Știu mai multe despre ce înseamnă renunțarea decât ea. Eu însumi am renunțat la trecutul meu cu ani în urmă.

Dacă cineva insistă să știe, da, am un tată. Și o mamă. A trebuit să mă distanțez de ei, pentru că nu puteam să le dezvălui ceea ce fac. Mama mea era o gospodină simplă, care făcea prăjituri și îngrijea o grădină de legume, spăla în fiecare luni rufele pe care le punea la înmuiat cu o vineri înainte. Tatăl meu nu credea că o mașină de spălat – sau orice altă mașină, de altfel – era necesară pentru a-i ușura sarcina. Așa că făcea totul de mână, dar cu zâmbetul pe buze.

În plus, avea grijă de găini și viței, care erau luați de la mamele lor aproape imediat după naștere pentru ca laptele de vacă să poată fi vândut.

Mama avea grijă de acei viței care plângeau după mama lor, la fel cum avea grijă de oricine altcineva care era trist.

Până când propria ei tristețe a devenit prea puternică. Nu am mai văzut-o de mult timp, dar bănuiesc că râsul încă nu i-a revenit. Tatăl meu era un fermier care creștea animale. Se trezea înainte de răsărit pentru a mulge vacile. După aceea, se urca în tractor pentru a lucra câmpurile sale întinse. Faptul că avea nevoie de acea mașină, era la fel de clar ca ziua pentru el. La urma urmei, avea de arat, de greblat, de semănat, de udat și de recoltat. Tata avea fața bronzată și antebrațele brune, dar sub salopeta albastră, pielea îi era albă ca laptele vacilor sale. La ora cinci după-amiaza, vacile erau mulse din nou, iar după aceea se așeza la masă.

Ai mei nu ieșeau niciodată în oraș: creșterea vacilor nu le permitea asta. Mergeau doar la biserică, punctul culminant al săptămânii lor. Presupun că încă o fac, dar nu cred că se roagă pentru mine. Nu mă deranjează, sunt obișnuit să fiu pus pe locul al doilea după fratele meu mai mare, către care se îndreaptă toate rugăciunile lor.

Ray era fiul lor perfect, dar și fratele meu perfect. Era preferatul tuturor, nu doar al părinților mei, ci și al oamenilor din oraș – al oamenilor de la biserică, preferatul profesorilor, al colegilor de clasă și mai ales al fetelor de la școală. Când te uitai la el, îi puteai vedea viitorul: avea să ajungă departe.

Era înalt și puternic, chipeș, cu păr blond și ochi albaștri, iar când zâmbea, ceea ce făcea adesea, afișa un șir strălucitor de dinți albi.

Pe lângă toate atuurile sale fizice, era fermecător și atrăgător și – aproape cel mai important lucru – cânta cel mai bine la chitară. Fetele adoră băieții care cântă la chitară.

Când am descoperit împreună muzica jazz, și-a înlocuit chitara cu un contrabas și m-a învățat și pe mine – după multe rugăminți și câteva trucuri. Eram cel puțin la fel de pasionat ca și el, dar nu aveam voie să cânt la basul lui decât atunci când nu exersa. Nu trebuie să mai spun că era mult mai avansat și cânta mult mai bine decât mine. A fost o mică consolare faptul că l-am întrecut la pian, o moștenire de la bunica mea.

Ray era fratele meu uimitor, special, frumos și plin de viață, pe care îl admiram până la cer. Eram pur și simplu recunoscător să fiu în umbra lui.

Apoi a izbucnit Marele Război, ceea ce a fost un lucru bun pentru întreprinderile agricole americane. Pentru a suplini lipsa de alimente din țările aliate de peste mări, fermele funcționau la capacitate maximă. Tatăl meu nu a vrut să rateze această oportunitate de aur și avea planuri mari pentru Ray. Trebuia să preia ferma și să o extindă. Cu toate acestea, navele de aprovizionare erau o pradă ușoară pentru submarinele germane, o mulțime de alimente au ajuns pe fundul oceanului. Se apropia timpul ca America să se alăture direct luptei în acel război blestemat.

Încă pot vedea fețele părinților mei când băiatul lor minune a venit să le spună că se uitase puțin prea mult timp în ochii hipnotizanți ai posterului Unchiului Sam care atârna la oficiul poștal din orașul nostru.

„Te vreau pe tine în armata americană”, spunea Unchiul Sam, degetul său arătând spre Ray. Fratele meu s-a înrolat la cel mai apropiat birou.

Ray a plecat iar eu aveam tot timpul din lume pentru a exersa la contrabas și pentru a-l ajunge din urmă. Îmi imaginam adesea ce avea să spună despre progresul meu când avea să se întoarcă. Am văzut multe familii îndoliate, care primiseră vestea că fiii lor fuseseră omorâți sau răniți și firește ne întrebam și noi dacă Ray al nostru era în siguranță. Dar înăuntrul meu știam că Ray era nemuritor. Și acest lucru avea să îmi fie demonstrat. Ray s-a întors cu o experiență în plus, dar fizic nevătămat; sau cel puțin așa părea.

Doamne cât a fost de mândru de mine când i-am arătat cât de mult progresasem la contrabas. Și-a pus mâinile în jurul meu și m-a pus să îi

promit, să promit solemn, că aveam să continui cu muzica. Era cea mai mare dorință a sa și pentru el însuși, chiar dacă tata îl bătea mereu la cap în legătură cu afacerea familiei. În timp ce Ray încerca să își revină în primele săptămâni după întoarcerea sa, l-am văzut adesea acoperindu-și urechile. Nu făcea niciodată asta înainte. L-am întrebat ce era în neregulă.

— Câteodată nu mai pot auzi nimic în afară de un țiuit puternic, a spus el.

— Un țiuit?

— În capul meu.

— Cum așa?

— Pentru că trăgeam în continuu… și a trebuit să încarc obuzierele.

— Ce?

Ray a explicat că obuzierul este un fel de tun care poate trage cu un arc și că, din cauza activității sale, se afla mereu lângă ele. Apoi mi-a aruncat o privire intensă, plină de spaimă.

— Robin, ce mă fac dacă surzesc?

— Nu o să se întâmple, l-am asigurat eu. Încă poți auzi totul, nu?

Și-a întors privirea și s-a uitat pe fereastră, unde mama muncea în grădina de legume. Un muzician și auzul său.

S-a întâmplat la câteva săptămâni după aceea. Îmi amintesc exact data. Tata era în tractorul său și dădea cu spatele. A strigat la Ray să se dea la o parte, dar Ray nu a auzit. Probabil că Ray auzea doar țiuitul din capul său, nu l-am putut întreba niciodată. Tata a dat cu tractorul peste propriul său fiu. Părinții mei nu au putut face față consecințelor îngrozitoare, iar eu nu am putut face față faptului că ei nu au știut să suporte asta. Dar singura victimă reală, desigur, a fost Ray. Accidente se întâmplă, nu?

Încă îl văd pe Ray în fiecare duminică. Îl vizitez la azilul unde își petrece zilele ca o legumă. Nu mă mai recunoaște cu adevărat; ar putea la fel de bine să îl viziteze un străin. Stăm față în față, el în scaunul lui cu rotile, eu pe un scaun obișnuit. Asistentele îmi aduc ceai și îl ajută pe Ray să bea când ceaiul este suficient de rece.

Dacă afară este frumos, mă plimb cu el prin grădina căminului sau ieșim – foarte rar – în stradă. Un pic de aer proaspăt. Încă arată bine; doar ochii îi sunt terni, iar uneori salivează puțin. Atunci trebuie să îl șterg cu o batistă. Nu mai poate face asta singur, nu mai are mușchi. După aceea îl duc înapoi în camera lui.

Îi așez scaunul cu rotile astfel încât să aibă fața spre perete, unde este

atârnat un poster pe care l-am cumpărat special pentru el.

Este un poster asemănător cu cel al Unchiului Sam din America, dar varianta britanică. Un omuleț corpolent, cu pălărie, baston și steagul englezesc pe vestă, arată cu degetul arătător spre tine și te privește drept în ochi: „Cine lipsește, tu?” îl las pe Ray să se uite la asta. Nu înțelege. Dar vechiul Ray ar fi crezut că este genial.

Antonia

27

Long Island – New York

Am fost devastată când mi-am văzut tatăl ieri. Tocmai plecasem de la reprezentația spectacolului *Castele în Aer* și eram în drum spre casă, când a început o furtună de vară. Din fericire, Frank avea o umbrelă. A coborât-o de câteva ori, sărutându-mă la adăpost de privirile oamenilor de pe stradă.

Toate bune până când ne-am ciocnit destul de tare cu un trecător irascibil, care ne-a lansat o mustrare. Nu ne păsa deloc. Am continuat să ne plimbăm prin ploaie, râzând.

Mă uimea de fiecare dată cât de bine puteam să râdem împreună. Simțeam o ușurință în inimă pe care nu o mai trăisem până atunci. Și îmi place să cred că și el simțea la fel. Dacă aș fi știut despre bărbați la fel de multe ca despre muzică, nu aș fi fost nesigură în privința asta.

Mă făcea să mă simt specială. Aleasă. Când un bărbat te curtează atât de intens nu poți rămâne indiferentă. De asemenea, ne grăbeam, pentru că mai aveam doar o săptămână împreună. Și apoi l-am văzut. Pe tatăl meu. În uniforma lui de gunoier, albă și complet îmbibată de apă. Stătea acolo, împreună cu niște colegi, măturând mizeria din șanț. Ca și cum nu ar fi fost de ajuns, mașinile care treceau prin băltoacele noroioase făceau ca apa de ploaie să se reverse asupra lor a doua oară.

Mi-a stat inima în gât. Nu știam cum să reacționez. Oare tocmai mă agățasem de castele din aer? Oare mă purtasem cu Frank la fel de prostește ca actorii din spectacolul pe care tocmai îl văzusem?

Nici măcar nu am observat că mă oprisem și că mă ploua, pentru că Frank înaintase puțin. S-a întors imediat și și-a întins protector umbrela. L-am

apucat de braț și l-am lăsat să mă ia cu el. M-a întrebat de ce stătusem pe loc, iar eu am inventat o scuză, nici măcar nu-mi amintesc ce. M-a sărutat când m-a lăsat la Robin, șoptindu-mi tot felul de lucruri dulci la ureche, dar singurul lucru la care puteam să mă gândesc era: oare chiar sunt potrivită pentru el?

Gândul mă urmărește până a doua zi. Stau în grădina casei lui Frank care dă spre mare. Casa lui se află chiar în afara orașului, în împrejurimile verzi din Long Island. Mă bucur că nu are dimensiunile gigantice ale casei copilăriei sale, dar, din nou, diferența dintre noi mă pune pe gânduri.

Mintea mea bate ca un metronom scăpat de sub control. Tic-tac, tic-tac, tic-tac, tic-tac. Gândurile mele oscilează înainte și înapoi. Cu o bătaie, pendulul marchează posibilitatea viitorului meu cu Frank, iar cu cealaltă, imposibilitatea acestuia. Sentimentele mele se mișcă în sus și în jos atât de haotic încât nu le pot controla. „Posibil” a învins mai des pe „imposibil” în ultima săptămână. Infatuarea mea a cântărit mai greu. Dragostea era factorul decisiv.

Asta până când l-am văzut pe tatăl meu și nu am îndrăznit să i-l prezint lui Frank. Robin pusese degetul pe rană. Mi-era rușine de tatăl meu. Desigur, Frank știa de mult timp că tatăl meu este un gunoier, deci ce schimbă asta? Răspunsul este totul. Acum, „imposibil” răsună încet în mintea mea.

Frank vine spre mine, traversând gazonul.

— Frumos aici, nu? spun eu.

— Da, spune el, alăturându-se pe iarbă, mai ales că acum ești și tu aici.

Privim pentru o vreme în liniște spre apă. Este o zi splendidă, însorită, dar cred că amândoi ne dăm seama că în curând această apă, Oceanul Atlantic, ne va despărți.

— Antonia, nu vreau să îmi iau rămas-bun. Vreau să fiu cu tine.

— Și eu, spun eu, și ne uităm unul la celălalt, de parcă dorința aceasta ar fi singurul lucru care există.

Imposibilul a amuțit din nou.

Apoi dă glas gândurilor pe care le avusesem toată săptămâna.

— Uită de călătoria aia și rămâi aici.

Nu știu ce să spun, nimic nu are sens. Tot ce știu este că vreau să-l sărut și să nu mă opresc din a o face.

Totul începe acolo, pe iarba caldă, în acest cadru glorios. Ajungem în dormitorul lui Frank, unde ne petrecem toată noaptea în pat. Nu dormim.

Ceea ce facem acolo, nu am mai experimentat niciodată. Trăim iubirea cu cea mai profundă parte a ființei noastre, atât de des celebrată în muzică, descrisă în poezii, pictată pe pânză, sculptată în piatră, pentru ca mai presus de toate să nu o uităm niciodată. Simt cum trupul și spiritul meu devin unul, în mine, dar și cum se unesc cu el. Și simt că același lucru se întâmplă și cu el. Ca și cum sufletele noastre ies din trupuri și se unesc pentru totdeauna, fără să mai poată fi despărțite vreodată. Ne revărsăm complet unul în celălalt. Altfel nu se poate. Pentru că ce se va întâmpla când distanța dintre noi va fi prea mare? El în America, eu în Europa. E acum ori niciodată.

A doua zi, îmi fac valiza. Pun deasupra rămășițele viselor mele: cărțile, tăieturile de ziar și fotografiile lui Albert Schweitzer și Willem Mengelberg. În cele din urmă, împachetez singura cheie a pianului meu distrus. Acel obiect distrus rămâne bunul meu cel mai de preț.

Frank mă duce cu mașina lui, dar în drum spre docuri ne oprim într-un ambuteiaj imens. Aveam atât de multe alte lucruri pe cap încât uitasem complet că fix în ziua plecării mele aviatorul Charles Lindbergh urma să fie omagiat în oraș.

Se pare că nimeni nu vrea să rateze asta. Întregul oraș s-a adunat pentru a-l vedea pe acest om cu adevărat eroic, care a zburat singur și fără escală de la New York la Paris. Micul său avion cu un singur motor a avut nevoie de treizeci și trei de ore pentru a traversa Atlanticul. Cu vaporul îmi ia zece zile. Iar vaporul meu este rapid; sunt alții care au nevoie de paisprezece zile.

Ne mișcăm mai încet decât o broască țestoasă. Încep să mă îngrijorez că voi pierde vaporul și sugerez să iau metroul. Frank nu vrea să audă de asta la început, dar când încearcă să ia o scurtătură, iar parada de pe Broadway izbucnește ca o furtună de zăpadă deasupra noastră, este de acord că ar fi cel mai indicat. Odată ajunsă la râu, sunt sigură că voi reuși să ajung la debarcader.

Mă dau repede jos din mașină. Frank mă ajută cu valiza. Ne uităm unul la celălalt. Trebuie să ne luăm rămas-bun aici.

Apoi, Frank își înfășoară brațele în jurul taliei mele și mă sărută cu pasiune. Ceilalți oameni sunt înnebuniți de bucurie și îl aclamă pe eroul lor glorios, Lindbergh, dar pentru o clipă ne imaginăm că ei ne aclamă pe noi, că își flutură steguleţele pentru noi. Este atât de absurd încât amândoi râdem când ne revenim: prea devreme pentru a zbura, prea târziu pentru a

naviga, prea ocupați pentru a spune la revedere, prea festivi pentru a fi triști.

Chiar trebuie să plec. La capătul scărilor de la metrou, mă uit pentru ultima oară în urmă. Frank stă lângă mașina lui, se uită la mine, zâmbind. Inima îmi tresare o clipă, apoi imaginea lui dispare.

După ce vasul iese din port și trecem pe lângă Statuia Libertății, pot în sfârșit să-mi trag sufletul. Este incredibil cum un bărbat ca Frank mi-a cucerit inima și mintea dintr-o singură mișcare. Este minunat să fii îndrăgostit, dar nu mai ești chiar tu însuți. Mă sprijin de balustradă și mă uit spre orizont, acolo unde se întâlnesc cele două nuanțe de albastru ale mării și ale cerului. Mă așteptam să fiu epuizată după o noapte atât de lungă, dar sunt complet trează.

Pornesc într-o aventură.

Am mai traversat oceanul înainte, pe vremea când eram „Willy", dar habar nu am cum se numea vasul acela. Acum m-am îmbarcat pe S.S. Rotterdam IV sub numele de Antonia și navighez înapoi de unde am venit. Nava de două sute de metri lungime transportă peste trei mii de pasageri. Cei mai mulți dintre ei călătoresc la clasa a treia, ca și mine. Suntem în partea de jos, acolo sunt cele mai ieftine bilete.

Fumul iese din cele două coșuri galbene. Un ziar se înfășoară în jurul picioarelor mele. Vântul face tot posibilul să-l împingă spre mare. Îl ridic și văd pe prima pagină un articol despre zborul solo al lui Charles Lindbergh. Trec cu privirea peste realizările sale: totul este descris la superlativ, o listă care nu se mai termină. Și-a câștigat chiar și o poreclă sugestivă: *Vulturul singuratic.*

Dar cel mai mult mă impresionează vârsta lui. Nu știam că acest om deja legendar s-a născut în același an cu mine. Are doar douăzeci și cinci de ani! Îi voi împlini peste două săptămâni. Trebuie să-mi liniștesc graba.

Antonia

28

Amsterdam

Ajung în Amsterdam de ziua mea. Vasul a acostat în Rotterdam, unde m-

am născut, așa că ar fi fost logic să încep căutările acolo, dar îmi doream atât de mult să văd sala de concerte din Amsterdam încât m-am gândit că acesta ar putea fi cadoul meu de ziua mea. În plus, scrisoarea de la ambasadă arăta că mama mea era din Amsterdam.

După ce ajung cu trenul la Gara Centrală, iau tramvaiul. Traseul traversează toate canalele faimoase și îmi delectez ochii cu frumusețea lor. Cobor cu o stație mai devreme pentru a mă plimba. Vreau să observ totul încet.

Mă plimb de-a lungul Prinsengracht, admirând casele istorice de pe canale de pe ambele părți ale apei. După un timp, văd în dreapta mea Rijksmuseum, unde se află Rembrandt. Sunt înconjurată de cultură.

În mijlocul muzeului se află un pasaj prin care se poate circula pe sub clădire. Când trec pe sub poarta întunecată, lumina zilei mă privește de cealaltă parte. Drumul se desparte, dar în fața mea se află o peluză imensă. La celălalt capăt se află, într-adevăr, Concertgebouw. Inima îmi bate mai repede, dar asta ar putea fi și din cauză că brațele mele sunt obosite de la căratul valizei.

Mă odihnesc o clipă și las momentul să pună stăpânire pe mine. Din păcate, din locul unde mă aflu, nu se vede decât punctul triunghiular al fațadei, o clădire latră care se dovedește a fi Clubul de Gheață din Amsterdam. În fața lui, iarba a fost inundată și zeci de oameni patinează pe gheață. Pe un patinoar natural de patru sute de metri, citesc. Pare tentant. Nu am patinat niciodată.

Dar acum este vară și după o scurtă plimbare pot vedea în sfârșit sala de concerte fără niciun obstacol în fața ei. Stilul arhitectural seamănă cu cel al grecilor și romanilor din antichitatea clasică, ceea ce se datorează în principal celor șase coloane pe care se sprijină acoperișul din față.

Lângă sala de concerte se află o cafenea. Mor de sete și mă hotărăsc să mă răsfăț cu o cafea. Puțin mai târziu, mă așez la fereastra care oferă o priveliște asupra intrării pe scenă din partea laterală a clădirii. Din păcate, nu pot admira decât exteriorul, dar poate că, dacă stau aici suficient de mult timp, îl voi vedea în cele din urmă pe Mengelberg. Marele Mengelberg: idolul meu! Aici este locul unde trăiește și lucrează!

Gândurile mele se îndreaptă spre Frank și un sentiment de singurătate mă cuprinde. De ce naiba mă gândesc la Mengelberg? Trebuie doar să-mi termin misiunea aici cât mai repede posibil, apoi mă pot întoarce în

America.

După un timp, plătesc nota și plec să caut un loc de cazare. Întreb o femeie de pe stradă și ea îmi spune să evit noua zonă de locuințe din spatele Concertgebouw, este mult prea scumpă. În schimb, mă trimite la Pijp, un cartier muncitoresc din apropiere. Ce noroc că vorbesc limba și că înțeleg ce spune toată lumea. Mă plimb pe străzile înguste ale acelui cartier.

Casele arată ca o versiune mai mică a blocurilor din New York, așa că mă simt ca acasă. Din când în când observ și câteva fabrici mici. Pe una dintre aceste străzi trec pe lângă un mare magazin de piane și, bineînțeles, mă opresc pentru o clipă în fața vitrinei. Magazinul este destul de bine aprovizionat cu piane cu coadă și drepte. Apoi văd semnul din spatele vitrinei: CĂUTĂM ACORDOR DE PIANE.

Lucrez la o scrisoare pentru Frank. Ce să scriu? Că sunt cazată într-un hotel foarte frumos și am o priveliște frumoasă din cameră? Mă uit în jurul meu. Lenjeria mea intimă atârnă la uscat pe o frânghie pe care am întins-o. Deasupra mesei de lucru, există un mic tablou cu un peisaj în care un fermier cosește fânul. Aceasta este priveliștea pe care o am din patul meu de campanie. În afară de asta, atelierul de restaurare este împânzit de piese de pian. Practic, pentru mine este un rai.

Sunt atât de fericită că proprietarul magazinului de piane îmi permite să dorm aici.

Mă scutește de cheltuiala unui hotel și, în același timp, câștig niște bani, chiar dacă nu mulți.

Frank insistase să stau la un hotel bun. Se oferise chiar să plătească el, și pentru hotel, și pentru un bilet la clasa întâi pentru traversare. Am respins ambele oferte. Am spus că am economisit suficient, ceea ce era mai mult sau mai puțin adevărat, dar motivul real este că nu vreau neapărat să fiu o lipitoare. Cum să creadă că îl vreau doar pentru banii lui. În plus, cred că și simplitatea poate fi bună. Ca să nu mai spun că voi avea la îndemână o mulțime de piane pe care să exersez, în cazul în care mă voi decide să urmez studii muzicale în Olanda.

Un șoc mă străbate. Nu renunțasem deja la planul ăsta? Nu discutasem despre asta nici cu Frank. Nu mă gândeam la asta – și nici acum nu mă gândesc, îmi spun. Mica mea vizită la conservator, care nu e departe, nu însemna absolut nimic. Verificam doar să văd dacă acolo se predă dirijatul, ce e rău în asta? Decanul s-a uitat la mine de parcă aș fi fost un parazit care

se târâse din canalizare. „A dirija o orchestră se învață doar prin exercițiu”. Abia reușea să scoată asta de pe buzele lui cărnoase. O să țin minte, mulțumesc foarte mult.

În orice caz, îi voi scrie lui Frank că mă străduiesc să aflu unde este îngropată mama mea și dacă mai am și alte rude. Numele Brico este destul de rar aici, am aflat. Șeful meu m-a trimis la oficiul poștal principal pentru a ridica un pachet, iar acolo am căutat în cartea de telefon din Amsterdam numele Brico. A apărut o singură dată! Adresa – pe care mi-am notat-o imediat – era pe Kalverstraat.

Dar de unde să încep căutarea? Să sun pur și simplu la numărul de telefon? Aș putea suna de la una dintre numeroasele cabine telefonice de la oficiul poștal. Dar aș putea suna și de la magazin în orice seară. Aș putea, de asemenea, să sar peste apelul telefonic și să mă duc direct la adresă. E mai greu să alungi pe cineva decât să pui receptorul jos. În plus, am aflat în timpul cercetării mele că adresa e la o aruncătură de băț de oficiul poștal. Am decis că trebuie să-mi asum riscul. În caz contrar, m-aș fi agitat din cauza asta și curajul mi-ar fi scăzut.

După cinci minute de mers pe jos, am ajuns la destinația corectă, pe strada lungă și îngustă, plină de magazine cu apartamente la etaj. A durat ceva timp până am îndrăznit să sun la ușă. Apoi am așteptat o veșnicie – explodam de emoții – dar nu mi s-a răspuns. Privind în urmă, a fost mai bine așa. Șeful meu se uita deja la ceas când m-am întors cu pachetul său.

Acum, în fiecare seară, mă duc la telefonul din magazin și formez numărul pe care îl știu pe dinafară.

De fiecare dată tremur, sperând să nu răspundă nimeni. Pentru că ce-aș putea spune? Nu spusese tatăl meu vitreg că mama mea fusese renegată? Și totuși, de fiecare dată, închid dezamăgită. Nu îmi răspunde niciodată nimeni.

Oftez adânc. Îmi doresc atât de mult să-l impresionez pe Frank. Ce altceva să mai spun fără să nu transform totul într-o poveste patetică? Nu am cum să-i scriu că am libertatea de a exersa la pian aici, pentru că oricum nu mă aude nimeni și am toată noaptea la dispoziție. Și nici nu-i voi spune că tot cânt Romanța pentru pian și vioară de Dvořák, dar fără vioară. A devenit imnul meu, pentru că sunt atât de îndrăgostită și pot să visez până departe prin muzică.

Nu vreau să-i scriu că dorm cu cheia de pian strânsă în mână, de teamă să

nu o pierd printre lucrurile din acest atelier aglomerat.

Și, cu siguranță, nu voi scrie că îmi petrec tot timpul liber în cafeneaua de lângă intrarea pentru artiști a Concertgebouw, sperând să îl zăresc pe Mengelberg. Asta ar suna foarte trist.

Deși… o dată am avut norocul să-l văd pe Mengelberg traversând strada împreună cu doi domni, pentru a lua prânzul chiar la aceeași cafenea. Când a trecut pe lângă mine, am sărit în sus cu zâmbetul meu american pentru a vorbi cu el, dar m-a ignorat complet.

Frank

29

Long Island

Sunt în biroul meu, așezat la masa de scris, când mama intră cu corespondența. Examinează unul câte unul expeditorii, un obicei prost de care nu vrea să scape. Se oprește asupra scrisorii de sus și mi-o înmânează separat de restul.

— Cine este această doamnă? mă întreabă curioasă.

Mă uit la numele expeditorului și inima îmi tresare. Probabil că nu voi putea să o ascund de mama, așa că voi fi sincer.

— O cunoști… Willy.

— Și-a luat nume de scenă? vrea să știe ea.

Dar eu am deschis deja scrisoarea Antoniei și sunt absorbit de conținut, pe care îl citesc zâmbind.

„Dragul meu Frank, sunt cazată într-un hotel minunat, într-o cameră cu o priveliște minunată. Nu-ți fie teamă, nu mă vei pierde din cauza muzicii. Nu am ce să ascult și nu-mi permit să merg la un concert. Nu mă deranjează. Acum te am pe tine. Iubesc Amsterdamul. Explorez fiecare stradă și alee. Ce caut? Nu știu. Nu cunosc pe nimeni aici. Între timp, încă îmi fac curaj să aflu mai multe despre originile mele…”

— Frank, te-am întrebat ceva.

Mama este ca un țânțar enervant care îmi țiuie în ureche. Uitasem complet

că era încă acolo.

— Și-a luat nume de scenă? repetă ea agitată. Dacă nu ar fi atât de bine educată, ar fi început să dea din picioare.

Mama și cu mine obișnuiam să ne certăm des. Mai ales când a aflat că urma să mă duc pe front și să mă lupt cu nemții. Ochii îi erau plini de spaimă și acum, după atâția ani, nu o pot învinovăți. Sunt singurul ei fiu și bănuiesc că anunțul meu a fost pentru ea cam același lucru ca și cum ar fi primit necrologul meu. A mutat munții din loc pentru a mă repartiza în spatele frontului, o poziție pe care o considera mult mai sigură. Nu am vrut să aud despre asta, dar într-o zi m-a anunțat că, datorită studiilor mele la medicină, a reușit să aranjeze să mă alătur Crucii Roșii. Faptul că studiile mele nu fuseseră încă finalizate nu a contat pentru ea. Ne-am certat foarte tare pe tema asta, până când, în cele din urmă, mama a izbucnit în lacrimi.

— Nu înțelegi? a reușit să spună printre suspine, vreau să rămâi în viață.

În cele din urmă am cedat, iar instinctele ei materne mi-au salvat probabil viața, îmi dau seama. Totuși, nu i-am spus niciodată asta. Războiul acela era prea dezgustător pentru a vorbi despre el. Pun scrisoarea Antoniei de o parte pentru o clipă și îi explic în termeni cât se poate de scurți că, până la urmă, povestea adopției ei era adevărată. Mama mea se joacă cu colierul lung de perle care atârnă peste rochia ei roz.

De obicei, este prima care comentează când vine vorba de femei de care aș putea fi interesat, dar de data aceasta este surprinzător de tăcută. Mă hotărăsc să nu las nimic să intervină între mine și Antonia, cu atât mai puțin mama. Mă ridic și ies prin ușile deschise în grădină. Ochii mei devorează restul scrisorii de la Antonia și simt cum un zâmbet larg îmi acoperă fața.

O săptămână mai târziu, mama mă invită la cină. Mă uit în calendar și văd că am deja un angajament, dar mă bate la cap până accept să îl reprogramez.

Îmi pun costumul și îl rog pe Shing să mă conducă. Pe drum mă gândesc doar la Antonia. Nu am fost niciodată atât de îndrăgostit.

În seara aceasta mama a invitat un grup mic și intim. În mod normal, am încredere în aranjamentele ei cu privire la locurile la masă, dar în seara asta mă îngrozesc când văd pe cine a ales să stea lângă mine: Emma.

Antonia

30

Amestec prin cana albă de cafea al cărui conținut l-am terminat cu jumătate de oră în urmă. Este aglomerat în cafenea iar eu ocup masa cu o singură băutură de ceva timp. Chelnerii au început să mă urmărească: m-au întrebat deja de trei ori dacă mai vreau ceva. Le-am spus că aștept pe cineva. Nici măcar nu este o minciună. Îl urmăresc pe Mengelberg care ia prânzul cu un domn puțin mai încolo și aștept să termine.

Pe micuța mea masă se află o hârtie pe care este trecută o singură propoziție: că în curând voi călători la mănăstirea unde se află mormântul mamei mele. Cu câteva zile în urmă am aflat că este îngropată în Nijmegen. Sunt pe punctul de a-i scrie lui Frank despre cum am descoperit asta când Mengelberg se ridică în sfârșit și pornește spre ieșire. Îmi pun pixul jos și sar de pe scaun.

— Domnule Mengelberg? Mă recunoașteți? spun eu stând în fața lui și practic blocându-l astfel din a înainta. Antonia Brico, adaug eu.

Realizez că numele nu poate însemna nimic pentru el, dar bănuiesc că l-a uitat oricum pe cel vechi. Îi întind mâna, îi ia ceva până își amintește de unde mă știe.

— Cum v-aș putea uita? spune el.

— Speram să spuneți asta. Pentru că aș dori să vă rog ceva. Ați putea să mă învățați să dirijez?

Rămâne cu gura căscată.

— Lecții de dirijat?

— Ca să pot învăța.

— Este o rugăminte mare.

Îmi dau seama că încearcă să câștige timp. Așa că plusez.

— Înțeleg că sunteți un om ocupat, dar nu știu de unde altundeva să încep. M-am gândit…, mă hotărăsc să folosesc cel mai mare avantaj pe care îl am, având în vedere că îl cunoașteți pe Frank Thomsen… iar eu fiind o prietenă de a lui… speram…

— Îmi permiteți să mă gândesc la asta?

— Desigur! îi zâmbesc.

Abia așteaptă să scape de mine după cum se grăbește către ușă. Nu e un semn bun. Plătesc pentru cafeaua mea și văd ușurarea de pe fața chelnerilor când în sfârșit părăsesc cafeneaua. Este clar: toată lumea ar prefera să mă vadă plecând.

Câteva zile mai târziu, mă aflu la poarta care separă mănăstirea catolică de

lumea exterioară. Trag de lanț și clopotul sună. O călugăriță destul de în vârstă, cu fața plină de riduri, se apropie de poartă. Nu se grăbește deloc și, când ajunge chiar în fața mea, nu face nicio mișcare pentru a deschide poarta.

— Domnul să fie cu tine. Cum te pot ajuta? mă întreabă ea cu buzele strânse.

Poate că încearcă să își ascundă dinții stricați.

— Ei bine, eu…

Cum ceri de fapt un asemenea lucru? Ridic un buchet de flori.

— Aș vrea să vizitez un mormânt.

— Mormântul cui?

— Mamei mele, Agnes Brico.

Călugărița se uită la mine cu mai multă atenție. E posibil să o fi cunoscut pe mama mea? E moartă de 18 ani. Pe de altă parte, călugărițele ar trebui să rămână la mănăstire pentru totdeauna. Atunci s-ar putea. Mă hotărăsc să nu întreb deocamdată, mai întâi trebuie să fiu lăsată înăuntru.

Scoate de sub haina neagră un inel mare de chei, care cu siguranță are un nume, dar pe care eu nu-l cunosc. Poarta se deschide cu o mulțime de scârțâituri, de parcă ar vrea să demonstreze astfel că nimeni nu are voie să intre sau să iasă.

În timp ce eu o urmez pe măicuță pe sub un pasaj lung și boltit, care se sprijină pe stâlpi și se deschide spre grădină, măicuțele preferă să rămână la adăpost de ploaie. Ne îndreptăm spre cimitir, presupun, pentru că măicuța nu scoate nici un cuvânt.

În depărtare, trec mai multe măicuțe. Fețele lor par înfășurate în bandaje albe de spital, iar interiorul glugilor lor este, de asemenea, din țesătură albă, spre deosebire de exteriorul negru și rigid, care le blochează parțial vederea. Oare se spală vreodată pe cap? Și ce poartă pe sub aceste uniforme? Doar lenjeria intimă? Sau și rochii de corp? Ar purta de fapt sutien? Și de unde și le-ar putea cumpăra dacă nu au voie să iasă de aici?

Apoi încep să mă întreb ce fac toată ziua în această închisoare voluntară și ajung la concluzia că nu am nici cea mai vagă idee.

După ce trecem mai întâi pe lângă un câmp cu zeci de cruci identice, unde bănuiesc că măicuțele sunt înmormântate fără a ține cont de nume, ajungem într-un cimitir care pare ceva mai normal.

Măicuța arată spre un mormânt bine îngrijit, cu flori proaspete lângă piatra

de căpătâi. Citesc rândurile simple de pe piatra de mormânt: AICI SE ODIHNEȘTE AGNES BRICO. 1880-1909.

Emoționată, mă aplec să pun florile pe mormântul ei. Niciodată nu voi fi mai aproape de mama mea. Îmi șterg o lacrimă și mă ridic, observând că mormântul ei bine îngrijit este înconjurat de altele care sunt invadate de buruieni. Arăt spre mormântul mamei mele.

— Cine are atâta grijă de acest mormânt?

— Sora Louigiana. Sora mamei tale, răspunde călugărița. Un fior mă străbate pe șira spinării când aud că am o rudă. — Unde este? Pot vorbi cu ea?

Călugărița își strânge și mai tare buzele.

— Nu este posibil. A făcut un jurământ de tăcere.

— O pot vedea măcar?

— Nu.

— De ce nu?

— Domnul are căile sale misterioase.

Sunt convinsă, dar nu înseamnă că trebuie să te mulțumești cu atât.

— Pot vorbi cu șefa dumneavoastră?

Mă privește dezaprobator.

— Maica stareță?

— Da, la ea mă refer. Văd că măicuța ezită pentru un moment. Vă rog? Nu vă cunosc titlurile.

— Nu ai fost crescută în spirit creștin?

În mod înțelept, îmi țin gura. Nu cred că ar fi interesată să audă despre ședințele de spiritism ale mamei mele vitrege.

Puțin mai târziu, călugărița mă conduce printr-o claustră. Bănuiesc că ne îndreptăm spre Maica stareță, dar se pare că mă înșel. Cu una dintre multele ei chei, călugărița deschide o chilie în care o soră se roagă cu ochii închiși în fața unui crucifix.

— Zece minute, în liniște absolută.

Intru în celulă. Un gard cu gratii mă desparte de sora Louigiana, care se întoarce și se sperie, ca și cum ar vedea o fantomă.

— Agnes, rostește ea răgușit, cu o voce care nu a mai fost folosită de mult timp.

Își face semnul crucii. Călugărița cu inelul de chei își ridică ochii spre cer.

— Doamne, iart-o, se roagă cu voce tare, dar eu nu o iau în seamă.

Nu-mi pot lua ochii de la sora îngenuncheată. Îi privesc chipul – mătușa mea – prima rudă de sânge pe care am văzut-o vreodată. Trebuie să semăn foarte mult cu mama dacă crede că sunt Agnes.

— Sunt fiica ei… Antonia, spun.

Călugărița ne lasă în pace, dar o aud cum întoarce cheia în încuietoare. *Doar câteva secunde înăuntru și sunt deja închisă.*

Sora Louigiana scrie pe o tăbliță cu cretă ceva în olandeză și mi-o întinde pentru a citi: *Unde ai fost!*

— În America, spun cu voce tare.

Scrie în grabă și o arată din nou: *Nu te-am găsit nicăieri!*

Fac un pas mai aproape, apucând cu mâinile de gratii.

— Deci a încercat să mă găsească? Sora Louigiana începe să se roage în sinea ei. Agitată, își mișcă degetele de-a lungul mărgelelor de rozariu. Poate îmi puteți spune cum s-au cunoscut părinții mei? o întreb eu.

Sora Louigiana se roagă, impasibilă. Vă respect jurământul de tăcere, dar l-ați încălcat deja, îi spun eu. Nu răspunde.

Mă uit în jurul celulei. Simpla vedere a acestei vieți de pustnic mă revoltă. De ce a vrut să scape de mine? Acesta ar mai fi un lucru pe care aș vrea să-l aflu. Sora Louigiana este atentă doar la Dumnezeu. Deși sunt doar trei metri între noi, distanța pare de nedepășit. Poate l-ați putea ruga pe Dumnezeu să-mi trimită pe cineva care să îmi poată răspunde la întrebări.

Micuța cruce atârnată pe rozariul ei este acum, de asemenea, înăbușită în mâinile ei încleștate. Nu am aer aici, îmi dau seama că nu are rost să mă pun între ea și Dumnezeu și ajung la o singură concluzie: „A tăcea este același lucru cu a minți.” Mă îndrept spre ușă și bat în ea, chiar dacă cele zece minute sunt departe de a se fi scurs. Apoi aud vocea blândă a surorii Louigiana în spatele meu.

— Nu a vrut niciodată să scape de tine. Știi care au fost ultimele ei cuvinte înainte de a muri? „Pentru numele lui Dumnezeu, găsește-o pe Antonia”.

Antonia

31

Nijmegen

Pierd noțiunea timpului. Nu știu de cât timp sunt înăuntru când călugărița se întoarce să mă ia. Zece minute, spusese ea. Sora Louigiana insistă să-mi dea ceva înainte de a pleca. Călugărița cu inelul de chei protestează, dar sora Louigiana spune clar că o va face oricum, pentru că am venit tocmai din America special pentru a o vedea. Pentru prima dată, recunosc ceva din mine în ea.

Mă duce la dormitorul ei, printr-un labirint format din zeci de cabine de lemn construite într-o uriașă cameră claustrată. Separatoarele de lemn au aproape doi metri înălțime, în aceste cubulețe de doi pe trei este loc pentru un pat, un dulap îngust, dar înalt, un scaun de lemn tare și o oală de noapte din email alb. La capul patului atârnă o cruce simplă.

Trebuie să fie foarte zgomotoase celulele acestea. Dacă cineva trebuie să facă pipi, celelalte călugărițe pot auzi. Ce fac când au probleme cu stomacul? Sau când le vine ciclul? Ce fac atunci când au oala plină? De asemenea, conținutul tuturor acestor vase trebuie să miroasă îngrozitor. Nu văd niciun capac pe nicăieri. Cum pot trăi într-un mod atât de spartan? Toate aceste întrebări îmi zvâcnesc în cap.

— Și mama tot așa a trăit? este singura întrebare pe care îndrăznesc să o pun cu voce tare.

— Da, a dormit unde dorm eu acum. Mi se rupe inima. Dar nu a vrut să fie călugăriță. Nu s-a putut spovedi. Nu a regretat niciodată că te-a avut.

Sora Louigiana deschide ușa dulapului ei și scoate un teanc de scrisori dintr-o cutie mică de tablă. De la mama ta, spune ea. Apoi se întoarce cu mine în biserică. Călugărița cu brelocul cu chei așteaptă acolo.

— Probabil că vrei să te rogi o vreme, este ultimul lucru pe care mi-l spune sora Louigiana.

Dau din cap, cu gâtul strâns. Chiar dacă scrisorile mă strigă din geantă, nu cred că sunt pregătită să mă întorc în Amsterdam după tot ce am aflat astăzi.

Gardiana mă lasă în pace. O persoană care vrea să se roage nu poate fi împiedicată. Mă plimb prin lăcașul de cult, care arată maiestuos, cu stâlpii înalți, bolțile, vitraliile din ferestre. Casa lui Dumnezeu, mi s-a spus întotdeauna. Are multe.

Mă uit și o văd pe măicuța cu chei stând nemișcată la intrare. Oare crede că a câștigat un suflet? De asta îi pasă atât de mult bisericii, nu-i așa? Dacă credea că voi lua loc pe una dintre aceste bănci, se înșală. Sunt mult prea agitată.

Mama mea, Agnes, a fost cea mai mare din opt copii și avea doar douăzeci de ani când propria ei mamă a murit de peritonită. Șocat de pierderea bruscă, tatăl ei a forțat-o pe fiica sa cea mai mare să joace rolul mamei. Ea a avut grijă de toți copiii mai mici. Bunicul meu (care într-adevăr locuiește la adresa pe care o vizitasem degeaba, dar care acum se află în sanatoriu pentru a se recupera de tuberculoză) nu a avut de ales. Cel mai mic copil avea doar 18 luni și el însuși trebuia să continue să muncească pentru a pune mâncare pe masă.

Conform surorii Louigiana, Agnes și-a luat sarcina foarte în serios. Avea o dispoziție veselă și toți copiii o adorau. Dar era și o femeie tânără și s-a îndrăgostit de tatăl meu biologic. S-au întâlnit pentru prima dată în seara de Crăciun, în timpul slujbei de la miezul nopții. Tatăl meu făcea parte dintr-un grup de muzicieni din Anvers care cântau acolo. Agnes nu-și putea lua ochii de la el. Neînfricată, s-a apropiat de el pentru a face cunoștință. Îl chema Robbers.

În lunile următoare, Agnes l-a invitat în secret la ea în timpul zilei. Sora Louigiana își amintea că copiii cântau cântece cu el. Agnes i-a rugat pe toți să nu-i spună nimic tatălui lor. Dar tatăl ei a aflat oricum și a interzis relația după ce a aflat că acest Robbers era un adevărat seducător și avea o reputație de afemeiat.

Agnes, însă, era atât de îndrăgostită încât a fugit cu Robbers la Anvers. Tatăl ei a adus-o înapoi chiar a doua zi. Dar era deja prea târziu… Agnes era însărcinată. Sora Louigiana a spus că, „din cauza naturii delicate a situației," Agnes a fost trimisă la o casă pentru fete decăzute în Rotterdam.

Sub patronajul călugărițelor, m-a născut în izolare. Tatăl meu biologic nu s-a mai gândit niciodată la mama mea.

Mă plimb pe lângă lumânările care ard ici și colo în fața unor sculpturi cu oameni care nu înseamnă nimic pentru mine. Urmăresc lumina și mă gândesc, apoi mă opresc în fața unei încăperi în care un mic grup de călugărițe se roagă în genunchi în fața unei statui a Măriei. Încă o dată, sunt despărțită de călugărițe prin gratii.

Mă gândesc la mama mea, la cum, când era tânără, a trebuit să ispășească aici păcatul de a mă avea pe mine. Atunci avea cam aceeași vârstă ca și mine acum. Dintr-odată îmi vine să plâng. Mă cuprinde și nu mă pot abține. Umerii îmi tremură necontrolat și las lacrimile să curgă.

Nu mă liniștesc decât atunci când aud muzica cerească a lui Bach.

Lucrarea de orgă BWV 731, Dragul meu Isus, suntem aici, care îmi este atât de cunoscută. Hipnotizată, întorc capul și văd o orgă magnifică, merg pe culoarul central al bisericii spre scara care dă acces la orgă ca și cum aș fi atrasă de un magnet. Mă gândesc la vremea când aveam cinci ani și urcam scările interzise, treaptă cu treaptă. Am atât de multă nevoie de magia muzicii în aceste momente. Bach a fost un compozitor care vorbea limba lui Dumnezeu, a spus Frank.

Pe atunci, am văzut mai întâi picioarele pe pedale, apoi mâinile pe claviatură și, în cele din urmă, chipul impresionant al lui Albert Schweitzer, care părea să cânte doar pentru mine. Dar astăzi, când ocolesc și intru în alcovul în care ar trebui să stea organistul, văd că locul este gol. Muzica este doar în mintea mea.

Antonia

32

Amsterdam

Sunt norocoasă că m-am putut strecura fără să fiu descoperită. Am reușit să aflu momentul potrivit, când plasatorii erau prea distrași să verifice biletele și nu și-au dat seama că nu făceam parte din grupul în spatele căruia mergeam. Trucul este să te strecori chiar la momentul potrivit.

Trebuie să vorbesc cu Mengelberg. El este în mijlocul unui concert, dar eu nu sunt un spectator. Sala este plină, așa că stau pe un scaun și aștept pe coridorul de la etaj, în spatele auditoriului de la Concertgebouw, ca o plasatoare.

Aud muzica celei de-a treia mișcări din Simfonia a treia a lui Mahler prin ușile închise ale teatrului. *Ce-mi spun animalele din pădure,* citesc într-un program care zace pe jos. Puțin mai încolo, un singur cântăreț de corn așteaptă încordat să-și aducă contribuția. Peste o clipă, ușile se vor deschide pentru el. Cei din public vor auzi melodia de departe, exact cum a fost intenția lui Mahler pentru această orchestră izolată. Dar, datorită poziției mele pe coridor, am privilegiul de a-i auzi solo-ul de foarte aproape.

Pentru compozitor, acest corn anunța sosirea omului în natură. Pentru mine, cornul reprezintă sosirea poștașului care aduce scrisori de departe cu

vești bune sau rele. Mă gândesc la scrisorile mamei mele, pe care le-am citit mai devreme în tren, pe drumul de întoarcere de la mănăstire și redenumesc această piesă pentru mine: Ce-mi spun scrisorile mamei mele.

Erau adresate lui Cato Brico, care era numele surorii Louigiana înainte de a deveni călugăriță. Scrisul ei de mână m-a emoționat pentru că seamănă foarte mult cu al meu.

Chiar înainte de a mă naște, mama mea se plângea de lipsa banilor și de faptul că măicuțele se tot plângeau că trebuie să cumpere lucruri pentru copil. Plângea mult și nu știa la cine să apeleze. Scrisorile pe care le trimitea tatălui ei furios rămâneau fără răspuns.

În timpul nașterii mele, a suferit complicații serioase care i-au provocat pierderi grave de sânge și care au slăbit-o pentru mulți ani. Nu știu nimic despre naștere și despre ceea ce poate merge prost în timpul ei. Mama mea vitregă nu a vorbit niciodată despre astfel de lucruri. De ce ar fi făcut-o, când ea însăși nu a născut niciodată? Ar fi întristat-o oare? Nu vreau să mă gândesc la mama mea vitregă.

În orice caz, mama a trebuit să plece de la călugărițe și, împreună cu mine, a fost trimisă la un cămin protestant, unde a trebuit să-și apere constant credința catolică. Suferea în continuare de lipsa banilor și îmi făcea haine de bebeluș din ale ei. Situația ei era atât de disperată încât își dorea să moară curând. Nu vedea niciun viitor pentru ea sau pentru mine.

Chiar și în aceste condiții, se pare că tot nu a fost suficient pentru ca personalul protestant să fie milostiv, iar mama a fost dată afară când a încetat să mai alăpteze. Mie mi s-a permis să mai rămân o vreme.

Mama mea și-a găsit un loc de muncă, menajeră, unde primea cazare și masă în plus față de salariul ei mic. Oamenii pentru care lucra o solicitau zi și noapte, așa că nu avea niciodată timp să mă viziteze. Era nefericită din această cauză.

Între timp, eu fusesem transferată la o nouă instituție protestantă. Păream să fiu foarte în urmă cu dezvoltarea mea, deoarece la vârsta de doi ani încă nu puteam să merg cum trebuie. Mama mea era furioasă. Ea i-a acuzat pe cei de la cămin că m-au legat de gratiile pătuțului meu pentru a nu fi deranjați.

Pentru a mia oară, mama mea era disperată. I-a scris lui Cato că nu vedea altă soluție decât să mă dea spre adopție și că a postat un anunț în ziar. Drept urmare, am fost „cumpărată” de domnul și doamna Wolters, care au

spus că sunt protestanți (lucru pe care nu-l observasem niciodată) și că nu puteau avea proprii lor copii.

Mama mea a fost complet amorțită de durere și s-a refugiat la mănăstire. Propria ei biserică i-a spus că va fi „excomunicată” (cuvânt pe care a trebuit să-l caut în dicționarul proprietarului magazinului de piane) dacă va continua să mă crească în religia protestantă.

Alungată…

Mă uit la muzicianul izolat, dar totuși esențial pentru compoziție, cel care cântă la corn. Și el contează.

Doi plasatori deschid ușile duble care duc spre scenă, iar acesta începe să cânte din poziția sa de pe coridor o melodie atât de melancolică și de frumoasă, încât mă emoționează profund.

Pionierul Mahler și-a imaginat totul astfel, ca și cum ar fi fost condus de o putere mai mare. „Noi suntem, ca să spunem așa, doar un instrument prin care universul cântă”, era filozofia sa. Oare este adevărat? Nu avem noi înșine nimic de spus în legătură cu destinul nostru? Călugărița mă întrebase astăzi dacă fusesem crescută religios. Răspunsul răzvrătit clocotește în mine: da, muzica este religia mea.

După o pauză și *Ce-mi spune omul, Ce-mi spun îngerii* și *Ce-mi spune dragostea,* Mengelberg iese în sfârșit pe aceleași uși. Transpirația i se scurge pe cap. (Printre marii dirijori, interpretarea acestei simfonii lungi și complet orchestrate este considerată o piesă care îi separă pe bărbați de băieți, l-am auzit pe unul dintre spectatori spunând la pauză).

Trebuie să am răbdare, pentru că maestrul Mengelberg va trebui să se mai întoarcă de câteva ori pentru a-și primi aplauzele. Când acestea se sting în sfârșit și iese definitiv, mă apropii de el.

— Stai aici acum? mă întreabă el oarecum stupid, pentru că stau chiar în fața lui. Am stat destul pe scaun.

Trec direct la subiect:

— V-ați gândit la ce v-am spus?

Își tot tamponează capul cu batista lui albă, de parcă nu ar ști cum să scape de mine.

— Du-te acasă, spune el în cele din urmă și se uită în sfârșit la mine.

— Nu am o casă.

— Întoarce-te în America.

Îmi mut greutatea pe celălalt picior și spun copleșită:

— Nu înțelegeți. Muzica este totul pentru mine. Nu pot să renunț. Prefer să mor încercând decât să nu încerc deloc.

Rugămintea mea nu-și ratează ținta. Cedează.

Antonia

33

Hamburg

Două zile mai târziu, mă aflu într-un tren spre Germania, îmi privesc reflexia în geam și ascult sunetele trenului. Pe șine, roțile de fier aleargă nerăbdătoare. Ce mă motivează? Nu este ridicol că sunt pe drum fără să știu unde mă duc?

Încerc să nu mă gândesc la ce ar spune Frank despre toate astea. A trebuit să lucrez peste program la magazinul de piane și de aceea nu am putut să-i scriu încă. O scuză proastă, desigur, pur și simplu nu am îndrăznit.

Mengelberg m-a surprins, pentru că mă gândisem că el va fi profesorul meu. Dar el avea alte planuri. Timp de patru ani, a colaborat cu Dr. Karl Muck, un celebru dirijor german. Nu-i știam numele, dar dacă Mengelberg spune așa…

A scris o scrisoare de recomandare, pe care mi-a înmânat-o într-un plic sigilat. Adresa lui era trecută pe față. Un gest minunat, nu-i așa? Aproape că a reușit să-și calce pe mândrie.

Ce puteam să spun? Am luat scrisoarea și i-am mulțumit din cap, supusă, cum învățasem atât de bine să fiu când lucram ca plasatoare. Și cu zâmbete. Dacă o femeie nu zâmbește, speranța unei vieți mai bune este pierdută.

Odată ce un tren este în mișcare, este de neoprit. Oftez adânc și scot cartea de fraze în germană pe care tocmai am cumpărat-o în gară: Germana pentru începători.

„Ich heiße Antonia Brico. Ich freue mich Sie kennenzulemen”[7]*,* este prima propoziție pe care o exersez. Germana are o literă ciudată. O pronunț ca pe un B. Un pasager amabil îmi explică cum se pronunță ß. Ca un s ascuțit. Și „zu” ar trebui să sune ca „tzu”. Dacă am crezut că va fi ușor să spun „încântată de cunoștință”, cu siguranță m-am înșelat.

Mă plimb prin Hamburg cu valiza în mână, căutând strada pe care

locuiește Muck. Între timp, îmi repet în minte frazele în germană. Ajung la destinație, un conac impunător cu o poartă enormă de fier în fața ușii. Din fericire, nu este încuiată. Bat în ciocănelul greu și o menajeră deschide ușa. Cel puțin, presupun că nu este soția lui Muck, cu șorțul ei formal și hainele negre.

— *Was wollen Sie*[8]*?* mă întreabă ea, oarecum enervată.

Cred că înseamnă „ce cauți aici”.

— *Ich heiße Antonia Brico,* încep eu în cea mai bună germană a mea. *Ich freue mich Sie kennenzulemen.*

Menajera își ridică sprâncenele surprinsă. Creierul meu renunță și trec pe engleză.

— Am venit să-l văd pe domnul Muck. Nu încetează să mă uimească faptul că europenii vorbesc mult mai multe limbi decât americanii, căci ea răspunde în engleză. „De unde sunteți?”. Din America, răspund eu. Sper ca asta să o impresioneze.

— Herr Muck nu este acasă. În plus, nu trebuie să fie deranjat înainte de prânz.

— Oh, spun eu, nedumerită.

Dar apoi, cu mult zgomot, Karl Muck iese pe palierul de la etaj. Se lovește cu piciorul de o găleată de metal pe care menajera a lăsat-o acolo.

— *Ja, Else, was ist das denn*[9]*?* îl aud bombănind.

Menajera începe să-și ceară scuze, dar el și-a întors deja privirea spre mine și nu mai ascultă. Cu halatul atârnându-i pe jumătate deschis peste pijama, coboară treptele spre ușa de la intrare. Într-o mână ține o ceașcă de cafea și un ziar la subraț, în cealaltă atârnă o țigară. O cicatrice adâncă marchează obrazul drept al feței sale ascuțite. Încerc să ghicesc câți ani are. Undeva spre sfârșitul anilor șaizeci?

— Und wer sind Sie[10]?

— Eu…

— Este din State, îl informează menajera în engleză, ca să pot înțelege și eu. Muck trece și el pe engleză. A lucrat ani de zile în Boston, îmi spusese Mengelberg.

— Nu sunt acasă pentru americani.

Poate că se plimbă în pijamale, dar ochii lui căprui și ageri sunt foarte treji.

Scot scrisoarea de la Mengelberg din geantă.

— Sunt olandeză la origine. Încă sunt, de fapt, mă bâlbâi eu, pentru că nu am fost niciodată naturalizată. Am adus o scrisoare de recomandare, de la maestrul Mengelberg.

Îi dă ceașca de cafea menajerei și îmi smulge scrisoarea din mână.

— Ce vrea ticălosul ăla?

Cu un gest teatral, rupe plicul și citește rapid conținutul. De două ori lasă să iasă un râs disprețuitor. Habar n-am de ce. Apoi rupe scrisoarea în bucăți și aruncă bucățile pe jos.

— Dacă asta numește el o recomandare, îmi mănânc țigara, spune el.

Își ia înapoi cafeaua și urcă scările. Menajera vrea să închidă ușa grea.

— Vreau să devin dirijori, strig după el.

— Am prejudecăți când vine vorba de femei, îmi strigă el peste umăr.

Nici măcar nu se obosește să se uite la mine. Ușa se închide în fața mea. În disperare, ridic scrisoarea ruptă. Oare am făcut degeaba drumul până la Hamburg?

Las poarta deschisă când mă întorc pe stradă. Apoi, prin fereastra deschisă a casei sale, îl văd pe Muck plimbându-se. Mă hotărăsc să mai încerc o dată. La urma urmei, nu am nimic de pierdut. Așa că mă îndrept spre fereastră, la care de fapt nu pot ajunge, pentru că este mult prea înaltă. Dar sunt atât de disperată încât împing o plantă care stă pe un piedestal de piatră de pe soclu. Ghiveciul de lut cade în bucăți pe jos.

Mă urc pe soclu și mă uit direct în biroul lui Muck. Pe perete văd un portret al omului care îmi este atât de drag.

— Este un prieten de-al dumneavoastră? întreb, încercând să-mi țin echilibrul.

Muck, vizibil deranjat, vine la fereastra deschisă și se uită de sus la mine.

— Cine?

Arăt spre portret.

— Albert Schweitzer.

Muck își întoarce capul spre fotografie și apoi spre mine.

— Avem câteva lucruri în comun.

Trebuie să-l conving.

— În timpul Marelui Război, Schweitzer a fost întemnițat în Franța, nu pentru că ar fi fost rănit sau pentru că ar fi amenințat pe cineva, ci pur și simplu pentru că era german. Iar dumneavoastră mă judecați pe mine, nu pentru că am făcut ceva rău, ci pentru că sunt americană, sau olandeză, sau

femeie, sau tânără, sau nefumătoare. Eu numesc asta lipsă de viziune.

Muck ridică din umeri.

— Deci și eu sunt miop.

— În cartea sa despre Bach, el scrie că una dintre caracteristicile artiștilor este că așteaptă „ziua cea mare” și că se epuizează așteptând-o. Asta e despre mine.

— Și? Ai murit deja?

Dau din cap.

— Nu încă. Schweitzer a fost suficient de nebun încât să renunțe la muzică pentru o altă viață. Iar eu sunt suficient de nebună să renunț la a mea pentru muzică. Cu sau fără ajutorul dumneavoastră, domnule, voi deveni dirijor.

Un zâmbet viclean îi apare în jurul buzelor, în timp ce-și aprinde o altă țigară.

— Deci vrei să te epuizezi, spui?

Prima scrisoare pe care o scriu din camera mea ieftină de la pensiune îi este adresată lui Robin:

Dragă Robin, după câteva peripeții, am ajuns în Germania. Îl am ca profesor pe Karl Muck. Desigur, asta nu-ți spune prea multe, dar pentru mine este fantastic. Are 67 de ani și locuiește în Hamburg, unde este dirijor-șef al Orchestrei Filarmonice. În afară de asta, este de mulți ani dirijorul principal al Festivalului Wagner de la Bayreuth, care are loc în luna august. Muck m-a luat cu el ca stagiară și mi-a deschis o nouă lume, mi s-a permis să asist la toate repetițiile orchestrei. Chiar și la înregistrarea pentru un disc al operei Parsifal pe care a dirijat-o el.

Omul trăiește în întregime pentru muzică. Menajera lui Else mi-a spus că Muck a rămas văduv acum câțiva ani. Mi-a arătat o fotografie a soției sale, dar m-a avertizat că este extrem de tăcut în privința vieții sale private.

Noul meu mentor mi-a dat prima mea baghetă oficială și mă învață bazele dirijatului. În sfârșit, învăț despre ce este vorba! Și, spre deosebire de Mengelberg, Muck îmi dă o șansă corectă.

De exemplu, a insistat să dau examenul de admitere la Academia de Stat de Muzică din Berlin. Din fericire, am prins la timp momentul înscrierilor. Anul lor academic constă în două semestre: iama și vara. Primul semestru

începe în octombrie. Va trebui să îmi demonstrez cu adevărat calitățile, pentru că la secția de dirijat s-au înscris douăzeci de candidați, dar ei acceptă doar doi. Și nu au mai admis niciodată o femeie…

Nu mai scriu că am lipit cu bandă adezivă scrisoarea ruptă a lui Mengelberg și am atârnat-o într-o ramă deasupra patului meu, ca un memento pentru a nu uita ce conține atunci când mă gândesc dacă ar trebui să-i scriu lui Frank. Sau nu.

Frank

34

Long Island – New York

În fiecare zi aștept cu nerăbdare poșta și în fiecare zi mă dezamăgește faptul că nu primesc nimic de la Antonia. Acest lucru se întâmplă de câteva săptămâni, deși am convenit să ne scriem des. Mă scoate din minți și are un efect neplăcut asupra stării mele de spirit. Ceva trebuie să fie în neregulă, doar că nu știu ce.

Scrisorile pe care i le scriu ajung la serviciul de curierat general al principalului oficiu poștal din Amsterdam. Nu putea să-mi dea o adresă, mi-a scris, pentru că s-ar putea să-și schimbe hotelul. Ultima informație pe care am primit-o despre ea a fost de la Willem Mengelberg. Mi-a trimis un mesaj alarmant printr-o telegramă în urmă cu două luni, încă îmi amintesc când Shing mi-a înmânat-o și am simțit un val de panică.

Domnișoara Brico cere lecții de dirijat. Stop. Ce ar trebui să fac? Stop. Willem Mengelberg. Stop.

Lecții de dirijat? Nu putea să rămână în Olanda! Vreau ca ea să se întoarcă. Așa hotărâsem: că se va întoarce cât mai curând posibil. L-am trimis imediat pe Shing la poștă să telegrafieze răspunsul meu:

Trimite-o acasă. Stop. Frank Thomsen. Stop.

Acum, că nu am mai primit veşti de la ea de săptămâni întregi, am încercat, bineînţeles, să iau legătura şi cu Mengelberg pentru a-l întreba dacă ştie mai multe. Dar el stă în îndepărtata „Chasa Mengelberg”, casa lui din Alpii elveţieni, aşa că nu am primit niciun răspuns.

Mi-e teamă că e supărată şi nu vrea să se mai întoarcă la mine. Din păcate, această teamă îmi readuce la suprafaţă vechii mei demoni.

Astăzi, cât eram în cartierul teatrelor, am trecut pe lângă un muzician de stradă orb care cânta la acordeon. Mi-am dat seama imediat că fusese o victimă a gazelor.

Am îngrijit nenumărate victime la Staţia de salvare a victimelor nr. 11, unde am lucrat. Toate amintirile îngrozitoare de acum zece ani au început să se învârtă în mintea mea, ca un ac înfipt în canalul unui disc zgâriat. Canalul războiului din tranşee. Nu puteam să le opresc.

Inamicul începuse să folosească gaz toxic. Chiar dacă Aliaţii au numit acest război nedrept, au răspuns cu aceeaşi monedă. Rezultatul a fost o desfăşurare de tiruri de obuze înainte şi înapoi, urmate nu de o bubuitură, ci de un şuierat uşor, după care gazul de clor, gazul de fosfor sau gazul muştar, în funcţie de conţinutul armei, îşi declanşa măcelul silenţios şi mortal.

În anul dezastrului cu gaze când lucram la spitalul de campanie, una din cinci grenade de mână era o grenadă cu gaz neurotoxic. Nu că aveam voie să le numim aşa. Şefii armatei vorbeau despre grenade ca despre nişte „accesorii”, ca şi cum ar fi fost nişte genţi de damă la modă. Nemţii le numeau „mijloace de luptă”, ceea ce putea include orice.

Pentru a se proteja împotriva acestor atacuri cu gaz, soldaţii din tranşee trebuiau să poarte măşti de gaz şi haine de protecţie. Aceste măşti erau în sine un iad. Aveau o clemă care strângea nasul şi trebuia să prinzi între fălci un tub prin care respirai, astfel încât aerul inspirat să fie filtrat. Îţi usca gura până la os.

Măştile de gaz erau confecţionate dintr-o ţesătură impregnabilă, având un miros de mucegai. Ochelarii de protecţie se abureau înainte de a-ţi da seama şi apoi nu mai puteai vedea nimic. Soldaţii aproape că se sufocau purtându-le, dar alternativa era mai rea. Bineînţeles, trebuiau să facă ceva să scape de acest asasin tăcut, care îi speria de moarte.

Cercetătorii din domeniul armelor chimice au găsit o modalitate de a păcăli măştile. Au făcut un amestec de cocktail de gaze în aşa fel încât

prima reacție a soldaților să fie o senzație intensă de vomă, astfel încât aceștia să își smulgă măștile. Celălalt gaz își putea îndeplini apoi misiunea cum trebuie.

În plus, aceste „râturi de porc”, așa cum le numea un medic din unitatea mea, au creat un efect psihologic de a-i face pe soldați să nu mai pară oameni, ceea ce ușura sarcina inamicului, deja amorțit, de a-i ucide sau răni.

Eram atașat la o echipă medicală canadiană care își instalase stația de salvare a victimelor lângă Passchendaele, în Belgia. În engleză, prima parte a acestui nume sună ca pasiune, dar vă pot asigura că în acel loc orice pasiune dispăruse de pe fața pământului. Pregătirile erau în curs de desfășurare pentru o ofensivă de recucerire a teritoriului de la germani.

Întregul peisaj se transformase deja într-un peisaj lunar, cu cratere și găuri provocate de lupta care dura deja de trei ani pentru acea zonă.

Pentru a înrăutăți lucrurile, în august 1917 a început să plouă de parcă ar fi început potopul, cea mai puternică ploaie din ultimii 75 de ani. Tranșeele și craterele de bombe s-au umplut de apă. În acele gropi murdare și îmbibate de noroi a început bătălia care avea să dureze luni de zile și să coste sute de mii de vieți. Tancurile s-au împotmolit în mlaștina creată, iar artileria nu mai putea ținti cu precizie, din cauza lipsei de suprafețe stabile. Așa că au fost folosite alte mijloace de luptă.

Cel mai îngrozitor gaz care a fost folosit a fost gazul muștar. Acesta era practic inodor, iar obuzul îl dispersa sub forma unui lichid maroniu, care dădea primele simptome de otrăvire abia după câteva ore, astfel încât soldații începeau să se protejeze prea târziu de cele mai multe ori. Până atunci, căile respiratorii și pielea lor fuseseră deja afectate de substanțele chimice care ardeau totul. Dacă aveai ghinion, o criză de tuse incontrolabilă putea duce la o asfixiere oribilă. Multe victime ale gazului s-au înecat, uneori după săptămâni de agonie, în propriul lichid pulmonar îngălbenit și vâscos.

Gemetele celor bolnavi de gaz treceau prin măduvă și oase și erau de multe ori mai îngrozitoare decât gemetele celor mai grav răniți de bombardamentele de artilerie. Sufereau de dureri atroce, expectorându-și la propriu plămânii sau gâfâind, dându-și ultima suflare. Nu puteam face mare lucru pentru ei în afară de a le spăla arsurile și de a-i stropi zilnic cu ulei sau de a le aplica picături pe ochii lor arși, ceea ce era o tortură în plus

pentru ei. Și speram că vor supraviețui sau speram că vor scăpa curând de suferință. Zi de zi noi victime, zi de zi noi speranțe, zi de zi noi neputințe…

A fost insuportabil pentru toată lumea.

Muzicianul de stradă își caută și el evadarea în muzică, mă gândesc. Poate că este orb, dar în mintea lui încă vede totul. Îi pun o sumă mare de bani în pălăria lui întoarsă.

În căutarea unei distrageri, mă hotărăsc să vizitez *În the Mood* în acea seară. Speranța mea ascunsă este că poate Robin știe ceva despre locul unde se află Antonia. Când intru în club, Robin este pe scenă și cântă cu trupa sa. Antonia îmi spusese că va găsi un înlocuitor pentru ea, dar văd că l-a înlocuit pe basist și acum stă el însuși în spatele pianului.

Mă zărește destul de repede printre mulțimea de la bar și pentru un moment își ține privirea ațintită asupra mea. Înțelege că sunt aici pentru el, imediat după cântec, anunță o pauză și vine spre mine. Ne salutăm destul de cuviincios și îi face un gest barmanului. Din cauza Prohibiției, acest lucru se face de obicei cu oarecare precauție. Barmanul ne pune în față două pahare de whisky. Mă rog să nu fie *moonshine,* acea mizerie ilegală care se presupune că trece drept lichior distilat. Vreau să amorțesc, așa că iau o înghițitură rapidă. Calitatea este surprinzător de bună.

— Ai vești de la Antonia?

Urăsc faptul că o singură întrebare arată cât de slab sunt.

— Nu-ți scrie?

— Nu… nu mi-a mai scris, de ceva vreme.

Învârt whisky-ul în pahar și mă uit la lichidul care se învârte, mai neliniștit decât aș vrea să recunosc și încerc să ascund asta. Apoi mă uit la Robin.

— Ai vreo idee când se va întoarce?

Întrebarea îl ia prin surprindere, îmi dau seama imediat că e în gardă.

— Mi-a scris că acum e la Berlin, îmi dezvăluie el.

— La Berlin?

— Să dea examenul de admitere la Academia de Stat de Muzică.

Aproape că mă înec cu băutura.

— Dirijor de orchestră, adaugă el.

Îmi ia o vreme să procesez asta. Îmi consult memoria rapid. Nu a menționat nimic despre asta.

— Cât durează un astfel de curs?

— Doi ani.

— Doi ani?! De unde va face rost de bani?

— Asta e primul lucru la care te gândești? întreabă el.

O spune într-un mod atât de superior încât mă simt incredibil de mic. Încerc să-mi justific întrebarea.

— Nu o vor accepta niciodată.

Se apleacă puțin în față.

— O subestimezi. Berlin a admis-o deja.

Comentariul ăsta mă lovește din plin, dar lui Robin nu-i pare rău pentru mine. Își ridică paharul și toastează:

— Pentru curajul olandez.

Își dă pe gât paharul dintr-o singură înghițitură și se întoarce pe scenă. Capul meu este pe cale să explodeze. Ce naiba s-a întâmplat cu Antonia?

Antonia

35

Berlin

Muck mă pune să interpretez *Din lumea nouă, Simfonia a IX-a* de Antonín Dvořák. Stă și mă privește, cu eterna țigară în mână, urmărindu-mi acțiunile prin norii de fum.

Mă bucur că este invitat să dea o lecție la Academie atât de curând. Îl cunosc bine, așa că mă simt în largul meu cu el, și în plus mă scutește de o călătorie până la casa lui din Hamburg, unde mă deplasez adesea în weekenduri pentru a lua lecții suplimentare.

Asta nu înseamnă că stăm degeaba la școală. Există o întreagă serie de materii școlare pe care trebuie să le parcurgem, cum ar fi armonie, compoziție, interpretare după partitură, contrapunct și fugă, formă și analiză, solfegiu, istoria muzicii, instrumentație, estetică și acustică. Asistăm la aceste lecții în grupuri mai mari. Studiez și pianul, ca instrument principal. Asta implică multe ore de singurătate. Dar, bineînțeles, mă interesează mai ales cele șase ore de lecții de dirijat pe care eu – împreună cu colegul meu de 20 de ani – le primesc în fiecare săptămână.

Pentru a înțelege corect *Din lumea nouă,* am studiat viața lui Antonín

Dvořák. Am o slăbiciune pentru opera sa, pentru că mă leagă – în ciuda a tot ceea ce se întâmplă – de Frank. Acest compozitor ceh, care s-a și dirijat singur, a murit la doi ani după ce m-am născut eu. Prenumele său diferă de al meu cu o singură literă. Mai există și alte asemănări. Ceea ce în cazul lui era împărțit la doi părinți, în cazul meu era unit într-unul singur, tatăl său era cel mai mare din opt copii, iar mama sa era menajeră. Dvořák a fost nevoit să cânte în cafenele pentru a se întreține. Părinții săi erau săraci, dar el a reușit să își depășească condiția atunci când i s-a ivit ocazia. O astfel de viață mă inspiră, dar în primul rând muzica sa este cea pe care o găsesc de o frumusețe fără precedent. Așa că fac tot ce pot pentru a o aduce la viață cât mai desăvârșit posibil.

Dar repetiția merge prost. Să auzi muzica în mintea ta este un lucru, dar să faci orchestra să o interpreteze în același fel este o altă poveste. Cu câteva indicații, încerc să-i fac pe muzicieni să obțină rezultate mai bune, dar mi se pare că vorbesc cu un zid de cărămidă.

Orchestra este foarte reținută, aproape ostilă, iar la următoarea încercare, muzica sună tot ca o mașină stricată, în loc de marea și impresionanta Americă pe care o exprimă Lumea Nouă și de care Dvořák a fost atât de fascinat în timpul primei sale vizite. Îmi mișc cu înfocare bagheta în sus și în jos, știind că eșuez. Începe să mi se facă cald.

Cu o singură mișcare a brațului, Muck oprește orchestra. Măcar de-aș poseda aceeași autoritate naturală ca și el. Poate datorită felului în care se îmbracă – un adevărat aristocrat – întotdeauna în costum, cu un guler alb, înalt și imaculat, care îi ajunge până la bărbie. Se apleacă spre mine.

— O femeie în fața a o sută de bărbați. Ce vei face pentru a-i convinge să te urmeze? îmi șoptește la ureche.

Îmi ridic bărbia și mă uit cu suspiciune la muzicieni. Bănuiesc că mă sabotează, pentru că nu mai știu în ce fel să dau instrucțiuni orchestrei.

Din nou Muck îmi șoptește la ureche.

— Optezi pentru abordarea ușoară sau pentru cea dură? Se holbează la fruntea mea în loc să mă privească în ochi. Un singur lucru, Brico, nu o poți face când transpiri.

Are dreptate. Simt picăturile de sudoare pe cap, dar refuz să mi le șterg. Am învățat până acum că e mai bine să rămân pe poziții decât să-mi arăt slăbiciunea. Această slăbiciune îi displace lui Muck în mod deosebit, așa că nu-i voi acorda această satisfacție. Și e valabil și mai mult pentru toți acei

domni din fața mea. Ei transpiră la fel de mult ca și mine, dar aș fi nebună să spun ceva în legătură cu asta.

— Crescentul trece de la pianissimo la forte. Iar tu cânți doar mezzo forte. Și pe lângă ton, pe deasupra, spun eu sever în germană.

Faptul că vorbesc deja puțin din limba lor în cele câteva luni de când sunt aici impune respect.

— So *ist es richtig, du sollst ein Taktstock-Tyrann sein, kein Demokrat*[11], șoptește Muck.

Corect, îmi spun, un tiran cu un băț. Nu poți să faci ce vrei. Îi indic de la ce bară ar trebui să o luăm de la capăt și repetiția avansează cu pași repezi. Așa ar trebui să sune muzica. Și, pentru prima dată, cred că pot face asta. Inima mi se umple de bucurie.

Abia după ce repetiția se termină și toți membrii orchestrei părăsesc sala, îmi strâng lucrurile. Îmi place să rămân pe lângă școală, pentru că mansarda pe care o închiriez este rece și întunecată. Intenționez să mai exersez la pian. La etajul al doilea, au un coridor foarte lung, cu săli mici de repetiții la stânga și la dreapta, vreo treizeci în total, fiecare cu câte un pian.

În timp ce mă apropii de ieșirea din sală, spre marea mea surpriză, îl văd pe Frank. Nu-mi vine să cred. A venit tocmai din America să mă vadă și, pentru ceea ce mi se pare o veșnicie, rămân încremenită.

Și el așteaptă. Mă întreb de cât timp stă acolo. Cât de mult a auzit din lecția mea? Fața lui serioasă este brusc înlocuită de un zâmbet. Se bucură să mă vadă până la urmă?

Îmi las geanta și alerg spre el. Ne îmbrățișăm și pentru o clipă, doar o clipă, totul pare să fie bine. Dar ceva mă deranjează și nu mă lasă să cad pradă sentimentelor. Mă eliberez din îmbrățișarea lui și ne uităm unul la celălalt. El este primul care rupe tăcerea.

— Există vreun loc unde să putem vorbi?

Frank

36

Antonia ne duce la un restaurant nu departe de Academia de Arte. Pe drum, nu spunem prea multe. Frunzele de toamnă ne înconjoară.

Încă mă gândesc la impresia pe care mi-o lăsase cât eram în clasă. Am

simțit marea ei admirație pentru Karl Muck, un om cu un trecut îndoielnic. În timpul Marelui Război, a lucrat în Boston pentru Orchestra Filarmonicii. Cu toate acestea, naționalismul său german începuse să-i deranjeze pe colegii săi. Germania era mai presus de orice. Întregul său repertoriu era pătruns de ea. Când i s-a cerut să interpreteze compozitori francezi, a fost mult mai puțin inspirat.

Se zvonește, de asemenea, că ar fi fost un prieten apropiat al Kaiserului Wilhelm al II-lea, inamicul nostru din Marele Război. Acel ucigaș în masă a primit azil în Olanda după război, dar nu a mai fost împărat. Ceea ce a fost considerat o pedeapsă suficientă.

Astăzi, aici, la Berlin, am văzut câțiva și pe stradă: foști soldați din tranșee cu chipurile mutilate. Cratere de bombe în miniatură. Într-un astfel de război, nu există decât învinși.

Lucrurile nu s-au terminat cu bine pentru Muck în America și este atât de înverșunat din această cauză, încât refuză să mai pună vreodată piciorul pe pământ american. Nu că aș avea de gând să lucrez cu el. În plus, este în general unul dintre acele personaje care nu are o părere bună despre femei. Îl calcă pe nervi, mi-a spus odată Mengelberg.

Și acum acest om, dintre toți oamenii, a luat-o pe Antonia sub aripa sa. Cine și-ar fi putut imagina așa ceva?

Chelnerul sosește cu comenzile noastre. Spune ceva în germană și pune un bol de supă de ceapă în fața Antoniei. Ea se uită la supă și își aranjează puțin farfuria. Dar nu comentează.

Mi se servește un șnițel. Chelnerul dispare și mă pregătesc pentru conversația pentru care făcusem această călătorie de două săptămâni. Începe frumos, mă gândesc:

— Sunt foarte mândru că ai fost acceptată.

Îi zâmbesc.

— Chiar ești? întreabă ea cu suspiciune.

— Da. Puteai să-mi trimiți o scrisoare și să-mi spui.

Antonia tace o clipă, ca și cum nu știe ce să răspundă, dar apoi o face oricum.

— Am o scrisoare de recomandare de la Mengelberg. Am înrămat-o și am atârnat-o deasupra patului meu. Este adresată lui Muck, care îi urăște pe americani și consideră că femeile sunt o pacoste. Știi ce a scris?

Îmi aruncă o privire intensă. Fac un gest cu mâinile, arătând că nu știu.

— Că tot ce e bun vine din Olanda, mai puțin eu. Nu trebuie să fiu un geniu ca să-mi dau seama cine a fost în spatele acestei scrisori.

Îi simt furia, chiar dacă o spune destul de calm. Fără să-i dau detalii, încerc să-mi cer scuze.

— Bineînțeles că speram să te întorci. Încă mai sper, de fapt. Te iubesc.

Văd că asta o emoționează.

— Doar crezi asta.

— De unde știi ce simt? întreb eu.

— Nu sunt potrivită pentru tine. Uită-te la părinții tăi… și apoi uită-te la ai mei.

Acea blestemată diferență de clase. Cum să i-o scot din cap?

— Nu-mi pasă de asta. Mi-e dor de tine. Vreau să mă căsătoresc, să am copii.

Se uită în jur pentru o clipă înainte de a răspunde:

— O să găsești pe cineva.

Inima mi se strânge în piept.

— Îmi spui că nu mă iubești?

Își ridică lingura și începe să amestece supa. Iau tăcerea ei drept un nu. Mă uit afară pentru o clipă, observând frumusețea ferestrelor sablate ale acestui restaurant. Apoi îmi întorc privirea spre ea. Ridică lingura plină cu ceapă fiartă și ia o înghițitură.

— Bună supa?

— Da… minunată.

— Credeam că nu-ți place ceapa.

Antonia continuă să mănânce. Mă aplec spre ea.

— Antonia, trebuie să știu, așa că aș vrea să aud un da sau un nu. Și dacă răspunsul este da, te voi aștepta… Se oprește din mâncat. Îi iau mâna liberă de pe masă, și o privesc adânc în ochi. Vrei să fii soția mea?

Cu o mână tremurândă, Antonia lasă jos lingura.

— Pot să mă gândesc la asta?

— Cu siguranță știi care este răspunsul? spun eu puțin agitat, după ce tocmai mi-am deschis sufletul în fața ei.

Cu siguranță nu se poate îndoi că sunt un partener potrivit pentru ea, nu-i așa? Dar pare să aibă două minți.

— Ce doare cel mai puțin… reușește să rostească.

— O să spui nu. Această lume nu te va lăsa niciodată să pleci.

Îmi dau lacrimile și înghit cu greu. Un bărbat nu plânge, în timp ce încerc să mă controlez, văd că totul începe să fie prea mult și pentru ea. Se ridică, își ia geanta, apoi rămâne pentru un moment în fața mea.

— Soția lui Mengelberg era o cântăreață fantastică, spune ea.

— Ce legătură are asta cu totul? întreb.

— Nu mai cântă.

Și apoi pleacă. Nu mai pot lua nicio înghițitură. M-a respins.

Antonia

37

Am luat decizia corectă? Această întrebare îmi răsună în cap în timp ce mă întorc spre casă. Plâng în hohote. Oamenii de pe stradă se uită la mine, dar nu mă pot opri. Sunt sfâșiată de durere, pentru că îl iubesc mai mult decât pe oricine altcineva. Ce ar fi trebuit să-i spun? Trebuia să renunț la dragostea mea pentru Frank? Sau la șansa mea de a deveni dirijor?

Din cauza lui Mengelberg a scris acea scrisoare teribilă, în care te-a distrus pe de-a întregul. Această voce mică a conștiinței îmi liniștește atacul de panică. *Nu voiau ca tu să reușești. Și știau că nu vei avea nicio șansă. Spre asta te îndreptau. Si apoi te-ai fi întors. La el.*

Când ajung acasă, mă întind în pat. Nu știam că pot plânge așa, dar simt că toată tristețea mea reprimată se revarsă. Trec astfel ore și ore.

Doar când mă gândesc la supa aia ridicolă de ceapă mă calmez puțin. Ce naiba m-a apucat să comand supa zilei fără să întreb ce este? *„Zwiebelsuppe”*[12], a spus chelnerul în timp ce îmi punea farfuria în față. Nu învățasem încă acest cuvânt. Nici măcar nu arăta a ceapă. Dar nu mai simțeam deloc gustul oribil. Mă gândesc la capacitatea umană de a-ți amorți simțurile.

Mă holbez la fotografiile lui Schweitzer lipite pe dulapul meu. (Le-am rupt pe toate ale lui Mengelberg.) Mă gândesc la acei oameni din triburile africane care puteau vâsli ore în șir fără să obosească, pentru că aveau în minte un obiectiv mai important. Aș putea face și eu asta? Să muncesc până la epuizare? Ar însemna oare că am înnebunit? O sclavă a propriei mele ambiții? Mă gândesc la ceea ce a scris Schweitzer despre asta și îmi dau seama că sunt liberă.

Mă întorc la singurul principiu pe care îl cunosc și care nu m-a dezamăgit niciodată: să muncesc fără încetare. Șase zile pe săptămână sunt, ca o fanatică, la ușa academiei în fiecare dimineață la ora șapte, iar portarul trebuie să mă dea afară în fiecare seară la ora șapte, pentru că vrea să se ducă acasă.

Dar noaptea, când sunt singură în camera mea de la mansardă, stau ore întregi întinsă pe pat, într-o apatie totală și mă uit pe tavan. Atunci ies la suprafață gândurile de care scap în timpul zilei. Niciodată nu am simțit atâta durere în suflet.

A venit iarna. Iar în Berlin este la fel de frig ca în New York. De câteva săptămâni bate un vânt siberian din est, la fel de rece ca inima mea înghețată. Curentul intră prin toate crăpăturile din camera mea de la mansardă, unde un înveliș și câteva țigle mă despart de aerul liber. Nu am bani pentru cărbune, așa că îmi țin haina de iarnă pe mine. Trebuie să te descurci cumva, nu?

Duminicile sunt cele mai rele, pentru că școala este închisă. Totuși, nu mă abat de la rutina pe care o stabilisem deja dinainte de vizita lui Frank. Călătoresc de două ori pe lună, la sfârșit de săptămână, cu trenul lent până la Hamburg, o călătorie de peste 250 de kilometri, care se desfășoară acum pe o cale ferată acoperită de zăpadă și gheață. Pe drum aproape că mor de frig, pentru că vagoanele de clasa a patra nu au căldură, nu mănânc suficient și nu dețin haine de iarnă adecvate.

La Muck, am destule ocazii să mă încălzesc. Else aprinde mereu focul când mă vede tremurând, iar Muck are o energie atât de îndărătnică, încât nu ai timp să te gândești la greutăți. Mă întorc la Berlin luni dimineața la ora șase, ca să pot ajunge la porțile Academiei până la șapte pentru a-i ura portarului *Guten Morgen.*[13]

Într-adevăr, în zilele acelea îmi este puțin mai greu să țin ochii deschiși în timpul orelor.

Indiferent cu câtă grijă le organizez, aceste călătorii la Hamburg tot lasă o gaură în bugetul meu și vine ziua în care trebuie să recunosc că am rămas fără bani. Toate economiile mele s-au terminat. Aflu acest lucru când deschid cutia de pâine și găsesc doar o coajă mucegăită, iar în borcănelul din dulap nu mai am mărunțiș pentru a cumpăra pâine proaspătă. Mi-am atins limita, nu mai am nimic din ce să mai reduc.

În caz de urgență, pot merge la o cantină pentru săraci, care, oricum, este

prea departe. Trebuie să aștepți la o coadă lungă o veșnicie până îți vine rândul, iar între timp degetele de la picioare îți îngheață atât de tare încât îți pierzi orice poftă de mâncare. Apoi trebuie să te strecori înapoi pe picioarele alea schiloade și să ai grijă să nu-ți rupi gâtul. Pe termen lung, această cantină nu este cu adevărat o soluție.

Cred că ar trebui să-mi găsesc un post de bonă pentru seri. Am făcut asta destul de des în timpul anilor de liceu, încă știu cum să liniștesc un bebeluș care țipă, chiar și fără un pian. Mă hotărăsc să mă apuc mâine de treabă și iau cartea *Memorii din copilărie și tinerețe* a profesorului Albert Schweitzer, pe care o citeam.

„Cea mai mare provocare în artă constă în a face față dezamăgirilor”, citesc. Hm. Ce putere de a prezice.

În acel moment, sunt luată prin surprindere de o bătaie puternică în ușă. Închid cartea. La ușă, proprietara îmi întinde o scrisoare cu o față triumfătoare. A citit deja numele expeditorului, bineînțeles. Am învățat să-i tolerez bigudiurile perpetue, dar nu și curiozitatea patologică. Mereu trage cu ochiul când bate la ușă ca să-mi livreze corespondența. Nu vreau să vadă partiturile pe care le-am agățat pe pereți și pe tavanul de lemn pentru a mă înconjura cu muzică. Notațiile roșii și albastre pe care le fac în ele nu o privesc, deși știu că sunt de neînțeles pentru ea. Nu vreau să-mi vadă rufele rupte pe frânghia de rufe pe care am pus-o în cameră, așa că țin ușa întredeschisă. Își mișcă gâtul ca un pui de găină pentru a încerca să se uite înăuntru pe lângă mine.

Scrisoarea este trimisă de Banca Germană, ultima instituție de la care mă aștept să primesc o scrisoare. Știu că și proprietara mea gândește același lucru. Parker cea băgăcioasă stă la ușă și așteaptă să o deschid. Încerc să închid ușa dar observ prea târziu că piciorul ei se află în prag. Din păcate, nu poartă pantofi, ci papuci moi. Urlă de durere. Ceilalți locatari ies repede în hol să vadă ce se întâmplă. Acum că are public, exagerează și mai mult, mai ales când descoperă o gaură în ciorapul ei. Proprietara țipă ca și cum aș fi comis o crimă sângeroasă, dând vina pe mine pentru nenorocirea ei. Începe să-și smulgă bigudiurile din păr. De ce, nu știu, dar poate crede că arată ridicol acum că se uită toată lumea. Câteva aterizează pe podea, urlă la mine să le ridic. La fel ca mama mea vitregă, care putea face și ea o scenă la fel ca asta. Așa că știu foarte bine cum să mă descurc cu ea.

Îi spun pe un ton liniștit ca, de acum încolo, să-mi strecoare

corespondența pe sub ușă. La urma urmei, crăpătura de sub ușa acestei case pline de curenți de aer este suficient de mare. Închid ușa în ciuda protestului ei și o aud cum se plânge în timp ce pleacă. Cu degete tremurânde deschid scrisoarea de la bancă.

— Puteți să-mi spuneți că e din SUA, dar nu îmi puteți spune de la cine?

Este întrebarea pe care i-o pun funcționarului băncii pentru a mia oară. Încă nu-mi vine să cred că mi se oferă o sumă atât de mare de bani. Funcționarul își pierde răbdarea:

— Repet, nu am voie să vă spun.

Mă ridic în spatele ghișeului și mă uit prin gratiile de fier la fața lui, ca și cum acolo aș putea găsi toate răspunsurile.

— Trebuie să fie de la Frank Thomsen.

Spunându-i numele cu voce tare, simt cum curge durerea prin mine – atât de familiară deja. Nici dacă viața mea ar depinde de asta, nu aș vrea să o alung. Funcționarul băncii mă privește o clipă peste ochelarii lui în formă de semilună și continuă să numere bancnotele.

— Poate de la tatăl său? Domnul Thomsen?

Se apleacă spre mine și îmi șoptește în liniște, ca și cum ar depăși cu mult măsura:

— Tot ce pot să vă spun este că e de la o femeie care susține artele.

— O femeie care susține artele? repet, surprinsă.

Nu am nicio idee despre cine ar putea fi vorba – pe doamna Thomsen o pot exclude imediat – dar renunț la speculații.

Pot face atât de multe lucruri cu banii pe care îi primesc. Să-mi cumpăr o haină nouă de iarnă, de exemplu. Este o prioritate pe lista mea. Iar acum pot cumpăra cărbune pentru sobă și nu mai trebuie să mă îngrijorez că trebuie să stau în frig la coada aia lungă de la cantina pentru săraci. Mă gândesc la toate aceste lucruri în timp ce mă întorc acasă cu portofelul plin.

Însă cea mai bună achiziție pe care o fac cu acești bani misterioși este un pian la mâna a doua. Proprietara mea nu știe ce a lovit-o când pianul ajunge într-o căruță trasă de cai. Curierii ridică cu măiestrie colosul cu ajutorul unei frânghii și al unui scripete și îl trag direct în mansarda mea. Mi-am pregătit amortizoarele pentru corzi. Poate că nu am voie să primesc domni sau să am animale de companie, dar în contractul meu de închiriere nu scrie nimic despre instrumente muzicale.

Antonia

38

Berlin, 1929

Sărbătorile au venit și au trecut. Noul an a început, ca de obicei, cu un frig glacial. Noroc că sunt înăuntru. Este pauza de masă la școală și stau într-o lojă în sala de orchestră, mâncând prânzul cu niște bețișoare. Am găsit un mic restaurant chinezesc aici, în Berlin, de unde pot cumpăra mâncare la pachet, care, deși nu este la fel de bună ca cea a domnului Huang, îmi potolește foamea.

De un an de zile nu am mai avut griji financiare. Cecurile misterioase au continuat să vină. În fiecare trimestru mă duc la bancă să le încasez. Încă nu-mi vine să cred că există cineva pe lumea asta care mă susține. Și, pe deasupra, o femeie.

Mă uit la sculpturile figurilor feminine care încadrează scena, o pânză în jurul șoldurilor, sâni goi, trăsături delicate, păr luxuriant. Cu brațele și capul susțin loja din față, locul de onoare al celor bogați. Se numesc „cariatide", iar Berlinul este plin de ele. Arhitectura se folosește cu plăcere de femei care poartă o povară grea și arată totuși grațios. Aud tușea de fumător a lui Muck înainte ca acesta să intre în lojă și să arunce un ziar în fața mea. Titlul uriaș este greu de ignorat:

LISA MARIA MAYER PRIMA FEMEIE
CARE CONDUCE FILARMONICA DIN BERLIN

— Trebuia să fi fost tu. Nu o domnișorică din Viena, spune Muck, fluturându-și agitat țigara.

— Acea „domnișorică" vrea același lucru ca și mine.

— Filarmonica din Berlin nu are pic de încredere în ea, mormăie Muck. Soțul doamnei Mayer a fost nevoit să avanseze cinci mii de mărci din buzunar pentru orchestră și sală.

Îmi dau seama prea bine că este o avere.

— Deci, dacă nu vine nimeni, va avea probleme serioase? întreb.

Muck inspiră adânc și își ia timp înainte de a scoate fumul afară.

— Ține minte ce-ți spun: ăla e viitorul tău. Vrei să mergi?

Își bagă mâna cu degetele galbene de fumător în buzunar și scoate la iveală un teanc întreg de bilete.

— Poftim. Pe rândul din spate. Sunt ale mele și sunt liber să le dau cui vreau. Nu vor o sală goală.

Bineînțeles că voi merge. Abia aștept să o văd. Am citit tot articolul, foarte curioasă să aflu ce va interpreta – Simfonia a IV-a de Beethoven și apoi propria ei lucrare, „Kokain".

Lisa Maria Mayer este de fapt compozitoare, cu opt ani mai mare decât mine. Când era doar un copil, tatăl ei i-a arătat lucrările ei lui Gustav Mahler pentru a vedea dacă fiica sa era într-adevăr minunea pe care toată lumea o credea… Verdictul lui Mahler a fost că Lisa ar fi nebună dacă nu și-ar dedica viața muzicii.

Pe Muck îl deranjează mai mult decât pe mine faptul că nu voi fi prima femeie care va dirija celebra Filarmonică din Berlin. Îi înțeleg frustrarea. Evident, se creează mare vâlvă și asta se vede. Când va fi rândul meu, a doua oară, va conta mai puțin.

Totuși, mă uimește. De ce este atât de special faptul că la pupitru se află o femeie? Pentru că nu se întâmplă aproape niciodată? Nu ar trebui să fie vorba despre cât de bine interpretează? Acesta este criteriul care ar trebui să conteze, nu faptul că este femeie. Dar nu am reușit niciodată până acum să evaluăm o astfel de interpretare.

Fulgii de zăpadă care cad în fața mansardei mele creează o umbră pe perete, ca și cum ar ninge și înăuntru. Tocmai m-am îmbrăcat cu cele mai bune haine pentru a merge la concertul lui *Frau* Mayer când un plic alunecă pe sub ușă. Proprietara nu mai îndrăznește să bată. Primul meu gând este că trebuie să fie o altă scrisoare de la Banca Germană. Dar numele de pe plic este Robin Jones! Deși sunt pe cale să întârzii la concert, deschid plicul imediat.

Zâmbesc la fotografiile pe care le-a trimis, în care stă radiant printre membrii trupei și printre dansatori. Apoi desfac scrisoarea.

Ceea ce citesc mă șochează profund. Robin l-a formulat cu grijă, dar mesajul este că Frank Thomsen s-a logodit cu Emma. Nu este vorba despre ea, dar vestea mă lovește ca un pumnal în inimă. Distrusă, mă așez pe pat. E al meu, îmi trece prin cap. Ridicol, mă gândesc puțin mai târziu, pentru că cine a fost cea care l-a refuzat? Se pare că nu mai pot gândi limpede, inima

este mai puternică decât mintea.

Încercând să-mi stăpânesc lacrimile, cedez impulsului de a-i scrie imediat o scrisoare prin care îl implor să îmi mai dea o șansă și să nu se căsătorească. Fac apel la faptul că fusese dispus să mă aștepte și îi promit că mă voi întoarce în America imediat ce voi absolvi, pentru că, bineînțeles, nu reușesc să găsesc tonul potrivit, astfel încât teancuri întregi de hârtie se adună pe masă. Prea insistent, prea disperat, prea agasant, prea isteric. Ca într-o transă, o iau de la capăt din nou și din nou.

Când în sfârșit termin, mă uit la ceas. Nu voi avea liniște până când scrisoarea nu este trimisă. Dacă o fac imediat, mai pot prinde a doua jumătate a concertului. Ninge și mai tare. Mă grăbesc spre Filarmonica din Bemburger Straße, oprindu-mă pe drum să arunc scrisoarea în cutia poștală.

Din fericire, nu este atât de departe. În timp ce mă apropii de teatru, văd mai mulți bărbați care ies din clădire destul de agitați. Nu se poate să se fi terminat deja, nu? Sperasem să mă strecor înăuntru la pauză.

Când intru în clădire, trec pe lângă mai mulți domni enervați în costume. Aceștia discută furioși despre spectacol. Recunosc cuvinte precum „fără valoare”, „scandalos”, „dezastru” și ceva despre înșelăciune. Se grăbesc cu toții spre ieșire. Observ că toți poartă o garoafă roșie la rever, iar unii dintre ei se agită cu o bucată de hârtie asemănătoare unei scrisori. Nu mă pot abține să nu mă gândesc la propria mea scrisoare la care muncisem atât de mult. Întreaga mea lume pare să se învârtă în jurul scrisorilor în seara asta.

La intrarea în sală, văd că nu este deloc atât de goală pe cât îmi dăduse Muck de înțeles. Cu toate acestea, spectatorii nu mai sunt la locurile lor, ci au sărit să o huiduie pe *Frau* Mayer.

Ea stă în continuare cu spatele la sală și încurcă notele lui Beethoven. Orchestra se află la un pasaj al naibii de dificil, trebuie să recunosc, începutul mișcării a patra. Muzicienii și dirijorul au nevoie de cea mai mare concentrare pentru a nu cânta inegal. Mă surprinde oricum că au început în condițiile astea. Poate că *Frau* Mayer a sperat că muzica va liniști publicul?

Huiduielile sunt din ce în ce mai puternice. *Frau* Mayer își coboară bagheta și se întoarce disperată spre public. Furia lor este atât de agresivă încât leșină iar cei doi violonceliști de lângă ea își retrag instrumentele prețioase la timp. Unii dintre membrii orchestrei încearcă să restabilească ordinea în rândul publicului. Este inutil, agitația nu face decât să se înrăutățească. Publicul rămas iese acum din rânduri, indignat. În cealaltă

parte a sălii, lângă scenă, îl văd pe Muck, împotriva curentului, mă îndrept spre el.

— Doamne, este un masacru, spun șocată când ajung în sfârșit la el.

Muck dă din cap:

— Își vor banii înapoi.

— Atât de rău a fost?

Ridică din umeri.

— Cel mult mediocră. Dar își vor banii înapoi, pentru că au fost ademeniți la concert de un anunț matrimonial fals: Văduvă bogată caută mire. Inventat chiar de *Frau* Mayer.

Mă uit la el nedumerită. Amândoi trebuie să ne dăm la o parte, pentru că *Frau* Mayer este dusă pe brațe inconștientă. Targa trece pe lângă noi și nu mă pot abține să nu mă uit la ea. E albă ca un cearșaf. Nimeni nu arată niciun fel de compasiune, ceea ce mă șochează până în măduva oaselor. Muck își dă seama.

— Tu urmezi, spune el cu zâmbetul său ironic. Ești pregătită pentru asta?

Când ajungem în sfârșit afară, vedem că a fost chemată poliția. Domnii nedreptățiți povestesc cu furie despre înșelăciune. Sper că zăpada căzută va răcori o parte din aceste spirite aprinse.

Muck, care este rapid înconjurat de muzicieni pe care îi cunoaște, mă invită să mă alătur la o bere la bar. Îl refuz. În primul rând, nu beau alcool și, în al doilea rând, vreau să merg acasă. Odată ajunsă, strâng ciornele de la toate scrisorile nereușite către Frank și calculez, pentru a mia oară, că nu ar trebui să aștept un răspuns pentru cel puțin douăzeci sau treizeci de zile.

Drama lui *Frau* Mayer nu s-a încheiat încă. Toată lumea este scandalizată. Nu există ziar din Berlin care să nu aibă pe prima pagină concertul dezastruos. Din cauza reclamei false, concertul este numit cu dispreț „concertul nunții”. Ce ironie că aud acest termen exact la o zi după ce am aflat de logodna lui Frank.

La școală, unde concertul scandalos este, de asemenea, subiect de discuție, aud că *Frau* Mayer este asediată de jurnaliști și fotografi în hotelul ei, dar că, cu înțelepciune, rămâne înăuntru, scuzându-se că ar fi în continuare bolnavă. Se pare că un ziarist a reușit totuși să vorbească cu ea, pentru că în ziua următoare apare în ziar un interviu cu ea, în care spune că totul este stârnit de gelozie, oamenii doar îi invidiază succesul pe care l-a avut ca femeie în fața celei mai faimoase orchestre din Europa.

Soțul doamnei Mayer, al cărui nume de familie este Gaberle, este arestat de poliție. Acesta insistă că nu a fost deloc o înșelăciune, el a fost interesat doar de succesul artistic al iubitei sale soții. Voia doar să atragă spectatori și a venit cu această metodă neobișnuită. Ce e rău în asta? Se oferă să restituie taxa de intrare celor care se simt păcăliți.

Istoria maritală a celor doi este acum sub scrutin. Cu toate acestea, de acum înainte, în ziar, *Frau* Mayer este numită *Frau* Gaberle. Remarc cu ironie că presa este de părere că Lisa Maria Mayer ar trebui să-și cunoască locul, poate că este artistă, dar trebuie să rămână subordonată soțului ei.

„Frau Gaberle" insistă că nu a fost la curent cu planul și că, de fapt, este nevinovată. Jurnaliștii confirmă acest lucru, deoarece soțul ei își asumă toată vina; în fața presei, ea susține că a fost ruinată de el și se gândește să divorțeze. *„Frau* Gaberle vrea să divorțeze" este tipărit pe prima pagină a doua zi.

Acest lucru nu este deloc pe placul publicului, iar *Frau* Gaberle este acum o țintă a presei. Este pur și simplu imposibil ca un bărbat onorabil să fie căsătorit cu o artistă; mai întâi soțul ei face totul pentru a o face fericită, iar acum ea vrea să divorțeze de el drept mulțumire! Săraca *Frau* Mayer nu știe cum să-și revoce mai repede intenția de a divorța.

Trebuie să recunosc că sunt destul de șocată de tumultul care o înconjoară pe Lisa Maria Mayer. La școală, observ că colegii mei par să fie de partea lui *Herr* Gaberle. Bănuiesc că vorbesc și despre mine pe la spate, pentru că tac când mă văd. Este un lucru care mă face să mă simt nesigură și mă macină pe dinăuntru.

Într-o seară, mă descarc scriindu-i o scrisoare lungă lui Robin, în care îi mulțumesc că m-a informat despre logodna lui Frank și îl rog să mă țină la curent. Apoi îi fac un raport amănunțit al ultimelor evenimente și, ca o ultimă notă, îi descriu recenziile pe care a trebuit să le suporte Frau Mayer.

„Robin, toate recenziile au fost necruțătoare! Femeia care, potrivit lui Gustav Mahler, trebuia neapărat să-și dedice viața muzicii, nu a făcut nimic bine. Și, dacă vrei să știi cu adevărat cât de răutăcioase pot fi micile penițe, iată ce a scris Berliner Morgenpost: «Valoarea Lisei Maria Mayer ca dirijor trebuie abordată critic. Putem fi succinți: la o porcărie nu este nimic de criticat.»

Ziarele o numesc metronomul încarnat, fără niciun fel de înțelegere

artistică. Și mai spun că Frau Mayer bate ritmul ca un soldat țeapăn, ceea ce nu face decât să întărească antipatia naturală, deja existentă față de dirijorii femei.

Pe aceasta din urmă oricum nu o înțeleg, pentru că, dacă se comportă atât de bărbătește, ce e rău în asta? Dar recenzenții nu trebuie să-și facă griji în privința asta. Această femeie a fost declarată în unanimitate de către ei o minune de o zi. După ziua de azi, ea nu își va mai lua niciodată zborul. Și când te gândești că într-o zi voi sta și eu pe podium și voi fi judecată de ei. Simplul gând îmi provoacă amețeală...”

Pun stiloul jos. Ce zisese Muck din nou? Viitorul meu.

Robin

39

New York

Doamne ferește ca o femeie să aibă succes. Dacă își pune gâtul jos, i se taie imediat, în timp ce bărbații sunt lăudați pentru fiecare rahat pe care îl fac.

Mă gândesc adesea la ceea ce a spus Antonia despre *Frau* Mayer, pentru că ni se întâmplă și nouă cu domnișoara Denise. Dacă înainte prestația ei era întotdeauna văzută ca un „triumf în arta imitației”, acum personajele sale feminine se află sub microscop și încep să nu mai fie la fel de apreciate de public.

În ultimul an, s-a insinuat din ce în ce mai mult că Dennis este homosexual. Pentru că ce alt motiv ar putea avea un bărbat să îmbrace haine de femeie și să imite o femeie atât de bine încât să nu poată fi deosebit de una reală?

Iar acum Dennis are o problemă, pentru că în această țară homosexualitatea este interzisă. Pentru a îngreuna și mai mult lucrurile, în politica newyorkeză oamenii încep să ceară interzicerea acestui tip de spectacole din cauza „perversității” lor. Pe lângă interzicerea băuturilor alcoolice, este fix ce ne lipsește. Dar, din fericire, încă nu s-a ajuns la asta și acum trebuie doar să ne rugăm ca altceva să le distragă atenția marilor

puteri, astfel încât acest pericol să fie evitat. Cu toate acestea, Dennis este de-a dreptul distrus de aceste lucruri și încearcă – în afara numerelor de pe scenă – să se comporte mai masculin. Nu mai fumează țigări, ci pufăie trabucuri; apucă mai des sticla; folosește un limbaj mai agresiv când cineva spune ceva ce nu-i place; și chiar se ia la bătaie când lucrurile scapă de sub control.

Toate acestea pentru a păstra o fațadă virilă. În plus, mi-a spus ieri că s-a logodit. Mi-a căzut fața. Dennis! Care nu s-a uitat niciodată la femei în acel fel. Bineînțeles că l-am întrebat imediat cu cine, dar el mi-a răspuns vag, spunând că o voi cunoaște cândva pe doamna în cauză. Da, sigur. Cineva se simte amenințat, deci.

Oare furtunoșii ani ’20 au luat cu adevărat sfârșit? Totul devine brusc sumbru. În ultima săptămână din octombrie am avut parte de o joi neagră, o luni neagră și o marți neagră, toate într-o singură săptămână. Wall Street s-a prăbușit. Investitorii renunță la acțiuni în panică, iar acestea se prăbușesc. Toată lumea pare să fi înnebunit; oamenii chiar se aruncă de pe zgârie-nori pentru că nu pot face față pierderilor. Nu ar fi trebuit să ispitesc soarta, dar cred că domnișoara Denise este din nou în siguranță pentru o vreme.

Antonia

40

Berlin

Cineva mă atinge. Îmi cobor bagheta și mă uit uimită la persoana în cauză. Orchestra se oprește, iar soprana blondă, Martha Green, pe care o văzusem deja uitându-se mirată la ceea ce se întâmpla în spatele meu, tace și ea. Mă aflu în mijlocul primei mele repetiții cu Orchestra Filarmonicii din Berlin și niciodată nu am fost mai concentrată. Drept urmare, abia acum observ că un croitor ține o bandă de măsurat pe lângă mine în timp ce eu încerc să lucrez.

— Ce naiba faci? întreb perplexă.

— Trebuie să-ți fac o rochie, răspunde bărbatul.

Înainte ca eu să pot răspunde, soprana intervine:

— O rochie? întreabă ea. Atunci, în curând vor fi două rochii pe scenă.

Buzele ei roșu aprins se strâmbă.

Mă uit la ea, impasibilă.

— Așa, și?

— Trebuie să se uite la mine, totuși. Eu sunt solista.

Mai bine nu întrebam. Plângerile ei în legătură cu rochia nu contează – chiar dacă aș fi urcat pe scenă în zdrențe, ar fi fost în regulă pentru mine – dar concentrarea ei lasă mult de dorit, iar asta mă îngrijorează mai mult.

— O să mă îmbrac cu ce se îmbracă ei.

Arăt spre membrii orchestrei.

Croitorul s-a folosit în mod iscusit de această întrerupere pentru a lua mai multe măsuri și anunță că a terminat. Presupun că totul face parte din joc.

Karl Muck a fost cel care mi-a dat vestea cea bună. Orchestra Filarmonicii din Berlin, în mare parte datorită eforturilor sale, fusese de acord. Urma să susțin concertul meu de debut. În septembrie anul trecut am absolvit ca dirijor de orchestră la Academia de Muzică.

Pentru a finaliza cursul, noi – singurii doi studenți care s-au specializat în acest domeniu – a trebuit să prezentăm o piesă.

Am avut fiecare câte șapte repetiții. Colegul meu de clasă a protestat că era prea puțin, dar eu m-am abținut. Dacă m-aș fi plâns, ar fi dat vina pe slăbiciunea mea feminină. Profesorii au venit la repetiții, dar nu au intervenit. Depindea acum de noi să reușim.

Eu alesesem *Cântecul unui erou* de Dvořák. Din fericire, interpretarea mea a fost apreciată și am primit diploma. Acum aveam oficial dreptul – la fel ca Muck – să pun Dr. În fața numelui meu: Dr. Antonia Brico. Ha.

Am fost cu adevărat emoționată să închei această etapă, în ciuda faptului că m-am forțat până la limită, m-am simțit cu adevărat în elementul meu aici. Mi-am luat cu melancolie rămas-bun de la profesorii mei. Mulți dintre ei erau muzicieni celebri, asociați cu mari orchestre și companii de operă.

Pe un profesor l-am evitat însă din motive pur personale, pentru că, probabil, mi-ar fi ignorat mâna întinsă. Timp de doi ani își păstrase obiceiul de a saluta invariabil clasa cu: „Bună dimineața, domnilor”, chiar și atunci când stăteam chiar în fața lui și îi era imposibil să nu mă observe. Când punea o întrebare clasei, iar eu ridicam mâna, nu mă lăsa niciodată să răspund. Chiar și atunci când eram singura care ridica mâna să răspundă, refuza să mă ia în considerare.

Oricum, acum eram dirijor… fiind prima femeie și, de asemenea, prima

americancă ce a absolvit această școală. Evident, Muck se folosise de acest din urmă aspect în avantajul meu.

Continui cu repetiția operei *Ah, Perfido!* de Beethoven. Martha Green se alătură imediat după ritm. Mă întreb cum de a primit recomandări atât de bune; cântase la Scala din Milano cu puțin timp înainte și, ca și mine, este nerăbdătoare să se afirme, dar aici nu impresionează prea mult.

„Fii milostiv, nu-mi spune adio, ce mă voi face fără tine?”, cântă ea în italiană. Din păcate, trebuie să mă opresc din nou. O enervează și pe ea, îmi dau seama, pentru că se uită în continuu la ceasul ei, în văzul tuturor.

— Trebuie să ajungi undeva? o întreb pe compatrioata mea în engleză.

— Acum că ai adus vorba. Da.

Oftează din greu.

— Trebuie să prind trenul spre Milano.

— Ce?

Membrii orchestrei se uită țintă, dar nu am nici cea mai mică intenție de a le oferi o păruială vulgară.

— Această repetiție este programată până la ora cinci. Dacă totul decurge bine, poți pleca după aceea, spun cu nonșalanță.

Nivelul ei de concentrare urcă vertiginos și continuăm fără alte probleme. Cu câteva minute înainte de final, opresc repetiția, pentru că vreau să vorbesc cu Martha între patru ochi. Ea o ia la fugă ca un iepure, dar eu sunt mai rapidă, deoarece mai întâi trebuie să își recupereze valiza din cabina de probă. O opresc pe coridor.

— Cum adică? „Mă duc la Milano”? Nu poți pleca!

— Ai uitat că este vacanță?

Desigur, știu că mâine este *Silvester,* cum numesc nemții ultima zi din an. Probabil că voi sta singură în camera mea de la mansardă și voi mai trece încă o dată în revistă partiturile.

— A doua repetiție este pe trei ianuarie, îi amintesc eu. Nu mă voi întoarce până atunci, spune ea cu răceală.

— Trebuie.

— Poți repeta și celelalte piese, nu? Mă întorc pe 7. La timp pentru a zecea.

În fond, are dreptate. Schumann și Händel sunt, de asemenea, încă în program, iar ea nu este în ele.

— Ai un spectacol la Milano? întreb.

— Nu, mă întâlnesc cu iubitul meu, care locuiește acolo.

N-aș face și eu același lucru dacă ar fi Frank? Simt o urmă de invidie.

Martha se îndepărtează.

— Ai grijă! strig după ea.

Se întoarce pentru un moment:

— Bineînțeles, îmi răspunde și toată fața i se luminează. Suntem atât de îndrăgostiți!

Când ajung acasă, nu găsesc încă nicio scrisoare de la Frank. Dezamăgirea este mai mare astăzi decât în alte zile; la urma urmei, același lucru se întâmplă încă de anul trecut.

Să fie din cauză că nervii mei sunt atât de încordați în apropierea debutului meu?

„Știi, iubitul meu idol, voi muri de supărare”, îmi răsună în cap aria lui Beethoven. Beethoven, care nu s-a lăsat doborât de nimic. Beethoven, care cu muzica sa complexă a creat nevoia unui dirijor. Beethoven, care a continuat să își sfideze soarta. Frank, voi muri de durere. De ce nu-mi răspunzi?

Sărbătorile îmi întrerup ritmul de lucru de care mă agăț atât de tare. Întotdeauna le-am urât. Când eram copil, simțeam anticiparea agitată a celorlalți; decorațiunile de Crăciun apăreau la școală și în vitrinele magazinelor, iar pe stradă puteai vedea oameni care trăgeau brazi de Crăciun, dar la noi acasă ignoram sărbătoarea de-a dreptul. În casă nu s-a instalat niciodată un brad de Crăciun – mama mea era îngrozită de ideea că acele bradului ar putea face mizerie – și nu aveam o gâscă pe masă, așa cum se obișnuiește aici în Germania. Magia Crăciunului a trecut complet pe lângă mine. Același lucru s-a întâmplat și cu ajunul Anului Nou. Fără foc de artificii strălucitoare pentru mine.

Simțeam că lipsește ceva desigur, iar teama de a rata ceva mă neliniștea. Unghiile mele au plătit prețul. Odată ce primisem pianul, am început să cânt colinde de Crăciun pe care le învățasem la școală. Era singurul lucru pe care puteam să-l fac pentru a aduce puțină „veselie de sărbători” în casa noastră. Pentru asta trebuia însă să o țin pe mama afară din casă. Ceea ce mă făcea să mă simt și mai singură. Ce este Crăciunul dacă nu ai cu cine să-l împărți? Fericirea îmi revenea doar la vederea scheletelor pomilor de Crăciun zăcând pe stradă sau aruncate la gunoi pentru tata să le adune.

În ajunul Anului Nou, aflându-mă într-o stare de spirit ciudată, mă duc la o

cafenea oarecare unde mă așez la o masă mică. Oamenii din jurul meu sărbătoresc. Halbele de bere continuă să sosească. Eu mă mulțumesc cu un pahar de apă. În capul meu, centrifuga reîncepe să se învârtă. Cu asta compar gândurile mele despre Frank, pentru că mi-e atât de greu să le opresc. De ce a trebuit ca oferta de la Filarmonica din Berlin să vină chiar în momentul în care nu mai era nimic care să mă împiedice să mă întorc în America? îi scrisesem de mai multe ori lui Frank în legătură cu acest lucru, dar el nu mi-a răspuns la scrisori, ceea ce m-a făcut să ezit.

Poate că era deranjat de avalanșa de scrisori pe care i le trimisesem? Oare le-a lăsat pur și simplu nedeschise? Mă convinsesem singură că o logodnă poate dura ani de zile și poate fi ruptă. Mai aveam încă timp la dispoziție. În plus, Robin nu anunțase încă nimic despre o nuntă iminentă.

Mai erau apoi și acele rapoarte alarmante despre prăbușirea bursei americane în octombrie, despre care ziarele încă mai scriu în fiecare zi. Chiar și omul de rând pare să-și piardă economiile câștigate cu greu, după ce atât de multe bănci au intrat în faliment. Poate că familia lui Frank a avut și ea de suferit?

Mama mea vitregă va supraviețui probabil, își ține toate economiile într-un loc secret din casă – nici eu nu știu unde. Dar ceea ce mă îngrijorează este că șomajul crește rapid acolo. Îmi tot spun că am o mulțime de scuze pentru a rămâne în Germania și că ar trebui să mă dedic concertului meu de debut.

Dar îmi este atât de dor de Frank. Va privi oare în curând focurile de artificii cu logodnica lui? Deja mi se face rău doar gândindu-mă la asta.

Pe măsură ce ceasul se apropie de miezul nopții, toată lumea devine mai zgomotoasă și mai degajată. Eu doar stau acolo. Nimeni nu știe cine sunt. Nimeni nu a auzit vreodată de mine. Nimănui nu-i pasă că sunt aici. Anonimatul poate fi o binecuvântare, dar nu și astăzi.

Chiar înainte ca ceasul să bată ora douăsprezece ajung acasă, scufundându-mă și mai mult în această autocompătimire patetică.

Antonia

41

Berlin, 1930

În timp ce toată Germania face curățenie, iar gospodinele și menajerele încearcă să scoată acele de pin de pe covoarele persane cu ajutorul bătătoarelor de covoare, eu urc pe podium. Răsuflu din nou ușurată, repetițiile au reînceput.

Le-am urat tuturor muzicienilor un An Nou bun – *„einen guten Rutsch”,* cum se spune aici. Bine că nu știu că atunci când mă simt prea posomorâtă în serile singuratice mă gândesc la ei, căci este o bucurie să lucrez cu ei.

Dirijorul lor șef este Wilhelm Furtwängler. Este cunoscut pentru faptul că dirijează cu seninătatea unui preot – adesea cu ochii închiși, ca și cum s-ar ruga. Acest lucru este posibil doar dacă știi partitura pe de rost, așa că asta spune totul. Cu toate acestea, liniștea sa aparentă se poate transforma, de asemenea, într-o criză de nervi; am experimentat acest lucru de câteva ori ca studenți. Împroșca atât de multă salivă în timp ce urla că aveai nevoie de o umbrelă dacă stăteai în primul rând. Eu stăteam întotdeauna în spate.

Umbrelă sau preot, omul este o legendă. Stilul său dirijoral este absolut haotic și ilogic, dar această orchestră este atât de remarcabilă încât atinge înălțimi mari cu ea. Nu mă gândesc prea mult la faptul că trebuie să se obișnuiască cu mine. Totuși, am senzația că, în sfârșit, mă acceptă ca *Dirigentin* a lor.

Așa că lovitura este cu atât mai puternică când Muck îmi întinde câteva ziare de dimineață – pe stomacul gol și chiar înainte de începerea ultimei repetiții.

— Ai văzut asta? mă întreabă.

Citesc titlurile țipătoare, care mă trezesc mai repede decât cafeaua neagră pe care o comandasem.

NU SE POATE CA O FEMEIE
SĂ CONDUCĂ FILARMONICA DIN BERLIN

Și:

FEMEILE NU SUNT COMPETENTE CA DIRIJORI

Numele meu nu este nici măcar menționat în titlu. Este evident că articolele fac o comparație între mine și cazul doamnei Mayer de acum un an. Nu mă așteptam să fiu neapărat întâmpinată cu entuziasm, dar sunt

totuși surprinsă de ostilitatea din articole. Muck își dă seama uitându-se la mine:

— Oamenii vor să te vadă eșuând… Se uită la mine grav, pentru ca, o clipă mai târziu, să continue vesel: Dar am o vestea bună: biletele la concert s-au epuizat.

E foarte frumos să spui asta, dar nu pot opri semnalele de alarmă din capul meu. Când intru pe scenă, ceva mai târziu, o văd pe Martha stând lângă maestrul de concert. Suntem în 7. Poartă o eșarfă în jurul gâtului, dar cântăreții fac asta de multe ori, le ține corzile vocale calde.

Îmi ocup poziția pe podium, iar orchestra se oprește din cântat. Singurul sunet este tușea înăbușită a Marthei, care se transformă în curând într-o criză de tuse puternică. Ia repede o înghițitură de apă, dar nu se poate opri din tușit. Muck, în mod clar alarmat, intră pe scenă.

— Bună dimineața, Martha, spun cu nonșalanță. Cum a fost la Milano?

Nu mă interesează răspunsul, vreau doar să-i aud vocea, încearcă convulsiv să scoată sunetul din gât, dar vocea ei a dispărut. Se aude doar un murmur răgușit. Sunt țintuită în loc, văd în minte întregul meu debut prăbușindu-se. Muzicienii nu scot niciun sunet. Se instalează o panică acută, dar încerc să păstrez controlul. Muck se uită la mine de parcă aș fi Oracolul din Delphi. Aparent, se așteaptă ca eu să iau o decizie.

Respir adânc:

— Este evident că nu poți cânta. Va trebui să schimbăm programul.

În acest ultim moment, mă uit mai ales la orchestră, pentru că voi avea nevoie de sprijinul lor acum mai mult ca niciodată.

Martha începe să protesteze vehement, dar ceea ce îi iese pe gură nu impresionează pe nimeni. Din câte pot să înțeleg, pare să creadă că vocea îi va reveni până la urmă. Da, dacă ar fi trebuit să joace rolul unei vrăjitoare, atunci cu siguranță. Fierb pe dinăuntru, dar rămân calmă la exterior. Îi trimit pe toți la cantină pentru o jumătate de oră, ca să mă pot consulta cu Muck și cu conducerea despre ce este de făcut în continuare.

Martha nu se mișcă. Mă prefac că nu este acolo și mă întorc spre Muck.

— Voi înlocui *Ah, Perfido!* cu *Suita Americană,* de Dvořák.

Este mai bine să trec direct la subiect.

— Nu poți face asta, sunt anunțată peste tot, îmi spune ea.

Nu-mi vine să cred ce aud. Cum îndrăznește să spună asta, când ea este cea care strică totul.

— Dacă îți pui iubitul înaintea carierei, asta se întâmplă.

Lacrimi i se adună în ochi.

— Nici măcar nu știi ce este dragostea, nenorocită frigidă ce ești! Trăiești doar pentru muzica ta! strigă ea răgușit.

Cuvintele ei mă lovesc mai tare decât aș vrea să recunosc. Dar nu răspund. Cel mai mult îi afectează când nu te pot răni.

Antonia

42

A fost o cursă contra cronometru, dar am reușit să fac imposibilul. În această dimineață am avut o ultimă repetiție, iar diseară este concertul. Mă grăbesc spre casă să mă odihnesc, dar nu știu dacă mă voi putea relaxa. Capul mi se învârte. Mă târăsc pe scări plină de emoții. Fiecare pas este mai greu; abia pot continua. Când deschid ușa de la camera mea de la mansardă, văd dintr-o singură privire că o scrisoare a fost împinsă pe sub ușă. Aproape că am un atac de inimă.

I-am trimis atâtea scrisori lui Frank, implorându-l să nu se căsătorească și promițându-i că mă voi întoarce în America după debutul meu. Cu siguranță că trebuia să răspundă la un moment dat. Să fie acesta momentul adevărului?

Cu mâinile umede, ridic scrisoarea. E de la Robin, care, din fericire, îmi scrie în mod constant. Ștampila poștală datează de acum două luni! Oare de atâta timp e pe drum această scrisoare? Să fie oare din cauza prăbușirii bursei? Disperată după vești, desfac scrisoarea cu degete tremurânde și nu văd decât un singur lucru pe foile pline: Data nunții lui Frank a fost stabilită pentru 10 ianuarie. Adică astăzi!

Poate că era ceva inevitabil, dar creierul meu hăituit și neliniștit face scurtcircuit. Mă înfurii și arunc tot ce-mi iese în cale, arunc totul de pe masă, mă îndrept spre pian și lovesc cu pumnii în claviatură, arunc toate cărțile de muzică și partiturile și smulg toate foile de pe pereți și tavan.

Când nu mai rămâne nimic de distrus, cad pe pat. Pe noptiera mea se află o singură clapă de la pianul meu distrus. O apuc și o strâng lângă mine. Nimic altceva nu mai contează.

Cu haina încă pe mine, zac fără simțire în camera întunecată când, câteva ore mai târziu, se aude un ciocănit la ușă. Bănuiesc că e proprietara și nu spun nimic. Ușa se deschide. Sunt cu spatele la ea, ca să nu fiu nevoită să o văd. Nu am energia necesară să mă opun intrării ei bruște.

Dar apoi aud tușea de fumător a lui Muck. Îl simt stând în picioare în pragul ușii; o lumină de la lampa de pe hol se revarsă în cameră, așa că, cu siguranță, poate vedea ceva. Nu se aștepta la mizeria asta.

— Și acum? mârâie el. O să te comporți ca un copil mic? Gata să te ascunzi sub fustele mamei?

— Care mamă? întreb.

— Tu să-mi spui.

Nu răspund. Muck aprinde lumina și ridică un scaun răsturnat. Îl aud cum îl pune ferm pe picioare.

— Ei bine, vii? Te așteaptă.

— Nimeni nu mă „așteaptă" pe mine, spun cinică.

Muck se așază pe scaun.

— Este ziua ta cea mare.

— Să fiu huiduită?

— Sau aplaudată.

— Nu pot vedea decât un abis.

Îl aud cum își scoate pachetul de țigări și bricheta din buzunarul de la jachetă.

— Va fi mereu acolo, chiar și atunci când vei avea succes. Cu cât urci mai sus, cu atât mai mare va fi căderea.

— Deci mă voi prăbuși indiferent de situație.

— Face parte din joc. Trebuie doar să înveți să joci.

— E ușor pentru tine să spui. Numele tău nu este Mayer, sau Brico. Tu ești un erou.

În tăcerea care urmează, îi aud bricheta. Trage lung din țigara lui. Mirosul de fum umple încăperea.

— Ultima dată când am concertat în America…, se oprește pentru a scoate fumul, am fost escortat de poliție de pe scenă sub huiduielile puternice ale publicului.

Mă întorc să mă uit la el peste umăr.

— De ce?

— Pentru că am refuzat să cânt imnul american. Am spus: „Eu sunt

german. Nu este imnul meu național.”

Mă răsucesc pe spate, ca să mă pot uita mai bine. Există o vulnerabilitate în vocea sa pe care rareori o lasă să iasă la iveală.

— Apoi m-au închis timp de 18 luni. Doar pentru că era război, eram dușmanul… La fel ca Albert Schweitzer. Se uită la vârful țigării sale aprinse. M-a făcut asta un erou? Tace și se uită gânditor în încăpere, de parcă încă ar mai putea vedea gratiile acolo. Nimeni nu a crezut asta. Doar eu… Uneori e suficient.

Abia la aceste ultime cuvinte se uită la mine. În toată letargia mea, îmi dau seama că a aprins flacăra care trebuie.

Croitorul trage de rochia de seară pe care a făcut-o, care atârnă de corpul meu ca un balon.

— Ce-ai făcut?! Ai slăbit foarte mult! se plânge el panicat.

Atacă cusătura laterală cu singura armă pe care crede că o are: acul și ața. Îi înmânez o foarfecă, îi spun că poate tăia rochia în bucăți, dar nu mă ia în serios. *Încă o persoană care nu o face.*

Coafeza vrea să-mi înfigă un ac în păr ca să nu-mi cadă pe față. M-am săturat de atâta bătaie de cap în legătură cu înfățișarea mea și îmi dau jos rochia elegantă. Oricum, nu mai trebuie să concurez cu nebunia vestimentară a Marthei Green și prefer să țin spectacolul în propria mea ținută: o rochie simplă neagră. Publicul nu va putea să vadă cât de veche este.

Croitorul ia cu indignare frumoasa rochie de pe jos și o aranjează. Coafeza își ia pudra. Înainte ca ei să poată protesta, mă grăbesc să ies din cabina de probă. În drum spre scenă, îmi scot agrafa din păr și mi-l scutur.

Încerc să nu mă gândesc la nunta lui Frank și a Emmei, care are loc în America în acest moment. O rochie albă de mireasă îmi trece prin fața ochilor. Încă un motiv pentru a renunța la toate volanele în această seară.

Cu pas ferm mă îndrept spre culise, unde mă așteaptă Muck. Coafeza și croitorul aleargă după mine. Mă opresc în dreptul lui Muck. El ridică bagheta, dar o îndreaptă pe neașteptate spre fruntea mea.

— Transpiri.

Îl privesc fără teamă, apuc puful de pudră pe care coafeza îl ține în mână și mi-l trec rapid pe față. Pudra se împrăștie într-un nor în jurul meu.

— Gata.

Pășesc în mijlocul reflectoarelor și mă înclin. În seara asta, locul meu este

aici, pe podium. Aplauzele primite sună glacial. Trebuie să fie din cauză că acest palat muzical a fost cândva un patinoar, îmi spun ironic.

Nu trebuie să mă întorc spre orchestră pentru a ști că și ei au emoții. În schimb, îmi fac timp să mă uit în sală. Poate pentru a-mi liniști puțin inima care bate cu putere. Criticii stau în primul rând cu carnetele la îndemână. O doamnă își face vânt cu caietul de program. Un val de căldură; suntem în mijlocul iernii. Muck ia loc în loja laterală, aproape de scenă. Așteaptă încordat. Toată lumea așteaptă tensionată.

Vor să te vadă eșuând.

Mă întorc spre orchestră. Vom începe cu *Suita americană* de Dvořák, care a scris această piesă ca o odă închinată Americă. Dorul meu de casă…

Dau ritmul pregătitor. Picioarele mele simt pământul, mâinile mele bat ritmul, urechile mele aud muzica, ochii mei văd notele, atenția mea este concentrată asupra muzicienilor, sufletul meu aparține compozitorului. Mă face să uit pentru o vreme cui aparține inima mea. Am douăzeci și șapte de ani. Mă aflu în fața faimoasei Filarmonici din Berlin și acesta este debutul meu mondial.

Frank

43

Long Island

O urmăresc din când în când. Nu mă pot abține, e o forță mai puternică decât mine. Nu am deschis nicio scrisoare de la ea. A încheiat singură acest capitol, iar eu mi-am tot spus că trebuie să fiu puternic. În plus, a început să-mi scrie abia când m-am logodit cu Emma.

Pentru a nu ceda presiunii acelor scrisori nedeschise, le-am ars aproape imediat ce le-am primit. Nu a fost ușor; din ce în ce mai multe continuau să vină. Dar puteam fi la fel de încăpățânat ca și ea.

În plus, voiam pur și simplu să-mi continui viața. Eram recunoscător că Emma apăruse în viața mea. Venea des la casa părinților mei și, în cele din urmă, am invitat-o în oraș. Nu am luat nicio decizie pripită și am luat-o încet. Emma e o companie plăcută și am început să țin la ea. Mi s-a părut un pas firesc să o cer în căsătorie.

Data nunții a fost stabilită pentru 10 ianuarie 1930. O nuntă de iarnă, dar oricum plănuisem să o celebrăm în casă, așa că nu conta. Nu aveam de unde să știu că la aceeași dată Antonia urma să debuteze cu Orchestra Filarmonicii din Berlin, așa cum am aflat de la dirijorul german Bruno Walter, pe care încercam să-l aduc în America.

Și aș fi preferat să nu știu. În timp ce stăteam în fața altarului în așteptarea miresei mele, am început să transpir. Eram pe punctul de a-i spune da Emmei dar în mintea mea nu vedeam decât imagini cu Antonia dirijând.

Îmi era atât de greu să-mi imaginez că putea face față la toate. Este o lume atât de dură. Cei mai mari dirijori sunt bărbați narcisiști cu orgolii enorme. Cum ar putea ea să se descurce vreodată ca femeie?

Îl vizitasem pe Willem Mengelberg în casa lui din Alpii elvețieni după ce Antonia s-a despărțit de mine. Eram oricum în Europa, iar Elveția se află la granița cu Germania. Am întâlnit-o pentru prima dată pe soția lui, Tilly; a fost foarte amabilă și o gazdă grijulie.

Știam că printre membrii orchestrei sale, Willem avea porecla „Tiktator", pentru că cerea, ca un dictator, ca muzica să fie interpretată exact în ritmul metric al baghetei sale. Și mai auzisem că muzicienii i se adresau cu „Boss". Dar, spre neplăcuta mea surpriză, am aflat că și Tilly îi spune soțului ei tot „Boss". Era destul de clar cine deținea controlul în căsnicia lor. Îmi aminteam de cariera ei abandonată de cântăreață mai des decât aș fi vrut.

În fața altarului, am inspirat adânc pentru a-mi reprima atacul de panică. Emma a venit să stea lângă mine, cu voalul care încă îi acoperea fața. Mi-am spus că nu îi puteam face una ca asta – că aveam îndoieli.

Treceam oricum prin momente dificile. Marea prăbușire a bursei lovise violent cercul nostru. Din fericire, averea tatălui meu era în cea mai mare parte în imobiliare și aur, așa că era relativ în siguranță, și, slavă Domnului, nici eu nu eram legat de vreun împrumut. Cu toate acestea, puterea de cumpărare a tuturor se deteriora, iar primul lucru pe care cetățenii l-au redus au fost ieșirile în oraș și distracțiile, așa că trebuie să așteptăm să vedem dacă vom mai putea umple sălile de concerte. Era atât de multă teamă și anxietate în jur încât invitații erau pregătiți pentru o petrecere, pe care, din fericire, încă mi-o puteam permite.

La câteva zile după nunta mea, citesc despre Antonia în ziar. Nu îi spun

nimic Emmei, dar îl pun pe Shing să cumpere toate ziarele în acea săptămână. Antonia putea fi mândră de ea.

FATA YANKEE îl UIMEȘTE PE CRITICII DIN BERLIN
CONDUCÂND ORCHESTRA FAIMOASĂ

TRIUMFUL DOMNIȘOAREI BRICO CA DIRIJOR ÎN BERLIN

AMERICANCĂ DIRIJEAZĂ FILARMONICA DIN BERLIN

Toate criticile sunt pozitive. A fost un succes imens. *Fata geniu* este numită chiar „Cenușăreasa", fără o rochie pentru balul ei.

Oamenii crezuseră că a pășit direct dintr-un basm, dar și că era cea mai prost îmbrăcată femeie pe care o văzuseră vreodată pe o scenă. Nu am putut să nu zâmbesc. Antonia, frumoasă natural, împotriva modei.

În lunile de vară Antonia s-a întors în America, ocolind însă coasta de est.

Pe coasta de vest s-au luptat pentru ea. Unde avea să își facă debutul american? Atât San Francisco cât și Los Angeles își doreau să o găzduiască. Los Angeles a câștigat, deoarece i-au promis o reprezentație la Hollywood Bowl, faimosul teatru exterior cu peste cincisprezece mii de locuri.

Mai târziu am auzit povestea – chiar de la Emma – concertului ei de la Hollywood Bowl, unde aproape a dat-o în bară după ce a întârziat, fiind blocată într-un ambuteiaj. Nu din vina ei, ci deoarece niște membri ai familiei Rothschild, cu care Emma este prietenă, au dus-o în Rolls Royce-ul lor și pur și simplu au plecat prea târziu. Nimeni nu se așteptase la un astfel de blocaj pe dealurile Los Angeles-ului, dar se pare că toată lumea se afla pe drum spre eveniment. Publicul din amfiteatrul arhiplin a trebuit să aștepte patruzeci de minute până ca Antonia să ajungă în fugă pe scenă. Dar criticile au fost extrem de entuziasmate. *The Los Angeles Time* a scris:

„Antonia Brico și-a făcut debutul american în fața uneia dintre cele mai mari mulțimi din istoria Bowl-ului. A dovedit că numele ei este demn de Symphony Hall of Fame."

După două concerte de succes în San Francisco, s-a întors în Germania, împotriva dorințelor sponsorului ei bogat, Rothschild. Am auzit de la Emma că acesta i-ar fi spus: „Nimic nu are la fel de mult succes ca succesul, așa că bucură-te de acest moment.”

Dar ceva a alungat-o pe Antonia din America. Nu m-am flatat într-atât încât să cred că eu aveam ceva de-a face cu asta. Și într-un fel eram ușurat că se întorcea în Europa, pentru că uram ideea de a da nas în nas cu ea. Nimeni nu putea să știe vreodată ce simțeam pentru ea.

Frank

44

New York, 1933

Aici, în America, nu am putut să nu observăm că la începutul anilor 1930 situația devenea din ce în ce mai turbulentă în Germania. Criza le lovise țara puternic iar populația trăia într-o sărăcie absolută. Nemții nu își mai puteau plăti datoria de război – încă 25 de ani – țărilor aliate așa că au renunțat. Oamenii disperați au căutat o stea plină de speranță care să îi călăuzească din această vale a plângerii și au găsit-o în persoana unui artist eșuat, Adolf Hitler. Țara umilită și falimentară a început să își întărească armata, ceea îi fusese interzis după Marele Război. Germania în care se afla Antonia nu mă încânta deloc.

Mirosul usturător de transpirație din birou este aproape intolerabil. Sunt în vizită la directorul Barnes și frunzăresc revista britanică de muzică *Gramophone,* în care se află și un articol despre succesul Antoniei în Țările Baltice, Paris și Londra. Vorbele îmi ies din gură înainte să îmi dau seama.

— Îți amintești de ea? îl întreb pe Barnes, în timp ce îi arăt poza din articol. Poza portret o înfățișează pe Antonia ținând o baghetă în sus. Pare neînfricată.

Barnes îi vede numele și se încruntă.

— Antonia Brico? Nu am întâlnit-o niciodată.

— Lucra ca plasatoare. Willy Wolters?

— Ea e?

Barnes smulge revista și privește de aproape imaginea, nevenindu-i să creadă.

Mă așez. Inima îmi bate neobișnuit de puternic.

— A cauzat o întreagă nebunie în Europa *și* a ținut reprezentații pe coasta de vest acum trei ani, îi spun. Ca director al Met ar trebui să ții un ochi pe ea. Poate că ar merita efortul de a o aduce pe coasta de est?

Îmi pot da seama că Barnes este intrigat. Ce naiba fac, mă gândesc. Cred că ar trebui să îmi fac un control la creier.

Antonia

45

Urc scările, cinci etaje. Din mână îmi atârnă o sacoșă de plasă cu cepe. Cheia încă se potrivește. Astfel, după o absență de șapte ani, mă aflu înapoi în fosta mea casă.

Tatăl meu vitreg se află în fotoliu. Picioarele sale bătrâne sunt ridicate pe unul dintre acele mici scaune balansoar. Mama mea vitregă împăturește haine dar se oprește când mă vede. Nu spun nimic, ci pun sacoșa de plasă plină cu cepe pe masă ca un fel de ofertă de pace și aștept. Mama mea vitregă ia sacoșa și se întoarce cu spatele. Se duce la fereastra din bucătărie. Aud copii jucându-se pe stradă. Un zgomot la inocenței.

Tatăl meu vitreg este primul care face un pas și mă îmbrățișează foarte emoționat. Apoi se uită oarecum îngrijorat la spatele lat al mamei mele vitrege. Au în continuare aceeași relație.

— Am vizitat mormântul mamei mele, spun eu. Mă uit cu atenție la ei, mai ales către mama mea vitregă. Bănuiesc că nu știați că este moartă. A murit de inimă frântă, deoarece m-a pierdut pe mine. Avea doar douăzeci și nouă de ani.

Mama mea vitregă se întoarce cu fața spre mine.

— Cine ți-a spus asta?

— Sora ei, care are grijă de mormântul ei. Au fost o familie cu opt copii. Mama mea era cea mai în vârstă.

— Deci există mai multe rude?

— Cu siguranță nu trebuie să explic aici ce înseamnă să fi renegat.

Mama mea vitregă se uită acum vinovată către tatăl meu.

— A trăit o iubire interzisă. El era muzician. Mama mea era îndrăgostită până peste cap. Acea iubire a devenit blestemul ei.

— Femeile care fac propriile lor alegeri vor fi întotdeauna pedepsite, mă repede mama mea vitregă.

— Și tu ai făcut o alegere când m-ai răpit și m-ai adus în America, nu?

Se uită la mine cu ochi aprinși acum.

— Acea mamă a ta ne-a dat în judecată!

— Pentru că ai refuzat să mă dai înapoi! răspund eu.

Mă enervez din nou. Cum mama mea, sub presiunea bisericii, atât de preocupată de „iubirea pentru vecini", a încercat din răsputeri să mă recupereze pentru a nu fi excomunicată. Dar părinții mei vitregi refuzaseră, pentru că mama mea nu contribuise la creșterea mea, cum fusese stipulat clar de zgârcita mamă „cu clopoței" în cazul adopției temporare. Mama mea nu a putut acoperi costul și a rugat biserica să o ajute, dar nu au vrut să audă de așa ceva. Au fost însă mai mult decât dornici să acopere costurile unui proces pentru a mă recupera în cadrul credinței lor.

Scot o bucată mototolită de hârtie din buzunar pe care mi-o dăduse tatăl meu vitreg cu mult timp în urmă. O pun pe masă și o împing către mama mea vitregă, pentru ca ea să o poată vedea. Încă nu suport să văd titlul de deasupra anunțului: Copil adoptabil. Gâtul îmi este uscat de la emoție.

— Această „achiziție" trebuia să fie temporară.

Părinții mei vitregi își aruncă o privire îndurerată.

— În ziua în care cazul trebuia să fie judecat, mama mea aștepta în sală. Au trecut ore întregi, dar voi nu ați apărut. A căutat timp de luni de zile; nicio urmă. Pur și simplu dispărusem.

Tatăl meu vitreg se așază în liniște pe un scaun din bucătărie. Mama mea vitregă se pune în picioare în spatele său. Nu are niciun rost, suntem două insule.

— În această țară nenorocită, spune tatăl meu vitreg brusc, cu o amărăciune de care nu îl crezusem capabil.

Regreta în primul rând emigrarea? Nu mă gândisem niciodată la asta înainte. Ce fel de durere zace în el? Ochii îi strălucesc în mod straniu, dar nu-mi văzusem niciodată tatăl plângând.

Clatin ușor din cap.

— Nu, în țara tuturor posibilităților.

Se uită în sus la mine. Privirea sa este blândă.

— Ce s-a întâmplat cu mama ta?

Nu mă așteptasem să întrebe asta.

— S-a izolat într-o mănăstire unde pur și simplu… s-a prăpădit. Mă uit de la unul la celălalt. Încă mai credeți că nu m-a iubit?

Văd că niciunuia nu îi este ușor să audă ce am de spus. O lacrimă cade pe obrazul mamei mele vitrege. Nu cred că acea lacrimă este născută din dragoste, dar poate opusul este valabil pentru soarta mea. În toți acești ani mă întrebasem des de ce veniseră în America. Întrebarea la care nu am găsit niciun răspuns. Mama mea vitregă pășește către mine și mă ia în brațe ca și cum aș fi foarte fragilă. Chiar sunt. Îmi las brațele să atârne fără viață pe lângă corp. Cepele spun tot ce este de spus.

Antonia

46

— Pot aranja un concert pentru tine. Dar trebuie să cumperi tu jumătate din bilete.

Abia îmi vine să cred că mă aflu în fața fostului meu șef, directorul Barnes. A avansat, devenind directorul operei metropolitane – Met, pe scurt – și m-a adus tocmai din Germania pentru a vorbi cu el. De la fereastră, pe care mi-aș dori să o pot deschide, se vede o mare parte din oraș, dar mă concentrez asupra lui Barnes.

— Cât înseamnă jumătate? întreb eu.

Scrie un număr pe o bucată de hârtie și o împinge către mine.

— Trebuie să plătești în avans, spune el cu emfază.

Recunosc strategia care o costase scump pe doamna Mayer, doar că eu nu am un soț care să aranjeze totul pentru mine.

— Este o condiție pentru toți dirijorii care susțin concerte aici?

— Doar numele mari susțin concerte aici. Tu nu te numeri printre ele.

— Am avut succes în Europa.

Par mult prea defensivă, ceea ce nu îmi place.

— Dacă tu consideri câteva concerte într-un an un succes, atunci da, spune el batjocoritor.

Cel care plătește decide, învățasem în timpul studiilor mele. Directorul Barnes pare să profite de asta.

— Îmi asum un risc enorm, adaugă el.

Între timp mie îmi trec sute de gânduri prin minte. Nu am nici cea mai vagă idee cum să strâng atâția bani.

— Îmi pare rău, dar nu îmi permit.

— Atunci trebuie să îmi retrag oferta. Directorul Barnes își retrage foaia de hârtie. Te vei întoarce în Europa?

— Nu, rămân aici. Tărâmul celor curajoși.

Sper ca mențiunea imnului național să îl câștige de partea mea, dar chiar așa mă simt: trebuie să fii curajos aici. Este o cursă cu obstacole.

— Unul din patru oameni în America este șomer.

Este clar că încearcă să mă intimideze.

— În Germania, unul din trei, răspund eu.

Ne uităm unul la celălalt, nesiguri cum să procedăm după această repriză. Dacă aș fi avut guma New York no. 1 a lui Marjorie Adams în acest moment, aș fi făcut un balon și l-aș fi spart cu zgomot. Nu pot explica această asociere ridicolă cu guma sub nicio formă, dar îmi este greață. Mă aplec în față și îmi pun mâinile pe biroul lui. O poziție destul de curajoasă, dar sper ca gesturile să îl impresioneze mai mult decât cuvintele mele.

— Dacă am succes…, încep eu, îmi vei da mai multe concerte?

— Tu pui condițiile acum? întreabă el surprins.

Cred că încep să o iau razna, dar îmi doresc atât de mult să dirijez, încât încep să iau în calcul riscul propunerii lui.

— Te rog? Este important pentru mine să am mai multe concerte. Te rog?

— Te aud cumva implorând?

În acel moment îmi dau seama că el încă mă vede ca pe o plasatoare.

Sunt atât de nervoasă încât aproape că încep să-mi rod unghiile. Cum am putut fi atât de proastă? Mi-am asumat un risc mult prea mare spunându-i da lui Barnes. Îmi dau foarte bine seama de asta în timp ce mă îndrept spre ieșirea din teatru. După ce cobor scările, sunt asaltată de o duzină de jurnaliști și fotografi. Aparatele de fotografiat se aprind și reporterii lansează o avalanșă de întrebări:

— Ne poți da o reacție?

— Ai de gând să dirijezi aici?

— Este adevărat?

Sunt uimită că știu deja despre asta și mă prind cu garda jos pentru o clipă, dar îmi revin repede. Mă uit în jur și răspund cât pot de autoritar.

— Este adevărat… și dacă oamenii vor să cumpere un bilet, pot veni la mine.

Ce-mi pasă mie de unde află. Atât timp cât eu am de câștigat.

Robin

47

Sunt afară, fumez o țigară și la început nici nu-mi dau seama că e ea. Pe măsură ce se apropie, timpul pare să stea în loc. Antonia se îndreaptă spre mine. Lumea din jur dispare și pot vedea doar chipul ei frumos, zâmbetul larg, pasul ei încrezător, o femeie din altă lume. Doamne, e aici!

Îmi arunc țigara, mă apropii de ea și ne îmbrățișăm așa cum o fac prietenii vechi. Când ne desprindem, ne privim adânc în ochi. Doamne, chiar mi-a fost dor de ea!

Antonia vorbește prima.

— Nu vrei să știi în ce subsoluri mizerabile am cântat în ultimul an. Incognito, bineînțeles.

Râde maliții os.

— Ca Willy Wolters.

Nu reușesc să scot nici măcar un cuvânt.

— Am supraviețuit acolo datorită a ceea ce am învățat aici, continuă ea.

Se uită la mine cu atâta bucurie încât încep să cred că este cu adevărat foarte fericită să mă vadă. Asta îmi redă puterea de a vorbi.

— Întotdeauna bucuros să ajut.

Îi zâmbesc.

— Serios?

Înțeleg pe loc că are nevoie de mine.

De câteva zile, clubul a fost transformat într-un birou de rezervări pe timpul zilei. Reporterii și-au făcut bine treaba. Antonia a primit multă atenție în ziare: fata yankeilor, care uimise pe toată lumea la Berlin, după câteva spectacole pe coasta de vest, va cânta în sfârșit la New York – și mai cu seamă la The Met! Telefoanele sună continuu.

Dennis, în special, este încântat. Din 1931, spectacolul ca imitator de femei sau ca travestit a fost interzis în mod oficial în New York. Un ofițer

de poliție se află acum permanent la ușa fiecărui club de noapte, ca și cum orașul nu ar avea infracțiuni mai mari de combătut. Nebunia *Pansy,* cum este numit spectacolul clandestin al bărbaților îmbrăcați în haine de femeie, s-a mutat în orașele în care era încă permisă. Dennis a rămas cu noi. Dar pentru cât timp?

— În vremea marelui William Shakespeare, toate rolurile feminine erau jucate de bărbați. Și dintr-odată asta ar fi acum pervers? a fost răspunsul lui Dennis la căderea cortinei.

În prezent, ridică din umeri, spectacolul trebuie să continue. Cântă acum ca bărbat. Dar văd că este nefericit.

Când vânzările de bilete se vor apropia de suma de bani pe care Barnes a pus-o ca pe o condiție pentru ca ea să poată ține concertul, vreau să fiu cel care îi dă vestea cea bună. Are nevoie disperată de bani. Mi-a spus că anul trecut a susținut mai mult de douăzeci de concerte în statele baltice și în Polonia și că a câștigat bine. Dar câștigurile ei s-au dovedit a nu valora nimic atunci când a încercat să schimbe banii la întoarcerea în Germania. Banca a refuzat valuta străină.

Antonia nu a avut de ales decât să se angajeze ca pianistă la un grup de artiști care fuseseră concediați din cauza crizei și care acum călătoreau din club în club pentru a interpreta arii de operă și hituri din filme. Dar când noul tip a venit la putere la începutul acestui an, transformând țara rapid într-o dictatură, Antonia s-a săturat. Însă nu avea bani să se întoarcă în America și nici nu-și putea plăti facturile la hotel. Situația ei a devenit din ce în ce mai gravă.

Ca prin minune, a fost anunțată prin Muck că este căutată în America și că i se va plăti călătoria de întoarcere. Ceea ce i s-a întâmplat ei în Germania reflectă ceea ce mi s-a întâmplat mie aici. Ajunsesem în sărăcie, deoarece nu existau locuri de muncă. Din moment ce nimeni nu voia să mă aibă, a trebuit să mă salvez singur.

Repetă la The Met, o clădire de cărămidă galbenă de pe Broadway care se întinde pe o stradă întreagă. În interiorul sălii aud orchestra repetând, dar nu văd pe nimeni. Cortina de culoare aurie din fața scenei este deschisă, lăsând la iveală decoruri mari, probabil pentru opera din această seară. Orchestra este ascunsă în fosă, jumătate din ea sub scenă. Numele de pe bolta care încadrează scena îmi atrag atenția: Gluck, Mozart, Verdi, Wagner, Gounod

și Beethoven. Numai bărbați și aici.

Nu există acces la orchestră din sală. Dacă vreau să ajung jos, trebuie să merg în culise. Dar acum că am ocazia, aș vrea să mă uit mai atent la acest teatru, pentru că noi, muzicienii de jazz, nu venim niciodată aici. Abilitățile noastre sunt prezentate în subsoluri și cluburi de noapte.

Sala este imensă și are forma unei potcoave. Cinci etaje, cu balcoane la fiecare nivel. Impresionant, nu pot spune altceva. Urc la primul nivel. Se pare că aici se află lojele private. Nume de familie sunt afișate pe fiecare ușă.

Când descopăr numele Thomsen, mă gândesc imediat la Frank. Bineînțeles că bogătașul ăla are propria lojă în fiecare teatru. Deschid ușa și pășesc înăuntru. Sunt șase scaune, înseamnă că va sta aici cu soția lui. Ce priveliște! Poate vedea direct orchestra.

În mod ciudat, singurul acces la loja orchestrei se face prin vestiarul bărbaților. Deci Antonia va trebui să treacă pe aici cu fața plecată, acoperindu-și ochii când bărbații se schimbă. Nu văd nicăieri un vestiar pentru femei. Probabil că nici nu va exista unul, pentru că, desigur, nu există femei în orchestră. Antonia habar nu are ce deschizătoare de drumuri este, de fapt, luând cu asalt această fortăreață a bărbaților.

Știu că repetă o simfonie numită „The Unfinished”. Antonia a spus că nimeni nu știe de ce compozitorul nu a terminat-o niciodată, dar îi place să creadă că Schubert a considerat primele două bucăți deja perfecte. Va trebui să așteptăm și să vedem.

Aștept, ascuns, la ușa vestiarului domnilor. Antonia nu mă vede, e mult prea concentrată. E prima dată când o văd lucrând așa.

— Stop, stop, stop.

Antonia bate cu putere cu bagheta pe pupitrul ei.

— Tromboanele intră prea devreme. Din nou, de la aceeași măsură.

Orchestra începe din nou. Nu trebuie să ai o pregătire clasică pentru a auzi că tromboanele încep la fel de inegal ca înainte.

Antonia își coboară bagheta.

— Este lalaladida și apoi intrați și voi. Alămurile sunt inegale. Fagotul intră acum un pic prea repede. Sforzato, da? Uitați-vă la mâna mea, chiar și când nu mă uit la voi. Încă o dată.

Din nou, orchestra începe greșit. Antonia se oprește încă o dată. Își pune mâinile în șolduri și înfruntă întreaga orchestră.

— Dacă vreți neapărat să începeți la momentul nepotrivit, atunci vă rog să lăsați tromboanele să intre primele.

Cuvintele ei sunt pline de sarcasm. Zâmbesc. Nu e de glumit cu ea.

Când, în cele din urmă, anunță o pauză, membrii orchestrei pleacă spre cantină, trecând pe lângă mine în timp ce se plâng de dirijorul lor. Probabil că Antonia le aude criticile, dar cu înțelepciune le ignoră. Trebuie să fi devenit destul de imună.

Îi dau vestea cea bună. Ea zâmbește și mă conduce cu entuziasm în biroul directorului Barnes.

— Domnule Barnes, biletele se vând rapid. Antonia trece direct la subiect. După ce auzisem multe despre Barnes, o urmez oarecum timid și îmi reprim imediat nevoia de a mă ciupi de nas. Dacă va continua așa, biletele se vor epuiza într-o oră. Cum merge partea dumneavoastră de vânzări?

— Nu mă pot plânge, răspunde Barnes.

— Deci îndeplinesc condițiile dumneavoastră?

— Trebuie să recunosc că da.

— Asta înseamnă că mai pot dirija un concert după acesta?

Se uită la el sfidător. Dar Barnes este suficient de inteligent încât să nu-și dezvăluie toate cărțile. În schimb, nenorocitul păstrează o tăcere asurzitoare.

Antonia

48

Poate că piesa lui Schubert se numește „The Unfinished” (Cea Neterminată), dar dacă continuăm așa, nu se va termina niciodată. De trei repetiții este același vechi refren. Orchestra este reticentă și asta înseamnă un singur lucru: e forma lor de protest în fața faptului că stau în fața lor. Opresc din nou interpretarea.

— Ce mai e de data asta? mormăie maestrul de concert, mișcându-și nerăbdător fundul pe scaun.

— Ai ceva de spus? îl întreb cu severitate.

— Nu putem să continuăm? Concertul este mâine!

El oftează atât de tare încât îl aud și cei din rândul din spate.

— Nu ar trebui să mă opresc dacă ai face cum spun eu. Din nou.

Îmi ridic bagheta și încep din nou aceeași piesă. Violoniștii secunzi încep să cânte, dar când le indic primilor violoniști să pornească, aceștia îl urmează pe liderul lor, care refuză să mai cânte vreo notă. Ca urmare, muzica se destramă complet. Mă uit la concertmaestru. Dacă privirile ar putea ucide, ar trebui să chemăm un dric chiar acum. Pentru mine, desigur.

— De ce nu cânți? întreb.

— Nu o să primesc ordine de la o femeie care nu își cunoaște locul, răspunde maestrul de concerte.

— Îmi cunosc locul foarte bine, spun eu. Este chiar aici.

Arăt spre podiumul dirijorului și mă bucur că în sfârșit repetăm pe scenă și nu în nenorocita aia de fosă.

— Din nou.

Dar concertmaestrul se ridică, își ia haina de pe spătarul scaunului și se îndreaptă spre ieșire. Înainte ca el să își dea seama ce se întâmplă, eu deja am coborât de pe podiumul meu și îi iau vioara din mâini.

— Ți-am luat instrumentul, cum te simți?

Mă uit la el sfidătoare. Dacă vrea război, atunci de asta va avea parte. Concertmaestrul mă privește neliniștit în timp ce flutur instrumentul prin aer.

— Ai grijă, e un Stradivarius! scâncește el, de parcă nu aș ști că instrumentul lui are o valoare inestimabilă.

— Ah, un Stradivarius! exclam eu. Deci ții la acest instrument.

El dă din cap scurt, fără să piardă din vedere nici măcar o secundă bunul său cel mai de preț.

— Suntem chit, spun eu.

— Cum așa?

— Această orchestră este instrumentul meu. Fără membrii ei nu ajung nicăieri, nu pot cânta la instrumentul meu.

Trec pe lângă orchestră și îi privesc pe muzicieni unul câte unul, pentru a reuși să mă apropii de ei.

— Știți ce a spus Paderewski atunci când nu a exersat o zi? „O zi fără să exersez, atunci doar eu pot auzi”.

Arăt spre mine. Apoi, flutur vioara prin aer ca pe o baghetă și arăt spre întreaga orchestră:

— Două zile fără exercițiu, atunci și orchestra aude.

Arăt spre scaunele goale din sală:

— Trei zile fără exercițiu, atunci și publicul o va auzi.

Privesc orchestra cu intensitate.

— Nu credeți că același lucru este valabil și pentru dirijat?

În vocea mea se simte o emoție reținută, dar nici nu mă gândesc să las să curgă vreo lacrimă. Ar vrea ei! Membrii orchestrei nu îndrăznesc să spună nimic. Mă întorc la podiumul meu.

— Știți câte concerte am în calendar? Unul. După aceea, este o mare gaură. Știți câte pot da colegii mei bărbați? Patru, uneori cinci pe lună, pe tot parcursul anului. Este corect?

Îmi las privirea să treacă peste muzicieni. Toți sunt tăcuți. Probabil că nu știu ce să înțeleagă din acest discurs emoțional. Eu însămi abia dacă știu.

— Nu, îmi răspund la propria întrebare. Este ca și cum ai arunca o coajă de pâine cuiva care moare de foame.

Obosită de această confruntare, las vioara pe pupitru și îmi iau bagheta. Cu coada ochiului îl văd pe concertmaestru răsuflând ușurat.

Când mă întorc, îl văd pe directorul Barnes stând în picioare pe culoarul central. Habar n-am cât de mult a auzit din discursul meu. Traversez loja închisă până la scările mici, cobor în sală, mă duc la Barnes și, cu o plecăciune solemnă, îi înmânez bagheta.

— Aplaudă, prietene, comedia s-a terminat.

Mă întreb dacă știe că îl citez pe Beethoven pe patul de moarte, dar ce mai contează. Cu capul sus, mă îndrept spre ieșire.

— Nu poți să pleci așa, pur și simplu! strigă Barnes după mine. Avem o înțelegere!

Îl ignor. Acest Takstock-Tyrann tocmai a demisionat.

Mai târziu, în acea seară, stăteam în apartamentul meu când cineva sună brusc la sonerie. Mă uit de pe fereastra deschisă și îi văd pe directorul Barnes și pe concertmaestru stând pe trotuar. Deci ei sunt. Cobor scările și deschid ușa de la intrare. Concertmaestrul are cu el carcasa de la vioară și se uită vinovat la mine. Eu doar dau din cap. Nu am nimic să le spun: ca o femeie care își cunoaște locul, știu foarte bine când trebuie să-mi țin gura închisă.

— Instrumentul meu. Vă rog, acceptați-l, spune el, în timp ce îmi întinde cutia de vioară pentru a mi-o înmâna.

— Fără instrumentist, instrumentul nu are nicio valoare, spun.

Acum și domnul Barnes îndrăznește să deschidă gura.

— Asta înseamnă că vei fi acolo mâine? întreabă el morocănos.

Mă uit la el cu o oarecare aroganță.

— Nu, pentru că încă mai aștept să aud ceva de la dumneavoastră.

Îl văd pe concertmaestru schimbând o privire cu Barnes; la ce se înțeleseseră adineauri? Barnes își drege gâtul.

— Vei cânta mâine la concert?

Fac un gest lângă ureche.

— Îmi pare rău, nu vă aud, spun cu aparentă amabilitate, pentru că doar privindu-l mi se face greață.

— Vă rog.

— Vă rog, ce? întreb inocent.

— Domnișoară Brico, vă rog să dirijați concertul de mâine? spune în cele din urmă cu mare dificultate.

Zâmbesc.

— Domnule Barnes, vă aud cumva implorând?

— Da.

— Cum rămâne cu condițiile mele?

Tăcerea care urmează durează destul de mult timp. Apoi acceptă printre dinții strânși.

— Veți avea parte de un al doilea concert.

Robin

49

— Muzicieni șomeri? Ar trebui să dirijez muzicieni șomeri? Așa vrea să scape de mine?

Antonia este furioasă și își descarcă nestingherită furia. Stăm într-un tramvai aglomerat, pe Broadway în drum spre „În the Mood”.

Are dreptate, bineînțeles. Acel Barnes este un tip de neîncredere. Concertul ei de la Met a avut un succes nebun. Mă uitam din culise când o plasatoare cu cozi împletite s-a strecurat lângă mine. Se uita foarte mândră la Antonia, mestecând viguros gumă de mestecat și mi-a șoptit:

— Știi ce e atât de special la ea?

Nu am apucat să aud răspunsul, pentru că a dispărut repede când l-a văzut pe Barnes apropiindu-se. Știam foarte bine și eu ce este atât de special la

Antonia, desigur, dar este întotdeauna plăcut să auzi o altă părere.

Îmi doream ca Barnes să plece. Stimabilul mirosea ca naiba. Dar el continua să stea acolo, cu ochii închiși. După o vreme, l-am auzit șoptind:

— Când închid ochii, nici nu-mi dau seama că dirijează o femeie.

M-am uitat la el ca și cum i-ar fi lipsit o parte din creier, dar nu a observat.

Mai mult de trei mii de oameni au stat într-o sală de concerte plină până la refuz și au ascultat-o. Verificasem să văd dacă Frank Thomsen era unul dintre ei, dar am surprins doar o femeie blondă și un cuplu în vârstă în loja lui. M-a bucurat faptul că nu mai părea deloc interesat de Antonia.

Antonia a fost aplaudată în picioare minute în șir, dar al doilea concert promis îi este în mod ingenios refuzat. Iar Barnes a făcut în așa fel încât eu să fiu mesagerul acestei vești proaste, pentru că mă vede ca pe managerul ei.

— Este un proiect susținut de guvern. Pentru a păstra muzicienii pregătiți pentru vremuri mai bune, îi explic Antoniei.

Ceea ce spun este adevărat. Pentru a readuce treisprezece milioane de șomeri la muncă, noul nostru președinte, Franklin D. Roosevelt, abordează Marea Depresiune în mod diferit față de metoda *vom vedea,* a predecesorului său.

El a propus un „New Deal”[14], în care îi invită pe americani să se implice în lupta împotriva sărăciei persistente – Spiritul de luptă.

— Nu-mi pasă, se înfurie Antonia. Nu o voi face, nu o voi face.

— Înțeleg că te simți trasă pe sfoară. Dar privește partea bună a lucrurilor: vei fi plătită și vei putea dirija tot timpul, obiectez eu.

Nu înțeleg cum am ajuns să fac tocmai eu pe avocatul diavolului.

— Dar ce rost are dacă nu mă aude nimeni? Pur și simplu nu înțeleg. Am avut recenzii atât de bune!

— Pentru Barnes, aceasta este rădăcina problemei. Primești prea multă atenție.

— Dar asta e foarte bine!

— Solistul a anulat concertul din cauza ta. El refuză să cânte sub conducerea unei femei.

— Serios? Cine? întreabă ea indignată.

— Chiar vrei să știi?

Antonia se uită la mine cu acea privire familiară și convingătoare. Bineînțeles că vrea să știe. Și înțeleg. Întotdeauna vreau să știu cine sunt

dușmanii mei.

— Baritonul John Charles Thomas…, spun. Ai distrage atenția de la el.

Antonia scutură din cap.

— Ce dive sunt soliștii ăștia.

— Vorbești despre un tip, spun eu.

— Da, și? Ce-i cu el?

— Atunci ar trebui să-l numești div.

— Da, tot aia, se îmbufnează ea, apoi adaugă hotărâtă: Hai să anulăm totul.

Antonia

50

New York, 1934

Trebuie să recunosc, între timp am devenit o adevărată maestră a laudei de sine. Asta pentru că de foarte multe ori trebuie să blufez la astfel de lucruri, sau să mă recomand. Să te recomanzi pe tine însuți este mai complicat decât să blufezi. Dai repede impresia că ești arogant, iar oamenii te consideră un lăudăros. Să blufezi înseamnă doar să te prefaci că ești un pic mai bun decât crezi, ceea ce este mult mai dificil pentru femei decât pentru bărbați.

Bineînțeles că am vrut să-l omor când am auzit că îngâmfatul de John Charles Thomas a refuzat să lucreze cu mine. „Să lucreze sub comanda mea”, cum a spus el. Bărbații pur și simplu nu vor să aibă o femeie deasupra lor, iată întreaga problemă. I-am urat succes la Met cu ticălosul acela pretențios, pentru că am auzit că a semnat un contract acolo. Bineînțeles că *el* a făcut-o.

Dar șmecherul reușise cumva să intre și la radio și să facă spectacole pe Broadway. Este atât de popular pe întreaga perioadă a crizei, încât trebuie să se fi ales la propriu cu bătături pe coate, dându-i pe toți la o parte. Nu mă va găsi prea curând în sală la vreun spectacol de-al său, de data asta poate fi sigur.

În orice caz, când m-am mai liniștit, am văzut oportunitatea care mi s-a oferit de a dirija mai des și ce altceva puteam să fac decât să profit? Așa că am acceptat oricum și de un an de zile mă ocup de asta. De trei ori pe

săptămână eu, un dirijor șomer, ajung să dirijez alți muzicieni șomeri. Aleluia! Sunt chiar plătită pentru asta – 35 de dolari pe săptămână. Și când te gândești că Muck obișnuia să refuze posturi în America atunci când i se ofereau 27.000 de mii de dolari pe an. Mă bucur că pot să-mi plătesc chiria și că sunt plătită într-o monedă care îmi este cunoscută.

Proiectul de sprijin impune repetiții de șase ore în fiecare zi, indiferent dacă muzicienilor le place sau nu. Pentru muzicieni, această disciplină este aproape imposibil de menținut, dar funcționarii publici nu înțeleg acest lucru. Cum poate cineva să cânte la trompetă timp de șase ore fără să i se umfle buzele? Așa că țin cont de asta, fie în alegerea pieselor pe care le interpretăm, fie atunci când prelungesc pauzele dintre repetiții.

Din moment ce suntem cu toții în aceeași situație, există un sentiment de solidaritate. Iarna trecută am înfruntat un frig cumplit în sala de repetiții, care era slab încălzită. Muzicienii au cântat cu mănuși tăiate până când degetele lor s-au învinețit. În lunile fierbinți de vară am pus ventilatoare, altfel era imposibil să lucrezi.

Foarte rar ajungem să cântăm în fața unui public, mici momente de glorie în starea noastră generală nefericită. O dată am reușit chiar să îl fac pe Robin să cânte la pian când am interpretat *Rhapsody in Blue*.

În timpul liber, caut oportunități de concerte, dar pur și simplu nu se poate face nimic. Întreaga lume suferă din cauza Marii Crize, cu excepția, desigur, a lui John Charles Thomas.

— Am venit prea devreme? întreb, aruncând o privire la ceas în timp ce urc pe podium.

Văd doar șapte muzicieni în sala de repetiții și, din întâmplare, doar femei. Stăteau de vorbă, dar când am intrat, au tăcut instantaneu. Le-am dresat bine. Alte două femei intră grăbite și se instalează rapid.

— Unde sunt toți bărbații?

— Orchestra simfonică din New Jersey organizează audiții, răspunde violonista din față.

Râd.

— Și atunci voi ce căutați aici?

— Angajează numai bărbați, spune violonista.

Ar fi trebuit să-mi dau seama.

— Doar bărbați, deci? spun ironic.

Îmi las privirea să se plimbe peste micul grup. Patru violoniste, o harpistă,

două flautiste, o clarinetistă și o violoncelistă. Nouă. Ei bine, pot repeta cu nouă femei. Și în acel moment, îmi vine o idee genială.

După repetiție mă grăbesc să ajung la casa lui Robin. Țin degetul pe sonerie mult prea mult timp, nerăbdătoare să-i spun. Ceea ce plănuiesc acum este probabil doar un alt bluf. Dar cui îi pasă?

Când ușa se deschide în sfârșit, mă încurc în propriile mele cuvinte.

— Robin, nu spui mereu că dacă vrei să reușești în meseria asta, trebuie să ieși în evidență?

Se uită la mine total confuz, pentru că aproape că dansez de emoție.

— Exact asta am de gând să fac. Ceea ce se poate face cu nouă femei se poate face și cu nouăzeci de femei…

Frank

51

Mă duc în vizită la Mark Goldsmith pentru a-i vedea noul copil, dar nu reușesc să îl văd deloc pe cel mic. În urmă cu trei săptămâni, a venit pe lume al nouălea copil. Un fiu. L-au numit Richard. Am crezut că după Richard Strauss, dar s-a dovedit a fi după Richard Wagner.

Soția lui, Beth, s-a trezit deja. Zâmbind, pune cafeaua în fața noastră. Observ cearcănele de sub ochii ei, chipul obosit și mă simt stânjenit. Este admirabil că s-a trezit deja, dar poate că Mark ar fi trebuit să-i aducă ei cafeaua în pat. Din câte știu, o femeie stă la pat șase săptămâni după naștere.

Tocmai când se pregătește să se așeze lângă noi, Mark îi face semn să plece ca și cum ar fi fost menajera. Beth iese din cameră. Patru dintre copiii săi mai mari dau buzna în camera însorită adiacentă biroului lui Mark. Gălăgioși, încep să arunce o minge de la unul la altul, fără să țină seama de vesela de pe măsuță. De două ori aud că se sparge ceva. Dar Mark este prea absorbit de ziarul The New York Times, pe care soția lui l-a așezat în fața sa odată cu cafeaua. Sau, dacă nu, s-a obișnuit cu zgomotul copiilor.

— Ai văzut deja asta? mă întreabă Mark.

Înainte de a-mi da seama la ce articol se referă, începe să-l citească cu voce tare.

— Se caută! exclamă el, ca și cum ar fi vorba despre cel mai mare

infractor. Șefa de orchestră Antonia Brico caută muziciene pentru a forma o orchestră simfonică feminină. Locuri libere pentru toate instrumentele…

Nu-și termină fraza și se uită la mine cu un aer plin de condescendență, de parcă eu însumi aș fi publicat acel anunț.

— Pot să văd?

Îmi întinde ziarul și citesc din nou anunțul. Inima începe să-mi bată mai repede. Ce mai pune la cale acum? Nu ascult decât pe jumătate toate comentariile răutăcioase ale lui Mark și îmi închei rapid vizita. Oricum, sunt destul de sătul de copiii lui agitați.

Când ajung afară, Shing, care mă așteptа, coboară din mașină. Deschide ușa mașinii, dar vreau să mă plimb puțin. Aranjez să vină să mă ia din parc o oră mai târziu.

Cumpăr The New *York Times* de la un chioșc de ziare, deși sunt abonat la el. Cumpăr, de asemenea, New *York Herald Tribune* și văd că și acolo se află anunțul. Mă trezesc că vreau să văd anunțul de nenumărate ori, ca și cum acest lucru m-ar ajuta să îl asimilez mai ușor. Data audiției este deja întipărită în memoria mea.

Când ajung acasă nu-i spun nimic Emmei despre toate astea. Dar pe parcursul săptămânii următoare sunt atent la cercurile muzicale pentru a verifica dacă mesajul ei a fost recepționat. Nu pare să fie așa. Cele câteva femei pe care le cunosc și care dețin funcții în consiliile de administrație ale diferitelor orchestre ridică din umeri când le întreb despre asta.

Cu două zile înainte de ziua audiției, am o întâlnire de dimineață cu dirijorul italian Arturo Toscanini, care nu mai dorește să pună piciorul în propria țară din cauza ascensiunii fascismului. Bravo lui.

În America, oamenii nu se mai satură de el, iar la New York, covorul roșu este întins la fiecare pas pe care îl face. Există și o mare comunitate de italieni aici, ceea ce poate avea legătură cu acest lucru.

În orice caz, conform poveștii, nimeni nu a mișcat un deget când Toscanini l-a dat la o parte pe Mahler de la Met în 1909. La acel moment, Mahler, bolnav de inimă, nu mai avea energia necesară pentru a contesta concedierea sa.

Un post de radio m-a rugat recent să mă ocup de negocieri pentru a transmite și înregistra în direct concerte cu dirijorul Toscanini, acum în vârstă de 67 de ani. Sunt un pic reticenți în legătură cu aceste negocieri, deoarece toată lumea îi cunoaște reputația de domn foarte dificil. Datorită

faimei sale incontestabile, va cere o sumă ameţitoare.

Nici măcar nu mi se pare că interpretările sale sunt atât de strălucite. Se comportă ca şi cum ar fi complet în slujba creaţiei divine a compozitorului, dar eu am destulă experienţă pentru a şti că nu face decât să desconsidere aceste creaţii cu fler italian după cum îi convine.

Adevărul este că nu-mi place de el. Dacă vorbim despre un dictator-dirijor autoritar, el este cel mai rău. Dirijează prin frică. Se poate pierde de tot cu firea în faţa membrilor orchestrei, certându-i şi numindu-i porci sau măgari proşti. Şi vorbesc despre cei mai buni muzicieni din lume. Sunt îngroziţi de el.

Fusesem avertizat să nu îi vorbesc cu domnul Toscanini, ci mai degrabă cu Maestru. Nu am neapărat o problemă cu asta. Respectul este cuvântul magic în rândul muzicienilor, dar nu ar trebui să fie o stradă cu sens unic.

Chiar înainte de începerea negocierilor, îl întreb din întâmplare pe maestrul Toscanini ce părere are despre dirijorii femei. Păunul începe să-şi ciupească gânditor mustaţa gri, încolăcită cu graţie.

— Am văzut una trecând pe lângă mine acum câţiva ani, spune el cu o voce care sună de parcă şi-ar trece zilnic corzile vocale peste o râzătoare de parmezan. Cred că o chema Leginska, Ester, sau Ethel sau ceva de genul ăsta. Dirija de la pian. Acea interpretare a fost în afara programului oficial al concertului, trebuie să adaug. La finalul concertului, muzicienii au refuzat să se ridice în picioare şi să participe la aplauze, atât de jenant li s-a părut. Nu aţi văzut caricaturile despre maniera ei grotescă de a dirija pe atunci? îmi amintesc şi acum că ziarele scriau despre ea că micuţa femeie părea posedată de un demon ţigan. I-am dat singurul sfat corect: du-te să faci operă. Atunci vei fi ascunsă în loja orchestrei şi nu vei jigni publicul.

Este dovada vie că mai sunt încă multe ziduri de dărâmat. Mă hotărăsc de asemenea că nu va primi nicio marjă de manevră din partea mea în timpul negocierilor.

În ziua audiţiei, citesc ziarul la micul dejun şi un titlu răutăcios îmi atrage atenţia:

FEMEILE MUZICIENE: INFERIOARE

Pentru o clipă, încă mai sper că nu este vorba despre Antonia.

„Conform lui Mark Goldsmith, un celebru dirijor și pianist, o femeie nu va deveni niciodată unul dintre cei mai importanți dirijori din lume. Domnișoara Brico va trebui să se mulțumească cu un loc pe margine înainte de a fi dată uitării. Aceasta îi este soarta."

Inima mea se frânge pentru ea. Nici nu vreau să îmi imaginez că Antonia citește aceste cuvinte. Cum poate Mark să o atace astfel?

„Mai mult, domnișoara Brico merge pe un drum care nu duce nicăieri. Veți vedea că nu se va schimba nimic. Nici peste zece ani, nici peste douăzeci de ani, nici peste cincizeci de ani. Niciodată."

Mă gândesc îndelung dacă ar trebui să-l repun pe Mark la locul lui, pentru că, în sinea mea, cred că a mers prea departe. Dar, pe de altă parte, știu cum funcționează sistemul. Uneori trebuie să lași lucrurile să-și urmeze cursul, iar alteori trebuie să le dai un imbold.

La fel ca atunci când am dat telefon la redactorii muzicali ai marilor ziare când a obținut primul concert la Barnes, acum voi da o nouă rundă de telefoane.

Antonia

52

Semnele care îndrumă oamenii spre sala de audiții sunt la locul lor. Am permisiunea de a folosi sala de repetiții a orchestrei noastre de șomeri. Robin a aranjat restul. Câteva mese sunt împinse unele lângă altele, în spatele cărora se vor așeza muzicienii din trupa lui Robin, ca o comisie oficială. Trebuie să pară ceva real.

Robin însuși nu este încă aici. A spus că trebuie să rezolve o treabă și că va ajunge mai târziu. Dansatorii s-au îmbrăcat la patru ace, gata să le primească pe femei și să le ghideze pe parcursul procesului. Tot ce a trebuit să fac a fost să mă ocup de partituri, astfel încât părțile corecte să fie așezate pe suporturi. Acum așteptăm să vedem dacă va veni cineva. Muzicienii și dansatorii fumează agitați o ultimă țigară. Eu mă îndrept spre fereastră. Strada este trei etaje mai jos. Nu se vede nimic. Încă. Da, văd

câțiva pietoni, dar este clar că nu vin pentru audiție. Mă simt surprinzător de calmă. O să văd ce se va alege de asta. Mă simt bine doar pentru că încerc.

Apoi văd prima carcasă de vioară ivindu-se de după colț. Privirea mi se ridică spre femeia care o poartă. Merge cu capul ridicat și cu pas hotărât. Se uită o clipă pentru a găsi numărul și apoi intră în clădire. Apoi urmează alte câteva.

Cele nouă doamne din orchestra de șomeri pășesc și ele printre restul. Husele instrumentelor indică faptul că sunt șapte violoniste, trei violiste, două flautiste, două clarinetiste, două corniste, o fagotistă, o trombonistă, o oboistă, două violonceliste și da, chiar și o contrabasistă. În total, sunt aproximativ douăzeci. Sosesc una după cealaltă, ca și cum s-ar fi vorbit. Dansatorii se pun pe treabă. E timpul pentru spectacol.

Dacă voi fi oricum dată uitării, așa cum a prezis Goldsmith, nu puteam alege o piesă mai bună pentru audiție decât simfonia „uitată" a lui Anton Bruckner, *Zeroth.* Această piesă, ascunsă atât de mult timp lumii, este, în opinia mea, cea mai frumoasă dintre toate simfoniile compozitorului austriac. Există nouă oficiale, dar cu *Simfonia nr. 0,* sunt zece.

Iar Zeroth este cea mai curată simfonie a sa, pentru că nu a modificat-o niciodată după ce a fost terminată.

Modestul Bruckner, care era profesor la o simplă școală de la sat, a fost constant criticat de contemporanii săi muzicieni. Johannes Brahms, în special, i s-a opus și l-a atacat de nenumărate ori. Acest lucru l-a făcut pe Bruckner să fie atât de nesigur de propriul talent încât a marcat compoziția care a precedat prima sa simfonie cu un mare zero și a scris „nu contează" lângă ea, apoi a închis-o într-un dulap, fără să o mai scoată vreodată. Simfonia nu merita să fie ascultată, credea el. Criticile constante deprimă pe oricine.

Următoarele sale lucrări au văzut, din fericire, lumina zilei. A continuat să lucreze și să le editeze, iar uneori alții au fugit cu câte o piesă, astfel încât există mai multe versiuni ale unor piese. După moartea sa, nimeni nu a mai știut ce a fost inițial al lui și ce a fost modificat de alții. Existența mai multor variante ale aceleiași simfonii a fost chiar numită „problema Bruckner."

în urmă cu zece ani, această simfonie pură – fiind nealterată – *The Zeroth,* a fost găsită și interpretată pentru prima dată. Bruckner nu a trăit să vadă

acest lucru, murise de 28 de ani. Iar acum, noi cântăm această piesă aici, în sala de repetiții a orchestrei șomerilor, interpretată de un grup de femei care, de asemenea, „nu contează”. Ha. Rămân pe deplin solidară alegerii mele pentru Bruckner. Umil, curios și nesigur, a lăsat totuși în urmă această moștenire, ceea ce doar puțini reușesc.

În piesă se simte o anume așteptare, ca și cum ceva important este pe cale să se întâmple, ceva ce toată lumea așteaptă cu nerăbdare de mult timp. Îmi ocup locul pe podium și mă uit la femeile muziciene. Sunt sigură că așteaptă ceva banal, o simplă slujbă. Toate sunt cât se poate de serioase și sunt convinsă că vor da tot ce au mai bun. Niciuna dintre ele nu va încerca să-mi submineze autoritatea.

— Începem.

Să vedem.

Nu trebuie să spun mai mult.

Muzica începe cu o parte de contrabas. Sunt atât de încântată că avem o basistă la audiție. De obicei, este unul dintre acele instrumente pe care femeile le evită. La fel ca pe vremuri în cazul violoncelului, înainte acesta avea un ac de coadă și muzicianul trebuia să stea cu picioarele despărțite pentru a prinde instrumentul între picioare.

Femeilor le era absolut interzis să cânte la violoncel din motive de pudoare. În jurul anului 1860, a fost introdus suportul de coadă pentru a susține instrumentul. Dar, în continuare, femeile nu aveau voie să cânte la violoncel decât în așa-numita poziție „sidesaddle”, cu ambele picioare într-o parte, deoarece un băț între picioare era, de asemenea, considerat nepotrivit. Așa că interpretau cu spatele încovoiat și, în plus, trebuiau să poarte corset, deoarece femeile erau obligate să poarte astfel de lucruri.

Eu am refuzat întotdeauna să port aceste obiecte oribile. Mama mea vitregă îmi adusese unul odată. Era un cadou de la un copil puțin mai mare care locuia într-unul dintre apartamentele din blocul nostru. Bineînțeles că mama mea vitregă nu a trebuit să plătească pentru el. Cred că aveam vreo 12 ani. Vă puteți imagina că fetele erau obligate să le poarte de la o vârstă atât de fragedă? Am făcut mare scandal. Când l-am încercat, eram atât de strânsă încât nu puteam respira. Nu am mai purtat niciodată unul de atunci.

Mă uit la femeia care cânta la contrabas. Același instrument ca și Robin…

După audiție, doamnele își strâng instrumentele și coboară de pe scenă pe rând. Ajung în hol, unde le arăt The New York Times.

— Care dintre voi a citit acest articol astăzi? întreb.

Toată coloana stă pe loc. Aproape toate ridică mâna. Câteva o fac cu ezitare.

— Atunci vreau să vă mulțumesc tuturor că ați venit oricum, spun eu. Niciuna dintre voi nu a fost „inferioară”.

— În regulă, doamnelor, pe aici, spune Dolly, care le va escorta pe candidate la ieșire.

— Ă…, încep eu. Poate basista să rămână un minut?

Cu ochii plecați, basista își lasă jos instrumentul mare și se așază pe un scaun de lemn din mijlocul sălii. Îmi rog echipa să îmi permită să vorbesc cu ea între patru ochi pentru o clipă, iar ei ne lasă singure. O ocolesc, ca să o pot vedea mai bine. Este evident că se simte inconfortabil, pentru că nu îndrăznește să se uite la mine când trec pe lângă ea.

— Cum te numești? o întreb.

Își ridică ușor bărbia.

— Roberta…, aici ezită o clipă și își drege glasul. Roberta Jones, spune ea pe un ton ușor mai ridicat.

— Roberta Jones, repet, lăsând numele să mi se așeze în minte pentru o clipă.

Abia apoi îndrăznesc să întreb ceea ce bănuisem în tot acest timp:

— Robin, tu ești? îmbrăcat în femeie? Cu perucă, sâni falși, machiaj și tot tacâmul, ca domnișoara Denise?

Nu răspunde.

— Este unul dintre trucurile tale? Felul tău de a mă susține?

Mă uit la el cu atenție. Pentru că trebuie să fie Robin în fața mea. Robin rămâne tăcut.

— Robin? întreb încet.

Robin clipește. Genele false flutură în sus și în jos. Machiajul lui este foarte reușit, trebuie să recunosc. Poate că domnișoara Denise l-a ajutat.

— Nu sunt îmbrăcat ca o femeie…

— Ce?

Fac un pas înainte. Dintr-odată pare atât de vulnerabil. Nu se poate…

— Ăștia sunt adevărați.

Robin arată spre sânii lui și dă la o parte gulerul rochiei pe care o poartă. Creierul meu este complet derutat, pentru că, dacă sunt reali, atunci bineînțeles că Robin arată spre sânii ei. Sunt atât de șocată încât nu pot să

înțeleg ce se întâmplă.

— Cum se face că nu i-am văzut niciodată?

Robin se uită la mine pentru prima dată, cu capul înclinat puțin.

— Pentru că mă pricep să ascund lucruri, răspunde ea.

— Nu ai avut niciodată un accident? o întreb.

— Doar dacă nu pui la socoteală faptul că m-am născut fată.

— Ai fi vrut să fii bărbat?

Ridică din umeri, de parcă nici ea nu ar fi sigură.

— Am vrut să fiu muzician, spune ea în cele din urmă. Când urc pe scenă, mă simt acasă. La fel ca tine.

Se uită la mine foarte atent.

— De aceea te-am susținut când erai la Berlin.

Acest fapt mă surprinde aproape la fel de mult ca și revelația că el este de fapt o ea.

— Vrei să spui că banii au venit de la tine?

— De la o femeie care sprijină artele, spune ea cu un zâmbet atât de dulce încât inima mi se umple.

— Doamne, Robin…, îmi scutur ușor capul. Atunci trebuie să-ți mulțumesc. Și îmi pare atât de rău că nu am știut. Despre asta, despre orice, de fapt…

— Poate că prețul este prea mare, Antonia, dar cel puțin facem ceva.

— Da, dau din cap. Măcar facem ceva.

Robin se ridică în picioare. Mi se face pielea de găină văzând-o așa și fac un pas înainte. El sau ea, Robin este în continuare cea mai bună prietenă a mea.

Robin

53

Antonia vrea să mă ia în brațe, dar presimt că ar fi o îmbrățișare foarte jenantă. Încă trebuie să proceseze tot ce s-a întâmplat. În acel moment, salvez situația ridicându-mi basul, care zace pe podea. Mă îndrept cu el spre ieșire, dar mă întorc chiar în dreptul ușii și o privesc.

— Cred că aș prefera să rămân cine am fost, spun după o ușoară ezitare.

— Cine ești? întreabă ea.

— Sunt eu.

Îi zâmbesc și părăsesc sala de repetiții. Mă simt foarte ciudat acum că, în sfârșit, am reușit să-i spun. Secretul, mai ales față de ea, m-a costat foarte mult. Perioada în care a fost în Europa a făcut lucrurile un pic mai ușoare pentru mine, dar aici ne vedem aproape zilnic. Acum pot scăpa de această grijă și marele meu secret nu mai trebuie să stea între noi. Dar nu și secretul iubirii profunde pe care o simt pentru ea. Bănuiesc că prietenia noastră nu ar supraviețui și nu vreau să-mi asum acest risc.

În timp ce cobor scările pe tocurile mele joase, un reporter vine în spatele meu.

— Hei! strigă el. Ce a avut domnișoara Brico de spus?

A așteptat tot acest timp, probabil pentru ca Antonia să iasă ea însăși, dar acum sare pe mine cu întrebarea lui. Nu am de ce să mă tem. Pentru el, sunt doar o simplă muziciană șomeră. Nu mă opresc din mers, dar îi dau un răspuns.

— Mi-a spus: „Muzica nu cunoaște sexe”.

Mă grăbesc afară. La ieșire, un grup de femei protestează. Reporteri și fotografi le înconjoară, luând notițe și făcând poze. Sloganurile de pe bannere spun că nu suntem cu nimic mai prejos decât bărbații, că femeile au dreptul la propria carieră. Aceste cuvinte mă emoționează.

În spatele meu, reporterul iese și el din clădire. Mă întorc pentru o clipă. Scrie energic. Abia acum observ mica carte de vizită a New York Times ascunsă în pălăria sa.

Îmi îndrept spatele, încovoiat de la căratul basului, și plec mult mai mândră decât mă simțisem la început.

Acasă, îmi doresc să scap cât mai repede de toate urmele feminității. Dar când trec pe lângă oglindă, mă opresc pentru o clipă. Este remarcabil ce pot face aparențele. Cu o rochie și tocuri de damă, cu o coafură și un machiaj de femeie, cu sânii liberi și neaplatizați, așa ar trebui să arăt. Dar nu mai pot fi așa. Tresar numai la gândul ăsta.

La interior, rămân exact la fel, mă gândesc, după ce am făcut duș și mi-am pus costumul la loc. Antonia este curajoasă, dar și felul meu de a fi are dreptul să existe. În plus, mi-au trebuit ani de practică. Cum să stai, cum să mergi, cum să te așezi, cum să vorbești, toate micile maniere pe care domnișoara Denise avea voie să le amplifice, eu le-am dezvățat. Ce adevăr aș sluji dacă aș renunța la toate astea?

În acea seară, Antonia vine în vizită. Ar fi trebuit să știu, îmi pune întrebările logice, cele pe care am reușit să le evit întotdeauna. Cum și de ce. Nu mai vreau să mă ascund și îi povestesc despre fratele meu Ray și despre accidentul său stupid. Accidentul pe care, în minciuna mea cu privire la corset, l-am putut schimba atât de ușor după bunul meu plac, transformând tractorul într-un autobuz școlar, șocul mamei și tatălui în șocul copiilor de la școală, iar victima, Ray, în mine, sora lui, Roberta, pe care toată lumea o numea Robin.

Îi promisesem solemn lui Ray că voi continua cu muzica. Dar, ca fată, am descoperit că nu puteam ajunge niciodată atât de departe pe cât își dorise el. Pur și simplu nu puteam găsi un loc de muncă. Îi spun Antoniei că am petrecut mult timp în camera lui Ray, pe care mama mea a lăsat-o neschimbată, și că într-o zi am umblat prin dulapul lui. Am atins ușor câteva costume atârnate cu grijă și o voce din interior mi-a spus să îmbrac unul. Chiar dacă erau mult prea mari pentru mine, efectul era uimitor. Costumele largi, ușor lălâi, aveau să devină marca mea distinctivă. Oamenii din zonă habar n-aveau.

Atunci am început jocul meu de imitație, așa cum îl numeam eu. Ore în șir puteam studia bărbații. Am devenit domnișoara Denise inversată, o adevărată imitatoare de bărbați, dar nu pentru un spectacol.

Pentru a-mi îngroșa vocea, am făcut exerciții vocale, stând cu spatele la perete, aplecându-mi bărbia spre piept, apoi vorbind cât mai tare și cât mai gros posibil. M-a ajutat și faptul că nu eram cea mai drăguță fată. Fața mea avea trăsături masculine, nasul meu puternic, maxilarul larg și gropița din bărbie se dovedeau acum o binecuvântare.

Încep să plâng, spunându-i că mama nu ar fi putut să rămână cu tata dacă trebuia să stea constant cu Ray. Ray trebuia să plece. Întotdeauna mi-am ascuns cu bărbăție durerea legată de asta, dar acum iese la iveală. Antonia mă consolează și mă întreabă unde se află acum fratele meu.

— L-am adus aici, răspund. Este la un azil în oraș.

— Acolo te duci în fiecare duminică?

— Da. Este îngrijit mai bine acolo și pot avea grijă de el.

— Și de tine cine are grijă, Robin?

— De mine?

— Da, de tine.

Ridic din umeri și mă uit drept în față.

— Totuși, grija asta a ta este o trăsătură foarte feminină, zâmbește Antonia.

Fără să vreau, încep să râd printre lacrimi. Mă întreabă dacă poate merge cu mine cândva, când îl vizitez pe Ray. O avertizez că nu sunt prea multe de văzut.

— Ce zici de cealaltă jumătate a ta? spune ea.

Îi spun da.

Antonia

54

Nu am putut să dorm. S-au întâmplat atât de multe lucruri, au ieșit la iveală atâtea. Mi-am răscolit amintirile după indicii și, spre surpriza mea, trebuie să admit că au existat, dacă nu aș fi fost atât de naivă. În mintea mea acum este o ea, dar ea trăiește ca un el. Când mă pregăteam să plec ieri, i-am cerut lui Robin un sfat despre cum să fac față haosului din capul meu. Nu vreau să mă bâlbâi tot timpul când vorbesc cu el/ea. Mi-a spus:

— Continuă așa cum ești obișnuită. Eu așa fac.

A doua zi cumpărăm toate ziarele pe care le găsim. Le răsfoim în camera de la club. *The New York Times* scrie:

MUZICA NU CUNOAȘTE SEXE

Un alt ziar titrează:

ARTA NU ARE SEX!

Într-un al treilea ziar citesc:

FEMEILE ÎȘI CONTESTĂ INFERIORITATEA

Câteva zile mai târziu, sosesc nenumărate cereri de participare. Două cutii pline! Robin le întinde pe masă în văzul tuturor.

— Încă nu e totul pierdut, râd eu.

— Și încă o veste bună, The Town Hall este disponibil, spune Robin

nonșalant.

— Doamne, The Town Hall? întreb eu, uimită.

Chiar a reușit Robin să rezerve tocmai teatrul care a fost fondat de o organizație de sufragete? Ar fi un loc minunat pentru primul nostru concert, dar există și câteva dezavantaje.

— Mult prea multe locuri. Cum le vom umple vreodată? întreb.

— Mă gândeam să punem un anunț în ziare. Și să atragem oameni din cercurile înalte?

— Nu-i cunosc pe oamenii ăia. Tu?

Fetele noastre încep să chicotească. Ele cunosc destui. Zâmbesc. Bineînțeles!

— Dar aveți și adresele lor? întreb. Știm cu toții că nu le au: asta va fi următoarea mea misiune.

Dacă am crezut că se va termina aici, m-am înșelat. Reporterii sunt acum pe urmele mele și ale lui Goldsmith. Știu cum să mă localizeze oriunde m-aș duce. De fiecare dată când ies din casă sau din sala de repetiții, mă așteaptă cu carnețelul la îndemână, tânjind după un citat. Sub deviza „Stârnește un scandal și vinde ziare”, ei amplifică subiectul ca și cum nu ar mai exista nimic altceva.

Probabil că ziariștii vor saliva în fața „dezvăluirii” lui Goldsmith că m-am apucat de dirijat doar pentru că nu eram o pianistă bună. El spune că a fost o „alegere calculată”, pe care am făcut-o doar pentru că eram obsedată să devin celebră. Potrivit lui Goldsmith, nu a existat niciun fel de pasiune în alegerile mele.

La rândul meu, mă întreb cu voce tare de ce anume Goldsmith răspândește aceste neadevăruri. Se simte oare amenințat de mine? Propriile motive le atribui crizei economice. Sunt deja atât de mulți muzicieni șomeri și, pur și simplu, femeilor le este mult mai greu să-și găsească de lucru, le spun.

A doua zi, citesc în ziar că sunt șomeră de ani de zile, și nu fără un motiv întemeiat. Dacă aș fi avut un talent real, mi-aș fi găsit un loc de muncă, potrivit lui Goldsmith.

Le spun reporterilor adunați că femeile nu au de lucru din lipsă de oportunități, nu din lipsă de talent.

Goldsmith se pierde de tot cu firea, bombănind că o femeie dirijor este o

„anomalie” și că mă situez în afara oricărei tradiții muzicale.

Ca răspuns, eu susțin că doresc să servesc muzica și nu clișee învechite. Ziarele nu respectă persoanele și tipăresc orice. Ar fi chiar amuzant, dacă nu ar fi atât de obositor. Publicul se delectează cu întreaga controversă, deoarece nu se mai oprește.

Într-o după-amiază, Robin îmi arată o listă lungă de nume și adrese, nimic altceva. Trebuie să fie lista oamenilor din înalta societate, pentru că toate adresele sunt în cartierele bune. Îl întreb de unde o are. Robin îmi răspunde că a primit lista prin poștă în acea după-amiază și îmi arată plicul, adresat lui. Nu are nici un expeditor pe el.

— O vei folosi? întreabă el.

— Nu ar fi o crimă, spun eu.

— Antonia, sunt îngrijorat pentru tine.

— De ce?

— Toate aceste atacuri asupra ta, nu te deranjează?

— Ies în evidență acum, nu-i așa?

Îi răspund laconic. Trebuie să recunoască că este adevărat. Publicitatea negativă este tot publicitate.

Următorul atac al lui Goldsmith apare în ziar chiar în ziua în care organizez audiții pentru cele mai puțin vizibile femei instrumentiste:

„Femeile visează tot felul de lucruri. Își bagă în cap că sunt cele mai bune în toate. Dar pur și simplu nu există femei care să cânte la trombon sau la corn francez. Fără aceste instrumente, o orchestră simfonică nu poate exista. Domnișoara Brico nu va găsi niciodată o femeie timpanist.”

La timpane se cântă energic, cu două bețe de tobă. Ne aflăm la a treia candidată pentru percuție, interpretând o secțiune din *Petrică și lupul,* a compozitorului rus Serghei Prokofiev. Muzica are o nuanță ironică, menită să le explice copiilor, sub forma unei povești, funcția diferitelor grupuri de instrumente dintr-o orchestră.

Ceea ce timpanista ne-a arătat până acum sună fantastic. Secțiunea de coarde își ciupește corzile pentru a-l reprezenta pe Petrică. Cornul francez interpretează cu note lungi melodia amenințătoare a lupului. Apoi răsună toba puternică a timpanelor, anunțând sosirea vânătorilor pentru a captura lupul. Tobele încă se mai aud când ușa se deschide în spatele meu.

— Willy Wolters!

I-aș recunoaște vocea oriunde și știu imediat ce urmează. Timpanista se

oprește din cântat. Mă întorc. Întreaga orchestră feminină se holbează la doamna Thomsen, care intră în formație completă, flancată de două doamne care, de asemenea, își umflă pieptul pentru a părea impunătoare. Toate trei au câte un animal mort înfășurat în jurul umerilor, chiar dacă e sufocant de cald. Nu-mi plac blănurile, prefer să văd animalele în viață.

Fac câțiva pași în direcția lor. Doamna Thomsen începe să-mi vorbească agitat de la distanță.

— Dacă vrei să te faci de râs pe o scenă, n-ai decât, dar o întreagă orchestră de femei e limita.

Îmi bag mâinile în buzunarele pantalonilor și scot un oftat obosit.

— Lăsați-mă să ghicesc, faceți parte din tabăra lui Mark Goldsmith.

— Evident, spune ea. Sunt aici să te opresc înainte să te dai în spectacol în fața tuturor.

— Oamenii iubesc spectacolele, spun eu. Dacă pot oferi unul publicului meu, nu mă voi opri din a o face.

Doamna Thomsen crede că este doar un răspuns obraznic și adoptă o altă tactică.

— Ai trimis invitații fiecărei persoane din cercul meu de prieteni…, spune ea furioasă. Schimb o privire cu Robin – lista misterioasă de adrese?… și voi face tot ce-mi stă în putință ca să mă asigur că nu vor participa.

— Faceți cum doriți, spun eu, uitându-mă și la anturajul ei. Dar permiteți-mi să fac și eu același lucru. O zi bună.

Mă întorc cu spatele. Nu este obișnuită cu asta și pufnește indignată. Pe măsură ce sunetul tocurilor lor înalte se stinge, mă uit la doamnele mele, toate zâmbind larg. Respectul reciproc este, de asemenea, o modalitate prin care poți obține ceea ce îți dorești.

Câteva zile mai târziu, doamna Thomsen se răzbună. Și încă cum! Am plătit o mulțime de bani pentru o reclamă care să anunțe concertul nostru de la Town Hall, iar acea reclamă este afișată pe neașteptate în secțiunea de mașini de ocazie.

Nu prea mă amuză când aflu.

— Cum au putut să plaseze anunțul acolo? Cine se va uita acolo? Ce risipă de bani!

Aproape că rup ziarul în fața întregii mele echipe.

Robin își drege glasul:

— Cred că și doamna Thomsen are niște contacte în presă.

Robin are dreptate, bineînțeles.

— Există vreo rezervare până acum? întreb.

Dolly ridică un mic teanc de scrisori.

— Asta e tot?

Dolly dă din cap.

— Deci, în curând vom cânta în fața unei săli goale!

Mă frustrează enorm, dar trebuie să recunosc că sunt învinsă de doamna Thomsen.

— Va trebui să anulăm The Town Hall.

— Nu vor accepta, spune Robin. Va trebui să plătim oricum.

— Cu ce să-i plătim? exclam. Of, ce dezastru!

Observ că muzicienii și dansatoarele nu îndrăznesc să spună nimic. Mă lasă pe mine prima.

Robin e croit din altă stofă.

— Cred că ar trebui să continuăm, indiferent de ce se întâmplă.

— Da, dar cum naiba o să ne plătim muzicienii?

— Au fost de acord să cânte gratis, spune Robin.

— Gratis? întreb, impresionată.

— Nu toată lumea este împotriva noastră, îmi spune Robin pe tonul său familiar de „scutește-mă de mila ta”.

Mă uit în jurul sălii noastre mici, unde toată lumea a muncit din greu pentru a face totul posibil. Are dreptate. Nu pot renunța acum.

— În regulă, spun. Atunci le putem oferi măcar un public. Vom da un concert gratuit și vom întreba The Town Hall dacă putem amâna plata. Fără costuri suplimentare. Vom accepta doar publicitate gratuită.

Dolly ridică o scrisoare cu aer oficial.

— Am aici o scrisoare din partea Primei Doamne, spune ea absolut uluită. Toată atenția se îndreaptă acum asupra ei.

— Ce? spun cu neîncredere.

Îmi întinde scrisoarea.

— Pentru domnișoara Brico, din partea doamnei Roosevelt, așa scrie.

Mă uit la plic și apoi la Robin. Chiar așa este.

Bineînțeles, a trebuit să împrumut din nou o rochie elegantă de la Dolly, pentru că toate fetele de la club au fost de acord că nu aveam nimic frumos de îmbrăcat. Prima Doamnă m-a rugat să mă întâlnesc cu ea la hotelul unde stă. Doamna Eleanor Roosevelt. Nu cred că am mai avut vreodată o femeie atât de extraordinară ca Primă Doamnă. Familia ei este, de asemenea, de

origine olandeză. O mulțime de americani pronunță greșit numele președintelui nostru, cu un „oe”, dar eu știu că trebuie folosită pronunția olandeză a dublului „o”: „o” lung.

Se află adesea în centrul atenției publice și nu se ferește să vorbească atunci când vine vorba despre drepturi civile, salarii egale și emanciparea femeilor. Anul trecut a fost publicată cea mai recentă carte a ei, It's *Up to the Women*[15]. Ei bine, pot repeta asta și cu privire la domeniul meu.

Mă uit pentru a suta oară la ceas. Aștept cu sufletul la gură, pentru că am de asemenea o întâlnire pentru un interviu la un post de radio. Robin a reușit să mi-l aranjeze, deoarece, așa cum ne-am înțeles, facem doar publicitate care nu ne costă nimic. Probabil că el este deja acolo.

Secretara doamnei Roosevelt, care lucrează la un birou mic în holul din fața apartamentului prezidențial al hotelului Waldorf Astoria, se ridică să plece. Eu sar în picioare.

— Scuzați-mă. Știți cât va mai dura?

— Vă grăbiți?

— Am un interviu la radio și aștept de o jumătate de oră.

— Îmi pare rău, dar nimeni nu-i spune doamnei Roosevelt să se grăbească.

Ea se îndepărtează pe hol. O privesc o clipă, apoi mă uit la ușa apartamentului prezidențial. M-am săturat să mai aștept. După o bătaie scurtă, dar puternică, intru.

După cincisprezece minute, sunt din nou afară. Doamna Roosevelt mă conduce afară.

— Domnișoară Brico, a fost o plăcere să vă cunosc, spune ea. Persoana care mi-a povestit despre dumneavoastră nu a exagerat.

— Pot să întreb cine a fost?

— Îmi pare rău, mi s-a cerut să păstrez secretul.

— Atunci cred că ar trebui să respectăm asta, spun cu un zâmbet amabil.

— Este exact ceea ce a spus despre dumneavoastră când ați fost atacată în ziare. „Un mare muzician trebuie tratat cu respect.”

Reprim sentimentul intens care încearcă să iasă la suprafață. Sunt aceleași cuvinte pe care Frank mi le-a spus odată referitor la Mengelberg, înainte să mă concedieze. Doamna Roosevelt nu are nici cea mai vagă idee.

— Cred că are o părere bună despre dumneavoastră, pentru că el plătește sala de concerte. Ce? Doamna Roosevelt continuă să vorbească, în timp ce eu încerc să-mi controlez bătăile inimii. Succes cu pregătirea. Și dacă îmi

permiteți să vă dau un ultim sfat: Faceți ceea ce simțiți că este corect, pentru că oricum veți fi criticată.

Ne strângem mâna. Mă întorc, iar ea revine în apartamentul ei. Trebuie să ajung la postul de radio.

Mă grăbesc prin hotelul impresionant. *A fost Frank! În tot acest timp, a fost Frank! Cum de nu am realizat asta mai devreme?*

Luxul și grandoarea nu fac decât să-mi amintească și mai mult de el. Mă plimb pe coridoare, la parter, prin holuri imense, până când văd cerul. Ar trebui să mă îndrept în viteză spre postul de radio, unde mă așteaptă Robin. Dar acum știu că există o singură persoană spre care ar trebui să mă îndrept.

Robin

55

Sunt complet confuz când Goldsmith intră la postul de radio unde Antonia urmează să fie intervievată. Asta, dacă ajunge la timp. Gazda radioului îl salută călduros ca pe un invitat mult așteptat, apoi Goldsmith vine la mine să se prezinte. Dacă ar ști lucrurile pe care le știu eu despre el…

Tipul de la radio nu mi-a spus că Goldsmith va fi și el aici. Mă gândesc să anulez totul, dar nu pot să mă opun acum, pentru că cea pe care vreau să o apăr nu este aici. Ce durează atâta? Oare doamna Roosevelt are atât de multe de spus? Sau Antonia este blocată în trafic? La urma urmei, făcusem un program fezabil.

Când Goldsmith se așază la masă, lumina roșie se aprinde. Au intrat în emisie. Eu rămân între ușă și masă.

— Publicul vrea să știe: sunt femeile potrivite pentru meseria de muzician? începe prezentatorul de radio. Și vă rog să țineți cont de faptul că există aproximativ 17 milioane de aparate de radio în această țară, deci aproximativ 50 de milioane de perechi de urechi ascultă.

Sunt amețit de aceste cifre. Nicăieri altundeva nu ai parte de o asemenea platformă. Ar fi trebuit să marcăm aici.

— În muzică, totul ține de urechi. Nu este bine să le agasezi, spune Goldsmith cu ironie.

— Nu credeți că lumea orchestrală este pregătită pentru o schimbare culturală?

— Acest lucru nu are nimic de-a face cu cultura, răspunde Goldsmith cu o expresie amară. Este pur și simplu o formă discutabilă de divertisment – un mod patetic prin care femeile atrag atenția. Pentru că, să recunoaștem. Ați cumpăra un bilet la un astfel de concert?

Se uită întrebător la gazda radioului. Tocmai când gazda se pregătește să deschidă gura, Goldsmith umple tăcerea puțin prea lungă:

— Ei bine, eu nu aș face-o.

— Am fi vrut să-i cerem un răspuns domnișoarei Brico, explică prezentatorul de radio. Am invitat-o să se alăture acestei conversații, dar mă tem că încă nu a sosit.

— Un alt motiv pentru care nu va funcționa – femeile întârzie întotdeauna, mormăie Goldsmith.

Gazda emisiunii chicotește.

— Puteți să râdeți cât doriți, dar este adevărat, reacționează Goldsmith morocănos.

— Râd, pentru că știu o mulțime de bărbați care și ei întârzie întotdeauna. Se pare că pur și simplu nu vă plac femeile.

— Sunt căsătorit și am nouă copii. Dar mi se pare ridicol să văd o femeie cântând la un instrument de suflat, cu obrajii roșii și umflați și cu buzele strânse, de parcă ar fi pe cale să explodeze.

— Deci, de fapt, spuneți că femeile ar trebui să fie mereu elegante și dezirabile. Despre asta este vorba pentru dumneavoastră? Nu despre cum cântă? îl provoacă gazda.

— Eu spun ce crede publicul.

Dacă ar ști cât de multă dreptate are. Nu că aș fi de acord cu el, dar nu sunt eu dovada vie a acestui lucru? M-am ascuns, deghizat în bărbat, nu am înfruntat niciodată lucrurile direct, cu ochii larg deschiși, așa cum a făcut-o Antonia. Și asta din motivele pe care Goldsmith le enumeră aici. Dumnezeu știe cât am încercat. Când stăteam în spatele contrabasului meu, eram luat în râs, huiduit sau atacat cu mâncare. Acest lucru m-a costat o altă avere în rochii, pentru că nu puteam întotdeauna să îndepărtez petele.

Oamenii pur și simplu nu pot privi mai departe de suprafață. Am exagerat cu imitația. M-am gândit că atât timp cât cânți ca bărbat, vei fi acceptat. Mi-am ascuns adevărata identitate într-o cochilie. La fel ca Goldsmith, m-am gândit, atât timp cât arată atrăgător.

— Trebuie să arate bine, spune Goldsmith, de parcă mi-ar fi citit

gândurile.

Antonia

56

— Atractivă sau nu, îl aud pe prezentatorul radio spunând în timp ce un asistent de studio ține ușa deschisă, primul concert al domnișoarei Brico este programat la The Town Hall din New York. Acea sală are 1500 de locuri! Credeți că va vinde atâtea bilete?

Îi zâmbesc lui Robin, care pare ușurat să mă vadă. Goldsmith stă cu spatele la mine.

— Ei bine, cred că s-a cam speriat, pentru că, din câte am auzit, concertul este mai nou gratuit, răspunde Goldsmith.

— Nu vrea să câștige nimic?

— Este o măsură disperată, pentru că nu există niciun semn de interes.

— Ah, văd că tocmai a sosit domnișoara Brico.

Gazda mută puțin microfonul spre mine în timp ce mă așez lângă Goldsmith la masă.

— Ce aveți de spus în legătură cu asta?

Goldsmith mă ignoră, dar acest lucru nu mă deranjează.

— Am luat această „măsură” din cauza crizei, argumentez eu. Pentru ca concertul să fie accesibil și celor fără posibilități financiare. Așa că, prin prezenta, facem apel la public să vină. Și îmi cer scuze că am întârziat, am avut o întâlnire importantă.

— Ce ar putea fi mai important decât succesul proiectului tău sortit eșecului? spune Goldsmith batjocoritor.

Îi ofer foarte scurt zâmbetul meu american. Supraviețuire, despre asta este vorba.

— Cu ani în urmă am studiat cu domnul Goldsmith, spun cu ochii ațintiți din nou asupra gazdei. Pe atunci, el avea deja o viziune ciudată referitor la poziția femeilor – ele ar trebui să fie mereu sub. De fapt, din cauza asta am învățat să fiu deasupra. Pentru asta încă…

Tac. Amintirea revine cu intensitate: visul spulberat, nedreptatea prețului pe care m-a făcut să îl plătesc, lumea cu susul în jos. Îngrozitor…

Prezentatorul umple tăcerea stânjenitoare.

— … îi porți pică?

Pentru o clipă mă uit la Robin, care îmi face semn din cap încurajator. Goldsmith se uită acum la mine îngrijorat. Dau din cap.

— Nu… îi mulțumesc. Sincer.

Îmi ridic puțin fruntea. În sfârșit, pot să arunc jugul și să mă eliberez de Goldsmith. Și cât de bine este că acum pot să îmi joc atuul pe care îl am datorită unei singure persoane.

— Întâlnirea mea de mai devreme a fost cu Prima Doamnă…, îl privesc provocator pe Goldsmith, și nimeni nu-i spune doamnei Roosevelt să se grăbească.

Goldsmith pălește.

— Vizita a avut vreo legătură cu Orchestra Simfonică Feminină din New York? mă întreabă gazda noastră.

Nu mă pot abține să nu rânjesc de la o ureche la alta.

— Prima noastră Doamnă tocmai a devenit membră a orchestrei mele.

Robin își ridică privirea surprins.

— Suntem foarte onorate că vrea să ne fie sponsor, continui eu.

Asta trebuie să fie tortură pură pentru Goldsmith. Mă adresez direct lui și, prin extensie, spiritului său înrudit, doamnei Thomsen:

— Ceea ce arată că și în cele mai înalte cercuri există semne de interes.

Antonia

57

Long Island

Un taxi mă aduce la casa lui Frank. Îmi reprimasem chiar la timp impulsul de a merge direct la el după conversația cu doamna Roosevelt. Am o treabă de rezolvat și trebuie să acționez responsabil. Apoi, agitația tuturor pregătirilor mi-a acaparat din nou atenția, dar acum mi-am făcut timp pentru el.

Sunt mai emoționată de această întâlnire decât de concertul de mâine seară. Cu inima bătând cu putere, ies din mașină. Cât timp a trecut de când nu am mai petrecut o noapte aici? Doar o singură noapte. La fel ca mama mea. Pe atunci viitorul încă ne pregătea multe. Sau cel puțin așa crezusem.

Cât de diferit s-a dovedit a fi totul.

Dacă răspunde Emma la ușă? Sau dacă Frank nu e acasă? Nu am sunat înainte. Emoțiile mele devin de trei ori mai mari. Îi cer taximetristului să aștepte. Ajunsă la ușa lui Frank îmi fac curaj și sun la sonerie.

O clipă mai târziu, majordomul chinez pe care îl recunosc de pe vremuri deschide ușa.

— Cu ce vă pot ajuta, doamnă? întreabă el formal.

— Am venit să-l văd pe Frank Thomsen.

— Cine să spun că îl caută?

Nu mă recunoaște? Bineînțeles, au trecut opt ani.

— O veche prietenă.

Zâmbește acum de parcă ar începe să își aducă aminte. În acel moment, un copil mic intră în fugă în hol, râzând vesel. Este urmărit de tatăl său și se ascunde entuziasmat în spatele meu. Are un copil. Frank, ai cărui ochi erau ațintiți asupra fiului său, își ridică privirea și se oprește brusc când mă vede. Observ că face un mare efort pentru a trece de la rolul de tată jucăuș la… da, la ce anume?

— Tu…, spune el aproape fără suflare.

— Bună, Frank… Fiul său aruncă o privire de după fusta mea și observă că tatăl său nu se mai joacă. Văd că ai un fiu.

— Da.

Mă uit la micuțul băiat care stă aproape de mine. Neînfricat. Zâmbesc.

— Și, cum te cheamă?

— Will…, spune băiatul.

Mă uit surprinsă la Frank.

— William, îl corectează Frank.

Nu se simte în largul lui. Oftează adânc.

— Poți să-l duci sus? îl roagă pe majordom, care face imediat ceea ce i s-a cerut.

— Drăguț copil, spun, în timp ce-l privesc plecând. Dar și pentru a sparge puțin gheața.

— Da.

Înghite cu efort. Nu pot nega faptul că situația este stânjenitoare. Dar, în același timp, întreaga mea inimă se deschide iubirii. Pe cât de puternic a fost ascunsă, pe atât de intens iese acum la suprafață. O simt în gât, își face loc prin piept și aproape că îmi taie respirația. Iubirea care n-ar fi putut fi

niciodată.

— Ce te aduce aici? Vrei să intri?

Frank face un gest prietenos, invitându-mă în casă. Simte același lucru ca și mine. O știu, pur și simplu. Felul în care se uită la mine, felul în care se mișcă.

Dau din cap.

— Nu, nu, nu te deranja, nu stau mult.

Stăm pe hol ca doi copii îndrăgostiți care nu știu ce să-și spună. Pierduți în inimile noastre îngropate cu, pentru o singură clipă, un colac de salvare la vedere.

— Eu… am venit doar să-ți mulțumesc. Pentru ceea ce ai făcut.

— La ce anume te referi? întreabă el.

Mă impresionează faptul că se preface că nu știe nimic despre asta.

— Doamna Roosevelt? Și Town Hall.

— O nimica toată.

Am lacrimi în ochi, dar nu vreau să pierd nicio secundă din timpul acesta în care ne putem privi unul pe celălalt.

— Ei bine, pentru mine a însemnat ceva, spun eu. Mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că ai tras niște sfori. Îți rămân datoare.

Frank dă încet din cap.

— Consider-o ca fiind modul meu de a-mi cere scuze.

— Scuze? Pentru ce?

— Pentru că ți-am cerut să abuzezi de talentul tău, nefolosindu-l.

Zâmbesc.

— Odată ai spus că era o „nebunie”.

Frank se uită la mine, iar în ochii lui recunosc un sentiment profund de regret.

— Nu ești nebună. Eu am fost, când te-am lăsat să pleci…

Și el se împotrivește lacrimilor. Facem exact același lucru. Ținem totul înăuntru.

— Amândoi suntem nebuni, atunci.

Ne privim unul pe celălalt cu o privire în care se reflectă intensitatea iubirii noastre. De la distanță, William își strigă tatăl. Frank va trebui să se întoarcă la ceea ce are aici.

— Da, ei bine, trebuie să plec din nou. Te las, spun și mă întorc să plec.

Frank mă ajunge din urmă pentru a-mi ține ușa deschisă. Ca un adevărat

gentleman. Afară, taxiul mă așteaptă, dar după câțiva pași, mă întorc și mă uit la el. Ezit o clipă.

— Vei veni la concert?

— Nu, trebuie să stau acasă… cu William. Poate Emma…

Dau din cap. E mai bine așa.

Frank

58

Pleacă, iese din viața mea. O privesc cum se îndepărtează și apoi închid ușa, dar rămân pe loc. Mă uit la podea, ascultând cum taxiul pornește. Șocul provocat de momentul în care am văzut-o stând în fața ușii mele m-a lăsat tremurând.

Decizia de a o ajuta a fost atât de instinctivă, încât nici măcar nu pot să enumăr bine motivele care m-au determinat să o fac. Pe de altă parte, au existat o mulțime de motive pentru a nu o face. Le cunosc foarte bine. Faptul că nu puteam să o alung din inima mea decât dacă nu o vedeam. Că ar fi fost bine să nu aud sau să nu știu nimic despre ea, și că ar fi fost mai bine să nu văd nicio poză cu ea. Că doar așa puteam da o șansă căsniciei mele.

Emma merită și ea asta. Este atentă și dulce, elegantă și inteligentă; circulă în aceleași cercuri ca și mine. Practic, ea este tot ce mi-aș putea dori de la o femeie. Pot să o duc oriunde, iar ea nu mă dezamăgește niciodată. Este o mamă bună. Numai că… nu este Antonia.

Nu pot înțelege de ce pasiunea Antoniei pentru independență o face atât de atrăgătoare. Oare pentru că este una la un milion? Pentru că este unică prin spiritul ei liber, prin curajul și îndrăzneala ei, în timp ce Emma are acea docilitate pe care o recunosc în aproape orice altă femeie? Pentru că în Antonia recunosc un egal? Pentru că mi-a impus respect de când o cunosc și, în acest fel, a scos la iveală tot ce e mai bun din mine? Dar sunt atras și fizic de ea. În același timp, Emma este mai frumoasă. Nu este ceva ce pot raționaliza. În toți acești ultimi ani, nu am reușit. O iubesc pe Emma, dar Antonia rămâne marea mea iubire.

Apoi a venit aici. În hol. La doar doi pași de mine. Acum știe că am numit cea mai importantă și mai dragă persoană din viața mea, fiul meu, după ea.

William. Încă o alegere ridicol de intuitivă, pentru că ai crede că nu vreau să mi se amintească de ea. Ne gândisem la Timothy, și la Emily dacă era fată. Dar în ziua nașterii lui, numele acela a fost mai puternic decât orice și Emma m-a lăsat pe mine să decid.

Nu regret că am ajutat-o pe Antonia. Dimpotrivă. O merită. Să anunț presa și să-i sporesc notorietatea, să-i trimit fișa cu adresele mamei mele lui Robin, să plătesc chiria la Town Hall când am observat că nu prea exista interes pentru concert, să cer o audiență cu doamna Roosevelt și, mai presus de toate (dar cea mai grea parte dintre toate), să-i dau lui Mark Goldsmith suficient combustibil pentru a aprinde controversa dintre ei și apoi să las lucrurile să-și urmeze cursul.

Nu contează ce scriu ziarele despre tine, atât timp cât o fac. Doar atunci vei avea atenția publicului.

Dar nu am vrut niciodată ca ea să afle. Ar fi trebuit să o întreb cum a reușit. Presupun că cineva ca Eleanor Roosevelt nu m-ar da de gol.

— Tați, tati, tati, tatii, îl aud pe Will strigând.

Se apropie cu pași repezi pe parchet. Își înfășoară brațele mici în jurul picioarelor mele. Îl ridic. Fiul meu mă readuce cu picioarele pe pământ.

Seara următoare, după ce l-am băgat pe Will în pat și l-am încredințat bonei sale, mă gândesc că e bine că stau acasă. Emma a plecat deja. Merge la concertul Antoniei și în mod miraculos, este însoțită de mama mea. De când a auzit la radio că doamna Roosevelt a devenit sponsorul principal al orchestrei feminine, pare să fi făcut o întoarcere de 180 de grade. Sau, și acest lucru este mai probabil, este nerăbdătoare să vadă cu ochii ei cum Antonia se face de râs cu orchestra ei.

Tatăl meu, care întotdeauna a fost preocupat de binele Antoniei, a fost târât și el cu ele. Eu m-am ținut departe de toate discuțiile în care mama intra cu oricine o asculta. M-a întrebat ce părere am despre toate astea, dar eu mi-am ținut gura. Nu voiam ca cineva să mă asocieze cu concertul ei.

Mă întreb dacă vor veni destui oameni. Îi doresc Antoniei să aibă succes. Vestea că a făcut concertul gratuit indică faptul că entuziasmul a fost prea scăzut, iar vânzările de bilete au fost dezamăgitoare. Voi afla totul de la Emma mai târziu în seara asta. Dar, chiar și atunci trebuie să am grijă. S-ar putea să mă întrebe de ce nu am venit pur și simplu cu ea.

Mă duc în bucătărie să-l rog pe Shing să-mi aducă niște cafea. M-am hotărât să lucrez până târziu, ca să mă pot izola de orice altceva. În

bucătărie, Shing își savurează cina. Sare în sus când mă vede, deși îi spun de ani de zile că nu trebuie s-o facă.

În urma mișcării sale rapide, unul dintre bețișoare cade pe podea. Acesta sare în sus și în jos pe gresia din bucătărie. În mintea mea, totul se desfășoară cu încetinitorul. Mă gândesc la bețișorul care căzuse în toaleta bărbaților, unde am întâlnit-o prima dată pe Willy. Nu am înțeles semnificația acelui bețișor la momentul respectiv, am râs mult pe seama asta mai târziu, în timpul ultimei săptămâni petrecute împreună. Nu știam că dirija deja.

A trebuit să se aplece ca să-l ridice. Mă aplec și eu, mai repede decât Shing. Mâna mea se întinde spre micul băț, la fel cum a făcut-o și mâna ei cu atâția ani în urmă. Ce departe a ajuns. Țin bețișorul în fața ochilor, ca și cum ar fi ceva de descoperit la el.

Sunt un laș dacă nu mă duc.

Mă uit pe lângă bețișor la Shing, care mă cunoaște atât de bine.

— Să aduc mașina? întreabă el.

Își dă seama înaintea mea că vreau să merg la concert.

Frank

59

New York

Nu știu la ce mă așteptam, dar cu siguranță nu la asta. Traficul din jurul Town Hall-ului este blocat. Mașina noastră se află chiar în mijlocul acestui ambuteiaj. Nu ne putem mișca în nicio direcție. Încerc să rămân calm pe bancheta din spate, în fața mea se află o mare de mașini de lux, înalta societate fiind condusă de șoferii lor. Pe trotuare, zeci de oameni se deplasează cu toții în aceeași direcție – domnii în smochinguri sau costume de gală, doamnele în rochii de seară. Dar și oameni îmbrăcați mai simplu se înghesuie pe stradă.

Îmi vine greu să cred că sunt cu toții în drum spre concertul Antoniei. Sunt și alte teatre în această zonă din jurul Broadway-ului și nici măcar nu pot vedea teatrul Town Hall de aici.

De undeva din spatele nostru, se aude un claxon. Imediat, izbucnește o

cacofonie de claxoane. Toată lumea pare să-și fi pierdut controlul. Mă uit pentru a mia oară la ceas. Shing, simțindu-mi tensiunea, apasă și el nerăbdător pe claxon. Dar nu are rost. Pur și simplu nu voi reuși să ajung la timp.

Dar apoi mă gândesc din nou. Oare pot renunța atât de ușor, când Antonia mișcă munții din loc pentru a realiza ce își propune? Deschid portiera, sar din mașină și încep să alerg printre mașinile staționate, pentru că și pe trotuar circulația a stagnat. Sunt nevoit să mă feresc atunci când se deschide ușa unei mașini din care coboară un bărbat, trebuie să sar peste o băltoacă și să navighez printre grupuri de oameni care acum aleg și ei strada în locul trotuarului. Alerg, alerg, alerg, alerg și alerg. Viața mea depinde de asta, iar asta mă face să mă simt bine.

Literele de pe marchiză luminează spre mine. Am mai văzut anunțuri similare de sute de ori înainte, dar mă emoționează să văd numele Antoniei ca dirijor sub numele orchestrei sale: Orchestra Simfonică a Femeilor din New York.

O mulțime uriașă blochează intrarea, împingându-se să intre, dar portarii nu-i lasă să intre. Același lucru se întâmplă și cu doamnele și domnii bogați care sunt aduși de limuzinele lor. Din câte pot observa, fac scandal. Mă întreb dacă Emma și părinții mei au reușit să intre. Cine ar fi crezut că va atrage atâta atenție! Sala s-ar fi putut umple de două ori.

Pentru o clipă, stau acolo, chinuindu-mă să îmi dau seama cum aș putea intra. Mă întorc și pornesc împotriva curentului.

Din fericire știu destul de bine această clădire. Am reușit să intru pe ușa din spate, cu toate că era păzită ca o fortăreață, fluturându-mi pur și simplu cartea de vizită. Urc scările, câteva trepte deodată, spre birouri. Nu mai e nimeni aici, dar în timpul zilei acesta este centrul nervos al teatrului.

Sus, un paznic se îndreaptă spre mine pe holul lung. Încetinesc pasul, mă prefac că locul meu este aici și îi spun bună seara. Bărbatul mă salută politicos. După ce a trecut, încep din nou să alerg.

Sper să ajung la ușile de intrare care dau către rândurile din spate ale balconului, acolo unde, în orice alt teatru, tavanele sunt cele mai joase și scaunele cele mai tari. Dar Town Hall, fondat de mișcarea sufragistă a femeilor, este cunoscut pentru faptul că nu are locuri proaste.

Când deschid ușa personalului, sunt surprins să văd că și aici este deja arhiplin. Oameni de toate vârstele încearcă să prindă un ultim loc. Plasatorii

nu mai trebuie să facă nimic. Prin ușile deschise o pot vedea pe Prima Doamnă, care este primită cu mare aplomb, dar în jurul ei este totul un haos. Balconul este plin până la refuz.

Prin toată agitația alerg în jos pe scări până ajung la parter, unde se află sala principală. Oamenii se înghesuie și aici la ușă, strigând că vor să fie lăsați înăuntru. Paznicii și plasatorii nu se dau niciun pas înapoi. Nu au voie, din ordinul departamentului de pompieri. Sunt mult prea mulți oameni în această clădire și vor trebui dați afară înainte de începerea concertului.

Sunt atât de mândru de Antonia. A reușit. Poate că nu va primi niciun bănuț din asta pentru că este gratis, dar lansarea orchestrei ei nu putea decurge mai bine. Acum nu mai are de făcut decât un singur lucru: să se ridice la nivelul așteptărilor. Va fi oare foarte agitată? îi simt emoțiile prin mine ca un singur tremur. *Vreau să fiu acolo.* Îmi fac loc prin mulțimea de oameni și nu las pe nimeni și nimic să mă oprească.

Antonia

60

Chiar înainte de concert, mă rup de lume, retrăgându-mă ca într-un cocon. Gândurile îmi amuțesc și mă concentrez. Nu trebuie să depun foarte mult efort pentru asta, se întâmplă în mod natural.

În această dimineață am programat o repetiție în plus pentru că voiam să mai adaug o piesă care nu se afla pe programul oficial. Este scurtă, mai puțin de cinci minute. Compozitorul britanic Edward Elgar a scris muzica în 1888 pentru logodnica sa, ca un salut al dragostei. I-a dat titlul german *Liebesgruß* (salutul dragostei) pentru că logodnica sa vorbea fluent germană. Mai târziu a schimbat titlul în franceză: *Salut d'Amour.*

L'amour este în continuare singurul cuvânt pe care îl cunosc în franceză, dar îmi imaginez că acum, la 32 de ani, înțeleg mult mai bine ce înseamnă dragostea. Ieri, stând în ușa lui Frank și luându-mi rămas bun de la el, am înțeles că îi este prea greu să mă vadă.

Nu am simțit și eu același lucru timp de ani de zile? Nu rămăsesem în Europa degeaba. Mi-a luat ani întregi să trec peste pierderea lui Frank, atât de profundă era rana. Dar în timp am aflat că această dragoste vrea să țină de cealaltă persoană, de parcă s-ar afla în posesia mea. Nu este o dragoste

care poate da drumul celuilalt. Acum am observat același lucru și la Frank. La fel ca mine, nu a putut face acel pas.

Totuși, când mă gândesc la toate astea, inima mi se umple de tandrețe. Piesa lui Elgar reflectă această dragoste tandră. Deși nimeni altcineva nu știe asta, este oda mea către Frank, felul meu de a-i mulțumi pentru tot ce a făcut.

Tandrețea este însă unul dintre cele mai dificile sentimente de exprimat prin muzică, orice dirijor știe asta. Dar acum am avut marele noroc de a-l explica femeilor, ceea ce a contat enorm. Pline de pasiune, au dat totul la repetiții. Sunt atât de mândră de ele. Orice s-ar întâmpla, întregul proiect este deja un succes pentru mine, deoarece reușesc să-mi fac și muzicienii fericiți, nu doar pe mine.

Ușa de la camera dirijorului se deschide și Robin își strecoară capul înăuntru.

— Care este situația afară? întreb.

— Un mare spectacol!

Zâmbește cu gura până la urechi și îmi urează noroc. Știu cât de mândru este Robin de mine. Am vorbit de atâtea ori despre asta.

Pentru că vreau să văd cu ochii mei cât de mulți oameni sunt prezenți, mă duc în culise. Toți membrii orchestrei așteaptă acolo, majoritatea ținându-și instrumentele în mână. Femeile poartă rochii negre frumoase, cu detalii albe pe alocuri. Arată superb. Fetele de la club le-au dat o mână de ajutor cu coafura și machiajul. Dolly a închiriat o rochie neagră pentru mine. Nu voia sub nicio formă ca eu să intru de două ori în istorie ca fiind cea mai prost îmbrăcată femeie dirijor. Era sigură că se va scrie despre aspectul nostru.

— Lăsați asta în seama bărbaților, a adăugat ea.

Trebuie să recunosc că mi-a ales bine rochia. Este simplă, dar elegantă și mă simt confortabil în ea.

Privind din culise spre mulțime, sunt complet uimită. Nu aș fi îndrăznit niciodată să sper la o asemenea mulțime. La balcon, Prima Doamnă este însoțită la locul ei de către câteva plasatoare. Ce onoare că vrea să fie prezentă la acest eveniment! își ocupă locul în primul rând de la balcon. Cu toate acestea, înainte ca acest lucru să se întâmple, văd că cineva sare în picioare pentru a-i strânge mâna. Nu este nimeni alta decât doamna Thomsen! A venit până la urmă! Nu pot decât să ghicesc ce are de spus doamna Thomsen patroanei noastre, însă pare că exagerează. Eleanor

Roosevelt este succintă. Doamna Thomsen se așază din nou, oarecum confuză, iar acum îi văd și pe domnul Thomsen și pe Emma. Pentru o clipă, simt un nod în stomac din cauza emoțiilor.

Membrii orchestrei urcă pe scenă sub aplauze furtunoase. Nu cred că vreunul dintre cei prezenți a mai văzut așa ceva – 90 de femei muzicieni. Își ocupă locurile și încep să-și acordeze instrumentele. Plasatorii și supraveghetorii lucrează din greu pentru a restabili ordinea în sală, fără a se sfii să trimită o parte din cei veniți la plimbare.

Robin stă lângă mine și îmi face semn cu capul. A sosit momentul. Reflectoarele mă urmăresc din culise pe scenă. Muzicienele se ridică în picioare. Publicul mă întâmpină cu aplauze călduroase. Oamenii chiar așteaptă cu nerăbdare!

Zâmbind, privesc în sală în timp ce trec pe lângă orchestră spre podiumul meu. Mama și tatăl meu sunt în rândul al patrulea. Privirile ni se întâlnesc. Ce minunat că au venit și ei. Îmi reprim un zâmbet – probabil că sunt aici doar pentru că concertul este gratuit, dar înlătur rapid acest gând. Nu i-am văzut niciodată atât de luminoși iar acest lucru mă emoționează.

La doar două locuri distanță se află domnișoara Denise, frumos îmbrăcată și machiată ca femeie. Arată cât se poate de feminin. Părinții mei habar nu au! Muzicienii din trupa lui Robin și fetele de la club stau, de asemenea, aproape de ei. Le datorez atât de mult.

Dau mâna cu concert-maestrul meu și îmi iau locul. Ridic privirea spre Prima Doamnă și fac o plecăciune adâncă din respect față de ea. Doamna Roosevelt se ridică în picioare și își pleacă capul cu mare demnitate. Apoi mă întorc cu spatele la public.

Orchestra se așază. Deschid partitura, îmi ridic bagheta și mă uit încurajator la femei. Muzicienele sunt toate concentrate. Liniștea reverențioasă, atât de magică, chiar înainte de începutul concertului.

Apoi, o lovitură puternică răsună în hol, din spatele meu. Să fie o ușă trântită? Cineva care a fost alungat de un plasator? Aud murmure agitate. Schimb o privire cu concert-maestrul, ca ea să poată privi în sală, dar nu văd decât confuzie pe chipul ei. Oare am ratat un ritual la întâmpinarea Primei Doamne? De aceea se aud șoapte indignate în spatele meu?

Apoi aud pași care se apropie pe culoarul central… Un scaun pliant din lemn e desfăcut și așezat… Cineva se așază chiar în spatele meu. Îmi cobor bagheta și mă întorc. Frank este așezat pe un scaun pliant. Umbra mea cade

peste el. Se lasă o liniște profundă în sală, în timp ce toată lumea așteaptă să vadă ce se va întâmpla în continuare.

Frank își ridică privirea spre mine. Eu mă uit în jos la el. Trebuie să fi alergat, pentru că încearcă să-și recapete suflul. Zâmbește ușor, iar eu îi zâmbesc înapoi, bucuroasă că a venit.

Ne privim adânc, pare să dureze o veșnicie, iar timpul stă în loc. Sunt destul de sigură că nimeni de aici nu înțelege despre ce e vorba. Doar noi doi. *Îmi poate da drumul acum.*

Muzica este comunicare. Uneori poți exprima mult mai multe decât prin cuvinte. Bucurie și tristețe, teamă și invidie, vinovăție și rușine, speranță și disperare, furie și uimire, fericire și regret. Dar muzica din această sală vorbește limba iubirii. Sunetele melodiei *Salut d'Amour* ajung direct la inimi. Conduc Orchestra Simfonică Feminină din New York. Sunt mândră de muzicienele mele.

Dirijatul mă face fericită. Acest concert mă va ridica la înălțime, după care, fără îndoială, voi cădea din nou. Totul face parte din joc. Dar, cel puțin, fac parte din joc. Sunt o eroină acum? Poate că nimeni nu crede asta. Doar eu… Câteodată este suficient.

POSTFAȚĂ

EPILOG

Orchestra Simfonică Feminină din New York a concertat cu succes timp de patru ani. Totuși, când Antonia Brico a început să angajeze muzicieni de sex masculin, interesul publicului a dispărut, iar orchestra a încetat să mai existe.

Între timp, naturalizată ca cetățean american (1938), Antonia s-a stabilit în Denver, Colorado, unde, în 1941, i-a fost promis un post de dirijor-șef al Orchestrei Simfonice din Denver. Oferta a fost retrasă însă în ultimul moment, pentru că era femeie. Ea nu a obținut niciodată o poziție permanentă de dirijor șef.

Antonia și-a dedicat întreaga viață muzicii, rămânând activă ca dirijor invitat al unor orchestre celebre. În 1947, a devenit dirijoarea constantă a unei orchestre semi-profesionale: Denver Businessmen's Orchestra. Totodată, a reușit să își câștige existența predând pianul, inclusiv lui Judy Collins, pe atunci în vârstă de 11 ani, care avea să devină mai târziu o celebră cântăreață de muzică folk și care avea să realizeze un documentar despre ea, nominalizat la Oscar în 1975.

Antonia a călătorit adesea în Olanda, unde a reluat legătura cu familia mamei sale, pe care a ajuns să o cunoască bine și care a acceptat-o pe deplin. Unul dintre regretele ei a fost faptul că nu i s-a permis niciodată să cânte cu orchestra Concertgebouw. A reușit totuși să dirijeze Orchestra Filarmonicii Radio din Olanda.

În 1949, Antonia l-a cunoscut pe Albert Schweitzer. Acesta a devenit unul dintre cei mai dragi prieteni ai ei. Între 1950 și 1964, a călătorit de cel puțin cinci ori la spitalul său african din Gabon, pentru a-și petrece acolo vacanța de vară. Antonia a murit la 3 august 1989, în Denver. Epitaful ei sună astfel: „Nu te lăsa deturnat din drumul tău."

în 2008, respectata revistă Gramophone a publicat un clasament al celor mai bune 20 de orchestre din lume. Niciuna dintre aceste orchestre nu a avut vreodată o femeie dirijor-șef.

În 2017, Gramophone a publicat un alt clasament, de data aceasta al celor

mai buni 50 de dirijori din toate timpurile. Numărul femeilor din această listă a fost tot zero.

MULȚUMIRI

Mulțumirile speciale se îndreaptă către Rex Brico, fost jurnalist și văr al Antoniei Brico. În timp ce scriam acest roman, i-am fost extrem de recunoscătoare pentru munca sa de cercetare despre Antonia, pe care a documentat-o în timp ce eu făceam un film de lung metraj despre ea.

Rex a cunoscut-o foarte bine pe verișoara sa Antonia, împărtășeau o pasiune comună pentru muzica clasică, iar el o numea „a doua mea mamă", nu doar datorită diferenței de vârstă de 26 de ani dintre ei, ci și pentru că era confidenta lui și petrecea frecvent timp cu ea, atât în America, cât și în Olanda. Relatarea sa biografică despre Antonia a fost inestimabilă pentru mine.

Îi mulțumesc, de asemenea, pentru libertatea artistică pe care mi-a acordat-o de a adăuga elemente fictive în ceea ce privește evenimentele și personajele, în interesul poveștii, încrederea sa în mine și sprijinul înduioșător pe care mi l-a acordat chiar și în momentele de cumpănă au însemnat foarte mult pentru mine. Fără Rex Brico, nu aș fi putut scrie această carte.

Îi mulțumesc de asemenea lui Stef Collignon, care a fost implicat în realizarea filmului în calitate de dirijor și director muzical și care m-a sfătuit și în timpul scrierii acestei cărți.

Entuziasmul său și experiența sa enormă în domeniul dirijatului și al muzicii clasice au fost indispensabile.

De asemenea, doresc să mulțumesc întregii distribuții și echipei de filmare a lungmetrajului *Dirijorul.* Talentul lor mi-a oferit o perspectivă și mai profundă asupra acestei povești. Îi mulțumesc lui Jan Eilander pentru sugestiile sale privind scenariul.

În spatele acestei cărți există însă o singură forță adevărată, și anume Frederika van Traa, editoarea mea de la Meulenhoff Boekerij. Împreună cu Maaike le Noble și Roselinde Bouman, ea și-a arătat entuziasmul pentru această carte încă dinaintea realizării filmului și, de atunci, m-a încurajat în mod repetat să o scriu oricum. Fără inspirația și încrederea lor, poate că nu m-aș fi apucat niciodată de treabă și le sunt foarte recunoscătoare pentru asta.

De asemenea, vreau să le mulțumesc lui Frederika, Roselinde și întregii echipe editoriale pentru îndrumarea lor în această nouă lume.

Mulțumiri speciale lui Judy Collins, care mi-a permis să arunc o privire în sufletul Antoniei Brico prin documentarul *Antonia, portretul unei femei.* Acest documentar a fost cel care m-a inspirat să realizez un film de lung metraj despre ea și să scriu această carte.

În cele din urmă, le mulțumesc din toată inima fiicei mele Tessa și soțului meu Dave Schram pentru că au citit împreună cartea în lucru și pentru comentariile lor mereu atât de utile.

[1] Toți băieții buni sunt bine. (în limba engleză, în original)

[2] Penis (în limba engleză, în original)

[3] *Oh, băiete, ce fată!* (în limba engleză, în original)

[4] Camera de odihnă (traducere literală)

[5] Joc de cuvinte, „emigrant olandez”, dar și „micuță olandeză”. (în limba engleză, în orginal)

[6] *Cui îi pare rău acum?* (în limba engleză, în orginal)

[7] Numele meu este Antonia Brico. Sunt încântată să te cunosc. (în limba germană, în original)

[8] Ce doriți? (în limba gennană, în original)

[9] Da, Else. Ce s-a întâmplat? (în limba gennană, în original)

[10] Cine sunteți? (în limba gennană, în original)

[11] Așa e, ar trebui să fii un tiran al baghetei, nu un democrat. (în limba germană, în original)

[12] Supă de ceapă. (în limba germană, în orginal)

[13] Bună dimineața. (în limba germană, în orginal)

[14] Nou Acord. (în limba engleză, în original)

[15] Este rândul femeilor. (în limba engleză, în original)

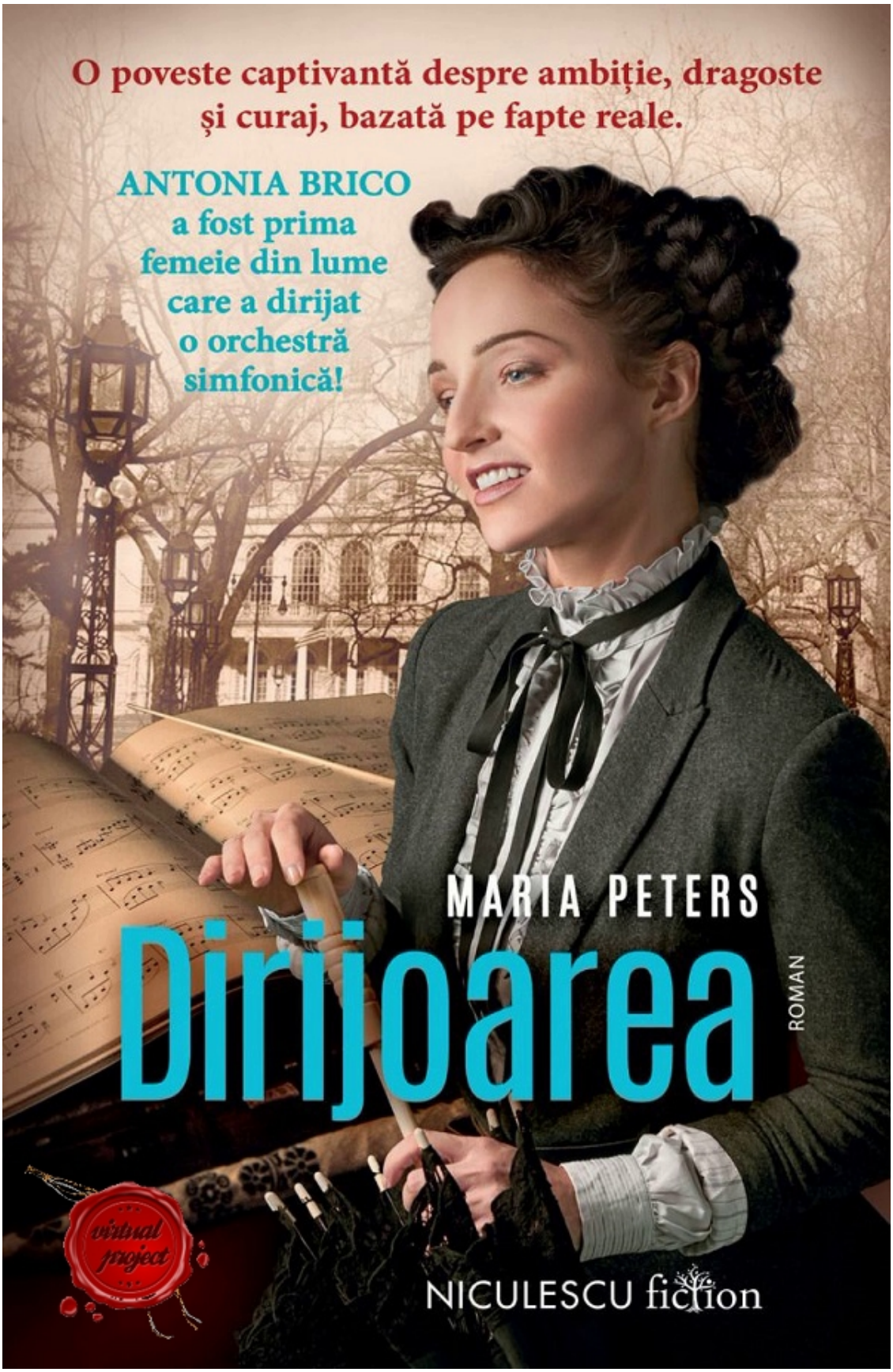
O poveste captivantă despre ambiție, dragoste
și curaj, bazată pe fapte reale.
ANTONIA BRICO
a fost prima
femeie din lume
care a dirijat
o orchestră
simfonică!
MARIA PETERS
Dirijoarea
ROMAN
virtual project
NICULESCU fiction